

საქართველოს პარლამენტთან არსებული ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისიის დადგენილება №9

2005 წლის 5 აპრილი

ქ. თბილისი

მცირე საწარმოთა ბუღალტრული აღრიცხვის გამარტივებული (დროებითი) სტანდარტის დამტკიცების შესახებ

ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების რეგულირების შესახებ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლის 1-ლი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისია ადგენს:

1. დამტკიცდეს მცირე საწარმოთა ბუღალტრული აღრიცხვის გამარტივებული (დროებითი) სტანდარტი.
2. ძალადაკარგულად ჩაითვალოს ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისიის 2005 წლის 22 მარტს მიღებული დადგენილება №7.
3. მცირე საწარმოთა ბუღალტრული აღრიცხვის გამარტივებული (დროებითი) სტანდარტი ამოქმედდეს 2006 წლის 1 იანვრიდან.

თავმჯდომარე ლ. ჭუმბურიძე

მცირე საწარმოთა ბუღალტრული აღრიცხვის გამარტივებული (დროებითი) სტანდარტი (მსს) წინასიტყვაობა

მცირე საწარმოთა ბუღალტრული აღრიცხვის გამარტივებული (დროებითი) სტანდარტის (მსს) გამოყენების საფუძველია საქართველოს კანონები: „[მეწარმეთა შესახებ](#)“, „მცირე და საშუალო საწარმოთა მხარდაჭერის შესახებ“ და „ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების რეგულირების შესახებ“.

საქართველოს საწარმოებში წინამდებარე სტანდარტის გამოყენების გადაწყვეტილებას საფუძვლად დაედო ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების სამთავრობათაშორისო სამუშაო ჯგუფის ექსპერტთა მეთვრამეტე სხდომის (ქ. ჟენევა, 2001 წლის 10-12 სექტემბერი) რეკომენდაციები.

ზემოაღნიშნული რეკომენდაციების შესაბამისად შექმნილი ბუღალტრული აღრიცხვის დროებითი სტანდარტი წარმოადგენს ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (ბასს) გამარტივებულ ვერსიას.

სტანდარტი შემუშავებულია საქართველოს პროფესიონალ ბუღალტერთა და აუდიტორთა ფედერაციის მიერ და გამოსაყენებლად დამტკიცებულია საქართველოს პარლამენტთან არსებული ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების კომისიის მიერ.

რეკომენდაციებთან ერთად, სტანდარტზე მუშაობისას საქართველოს პროფესიონალ ბუღალტერთა და აუდიტორთა ფედერაცია ხელმძღვანელობდა შემდეგი პრინციპით – ბუღალტრული აღრიცხვის დროებითი სტანდარტი უნდა იყოს:

გამარტივებული და უზრუნველყოფდეს სამართლიან წარდგენას;

სრულყოფილად სტანდარტიზებული;

საკმაოდ მოქნილი, რათა ითვალისწინებდეს საწარმოს ზრდისა და ზოგი მათგანის პოტენციალის გადიდებასთან ერთად, ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტებზე გადასვლის შესაძლებლობას;

ადვილად თავსებადი საგადასახადო ანგარიშგებასთან;

საქართველოში არსებული იმ ეკონომიკური გარემოს ადეკვატური, რომელშიც საწარმოებს უხდებათ საქმიანობა.

თუ მსს-ში განსაზღვრული სააღრიცხვო წესები ვერ მოიცავს საწარმოში მიმდინარე სამეურნეო საქმიანობის ყველა ასპექტს ან საწარმო აღმოჩნდება სიტუაციაში, რომელსაც არ არეგულირებს მსს, იგი ვალდებულია გამოიყენოს ბასს-ის შესაბამისი ნორმები.

მსს-ში შენარჩუნებულია ბასს-ით გათვალისწინებული ფინანსური ანგარიშგების ძირითადი დაშვებები და კონცეფციები, ასევე აღიარებისა და შეფასების პრინციპები.

წინამდებარე სტანდარტი არ განსაზღვრავს საწარმოთა ჩამონათვალს, რომლებისთვისაც ამ სტანდარტის გამოყენება სავალდებულოა და/ან დასაშვებია, მაგრამ ემხრობა მოსაზრებას, რომლის მიხედვითაც საწარმოების კლასიფიცირებისათვის დადგენილი კრიტერიუმი უნდა ემყარებოდეს შემდეგ მაჩვენებლებს: წლიური ბრუნვა, მომუშავეთა რაოდენობა და ბალანსის ჯამი. ამავე დროს ინდივიდუალური მეწარმეებისათვის დასაშვებია წინამდებარე სტანდარტის სააღრიცხვო მოთხოვნებზე კიდევ უფრო გამარტივებული, საკასო მეთოდზე დამყარებული სააღრიცხვო ნორმები. ამგვარი მიკროსაწარმოების კლასიფიცირების კრიტერიუმები და აღრიცხვის წესები მოცემული სტანდარტით ასევე არ განისაზღვრება.

გამოყენებული ტერმინები

წინამდებარე სტანდარტში ტერმინები გამოყენებულია შემდეგი მნიშვნელობებით:

ამონაგები არის საწარმოში შემოსული ეკონომიკური სარგებლის საერთო თანხა, რომელიც მიიღება საწარმოს ჩვეულებრივი სამეურნეო საქმიანობიდან და გამოიხატება საკუთარი კაპიტალის ზრდით, მესაკუთრეთა მხრიდან დამატებითი ინვესტიციების გარეშე.

ამორტიზაცია არის არამატერიალური აქტივის ამორტიზებადი ღირებულების სისტემატური ჩამოწერა, მისი სასარგებლო მომსახურების ვა დის განმავლობაში.

ამორტიზებადი ღირებულება არის არამატერიალური აქტივის ღირებულება, შემცირებული მისი სალიკვიდაციო ღირებულებით.

ანარიცხები წარმოადგენს ვალდებულებებს, რომელთა დაფარვის ვადა ან ოდენობა განუსაზღვრელია.

ანგარიშვალდებული საწარმო არის საწარმო, რომელიც ფინანსურ ანგარიშგებას ამზადებს და წარადგენს ამ სტანდარტის შესაბამისად.

არამატერიალური აქტივი არის მომსახურების გაწევის, საქონლის წარმოების, მიწოდების, სხვებზე იჯარით გადაცემის, ან ადმინისტრაციული მიზნებისათვის ფლობილი იდენტიფიცირებადი არაფულადი აქტივი, ფიზიკური ფორმის გარეშე

არსებითობა აღრიცხვის ელემენტების გამოტოვება ან არასწორად ასახვა აღრიცხვაში არსებითია, თუ ისინი ინდივიდუალურად ან ერთობლიობაში გავლენას ახდენს ფინანსურ ანგარიშგებაზე დაყრდნობით მომხმარებლების მიერ მიღებულ ეკონომიკურ გადაწყვეტილებებზე. არსებითობა დამოკიდებულია აღრიცხვის ელემენტების გამოტოვების ან არასწორად ასახვის სიდიდესა და ბუნებაზე, გარემო პირობების გათვალისწინებით. ელემენტების სიდიდე და ბუნება, ან ორივეს კომბინაცია შეიძლება განმსაზღვრელი ფაქტორი აღმოჩნდეს.

აქტივი არის რესურსი:

- ა) რომელსაც წარსული მოვლენების შედეგად აკონტროლებს საწარმო;
- ბ) რომლისგანაც მოსალოდნელია ეკონომიკური სარგებლის საწარმოში შემოსლა.

აქტივებთან დაკავშირებული გრანტები გრძელვადიანი აქტივების შეძენის, შექმნის, აშენების ან რაიმე სხვა გზით მოზიდვის მიზნით საწარმოზე გაცემული გრანტი. იგი შესაძლოა ითვალისწინებდეს დამატებით პირობებს, რომლებიც განსაზღვრავს აქტივის სახეობას, განლაგებას, მათი შეძენის ან ფლობის პერიოდს.

აქტივის ან ვალდებულების საგადასახადო ბაზას უწოდებენ იმ თანხას, რომელიც გამოიყენება მოცემული აქტივის ან ვალდებულების საგადასახადო მიზნებისათვის.

აქტივის არაგრანტირებული ნარჩენი ღირებულება არის იჯარით გაცემული აქტივის ნარჩენი ღირებულების ის ნაწილი, რომლის რეალიზაციას არ უზრუნველყოფს მეიჯარე, ან გარანტირებულია მხოლოდ მეიჯარესთან დაკავშირებული მხარის მიერ.

აქტივის მომსახურების ვადა განისაზღვრება:

- ა) პერიოდით, რომლის განმავლობაშიც მოსალოდნელია საწარმოს მიერ აქტივის გამოყენება; ან
- ბ) პროდუქციის ან მსგავსი ნაწარმის რაოდენობით, რომლის მიღებაც მოსალოდნელია საწარმოს მიერ მოცემული აქტივის გამოყენებით.

აქტივის თვითღირებულება არის აქტივის შეძენის ან შექმნის დროს გადახდილი ფულის ან ფულის ეკვივალენტების, ან სხვა სახით საზღაურის რეალური ღირებულების თანხა.

აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა არის საიჯარო ვადით შემოუფარგლავი საიჯარო ვადის დაწყებიდან დარჩენილი გაანგარიშებითი პერიოდი, რომლის განმავლობაშიც მოსალოდნელია აქტივში განივთებული ეკონომიკური სარგებლის მიღება საწარმოს მიერ.

აქტივის ცვეთადი ღირებულება არის აქტივის ღირებულება სალიკვიდაციო ღირებულების გამოკლებით.

აქტიური ბაზარი არის ბაზარი, სადაც არსებობს შემდეგი პირობები:

- ა) ბაზარზე არსებული საქონელი ერთგვაროვანია;
- ბ) როგორც წესი, ყოველთვის არსებობენ დაინტერესებული მყიდველები და გამყიდველები; და
- გ) ფასები ცნობილია საზოგადოებისათვის.

ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგი მოვლენები არის როგორც ხელსაყრელი, ისე არახელსაყრელი მოვლენები, რომლებიც ხდება ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ და იმ თარიღამდე, როდესაც ნებადართულია ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა. შეიძლება გამოიყოს ორი ტიპის მოვლენა:

- ა) მოვლენები, რომლებიც ასაბუთებენ ბალანსის შედგენის თარიღისათვის არსებულ პირობებს (ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგი მაკორექტირებელი მოვლენები); და
- ბ) მოვლენები, რომლებიც მიგვანიშნებენ იმ პირობებზე, რაც შეიძლება წარმოიშვას ბალანსის შედგენის შემდგომ პერიოდში (ბალანსის შედ გენის თარიღის შემდეგი არამაკორექტირებელი მოვლენები)

ბიოლოგიური აქტივი არის ცხოველი ან მცენარე.

ბიოლოგიური აქტივების ჯგუფი არის მსგავსი ცხოველების ან მცენარეების ერთობლიობა.

ბიოლოგიური ტრანსფორმაცია მოიცავს ზრდას, დაკნინებას, წარმოებასა და გამრავლებას, რაც იწვევს ბიოლოგიური აქტივის ხარისხობრივ ან რაოდენობრივ ცვლილებებს.

გადავადებული საგადასახადო აქტივები არის მოგებიდან გადასახადების თანხა, რომელიც უნდა აღდგეს მომავალ საანგარიშგებო პერიოდში:

- ა) გამოსაქვით დროებით სხვაობებთან დაკავშირებით;
- ბ) გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალის მომავალ პერიოდში გადატანასთან დაკავშირებით;
- გ) გამოუყენებელი საგადასახადო კრედიტის მომავალ პერიოდში გადატანასთან დაკავშირებით.

გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება არის დასაბეგრი დროებითი სხვაობით გამოწვეული, მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში გადასახდელი მოგებიდან გადასახადის თანხა.

გამოუმუშავებელი ფინანსური შემოსავალი არის სხვაობა:

- ა) მთლიან საიჯარო ინვესტიციასა; და
- ბ) წმინდა საიჯარო ინვესტიციას შორის.

განსაკუთრებული აქტივი არის ისეთი აქტივი, რომლის დანიშნულებით გამოყენების ან გასაყიდად მომზადებისათვის საჭიროა დროის მნიშვნელოვანი პერიოდი.

განსაკუთრებული მუხლები არის საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობისაგან აშკარად განსხვავებული სამეურნეო მოვლენებისა და ოპერაციების შედეგად მიღებული შემოსავლები და ხარჯები, რომლებიც რეგულარულად ან ხშირად არ მეორდება.

გარანტირებული ნარჩენი ღირებულება არის:

ა) მოიჯარისათვის ნარჩენი ღირებულების ის ნაწილი, რომელიც გარანტირებულია მოიჯარის ან მასთან დაკავშირებული მხარის მიერ (გარანტიის თანხა მაქსიმალური თანხაა, რომელიც ნებისმიერ შემთხვევაში გადახდით უნდა იქნეს); და

ბ) მეიჯარისათვის ნარჩენი ღირებულების ის ნაწილი, რომელიც გარანტირებულია მოიჯარის ან მეიჯარესთან დაუკავშირებელი მხარის მიერ, რომელსაც გააჩნია ფინანსური შესაძლებლობა, შეასრულოს გარანტიით გათვალისწინებული ვალდებულებები.

გასაცვლელი სავალუტო კურსი არის თანაფარდობა, რომლის მიხედვითაც ორი სხვადასხვა ვალუტა ერთმანეთზე იცვლება.

გაუფასურების ზარალი არის თანხა, რომლითაც აქტივის საბალანსო ღირებულება აღემატება მის აღდგენით ღირებულებას.

გრძელვადიანი ინვესტიცია არის ყველა სხვა სახის ინვესტიცია, რომელიც არ მიეკუთვნება მიმდინარე (მოკლევადიანი) ინვესტიციას.

დაკავშირებული მხარე არის მხარეთა დამოკიდებულება, როდესაც ერთ მხარეს აქვს შესაძლებლობა, გააკონტროლოს მეორე მხარე, ან მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინოს მეორე მხარის ფინანსურ და სამეურნეო გადაწყვეტილებებზე.

დაკავშირებულ მხარეთა სამეურნეო ოპერაციები არის რესურსების ან ვალდებულებების გადაცემა დაკავშირებულ მხარეებს შორის, მიუხედავად იმისა, მოითხოვება თუ არა თანხის გადახდა.

დროებით სხვაობას უწოდებენ ბალანსში წარდგენილი აქტივის ან ვალდებულების საბალანსო ღირებულებასა და მის საგადასახადო ბაზას შორის განსხვავების თანხას. დროებითი სხვაობის თანხა შეიძლება ორნაირი იყოს:

ა) დასაბეგრი დროებითი სხვაობა, რომელიც მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში უნდა დაემატოს საგადასახადო მოგების (საგადასახადო ზარალის) თანხას, როდესაც აქტივის ან ვალდებულების საბალანსო ღირებულების ამოღება ან დაფარვა მოხდება;

ბ) გამოსაქვითი დროებითი სხვაობა, რომელიც მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში უნდა გამოიქვითოს საგადასახადო მოგების (საგადასახადო ზარალის) თანხიდან, როდესაც აქტივის ან ვალდებულების საბალანსო ღირებულების ამოღება ან დაფარვა მოხდება.

ეკონომიკური მომსახურების ვადა არის:

ა) ის პერიოდი, რომლის განმავლობაშიც მოსალოდნელია, რომ აქტივი გამოყენებული იქნება ერთი ან ერთზე მეტი მომხმარებლის მიერ; ან

ბ) პროდუქციის ან ანალოგიური ერთეულების რაოდენობა, რომელთა მიღება მოსალოდნელია აქტივიდან ერთი ან მეტი მომხმარებლის მიერ.

ვალდებულება არის საწარმოს მიმდინარე მოვალეობა, რომელიც წარმოიქმნა წარსული მოვლენების შედეგად და მის დასაფარად მოსალოდნელია მომავალში ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა.

თავდაპირველი პირდაპირი დანახარჯები იჯარაზე არის უშუალოდ იჯარის ხელშეკრულების პირობების განხილვისა და შეთანხმებასთან დაკავშირებით გაწეული ხარჯი, გარდა მწარმოებელი ან დილერი მეიჯარეების ხარჯებისა.

თვითღირებულება არის აქტივის შესაძენად გადახდილი ფულადი სახსრების ან ფულადი სახსრების ეკვივალენტების ოდენობა, ან მისი წარმოების ან შესყიდვისას გაცემული ნებისმიერი კომპენსაციის რეალური ღირებულება.

ინვესტიცია ინვესტორი საწარმოსათვის არის აქტივი, რომელსაც იგი ფლობს საკუთარი სიმდიდრის გასაზრდელად, შემოსავლების (პროცენტების, დივიდენდების) მიღების მიზნით, კაპიტალის ან სხვა სახის სარგებლის გასაადიდებლად.

იურიდიული მოვალეობა არის მოვალეობა, რომელიც წარმოიქმნება:

- ა) კონტრაქტის (კონტრაქტში მოცემული ან ნაგულისხმევი პირობების);
- ბ) კანონმდებლობის; ან
- გ) კანონის სხვა მოქმედების შედეგად.

იჯარა არის მხარეთა ურთიერთშეთანხმება, რომლის თანახმად მეიჯარე, საიჯარო გადასახდელის ან გადასახდელის სერიის მიღების მიზნით, მოიჯარეს გადასცემს აქტივის გამოყენების უფლებას,

ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვადის განმავლობაში.

იჯარის ვადა არის მოიჯარის მიერ იჯარით აღებული აქტივით სარგებლობის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული დროის მონაკვეთი, რომელიც არ ექვემდებარება შეცვლას ან გაუქმებას, იმ დამატებით დროის მონაკვეთთან ერთად, რომლის განმავლობაში მოიჯარეს, ხელშეკრულების თანახმად, უფლება აქვს, გააგრძელოს აქტივის გამოყენება, გარკვეული დამატებითი დანახარჯების გადახდის ან გადაუხდელობის პირობით.

იჯარის დასაწყისი არის უფრო ადრინდელი საიჯარო ხელშეკრულების დადების თარიღსა და მხარეების მიერ იჯარის ძირითად პირობებთან დაკავშირებული ვალდებულების მიღების თარიღს შორის. ამავე თარიღით:

ა) საიჯარო ხელშეკრულება კლასიფიცირდება როგორც ფინანსური ან ჩვეულებრივი იჯარა; და

ბ) თუ ეს ფინანსური იჯარაა, მაშინ განისაზღვრება თანხა, რომელიც უნდა აღიარდეს იჯარის ვადის დასაწყისში.

იჯარის ვადის დასაწყისი არის თარიღი, რომლიდანაც მოიჯარეს შეუძლია განახორციელოს საიჯარო აქტივის გამოყენების უფლება. ეს არის იჯარის თავდაპირველი აღიარების თარიღი (ე.ი. იჯარიდან გამომდინარე აქტივის, ვალდებულების, შემოსავლებისა და ხარჯების აღიარება).

კონსტრუქციული მოვალეობა არის მოვალეობა, რომელიც წარმოიქმნება საწარმოს საქმიანობის შედეგად, როდესაც:

ა) წარსულში დამკვიდრებული პრაქტიკის, საწარმოს პოლიტიკის ამსახველი გამოქვეყნებული დოკუმენტების, ან საკმარისად კონკრეტული მიმდინარე განცხადების საშუალებით საწარმომ სხვა მონაწილე მხარეებს აჩვენა, რომ იგი მომავალში აღიარებს გარკვეულ ვალდებულებას; და

ბ) შედეგად საწარმომ შექმნა სამართლიანი მოლოდინი იმისა, რომ იგი მხარეთა წინაშე დააკმაყოფილებს ამ ვალდებულებას.

კონტრაქტი ხარჯებს დამატებული ანაზღაურებით ისეთი ტიპის სამშენებლო კონტრაქტია, რომლის მიხედვითაც მენარდეს მთლიანად აუნაზღაურდება დასაშვები ან მსგავსად განსაზღვრადი ხარჯები და მასზე დამატებული ამ ხარჯების პროცენტი ან ფიქსირებული გასამრჯელო.

კონტროლი ნიშნავს სხვა საწარმოს ფინანსური და სამეურნეო პოლიტიკის მართვის უფლებამოსილებას, ამ საქმიანობიდან ეკონომიკური სარგებლის მიღების მიზნით.

მავალდებულებელი მოვლენა არის მოვლენა, რომელიც ქმნის იურიდიულ ან კონსტრუქციულ მოვალეობას, რის შედეგად საწარმომ, ამ ვალდებულების დაფარვის გარდა, არა აქვს სხვა რეალური ალტერნატივა.

მთლიანი (ბრუტო) საიჯარო ინვესტიცია არის:

ა) ფინანსური იჯარისათვის მეიჯარის მიერ მისაღები მინიმალური საიჯარო გადასახდელების საერთო თანხისა; და

ბ) მეიჯარის სასარგებლოდ დაგროვებადი ყველა არაგარანტირებული ნარჩენი ღირებულების თანხის ერთობლიობა.

მიმდინარე გადასახადი არის საანგარიშგებო პერიოდის საგადასახადო მოგებიდან (საგადასახადო ზარალიდან) გადასახდელი (დასაბრუნებელი) გადასახადის თანხა.

მიმდინარე (მოკლევადიანი) ინვესტიცია ისეთი ტიპის ინვესტიციაა, რომელიც თავისი ბუნებით ადვილად რეალიზებადია და მისი შენარჩუნება გათვალისწინებული არ არის ერთ წელზე მეტი ხნით.

მინიმალური საიჯარო გადასახდელები ის გადასახდელებია, რომლის გადახდა მოეთხოვება ან შეიძლება მოეთხოვოს მოიჯარეს იჯარის ვადის გასვლამდე, მეიჯარისათვის ასანაზღაურებელი პირობითი საიჯარო ქირის, გაწეული მომსახურების დანახარჯებისა და გადახდილი გადასახადების გამოკლებით, შემდეგ გადასახდელებთან ერთად:

ა) მოიჯარისათვის მოიჯარის ან მასთან დაკავშირებული რომელიმე პირის მიერ გარანტირებული თანხები;

ბ) მეიჯარისათვის ნებისმიერი ნარჩენი ღირებულება, რომელიც მისთვის გარანტირებულია:

I) მოიჯარის მიერ;

II) მოიჯარესთან დაკავშირებული პირის მიერ; ან

III) ნებისმიერი დამოუკიდებელი მესამე პირის მიერ, რომელსაც შეუძლია ამ გარანტიის ფინანსურად შესრულება.

მაგრამ, თუ მოიჯარეს აქტივის გამოსყიდვის უფლება აქვს ისეთი ფასით, რომელიც მოსალოდნელია, რომ აქტივის რეალურ ღირებულებაზე გაცილებით დაბალი იქნება უფლების გამოყენების თარიღისათვის, მაშინ თუ იჯარის დასაწყისისათვის არსებობს გონივრული მტკიცე რწმენა ამ უფლების გამოყენებისა, მინიმალური საიჯარო გადასახდელები მოიცავს იჯარის ვადის განმავლობაში გადასახდელი საიჯარო ქირის მინიმალურ თანხასა და აქტივის გამოსასყიდ თანხას.

მნიშვნელოვანი გავლენა არის საწარმოს ფინანსური და საწარმოო პოლიტიკის გადაწყვეტილებების მიღებაში მონაწილეობა, აღნიშნულ პოლიტიკაზე კონტროლის გარეშე. მნიშვნელოვანი გავლენა შესაძლოა განხორციელდეს სხვადასხვა გზით: ჩვეულებრივ, დირექტორთა საბჭოში მონაწილეობით, აგრეთვე საწარმოს პოლიტიკის შემუშავების პროცესებში არსებით საწარმოთა შორის სამეურნეო ოპერაციებში მონაწილეობით, მმართველობითი პერსონალის ურთიერთგაცვლასა თუ ტექნიკურ ინფორმაციაზე დამოკიდებულებით. მნიშვნელოვანი გავლენის მიღწევა შესაძლებელია საწარმოს წილის ფლობით, წესდებით ან შეთანხმების თანახმად.

მოიჯარის ზღვრული სასესხო საპროცენტო განაკვეთი არის საპროცენტო განაკვეთი, რომლის გადახდაც მოიჯარეს მოუწევდა ანალოგიური იჯარისათვის ან, თუ ამის დადგენა შეუძლებელია, საპროცენტო განაკვეთი, რომელსაც იჯარის ხელშეკრულების ძალაში შესვლის თარიღისათვის მოიჯარე გადაიხდიდა აქტივის შესაძენად, ამ აქტივის შესაძენად საჭირო ოდენობის სესხისათვის, იმავე პერიოდზე ასეთივე უზრუნველყოფით.

ნაყოფის მიღება არის ბიოლოგიური აქტივიდან პროდუქციის მოცილება, ანუ ბიოლოგიური აქტივის სიცოცხლის პროცესის შეწყვეტა.

ნაპატიები სესხები ისეთი სესხებია, რომელთა უკან დაბრუნების მოთხოვნის უფლებაზე სესხის გამცემი ნებაყოფლობით ამბობს უარს, გარკვეული, ადრე შეთანხმებული პირობების თანახმად.

ნეტო (წმინდა) სარეალიზაციო ღირებულება არის ჩვეულებრივი სამეწარმეო პროცესისათვის დადგენილი მიახლოებითი გასაყიდი ფასი, პროდუქციის დაკომპლექტებისა და გაყიდვის ორგანიზაციისათვის საჭირო მოსალოდნელი მიახლოებითი დანახარჯების გამოკლებით.

პირობითი აქტივი არის შესაძლო აქტივი, რომელიც წარმოიქმნება ადრე მომხდარი მოვლენის შედეგად და მისი არსებობა დადასტურდება მხოლოდ ერთი ან მეტი ისეთი განუსაზღვრელი მოვლენის მომავალში მოხდენით ან არმოხდენით, რომელიც მთლიანად არ ექვემდებარება საწარმოს კონტროლს.

პირობითი ვალდებულება წარმოადგენს:

ა) შესაძლო მოვალეობას, რომელიც წამოიქმნება წარსული მოვლენების შედეგად და მისი არსებობა დადასტურდება მხოლოდ ერთი ან მეტი განუსაზღვრელი მოვლენის მომავალში მოხდენით ან არმოხდენით, რომელიც მთლიანად არ ექვემდებარება საწარმოს კონტროლს; ან

ბ) მიმდინარე მოვალეობას, რომელიც წარმოიქმნა წარსული მოვლენების შედეგად, მაგრამ არ არის აღიარებული, რადგან:

I) მოსალოდნელი არ არის, რომ ვალდებულების დასაფარად საჭირო იქნება საწარმოს ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა; ან

II) ვალდებულების თანხის საკმარისად საიმედოდ შეფასება შეუძლებელია.

პირობითი საიჯარო ქირა საიჯარო გადასახდელების ის ნაწილია, რომლის სიდიდე, მუდმივი არ არის და უფრო ეფუძნება სხვა ცვლად ფაქტორებს, ვიდრე დროის მსვლელობას (მაგალითად, მომავალი გაყიდვების ხვედრითი წილი, მომავალი გამოყენების მოცულობა, მომავალი ფასების ინდექსი, მომავალი საბაზრო საპროცენტო განაკვეთი).

რეალური ღირებულება არის ის თანხა, რომელზეც შეიძლება აქტივი გაიყვას ან რომლითაც შეიძლება ვალდებულება დაიფაროს, ურთიერთდამოუკიდებელ, დაინტერესებულ და საქმის მცოდნე მხარეებს შორის.

რესტრუქტურისაცია არის საწარმოს ხელმძღვანელობის მიერ შედგენილი და კონტროლირებადი პროგრამა, რომელიც მნიშვნელოვნად ცვლის:

საწარმოს საქმიანობის სფეროს; ან

საქმიანობის წარმართვის ხერხებს.

რეტროსპექტულად გამოყენება არის ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის იმდაგვარი გამოყენება გატარებებში, თითქოს სხვა მოვლენებსა და პირობებში ეს პოლიტიკა ყოველთვის იყო გამოყენებული.

რეტროსპექტულად გადაანგარიშება არის ფინანსური ანგარიშგების ელემენტების აღიარების, შეფასებისა და განმარტებითი შენიშვნების იმგვარად გასწორება, თითქოს წინა პერიოდში შეცდომა არასოდეს დაშვებულა.

საანგარიშგებო ვალუტა ეწოდება ეროვნულ ვალუტას, რომელიც გამოიყენება საწარმოს ფინანსური ანგარიშგების წარდგენისათვის.

სააღრიცხვო მოგება არის საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგების ან ზარალის თანხა, საგადასახადო ხარჯის გამოქვითვამდე.

სააღრიცხვო პოლიტიკა არის განსაზღვრული პრინციპების, საფუძვლების, დაშვებების, წესებისა და პრაქტიკული მეთოდების ერთობლიობა, რომლებიც გამოიყენება საწარმოს ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისა და წარდგენის დროს.

საბალანსო ღირებულება ის თანხაა, რომლითაც აქტივი ასახულია ბალანსში დაგროვილი ცვეთის თანხის გამოკლების შემდეგ.

საბოლოო სავალუტო კურსი არის ბალანსის შედგენის თარიღისათვის არსებული გასაცვლელი სავალუტო კურსი.

საგადასახადო (დასაბეგრი) მოგება (საგადასახადო ზარალი) არის [საგადასახადო კოდექსის](#) წესებით განსაზღვრული საანგარიშგებო პერიოდის მოგება (ზარალი), რომლის მიხედვითაც ხდება გადასახადის გადახდა (დაბრუნება).

საგადასახადო ხარჯი (საგადასახადო შემოსავალი) არის საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგების ან ზარალის განსაზღვრისას გამოყენებული მიმდინარე და გადავადებული გადასახადების მთლიანი თანხა.

საინვესტიციო საქმიანობა არის გრძელვადიანი აქტივებისა და იმ სხვა ინვესტიციათა შექმნა და რეალიზაცია, რომლებსაც არ მოიცავს ფულადი სახსრების ეკვივალენტები.

საიჯარო ხელშეკრულებაში ნაგულისხმევი საპროცენტო განაკვეთი ის საპროცენტო განაკვეთია, რომელიც იჯარის ხელშეკრულების ძალაში შესვლის თარიღისათვის უზრუნველყოფს ა) მინიმალური საიჯარო გადასახდელებისა და ბ) არაგარანტირებული ნარჩენი ღირებულების დისკონტირებულ ღირებულებათა ჯამის ტოლობას (I) იჯარით გაცემული აქტივის რეალურ ღირებულებასა და (II) მეიჯარის ნებისმიერი თავდაპირველი პირდაპირი დანახარჯების ჯამთან.

საკურსო სხვაობა არის სხვაობა, რომელიც წარმოიშობა ერთი და იმავე რაოდენობის უცხოური სავალუტო ერთეულის საანგარიშგებო ვალუტით ასახვისას, განსხვავებული გასაცვლელი სავალუტო კურსების გამოყენების შედეგად.

სალიკვიდაციო ღირებულება არის წმინდა თანხა, რომელიც მოსალოდნელია დარჩეს საწარმოს აქტივის მომსახურების ვადის ამოწურვისას, გაყიდვასთან დაკავშირებული მოსალოდნელი დანახარჯების გამოკლებით.

სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოები არის ორიგინალური და დაგეგმილი გამოკვლევები, რომლებიც განხორციელებულია ახალი სამეცნიერო ან ტექნიკური ცოდნის მისაღებად.

სამშენებლო კონტრაქტი არის კონტრაქტი, რომელიც სპეციალურად ითვალისწინებს აქტივის ან აქტივთა ისეთი ერთობლიობის შექმნას, რომლებიც ერთმანეთთან მჭიდროდ დაკავშირებული ან ურთიერთდამოკიდებულია კონსტრუქციულად, ტექნოლოგიურად და ფუნქციურად, მათი საბოლოო გამოყენების ან დანიშნულების მიხედვით.

საოპერაციო საქმიანობა არის საწარმოს ძირითადი შემოსავლების მომტანი და სხვა საქმიანობა, რომელიც არ არის საინვესტიციო ან საფინანსო საქმიანობა.

სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები არის ისეთი აქტივები, რომლებიც:

ა) გათვალისწინებულია გასაყიდად ჩვეულებრივი სამეურნეო საქმიანობის პროცესში;

ბ) მონაწილეობს წარმოების პროცესში და ასევე გათვალისწინებულია გასაყიდად;

გ) წარმოდგენილია ნედლეულისა და მასალების სახით და განკუთვნილია საწარმოო მოხმარებისათვის ან მომსახურების გასაწევად.

სასარგებლო მომსახურების ვადა ფინანსური იჯარისას არის საიჯარო ვადით შემოუფარგლავი საიჯარო ვადის დაწყებიდან დარჩენილი გაანგარიშებითი პერიოდი, რომლის განმავლობაშიც მოსალოდნელია აქტივში განივთებული ეკონომიკური სარგებლის მიღება საწარმოს მიერ.

სასარგებლო მომსახურების ვადა განისაზღვრება:

ა) პერიოდით, რომლის განმავლობაში მოსალოდნელია საწარმოს მიერ აქტივის გამოყენება; ან

ბ) პროდუქციის ან მსგავსი ნაწარმის რაოდენობით, რომლის მიღებაც მოსალოდნელია საწარმოს მიერ მოცემული აქტივის გამოყენების შედეგად.

სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა არის საწარმოს მიერ გაყიდვის მიზნით ბიოლოგიური აქტივების ტრანსფორმაცია სოფლის მეურნეობის პროდუქციად, ან დამატებით ბიოლოგიურ აქტივებად.

საფინანსო საქმიანობა არის ისეთი საქმიანობა, რომლის შედეგად რაოდენობრივად და სტრუქტურულად იცვლება საწარმოს საკუთარი კაპიტალი და ნასესხები საშუალებები.

საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოები არის გამოკვლევების შედეგების ან სხვა ცოდნის გამოყენება ახალი ან არსებითად გაუმჯობესებული მასალების, მოწყობილობის, საქონლის, პროცესების, სისტემების ან მომსახურების წარმოების დაგეგმვასა და პროგნოზირებაში, მათი კომერციული წარმოების ან გამოყენების დაწყებამდე.

სახელმწიფო გულისხმობს მთავრობას, სახელმწიფო სააგენტოებს და ანალოგიურ ადგილობრივ, ეროვნულ ან საერთაშორისო ორგანიზაციებს.

სახელმწიფო გრანტები არის სახელმწიფოს მიერ საწარმოსათვის გაწეული დახმარება რესურსების გადაცემის სახით, საწარმოს სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებული, წარსულში შესრულებული ან მომავალში შესასრულებელი გარკვეული პირობების სანაცვლოდ. აქ არ იგულისხმება ისეთი ტიპის სახელმწიფო დახმარებები, რომელთა ღირებულების დასაბუთებული განსაზღვრა შეუძლებელია, აგრეთვე სახელმწიფოსთან დადებული ისეთი გარიგებები, რომლებიც არ განსხვავდება საწარმოს ჩვეულებრივი კომერციული გარიგებებისაგან.

სახელმწიფო დახმარება არის სახელმწიფოს ქმედება, რომელიც გულისხმობს რომელიმე კონკრეტული საწარმოს ან საწარმოთა ჯგუფისათვის ეკონომიკური დახმარების გაწევას, სათანადო კრიტერიუმების გათვალისწინებით. მოცემული სტანდარტის მიხედვით, სახელმწიფო დახმარება არ მოიცავს საწარმოთათვის სახელმწიფოს მხრიდან სხვადასხვა ფორმით გაწეულ არაპირდაპირ დახმარებას, ტარიფებისა და კვოტების შემცირების, განვითარებად რეგიონებში ინფრასტრუქტურის შექმნისა და კონკურენტების სხვადასხვა შემზღვევით ღონისძიების სახით.

სესხით სარგებლობასთან დაკავშირებული დანახარჯები არის საწარმოს მიერ ნასესხები სახსრებისათვის საკუთარ თავზე აღებული პროცენტი და სხვა დანახარჯები.

სოფლის მეურნეობის პროდუქტი არის საწარმოს ბიოლოგიური აქტივებიდან მიღებული პროდუქტი. მაგ., რძე, ყურძენი.

უცხოური ეკონომიკური სუბიექტი ისეთი უცხოური ქვეგანაყოფია, რომლის საქმიანობა ანგარიშვალდებული საწარმოს განუყოფელი ნაწილი არ არის.

უცხოურ ვალუტას უწოდებენ ყველა ვალუტას, რომელიც არ წარმოადგენს ეროვნულ ვალუტას.

უცხოური ქვეგანაყოფი არის ანგარიშვალდებული საწარმოს შვილობილი საწარმო, მეკავშირე საწარმო, ერთობლივი საწარმო ან ფილიალი, რომლის საქმიანობა დაფუძნებულია და ხორციელდება სხვა ქვეყნის ტერიტორიაზე.

ფინანსური ანგარიშგება არის საწარმოს ფინანსური მდგომარეობისა და მის მიერ განხორციელებული სამეურნეო ოპერაციების სტრუქტურულად ჩამოყალიბებული ფინანსური სურათი.

ფინანსური იჯარა არის მხარეთა ურთიერთშეთანხმება, რომლის თანახმად მეიჯარე, საიჯარო გადასახდელის ან გადასახდელების სერიის მიღების მიზნით, მოიჯარეს გადასცემს აქტივთან დაკავშირებულ ყველა მნიშვნელოვან რისკსა და ეკონომიკურ სარგებელს. საკუთრების უფლება შეიძლება გადაეცეს ან არა.

ფიქსირებულფასიანი კონტრაქტი ისეთი ტიპის სამშენებლო კონტრაქტია, რომელშიც მენარდე თანხმდება ფიქსირებულ საკონტრაქტო ფასზე ან შესრულებული სამუშაოს ერთეულის ფიქსირებულ განაკვეთზე, რომელიც, ზოგიერთ შემთხვევაში, შეიძლება ექვემდებარებოდეს კონტრაქტის მუხლებით გათვალისწინებულ ღირებულების სკალას.

ფულადი აქტივები არის ფლობილი ფული და ფიქსირებული ან განსაზღვრადი ფულადი თანხის სახით მისაღები აქტივები.

ფულადი საბალანსო მუხლები არის საწარმოს განკარგულებაში არსებული ფულადი სახსრები და მისაღები აქტივები და გასანაღდებელი ვალდებულებები, რომლებიც ასახულია ფიქსირებული ფულადი თანხით.

ფულადი სახსრების ეკვივალენტები არის მოკლევადიანი, მაღალლიკვიდური ინვესტიციები, რომლებიც დაუბრკოლებლად გადაიცვლება ნაღდი ფულის წინასწარ ცნობილ ოდენობაზე და მათი ღირებულების შეცვლის რისკი უმნიშვნელოა.

ფულადი ნაკადები ნიშნავს ფულადი სახსრებისა და მათი ეკვივალენტების შემოსვლასა და გასვლას.

ფულად სახსრებში იგულისხმება ნაღდი ფული და დეპოზიტები მოთხოვნამდე.

შემოსავლებთან დაკავშირებული გრანტები არის საწარმოს მიერ მიღებული ყველა გრანტი, გარდა აქტივებთან დაკავშირებული გრანტებისა.

შეუქცევადი იჯარა ისეთი ტიპის იჯარაა, რომლის შეწყვეტა შესაძლებელია მხოლოდ:

- ა) გათვალისწინებელი მოვლენის შედეგად, რომელსაც პირდაპირი კავშირი არა აქვს იჯარასთან;
- ბ) მეიჯარის ნებართვით;
- გ) თუ მოიჯარე აპირებს იმავე აქტივის იჯარის განახლებას ან სხვა ანალოგიური, აქტივის იჯარით აღებას იმავე მეიჯარისაგან;
- დ) მოიჯარის მიერ დამატებითი თანხის გადაუხდელობის შემთხვევაში, თუ ხელშეკრულება თავიდანვე ითვალისწინებდა აღნიშნული თანხის გადახდას.

ჩვეულებრივი იჯარა ისეთი ტიპის იჯარაა, რომელიც არ შეიძლება ჩაითვალოს ფინანსურ იჯარად.

ჩვეულებრივ საქმიანობას უწოდებენ ნებისმიერ საქმიანობას, რომელსაც საწარმო ახორციელებს, როგორც თავისი ძირითადი საქმიანობის ნაწილს, აგრეთვე ისეთ საქმიანობას, რომელიც დაკავშირებულია ძირითად საქმიანობასთან ან მისგან გამომდინარეობს.

ცვეთა არის აქტივის ცვეთადი ღირებულების სისტემატური განაწილება, მისი მომსახურების ვადის განმავლობაში.

ცვლილება სააღრიცხვო შეფასებაში არის შესწორება აქტივის ან ვალდებულების საბალანსო ღირებულებაში, ან აქტივის პერიოდული გამოყენების თანხაში, რომელიც გამომდინარეობს მისი მიმდინარე სტატუსის ან მოცემულ აქტივთან ან ვალდებულებასთან ასოცირებული მომავალი ეკონომიკური სარგებლის ან ვალდებულების შეფასებიდან. სააღრიცხვო შეფასებებში ცვლილებები, რომლებიც გამოწვეულია ახალი ინფორმაციით ან ახალი ვითარებით, შესაბამისად არ წარმოადგენს შეცდომების გასწორებას.

ძირითადი საშუალებები არის მატერიალური აქტივები, რომლებიც:

- ა) იმყოფება საწარმოს განკარგულებაში და გამოიყენება: წარმოებაში, საქონლის ან მომსახურების მისაწოდებლად, იჯარით გასაცემად ან ადმინისტრაციული მიზნებისათვის; და
- ბ) გათვალისწინებულია ერთ საანგარიშგებო პერიოდზე მეტი ხნით გამოსაყენებლად.

წამგებიანი კონტრაქტი ისეთი კონტრაქტია, რომლის მიხედვით ვალდებულებების დასაფარად გათვალისწინებული აუცილებლად გასაწევი ხარჯი აღემატება კონტრაქტით გათვალისწინებულ მოსალოდნელ სარგებელს.

წინა პერიოდის შეცდომები არის საწარმოს ფინანსურ ანგარიშგებაში გამოტოვება ან არასწორად ასახვა, წარმოქმნილი ერთი ან რამდენიმე პერიოდის წინ იმის გამო, რომ ვერ იქნა ან არასწორად იქნა გამოყენებული საიმედო ინფორმაცია, რომელიც:

- ა) ხელმისაწვდომი იყო, როცა შესაბამისი პერიოდის ფინანსური ანგარიშგება ნებადართული იყო საჯარო გამოქვეყნებისათვის; და
- ბ) მართლზომიერად მოსალოდნელი იყო, რომ მოძიებული და გათვალისწინებული იქნებოდა ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისა და წარდგენის დროს.

ეს შეცდომები მოიცავს მათემატიკური შეცდომების ეფექტს, სააღრიცხვო პოლიტიკის გამოყენებაში შეცდომებს, ფაქტების გადამეტებულ ან არასახვის შემთხვევებს და თაღლითობის შემთხვევებს.

წმინდა ინვესტიცია უცხოურ ეკონომიკურ სუბიექტში გულისხმობს ანგარიშვალდებული საწარმოს წილს უცხოური ეკონომიკური სუბიექტის წმინდა აქტივებში.

წმინდა (ნეტო) საჯარო ინვესტიციას არის მთლიანი (ბრუტო) საიჯარო ინვესტიცია დისკონტირებული საიჯარო ხელშეკრულებაში ნაგულისხმევი საპროცენტო განაკვეთით.

სტრუქტურული საფუძვლები

შესავალი
წინამდებარე სტრუქტურული საფუძვლები განკუთვნილია საერთო დანიშნულების გამარტივებული

ფინანსური ანგარიშგების მოსამზადებლად. სტრუქტურულ საფუძვლებში განსაზღვრულია ძირითადი პრინციპები ბუღალტრული აღრიცხვის დროებითი სტანდარტისათვის და მთლიანად ეყრდნობა ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების სტრუქტურულ საფუძვლებს. ამ უკანასკნელის გამოყენება რეკომენდებულია ბუღალტრული აღრიცხვის დროებითი სტანდარტის სტრუქტურული საფუძვლების უკეთ აღქმის მიზნით.

ფინანსური ანგარიშგება არის საწარმოს ფინანსური მდგომარეობისა და მის მიერ განხორციელებული სამეურნეო ოპერაციების სტრუქტურულად ჩამოყალიბებული ფინანსური სურათი. მისი მიზანია ფინანსური ინფორმაციის მომხმარებლებს დაეხმაროს ეკონომიკური გადაწყვეტილების მიღებაში, რომლებისთვისაც ფინანსური ანგარიშგება ძირითადი საინფორმაციო წყაროა.

მიუხედავად იმისა, რომ შეუძლებელია ფინანსური ანგარიშგების მეშვეობით ყველა მომხმარებლის საინფორმაციო მოთხოვნილების დაკმაყოფილება, არსებობს ისეთი ტიპის მოთხოვნილებებიც, რომლებიც ყველა მომხმარებლისათვის საერთოა. ვინაიდან ინვესტორები საწარმოსათვის სარისკო კაპიტალის მომწოდებლები არიან, მათი მოთხოვნილებების შესაბამისად მომზადებული ფინანსური ანგარიშგება დააკმაყოფილებს სხვა მომხმარებელთა ძირითად მოთხოვნებსაც.

ფინანსური ანგარიშგების მომზადება, როგორც წესი, ეყრდნობა უტყუარ და სამართლიან თვალსაზრისს საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის, მისი საქმიანობის შედეგებისა და ფინანსური მდგომარეობის ცვლილებების შესახებ. წინამდებარე სტრუქტურულ საფუძვლებში უტყუარობისა და სამართლიანობის კონცეფცია არ არის განხილული, მაგრამ ძირითადი დაშვებების, ინფორმაციის ხარისხობრივი მახასიათებლებისა და სტანდარტში განსაზღვრული სააღრიცხვო პრინციპების გამოყენება უტყუარი და სამართლიანი ინფორმაციის წარდგენის საშუალებას იძლევა.

გამარტივებული ფინანსური ანგარიშგება მზადდება პირვანდელი ღირებულებისა და ნომინალური ფინანსური კაპიტალის შენარჩუნების პრინციპების მიხედვით.

ძირითადი დაშვებები

დარიცხვის მეთოდი. ფინანსური ანგარიშგება უნდა მომზადდეს დარიცხვის მეთოდით. ამ მეთოდის თანახმად, სამეურნეო ოპერაციების აღიარება ხდება მათი მოხდენისთანავე და არა ფულადი სახსრების მიღების დროს.

ფუნქციონირებადი საწარმო. ფინანსური ანგარიშგების მომზადების დროს, ჩვეულებრივ, იგულისხმება, რომ საწარმო ფუნქციონირებს და საქმიანობას გააგრძელებს უახლოეს საპროგნოზო მომავალში. იგულისხმება, რომ საწარმო არ აპირებს და არ მოუწევს თავისი საქმიანობის შეწყვეტა ან მისი მასშტაბების საგრძნობლად შემცირება.

ფინანსური ანგარიშგების ხარისხობრივი მახასიათებლები

ფინანსური ანგარიშგების ხარისხობრივი მახასიათებლები ის ატრიბუტებია, რომლებიც ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახულ ინფორმაციას გადააქცევენ მომხმარებლისათვის სასარგებლო ინფორმაციად. ეს მახასიათებლებია: აღქმადობა, შესაბამისობა, საიმედოობა და შესადარისობა.

აღქმადობა გულისხმობს ინფორმაციის ისეთი ფორმით მიწოდებას, რომელიც ადვილად გასაგები და გამოსაყენებელი იქნება მომხმარებლისათვის. ამასთან, იგულისხმება, რომ მომხმარებელს ბუღალტრული აღრიცხვის სფეროში გააჩნია გარკვეული ცოდნა და ფინანსური ინფორმაციის აღქმის უნარი. აღქმადობა არ გულისხმობს ძნელად აღსაქმელი ფინანსური ინფორმაციის ანგარიშგებაში ასახვისაგან თავის შეკავებას.

შესაბამისობა გულისხმობს ინფორმაციის სარგებლიანობას. ინფორმაცია სასარგებლოა და გააჩნია შესაბამისობის თვისება, თუ იგი გავლენას ახდენს ინფორმაციის მომხმარებლის ეკონომიკურ გადაწყვეტილებებზე იმით, რომ მას ეხმარება შეაფასოს საწარმოს წარსული, მიმდინარე და მომავალი საქმიანობა, დაადასტუროს ან შეასწოროს ადრინდელი შეფასებები. ინფორმაციის შესაბამისობაზე გავლენას ახდენს მისი არსებითობა. ინფორმაცია ითვლება არსებითად, თუ მისი გამოტოვება ან დამახინჯება გავლენას მოახდენს იმ მომხმარებელთა გადაწყვეტილებებზე, რომლებიც ეყრდნობიან ფინანსურ ანგარიშგებას. არაარსებითი ინფორმაციის ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვა ართულებს აღრიცხვის პროცესს და არაფერს მატებს ფინანსური ინფორმაციის სარგებლიანობას, ანუ არსებითობა გულისხმობს იმ ზღვარს, რომლის გადალახვის შედეგად ინფორმაცია უსარგებლო ხდება.

საიმედოობა გულისხმობს ფინანსური ინფორმაციის: სამართლიანად წარდგენას (სამართლიანად უნდა ასახავდეს ყველა სამეურნეო ოპერაციასა და მოვლენას), შინაარსის ფორმაზე აღმატებულებას (ინფორმაცია სამეურნეო ოპერაციის შესახებ აუცილებელია აისახოს შინაარსისა და ეკონომიკური რეალობის და არა სამართლებრივი ფორმის შესაბამისად), ნეიტრალურობას (არ უნდა ასახავდეს ისეთ ინფორმაციას, რომელიც წინასწარგანზრახულ შედეგს განაპირობებს), წინდახედულობას (უნდა იყოს პროფესიულად კეთილგონივრული იმ განუსაზღვრელი გარემოებების მიმართ, რომელიც გარდაუვლად თან ახლავს ფინანსურ ანგარიშგებას) და სისრულეს (გამოტოვებული არ უნდა იყოს არსებითი ინფორმაცია).

შესადარისობა გულისხმობს ფინანსური ინფორმაციის მომხმარებლისათვის საწარმოს სხვადასხვა წლის საქმიანობის შედარებისა და შეფასების შესაძლებლობას, საწარმოს შედეგების ტენდენციების განსაზღვრის მიზნით.

ფინანსური ანგარიშგების ელემენტები

ფინანსურ ანგარიშგებაში აღწერილია საანგარიშგებო პერიოდში მომხდარი ყველა სამეურნეო ოპერაციისა და მოვლენის ფინანსური შედეგი, რომლებიც დაჯგუფებულია მათი ეკონომიკური მახასიათებლების მიხედვით. ამგვარ ფართო დაჯგუფებებს ფინანსური ანგარიშგების ელემენტებს უწოდებენ. ეს ელემენტები ბუღალტრულ ბალანსში წარმოდგენილია აქტივების, ვალდებულებებისა და საკუთარი კაპიტალის, ხოლო მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში – შემოსავლებისა და ხარჯების სახით.

აქტივი არის საწარმოს განკარგულებაში არსებული მატერიალური ან არამატერიალური რესურსი, რომელიც წარსულში მომხდარი სამეურნეო მოვლენების შედეგია, რის საფუძველზეც საწარმო მომავალში მოელის ეკონომიკური სარგებლის მიღებას.

ვალდებულება არის საწარმოს მიმდინარე პერიოდის მოვალეობა, რომელიც წარმოიშვა წარსულში მომხდარი სამეურნეო მოვლენების შედეგად და მისი შესრულება გულისხმობს საწარმოს ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლას საწარმოდან.

საკუთარი კაპიტალი არის საწარმოს აქტივებიდან ყველა ვალდებულების გამოკლების შემდეგ დარჩენილი ნაწილი.

შემოსავალი არის საწარმოს მიერ ეკონომიკური სარგებლის ზრდა საანგარიშგებო პერიოდში, აქტივების ზრდის ან ვალდებულებების შემცირების გზით, რაც გამოიხატება საწარმოს საკუთარი კაპიტალის გადიდებით, რომელიც დაკავშირებული არ არის საკუთარი კაპიტალის მესაკუთრეთა დამატებით შენატანებთან.

ხარჯი არის საწარმოს მიერ ეკონომიკური სარგებლის შემცირება საანგარიშგებო პერიოდში, აქტივების საწარმოდან გასვლის ან ვალდებულებების ზრდის საფუძველზე, რაც გამოიხატება საწარმოს საკუთარი კაპიტალის შემცირებით, რომელიც დაკავშირებული არ არის მესაკუთრეთათვის კაპიტალის გადანაწილებასთან.

ფინანსური ანგარიშგების ელემენტების აღიარება და შეფასება

აღიარება არის საწარმოს ბალანსში ან მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში იმ მუხლის ასახვის პროცესი, რომელიც აკმაყოფილებს მოცემული ელემენტის განმარტებასა და აღიარების შემდეგ კრიტერიუმებს:

ა. შესაძლებელია ამ მუხლით გამოწვეული მომავალი ეკონომიკური სარგებლის საწარმოში შემოსვლა ან გასვლა; და

ბ. მუხლს გააჩნია საიმედოდ შეფასებული რიცხოვრივი მნიშვნელობა.

სხვა სიტყვებით, აღიარება გულისხმობს მოცემული მუხლის სიტყვიერ და თანხობრივ ასახვას ფინანსურ ანგარიშგებაში.

შეფასება არის ფულადი თანხების განსაზღვრის პროცესი, რომლის მიხედვითაც ხდება მოცემული ელემენტის აღიარება ფინანსურ ანგარიშგებაში.

შეფასების მეთოდებია:

თავდაპირველი ღირებულების. აქტივების აღრიცხვა ხდება მათი შეძენის დროს გადახდილი ფულადი სახსრების ან მათი ეკვივალენტების ოდენობით, ან იმ რეალური ღირებულებით, რომელიც უნდა გადახდილიყო მათი შეძენის მომენტში. ვალდებულებები აღრიცხება იმ ფაქტობრივი თანხის სიდიდით, რომელიც მიღებულია მოცემული ვალდებულებების სანაცვლოდ; ზოგიერთ შემთხვევაში კი იმ თანხით, რომლის საწარმოდან გასვლა მოსალოდნელია ამ ვალდებულებების დასაფარად, საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში;

მიმდინარე ღირებულების. აქტივების აღრიცხვა ხდება ფულადი სახსრების ან მათი ეკვივალენტების იმ თანხით, რომელიც უნდა გადახდილიყო საწარმოს მიერ მისი ან ანალოგიური აქტივის შეძენისას. ვალდებულებები აღრიცხება არადისკონტირებული ფულადი თანხით, რომელიც საჭიროა მის დასაფარად მიმდინარე პერიოდში;

სარეალიზაციო ღირებულების. აქტივების აღრიცხვა ხდება ფულადი სახსრების ან მათი ეკვივალენტების იმ თანხით, რომლის მიღება შესაძლებელია ამ აქტივის გაყიდვის შედეგად მიმდინარე პერიოდში. ვალდებულებები აღრიცხება არადისკონტირებული ფულადი თანხით, რომელიც გადახდილ უნდა იქნეს მის დასაფარად, საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში.

დისკონტირებული ღირებულების. აქტივების აღრიცხვა ხდება დისკონტირებული თანხით, რომელიც საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში მომავალში შემოსავლელი წმინდა ფულადი სახსრების ტოლია. საწარმოს ვალდებულებები აღრიცხება იმ არსებული დისკონტირებული თანხით, რომელიც საჭიროა ამ ვალდებულების დასაფარად, საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში და საწარმოდან მომავალში ამ მიზნით გასასვლელი ფულადი სახსრების ტოლია.

ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების სტანდარტი

სტანდარტით დადგენილი ძირითადი წესები გამოყოფილია მუქი დახრილი შრიფტით. ჩვეულებრივი შრიფტით ნაბეჭდი ტექსტი განმარტავს დადგენილ წესებს.

მოქმედების სფერო

წინამდებარე სტანდარტი გამოიყენება „[მეწარმეთა შესახებ](#)“ [საქართველოს კანონის](#) შესაბამისად რეგისტრირებული იმ საწარმოების ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგებისათვის, რომლებსაც საქართველოს კანონმდებლობით ([“მეწარმეთა შესახებ](#)“, “მცირე და საშუალო საწარმოთა მხარდაჭერის შესახებ” და “ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების რეგულირების შესახებ”) უფლება აქვთ ბუღალტრული აღრიცხვა აწარმოონ გამარტივებული წესით.

ეს სტანდარტი არ გამოიყენება საქართველოს ფასიანი ქაღალდების ეროვნული კომისიის წინაშე ანგარიშვალდებული სააქციო საზოგადოებებისა და სხვა საწარმოების მიერ, რომლებიც ფასიანი ქაღალდის ემიტენტები არიან, თუ მისი გამოყენება არ არის დაშვებული ფასიანი ქაღალდების ეროვნული კომისიის წესით.¹

¹ „[ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ](#)“ [საქართველოს კანონით](#) ანგარიშვალდებულად მიჩნეული საწარმოები ფინანსურ ანგარიშგებას ამზადებენ და კომისიას წარუდგენენ საქართველოს ფასიანი ქაღალდების ეროვნული კომისიის 2005 წლის 10 იანვრის №54 დადგენილებით დამტკიცებული „ანგარიშვალდებული საწარმოების ფინანსური ანგარიშგების შედგენისა და წარდგენის წესის“ შესაბამისად.

თავი 1. ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა

1.1. საერთო დანიშნულების ფინანსური ანგარიშგების სრული პაკეტი მოიცავს:

- ა) ბალანსს;
- ბ) მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებას;
- გ) ანგარიშგებას საწარმოს საკუთარ კაპიტალში ცვლილების შესახებ;
- დ) ფულადი ნაკადების ანგარიშგებას; და
- ე) სააღრიცხვო პოლიტიკას და განმარტებით შენიშვნებს.

1.2. ფინანსური ანგარიშგების მომზადება და მისი მომხმარებლისათვის წარდგენა ევალუა საწარმოს ხელმძღვანელ(ებ)ს. მას შეუძლია ფინანსურ ანგარიშგებასთან ერთად, დამატებით ასევე წარადგინოს ფინანსური მიმოხილვა, რომელშიც აღწერილი და ახსნილი იქნება საწარმოს ფინანსური საქმიანობის შედეგები და ფინანსური მდგომარეობის ძირითადი საკითხები, აგრეთვე ის განუსაზღვრელობები, რასაც ადგილი ჰქონდა საწარმოს საქმიანობის პროცესში.

1.3. ფინანსურმა ანგარიშგებამ უტყუარად და სამართლიანად უნდა წარმოადგინოს საწარმოს საანგარიშგებო პერიოდის ფინანსური საქმიანობის შედეგები და ფულადი სახსრების ნაკადები და რეალური ფინანსური მდგომარეობა საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსათვის. სამართლიანი წარდგენის უზრუნველსაყოფად, აუცილებლობის შემთხვევაში, შეიძლება გაკეთდეს ისეთი დამატებითი განმარტებითი შენიშვნები, რომლებიც არ მოითხოვება მოცემული სტანდარტით.

1.4. საწარმომ ფინანსურ ანგარიშგებაში უნდა მიუთითოს, რომ მისი ფინანსური ანგარიშგება მომზადებულია ბუღალტრული აღრიცხვის დროებითი სტანდარტის (მსს) მიხედვით. თუ ფინანსური ანგარიშგება არ შეესაბამება წინამდებარე სტანდარტს, არ შეიძლება განცხადებულ იქნეს, რომ ფინანსური ანგარიშგება მომზადებულია მსს-ის შესაბამისად.

1.5. თუ საწარმოს ხელმძღვანელობა დაასკვნის, რომ მსს-ის მოთხოვნები არ აკმაყოფილებს ფინანსური ანგარიშგების სამართლიანი წარდგენის მოთხოვნას და, აქედან გამომდინარე, მიზანშეწონილია სტანდარტის რომელიმე კონკრეტული მოთხოვნიდან გადახვევა, საწარმომ განმარტებით შენიშვნებში ინფორმაცია უნდა გახსნას ამ ფაქტთან დაკავშირებით და მიუთითოს სტანდარტის ნორმა, რომელსაც საწარმომ გადაუხვია, ამ გადახვევის არსი და ის განსხვავებული მიდგომა, რომელიც გამოყენებულ იქნა ფინანსურ ანგარიშგებაში.

1.6. ინფორმაციის სამართლიანი წარდგენა მოითხოვს:

- ა) სააღრიცხვო პოლიტიკის შერჩევასა და გამოყენებას 1.7 პუნქტის შესაბამისად;
- ბ) ინფორმაციის იმ მოცულობით წარდგენას (სააღრიცხვო პოლიტიკასთან ერთად), რომლითაც უზრუნველყოფილი იქნება ფინანსური ანგარიშგების ხარისხობრივი მახასიათებლები; და
- გ) დამატებითი განმარტებითი ინფორმაციის მიწოდების უზრუნველყოფას, როდესაც ფინანსური ანგარიშგების სტანდარტების მოთხოვნები საკმარისი არ არის, რათა მომხმარებელმა აღიქვას ცალკეული ოპერაციისა თუ მოვლენის გავლენა საწარმოს ფინანსურ მდგომარეობასა და ფინანსურ შედეგებზე.

1.7. ხელმძღვანელობამ ისე უნდა შეარჩიოს და გამოიყენოს საწარმოს სააღრიცხვო პოლიტიკა, რომ ფინანსური ანგარიშგება შეესაბამებოდეს მსს-ის ყველა მოთხოვნას. თუ არ არსებობს ფინანსური ანგარიშგების სტანდარტით დამტკიცებული სათანადო მითითება, საწარმოს ხელმძღვანელობა თვითონ შეიმუშავებს ისეთ სააღრიცხვო პოლიტიკას, რომელიც მომხმარებელს უზრუნველყოფს ყველაზე აუცილებელი ინფორმაციით საწარმოს ფინანსური ანგარიშგების შესახებ. ამგვარი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საწარმოს ხელმძღვანელობამ მხედველობაში უნდა მიიღოს:

- ა) სტრუქტურულ საფუძვლებში განსაზღვრული ძირითადი დაშვებები და ფინანსური ანგარიშგების ხარისხობრივი მახასიათებლები;
- ბ) ფინანსური ანგარიშგების ელემენტების განმარტებები, მათი შეფასებისა და აღიარების კრიტერიუმები;
- გ) სტანდარტის ის მოთხოვნები და რეკომენდაციები, რომლებიც ეხება მსგავს და მასთან დაკავშირებულ საკითხებს;

დ) მარეგულირებელი ორგანოს მიერ მსხვილ საწარმოებში ანალოგიური ან მსგავსი საკითხისათვის დადგნილი სტანდარტული ნორმები.

1.8. სააღრიცხვო პოლიტიკა არის განსაკუთრებული პრინციპების, საფუძვლების, შეთანხმებების, წესებისა და პრაქტიკული გამოცდილების ერთობლიობა, რომელიც გამოიყენება საწარმოში ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისა და წარდგენის პროცესში.

1.9. საწარმოს ფინანსური ანგარიშგების მომზადების პროცესში უნდა შეფასდეს, აქვს თუ არა საწარმოს საქმიანობის გაგრძელების უნარი. ფინანსური ანგარიშგება უნდა მომზადდეს საწარმოს ფუნქციონირებადობის პრინციპის გათვალისწინებით. იმ შემთხვევაში, როდესაც საწარმოს ხელმძღვანელობას განზრახული აქვს საწარმოს ლიკვიდაცია ან საქმიანობის შეწყვეტა, ან არ არსებობს სხვაგვარად მოქცევის არჩევანი, ფინანსური ანგარიშგება უნდა მომზადდეს სხვა ნორმების საფუძველზე. საწარმოს ხელმძღვანელობამ უნდა გახსნას შემდეგი ინფორმაცია:

- ა) ის არსებითი მოვლენები, რაც ეჭვქვეშ აყენებს საწარმოს შემდგომი ფუნქციონირების შესაძლებლობას;
- ბ) ფინანსური ანგარიშგების მომზადების პროცესში ფუნქციონირებადობის პრინციპის გაუთვალისწინებლობის ფაქტი; და
- გ) ის ნორმები, რის მიხედვითაც მომზადდა ფინანსური ანგარიშგება.

1.10. საწარმოს ფინანსური ანგარიშგება, გარ და ფულადი ნაკადების შესახებ ანგარიშგებისა, უნდა მომზადდეს დარიცხვის მეთოდის გამოყენებით.

1.11. ბუღალტრულ აღრიცხვაში დარიცხვის მეთოდის გამოყენებისას, სამეურნეო ოპერაციები და მოვლენები უნდა აღიარდეს მათი განხორციელებისთანავე და აისახოს იმ პერიოდის ბუღალტრულ რეგისტრებსა და ფინანსურ ანგარიშგებაში, რომელსაც მათი მოხდენის თარიღი მიეკუთვნება. მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში ხარჯების აღიარება უნდა მოხდეს ხარჯებისა და შემოსავლების კონკრეტულ მუხლებს შორის არსებული პირდაპირი კავშირის საფუძველზე. ამასთან, არ შეიძლება ბალანსში იმ მუხლების ასახვა, რომლებიც არ შეესაბამება აქტივების ან ვალდებულებების ცნებას.

1.12. შესადარისობის მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად, ფინანსური ანგარიშგების მუხლების კლასიფიკაცია და წარდგენის ფორმა უნდა შენარჩუნდეს ყოველ მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდში. წარდგენაში ცვლილება დაიშვება იმ შემთხვევაში, როდესაც:

ა) საწარმოს საქმიანობის შინაარსი მნიშვნელოვნად იცვლება, ან ფინანსური ანგარიშგებიდან ჩანს, რომ ეს ცვლილებები მომხდარია მოვლენებისა და სამეურნეო ოპერაციების სამართლიანი წარდგენის მცდელობით; ან
ბ) იგი მოითხოვება ფინანსური ანგარიშგების სტანდარტით ან მარეგულირებელი ორგანოს დადგენილებით.

1.13. აუცილებელია ყველა არსებითი მუხლის ფინანსურ ანგარიშგებაში განცალკევებით წარდგენა. არაარსებითი თანხები უნდა გაერთიანდეს ფუნქციების ან შინაარსის ერთგვაროვნების მიხედვით და საჭირო არ არის მათი ცალკე წარდგენა

1.14. დაუშვებელია აქტივებისა და ვალდებულებების ურთიერთგადაფარვა, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც იგი მოითხოვება ამავე სტანდარტის რომელიმე ნორმით

1.15. შემოსავლებისა და ხარჯების მუხლების ურთიერთგადაფარვა დაშვებულია მხოლოდ მაშინ, როდესაც:

ა) ეს მოითხოვება ან ნებადართულია ამ შეთანხმების რომელიმე ნორმით; ან
ბ) ერთი და იმავე ან მსგავს ოპერაციებთან ან მოვლენებთან დაკავშირებული შემოსულობა, ზარალი და ხარჯები არ არის არსებითი.

1.16. აქტივებისა და ვალდებულებების, შემოსავლებისა და ხარჯების არსებითი მუხლების ფინანსურ ანგარიშგებაში ცალკე წარდგენას დიდი მნიშვნელობა აქვს. მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებასა და ბალანსში არსებითი მუხლების განცალკევებით წარმოდგენა ინფორმაციის მომხმარებელს შესაძლებლობას აძლევს, კარგად გაერკვეს განხორციელებულ ოპერაციებში და შეაფასოს საწარმოს ფულადი სახსრების ნაკადები მომავალში.

1.17. ფინანსური ანგარიშგება უნდა მოიცავდეს მინიმუმ ორ ქრონოლოგიურად თანამიმდევარ საანგარიშგებო პერიოდის შესადარის ინფორმაციას. იგი აუცილებელია მიმდინარე პერიოდის ფინანსური ანგარიშგების უკეთ გასაგებად.

1.18. თუ საწარმო ცვლის ფინანსური ანგარიშგების მუხლების კლასიფიკაციას და წარდგენის ფორმას, მან ხელახლა უნდა მოახდინოს წინა საანგარიშგებო პერიოდის შესადარისი თანხების კლასიფიკაცია. თუ ეს პრაქტიკულად შეუძლებელია, მიმდინარე პერიოდთან შესადარისობის უზრუნველყოფის მიზნით, ფინანსურ ანგარიშგებაში უნდა განიმარტოს ნებისმიერი ხელახალი კლასიფიკაციის შინაარსი, თანხა და მიზეზი.

1.19. ფინანსური ანგარიშგება გასაგებად უნდა იყოს იდენტიფიცირებული და გამოკვეთილი, იმავე ოფიციალურ დოკუმენტში გამოქვეყნებული სხვა ინფორმაციისაგან.

1.20. ფინანსურ ანგარიშგებასთან ერთად შეიძლება საწარმო აქვეყნებდეს სხვა ფინანსურ და არაფინანსურ ინფორმაციას, რომელზეც არ ვრცელდება მსსი. ამიტომ მოითხოვება, რომ ფინანსური ანგარიშგება მკაფიოდ გამოირჩეოდეს სხვა ინფორმაციისაგან, რათა მომხმარებელმა შეძლოს მსსის საფუძველზე მომზადებული ფინანსური ინფორმაციის გარჩევა მისთვის სასარგებლო სხვა ინფორმაციისაგან.

1.21. ფინანსური ანგარიშგების თითოეული კომპონენტი გარკვევით უნდა იყოს იდენტიფიცირებული. ანგარიშგებაში თვალსაჩინოდ უნდა იყოს ფორმულირებული შემდეგი ინფორმაცია:

- ა) საწარმოს დასახელება ან სხვა საიდენტიფიკაციო მონაცემები;
- ბ) ბალანსის შედგენის თარიღი ან ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული პერიოდი, რომელიც შეესაბამება ფინანსური ანგარიშგების შესაბამის კომპონენტს;
- გ) საანგარიშგებო ვალუტა; და
- დ) ფინანსურ ანგარიშგებაში წარდგენილი რიცხვების სიზუსტის ხარისხი.

1.22. თუ საწარმოს ფინანსური ანგარიშგების რომელიმე მუხლს არა აქვს თანხობრივი მონაცემები, ეს მუხლი არ აისახება ანგარიშგებაში. დაუშვებელია წინასწარ შედგენილი (უნიფიცირებული) ფინანსური ანგარიშგების ბლანკების გამოყენება, ასევე ანგარიშთა გეგმის კოდების მითითება. საწარმოს ბალანსი შეიძლება წარმოდგენილი იყოს ვერტიკალური ან ჰორიზონტალური ფორმატით.

1.23. საანგარიშგებო პერიოდი მოიცავს 12 თვეს. იგი შეიძლება არ ემთხვეოდეს კალენდარულ წელს. ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა უნდა მოხდეს წელიწადში ერთხელ. დასაშვებია ბალანსის შედგენის თარიღის შეცვლა. როდესაც იცვლება საწარმოს ბალანსის შედგენის თარიღი და წლიური ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა ხდება ერთ წელიწადზე ნაკლებ ან მეტ პერიოდში, საწარმომ ფინანსურ ანგარიშგებას უნდა დაურთოს დამატებითი ინფორმაცია, განმარტებითი შენიშვნის სახით:

- ა) მიზეზი, რატომ არის მითითებული ანგარიშგებაში ერთი წელიწადისაგან განსხვავებული პერიოდი; და
- ბ) ფაქტი, რომ მოგებისა და ზარალის ანგარიშგების, საკუთარ კაპიტალში ცვლილებებისა და ფულადი ნაკადების თანხები და მათთან დაკავშირებული განმარტებითი შენიშვნები არ არის შესაბამისი.

1.24. როგორც წესი, ფინანსური ანგარიშგება სისტემატურად, ყოველ წელს მზადდება. გამონაკლის შემთხვევაში, შესაძლოა საწარმოს დაევალოს ან დასჭირდეს ანგარიშგების შედგენის თარიღის შეცვლა. მაგალითად, თუ იგი შეიძინა სხვა საწარმომ, რომელსაც ბალანსის შედგენის სხვა თარიღი აქვს. ასეთ შემთხვევაში აუცილებელია მომხმარებელმა იცოდნენ, რომ მიმდინარე პერიოდის თანხები და შესადარებელი პერიოდის თანხები არ არის შესადარისი და ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში ახსნილია ბალანსის შედგენის თარიღის შეცვლის მიზეზი.

1.25. საწარმომ ფინანსური ანგარიშგება წარსადგენად უნდა მოამზადოს ბალანსის შედგენის თარიღიდან 3 თვის განმავლობაში. ფინანსური ანგარიშგება ნაკლებად სასარგებლო იქნება, თუ იგი მომხმარებლისათვის ხელმისაწვდომი არ იქნება ბალანსის შედგენის თარიღიდან მიზანშეწონილ ვადებში.

1.26. საწარმომ ბალანსში განცალკევებულად უნდა ასახოს გრძელვადიანი და მოკლევადიანი მუხლები. მათი წარდგენა ხდება ლიკვიდობის (ზრდის ან შემცირების) მიხედვით.

1.27. როდესაც საწარმო საქონლისა და მომსახურების მიწოდებას ახორციელებს ზუსტად განსაზღვრულ საწარმოო ციკლში, გრძელვადიანი და მიმდინარე აქტივებისა და ვალდებულებების ცალკე კლასიფიცირება და ბალანსში ასახვა სასარგებლო იმით, რომ ერთმანეთისაგან გამოყოფს ნეტო აქტივებს, რომლებიც მუდმივად მიმოქცევის პროცესშია საბრუნავი კაპიტალის სახით, იმ ნეტო აქტივებისაგან, რომლებსაც საწარმო იყენებს გრძელვადიანი საქმიანობისათვის. ამასთან, აშკარად გამოიკვეთება ის აქტივები, რომელთა გამოყენებაც ივარაუდება მოცემულ საწარმოო ციკლში და ის ვალდებულებები, რომლებიც უნდა დაიფაროს იმავე პერიოდში.

1.28. აქტივი ჩაითვლება მიმდინარე აქტივად, თუ:

ა) ნაარაუდევია მისი რეალიზაცია, ან აქტივი განკუთვნილია გასაყიდად ან მოხმარებისათვის, ჩვეულებრივი საწარმოო ციკლის განმავლობაში;

ბ) ძირითადად გამოიყენება სავაჭრო დანიშნულებით ან მოკლევადიანი მიზნებისათვის და მისი რეალიზაცია ივარაუდება ერთი წლის განმავლობაში; ან

გ) ეს არის ფულადი სახსრები ან მისი ეკვივალენტები, რომელთა გამოყენება შეზღუდული არ არის.

ყველა სხვა აქტივი უნდა მიეკუთვნოს გრძელვადიან აქტივებს.

1.29. წინამდებარე სტანდარტში ცნება “გრძელვადიანი აქტივები” მოიცავს ყველა გრძელვადიან მატერიალურ, არამატერიალურ, საწარმოო და ფინანსურ აქტივს, რომელთა გამოყენების ვადა აღემატება 12 თვეს.

1.30. საწარმოო ციკლი მოიცავს დროის იმ მონაკვეთს, რომელიც იწყება წარმოებისათვის საჭირო ნედლეულისა და მასალების შექმნით და მთავრდება მზა პროდუქციის გაცვლით ნაღდ ფულზე ან ისეთ ფინანსურ ინსტრუმენტზე, რომელიც ადვილად გადაიქცევა ნაღდ ფულად. მიმდინარე აქტივები მოიცავს სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებს და სავაჭრო მოთხოვნებს, რომლებიც გაყიდული, მოხმარებული ან რეალიზებულია, როგორც საწარმოო პროცესის ნორმალური ციკლის შემადგენელი ნაწილი, იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც მათი გასხვისება არ არის მოსალოდნელი, ბალანსის შედგენის თარიღიდან 12 თვეში.

1.31. მოკლევადიანია ვალდებულება, რომლის დაფარვა მოსალოდნელია:

ა) მიმდინარე საწარმოო ციკლის; ან

ბ) ბალანსის შედგენის თარიღიდან 12 თვის განმავლობაში.

ყველა სხვა ვალდებულება ითვლება გრძელვადიან ვალდებულებად.

1.32. მიმდინარე აქტივების მსგავსად, მოკლევადიანი ვალდებულებებიც იყოფა კატეგორიებად. ზოგიერთი მოკლევადიანი ვალდებულება, როგორცაა სავაჭრო ვალდებულებები, დარიცხვები თანამშრომლებისათვის და სხვა საწარმოო ხარჯები შეადგენენ სამუშაო კაპიტალის ნაწილს, რომელიც გამოიყენება საწარმოს საქმიანობის ჩვეულებრივ ციკლში. ასეთი მუხლები მოკლევადიან ვალდებულებად კლასიფიცირდება იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც ისინი უნდა დაიფაროს ბალანსის შედგენის თარიღიდან 12 თვის შემდეგ.

1.33. თუ ვალდებულება არ წარმოადგენს მიმდინარე საწარმოო ციკლის ნაწილს, მაგრამ მათი გადახდა გათვალისწინებულია ბალანსის შედგენის თარიღიდან 12 თვის განმავლობაში, იგი კლასიფიცირდება როგორც მოკლევადიანი ვალდებულება. მაგალითად, მოკლევადიანი ვალდებულებებია: პროცენტის ვალდებულებების, საბანკო ოვერდრაფტების, გადასახდელი დივიდენდების, შემოსავლებიდან გადასახადებისა და სხვა არაკომერციული გადასახდელის მიმდინარე სამეურნეო წელს გადასახდელი ნაწილი. საბრუნავი კაპიტალის დასაფინანსებლად ხანგრძლივი დროის განმავლობაში გამოყენებული პროცენტის ვალდებულებები, რომელთა დაფარვა გათვალისწინებული არ არის 12 თვის განმავლობაში, განიხილება როგორც გრძელვადიანი ვალდებულებები.

1.34. საკუთარი კაპიტალი შეიძლება დაიყოს შემდეგ საკლასიფიკაციო ჯგუფებად:

ა) სა წესდებო კაპიტალი (სააქციო საზოგადოების შემთხვევაში მოითხოვება უფრო დეტალურად);

ბ) გაუნაწილებელი მოგება;

გ) გაუნაწილებელი მოგებიდან შექმნილი რეზერვები;

დ) რეზერვები, რომლებიც უზრუნველყოფს კაპიტალის შენარჩუნებას.

1.35. ბალანსში აუცილებელია აისახოს ქვემოთ ჩამოთვლილი მუხლების შესაბამისი თანხები:

ა) ძირითადი საშუალებები;

ბ) არამატერიალური აქტივები;

გ) ინვესტიციები;

- დ) სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები;
- ე) სავაჭრო და სხვა მოთხოვნები;
- ვ) ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები;
- ზ) სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები;
- თ) საგადასახადო ვალდებულებები და აქტივები;
- ი) ანარიცხები;

კ) გრძელვადიანი პროცენტიანი ვალდებულებები; და
ლ) საწესდებო კაპიტალი, გაუნაწილებელი მოგება და რეზერვები.

1.36. ზემოთ განხილული აუცილებელი საბალანსო მუხლების გარდა, ბალანსი უნდა მოიცავდეს ქვეჯგუფების სახელწოდებებსა და ჯამურ თანხებს. იგივე მიდგომა გამოიყენება მაშინ, როდესაც ასეთი წარდგენა აუცილებელია საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის სამართლიანი ასახვის მიზნით.

1.37. საწარმომ განმარტებით შენიშვნებში უნდა ასახოს შემდეგი ინფორმაცია:

ა) ყველა ტიპის სააქციო კაპიტალისათვის:

I) ნებადართული აქციების რაოდენობა;

II) გამოშვებული და მთლიანად ანაზღაურებული აქციების რაოდენობა და გამოშვებული, მაგრამ აუნაზღაურებელი აქციების რაოდენობა;

III) ერთეული აქციის ნომინალური ღირებულება;

IV) უფლებები, პრივილეგიები და შეზღუდვები, რომლებიც ეხება ამა თუ იმ ჯგუფს, დივიდენდების განაწილებასა და კაპიტალის დაფარვასთან დაკავშირებული შეზღუდვების ჩათვლით;

ბ) აქციონერთა კაპიტალში თითოეული რეზერვის შინაარსისა და დანიშნულების აღწერა;

გ) დივიდენდების ოდენობა, რომელიც შეთავაზებულ იქნა განსახილველად ან გამოცხადდა ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ, მაგრამ ფინანსური ანგარიშგების წარდგენაზე ნებართვის თარიღამდე; და

დ) ნებისმიერი კუმულაციური პრივილეგიური დივიდენდების თანხა, რომელიც არ არის აღიარებული.

საწარმომ, რომელსაც არა აქვს სააქციო კაპიტალი (მაგალითად, შპს, სპს და სხვ.), უნდა წარადგინოს ზემოთ მოცემული მოთხოვნების ეკვივალენტური ინფორმაცია, სადაც ნაჩვენებია იქნება თითოეული პარტნიორის წილი საწარმოს კაპიტალში, მათი უფლებები, პრივილეგიები და შეზღუდვები.

1.38. საანგარიშგებო პერიოდში აღიარებული შემოსავლებისა და ხარჯების ყველა მუხლი უნდა აისახოს მოცემული პერიოდის მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში, თუ სტანდარტით გათვალისწინებული არ არის სხვა მოთხოვნები.

1.39. მოცემული ან სხვა სტანდარტით ზოგჯერ დაშვებულია საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგებაზარალის გაანგარიშებიდან შემოსულობის ან ხარჯის რომელიმე ელემენტის ამოღება. წინამდებარე სტანდარტი განიხილავს ორ ასეთ შემთხვევას: შეცდომების კორექტირება და სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილებების ზემოქმედების შედეგები.

1.40. საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგება ან ზარალი მოიცავს შემდეგ კომპონენტებს (რომელთაგან თითოეული უნდა აისახოს მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში):

ა) საწარმოს ჩვეულებრივი სამეურნეო საქმიანობიდან მიღებული მოგება ან ზარალი; და

ბ) განსაკუთრებული მუხლები.

1.41. ყველა განსაკუთრებული მუხლის შინაარსი და თანხები ფინანსურ ანგარიშგებაში ცალ-ცალკე უნდა გამჟღავნდეს.

1.42. საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგებას ან ზარალს, ჩვეულებრივ, წარმოქმნის სამეურნეო საქმიანობის პროცესთან დაკავშირებული შემოსავლები და ხარჯები. იშვიათად ხდება განსაკუთრებული მუხლების წარმომქმნელი უჩვეულო მოვლენა, რომელიც ცვლის საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობიდან მიღებული მოგების (ზარალის) ოდენობას.

1.43. რომელიმე ოპერაციის ან მოვლენის შინაარსის უჩვეულო ბუნება განისაზღვრება მოცემული მოვლენის ან ოპერაციის შინაარსის შედარებით საწარმოს ჩვეულებრივ საქმიანობასთან. მოვლენის განსაკუთრებულობის დასადგენად არ გამოდგება მისი მოხდენის სიხშირე. ამიტომ, სხვადასხვა საწარმოს ჩვეულებრივი სამეურნეო საქმიანობის განსხვავებული ხასიათიდან გამომდინარე, ერთი საწარმოსათვის განსაკუთრებული მოვლენა ან ოპერაცია, შესაძლოა სხვა საწარმოსათვის არ იყოს განსაკუთრებული. კერძოდ, მიწისძვრის შედეგად მიღებული ზარალი ბევრი საწარმოსათვის განსაკუთრებული საბალანსო მუხლია. მაგრამ, სადაზღვევო კომპანიისათვის, რომელიც მიწისძვრის შემდეგ სადაზღვევო პოლისის მფლობელებს გარკვეულ კომპენსაციას უხდის, არ წარმოადგენს განსაკუთრებულ მუხლს.

1.44. საწარმოთა უმრავლესობისათვის განსაკუთრებული მუხლების არსებობის განმაპირობებელი მოვლენებისა და ოპერაციების მაგალითებია:

ა) აქტივების ექსპროპრიაცია; და

ბ) მიწისძვრა ან სხვა სტიქიური უბედურება.

1.45. ყოველი განსაკუთრებული მუხლის შინაარსი და თანხა ცალცალკე აისახება ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში, ხოლო მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში აისახება განსაკუთრებული მუხლების საერთო თანხა.

1.46. მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში აუცილებელია აისახოს ქვემოთ ჩამოთვლილი მუხლების შესაბამისი თანხები:

- ა) ამონაგები;
- ბ) ხარჯების სტრუქტურა საწარმოს ხარჯების შინაარსის ან ფუნქციების მიხედვით;
- გ) მიმდინარე საოპერაციო საქმიანობის შედეგები;
- დ) ფინანსური დანახარჯები;
- ე) საგადასახადო ხარჯები;
- ვ) მოგება ან ზარალი ჩვეულებრივი საქმიანობიდან;
- ზ) განსაკუთრებული მუხლები; და
- თ) საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგება ან ზარალი.

1.47. ფინანსური შედეგის შესახებ ინფორმაციის მიწოდება დასაშვებია ორი ტიპის სტრუქტურით. ტიპების ხასიათს განსაზღვრავს ხარჯების დაჯგუფების მეთოდი. ფინანსური შედეგის წარსადგენად ხარჯები შეიძლება დაჯგუფდეს მათი ეკონომიკური შინაარსის ან ფუნქციური დანიშნულების მიხედვით.

1.48. ფინანსური შედეგის წარდგენის პირველი ტიპის სტრუქტურა ცნობილია, როგორც ხარჯების ეკონომიკური შინაარსის მიხედვით დაჯგუფების მეთოდი. ხარჯები მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში აგრეგირებულია მათი ეკონომიკური შინაარსის მიხედვით (მაგალითად, ცვეთა, მასალების შეძენა, ტრანსპორტირების დანახარჯები, ხელფასები და გასამრჯელოები, სარეკლამო დანახარჯები). მათი გადანაწილება არ ხდება საწარმოს ფუნქციების მიხედვით. ამ მეთოდის გამოყენება მოსახერხებელია ძალიან მცირე ზომის საწარმოებში, რადგან ფუნქციების მიხედვით კლასიფიკაციაში მიმდინარე ხარჯების განაწილება საჭირო არ არის. ქვემოთ მოცემული კლასიფიკაცია ეყრდნობა ხარჯების დაჯგუფებას მათი ეკონომიკური შინაარსის მიხედვით:

ამონაგები	X
სხვა საოპერაციო შემოსავლები	X
ცვლილებები მზა პროდუქციისა და დაუმთავრებელი წარმოების ნაშთებში	X
გამოყენებული ნედლეული და მასალები	X
პერსონალის შენახვის ხარჯები	X
ცვეთისა და ამორტიზაციის ხარჯები	X
სხვა მიმდინარე ხარჯები	<u>X</u>
სულ საოპერაციო ხარჯები	(X)
საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული მოგება	<u>X</u>

1.49. საანგარიშგებო პერიოდში მზა პროდუქციისა და დაუმთავრებელ წარმოების ნაშთებში მომხდარი ცვლილებების მუხლს შესაბამისობაში მოჰყავს საანგარიშგებო პერიოდის შემოსავლები მათ მიღებასთან დაკავშირებულ ხარჯებთან. მოცემული მუხლი მოიცავს ასევე საანგარიშგებო პერიოდის კაპიტალიზებულ სამუშაოებს, რომელიც ამავე პერიოდის ერთიანი დანახარჯების შედეგია. მოცემული მუხლი ანგარიშგებაში განიხილება როგორც ხარჯის ზრდა ან შემცირება.

1.50. ფინანსური შედეგის წარდგენის მეორე ტიპის სტრუქტურა იყენებს ხარჯების ფუნქციებს და ცნობილია როგორც ხარჯების ფუნქციური დანიშნულებით დაჯგუფების მეთოდი. ამ მეთოდის თანახმად, ხარჯების კლასიფიკაცია ხდება რეალიზებული პროდუქციის თვითღირებულების, კომერციული და ადმინისტრაციული დანიშნულების მიხედვით. ქვემოთ მოცემულია ხარჯების კლასიფიკაციის მაგალითი ფუნქციების მიხედვით:

ამონაგები	X
რეალიზებული პროდუქციის თვითღირებულება	(X)
საერთო მოგება	X
სხვა საოპერაციო შემოსავლები	X
კომერციული ხარჯები	(X)
ადმინისტრაციული ხარჯები	(X)
სხვა საოპერაციო ხარჯები	<u>(X)</u>
საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული მოგება	<u>X</u>

1.51. საწარმო, რომელიც ფუნქციების მიხედვით ხარჯების კლასიფიკაციას იყენებს, ვალდებულია გახსნას დამატებითი ინფორმაცია ხარჯების შინაარსის შესახებ, მათ შორის აქტივების ცვეთისა და ამორტიზაციის და პერსონალის შენახვაზე გაწეული ხარჯები.

1.52. საწარმომ ფინანსური შედეგის ცალკე მუხლის სახით უნდა წარადგინოს მოცემული საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგება ან ზარალი.

1.53. საწარმოს ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში უნდა აისახოს შემდეგი ინფორმაცია:

ა) ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისათვის არსებული საბაზისო ინფორმაცია და მნიშვნელოვანი სამეურნეო ოპერაციებისა და მოვლენების ასახვისათვის შერჩეული და გამოყენებული შესაბამისი სააღრიცხვო პოლიტიკა;

ბ) მსსის სხვა თავებში გათვალისწინებული განმარტებითი ინფორმაცია, რომელიც წარდგენილი არ არის უშუალოდ ფინანსურ ანგარიშგებაში;

გ) გა მოცხადებული ან შეთავაზებული დივიდენდების ოდენობა;

დ) სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომ ხდარი ცვლილებებისა და შეცდომების კორექტირების შედეგები;

ე) დამატებითი ინფორმაცია, რომელიც ასახული არ არის უშუალოდ ფინანსურ ანგარიშგებაში, მაგრამ აუცილებელია საწარმოს შესახებ ინფორმაციის სამართლიანი წარდგენისათვის.

1.54. ფინანსურ ანგარიშგებაში მოცემული ინფორმაციის ადვილად გაგებისა და სხვა საწარმოთა ანალოგიურ ინფორმაციასთან შედარების უზრუნველსაყოფად, შენიშვნები და განმარტებები მოცემული უნდა იყოს შემდეგი თანამიმდევრობით:

ა) იმის აღნიშვნა, რომ ანგარიშგება მომზადებულია მსს-ის შესაბამისად;

ბ) შეფასების საფუძვლები და გამოყენებული სააღრიცხვო პოლიტიკა;

გ) დამატებითი დამამტკიცებელი ინფორმაცია უშუალოდ ფინანსურ ანგარიშგებაში წარმოდგენილი მუხლებისათვის ისეთივე თანამიმდევრობით, როგორც მოცემულია ფინანსური ანგარიშგების თითოეული მუხლი და ფინანსური ანგარიშგების სრული პაკეტის თითოეული კომპონენტი;

დ) სხვა განმარტებითი შენიშვნები, რომლებიც მოიცავს:

I) გაუთვალისწინებელ მოვლენებს, ვალდებულებებს, რომლებიც ექვემდებარება შესრულებას და სხვა სახის ფინანსური შინაარსის განმარტებით შენიშვნებს; და

II) არაფინანსური შინაარსის განმარტებებს.

1.55. ფინანსური ანგარიშგების განმარტებითი შენიშვნები სააღრიცხვო პოლიტიკის შესახებ უნ და შეიცავდეს:

ა) ფინანსური ანგარიშგების მომზადების პროცესში გამოყენებული შეფასების სისტემას; და

ბ) თითოეულ სპეციფიკურ სააღრიცხვო პოლიტიკას, რომელიც აუცილებელია ფინანსური ანგარიშგების სწორად გაგებისათვის.

1.56. განმარტებით შენიშვნებში აუცილებელია იმ სააღრიცხვო პოლიტიკის გამჟღავნება, რომელიც მოცემულ სტანდარტში განხილული არ არის, მაგრამ შერჩეული და გამოყენებული იქნება საწარმოს მიერ.

1.57. საწარმომ უნდა გახსნას შემდეგი ინფორმაცია:

ა) საწარმოს ადგილმდებარეობა და სამართლებრივი ფორმა. ქვეყანა, სადაც რეგისტრირებულია საწარმო და რეგისტრირებული ოფისის მისამართი (ან საქმიანობის ძირითადი ადგილი, თუ იგი განსხვავდება რეგისტრირებული ოფისის მისამართისაგან);

ბ) დადგენილ კრიტერიუმებთან შესაბამისობით იმის დადასტურება, რომ წარმოადგენს საწარმოს, რომლისთვისაც სავალდებულოა ან რომელსაც უფლება აქვს ფინანსური ანგარიშგება წარადგინოს მსსის მიხედვით; და

გ) საწარმოს მუშაკთა რაოდენობა საანგარიშგებო პერიოდის დასასრულს ან მათი საშუალო რაოდენობა საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში.

1.58. ფინანსურ ანგარიშგებას აუცილებლად უნდა ახლდეს განმარტებითი შენიშვნები. ფინანსური ანგარიშგება განმარტებითი შენიშვნების გარეშე სრულად არ ჩაითვლება.

თავი 2. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები

2.1. წინამდებარე თავი გამოიყენება თავდაპირველი ღირებულების მეთოდით აღრიცხული სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ფინანსურ ანგარიშგებაში წარსადგენად. მოცემული თავი არ გამოიყენება:

ა) სამშენებლო-საიჯარო სამუშაოთა შესრულებისას წარმოშობილი დაუმთავრებელი მშენებლობის აღრიცხვისათვის;

ბ) ფინანსური ინსტრუმენტებისათვის; და

გ) სოფლის მეურნეობისა და სატყეო მეურნეობის პროდუქტების, აგრეთვე სასარგებლო წიაღისეულის მომპოვებელთა სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების აღრიცხვისათვის, რადგან ისინი აღირიცხება ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებით იმ მეთოდიკის შესაბამისად, რომელიც მიღებულია მრეწველობის სხვადასხვა დარგში; და

დ) სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებული ბიოლოგიური აქტივებისათვის.

2.2. წარმოების სხვადასხვა დარგისათვის მიღებული მეთოდების შესაბამისად, ნეტო სარეალიზაციო ღირებულება გამოიყენება მსხვილი რქოსანი პირუტყვის, სოფლის მეურნეობისა და სატყეო მეურნეობის პროდუქტების, აგრეთვე სასარგებლო წიაღისეულის მომპოვებელთა სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების აღრიცხვისათვის.

2.3. სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებს მიეკუთვნება გაყიდვის მიზნით შეძენილი საქონელი, მზა პროდუქცია ან საკუთარი წარმოების ნახევარფაბრიკატები, აგრეთვე ის ნედლეული და დამხმარე მასალები, რომლებიც განკუთვნილია საწარმოო მოხმარებისათვის. მომსახურების სფეროს სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებს მიეკუთვნება ისეთი მომსახურების დანახარჯებიც, საიდანაც საწარმოს შემოსავლები ჯერ არ მიუღია.

2.4. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ობიექტი, რომელიც აკმაყოფილებს აქტივის აღიარების კრიტერიუმებს, თავდაპირველად უნდა შეფასდეს თვითღირებულებით.

2.5. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულებაში შედის მის შეძენასთან და გადაამუშავებასთან დაკავშირებული ყველა დანახარჯი, აგრეთვე ის დანახარჯები, რომლებიც დაკავშირებულია მოცემულ ადგილსამყოფელამდე მის ტრანსპორტირებასთან და მიღებული სასაქონლო-მატერიალური

ფასეულობების სათანადო მდგომარეობაში მოყვანასთან.

2.6. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების შეძენის დანახარჯები მოიცავს მზა პროდუქციის, ნედლეულის, მასალებისა და მომსახურების შეძენასთან უშუალოდ დაკავშირებულ ყველა ხარჯს. მათ შორის შეძენის (ნასყიდობის) ფასს, საიმპორტო საბაჟო გადასახადს და სხვა გადასახადებს, იმ გადასახადების გარდა, რომლებიც საგადასახადო ორგანოებიდან უბრუნდება საწარმოს, აგრეთვე სატრანსპორტო, დამზადების ხარჯებს და სხვ. სავაჭრო დათმობა, სავაჭრო დანამატი და ა.შ. არ ჩაირთვება შეძენის დანახარჯების გაანგარიშებებში.

2.7. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების კონვერსიის (გადამუშავების) დანახარჯები მოიცავს:

ა) პროდუქციის ერთეულის წარმოებასთან უშუალოდ დაკავშირებულ ხარჯებს, მაგალითად, პირდაპირ შრომით დანახარჯებს;

ბ) გასანაწილებელ მუდმივ ზედნადებ ხარჯებს, რომლებიც გაწეულია ნედლეულისა და მასალების მზა პროდუქციად გარდაქმნის, გადამუშავების პროცესში. მუდმივი საწარმოო ზედნადები ხარჯები ისეთი არაპირდაპირი საწარმოო დანახარჯებია, რომლებიც წარმოების მოცულობის ცვლილებასთან მიმართებაში უცვლელი რჩება. ესენია: ამორტიზაციის ანარიცხები, საწარმოო შენობებისა და მოწყობილობების შენახვის ხარჯები, აგრეთვე წარმოების მმართველობისა და ადმინისტრირების ხარჯები;

გ) ცვლად ზედნადებ ხარჯებს, რომლებიც გაწეულია ნედლეულისა და მასალების მზა პროდუქციად გარდაქმნის, გადამუშავების პროცესში. ცვლადი საწარმოო ზედნადები ხარჯები ისეთი არაპირდაპირი საწარმოო დანახარჯებია, რომლებიც იცვლება წარმოების მოცულობის ცვლილებების პირდაპირპროპორციულად, როგორცაა დანახარჯები დამხმარე მასალებსა და დამხმარე ცოცხალ შრომაზე.

2.8. მუდმივი და ცვლადი საწარმოო ზედნადები ხარჯები სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულებას მიეკუთვნება განაწილების გზით.

2.9. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების კონვერსიის დანახარჯებზე მუდმივი საწარმოო ზედნადები ხარჯების განაწილება ხდება საშუალო საწარმოო სიმძლავრის მიხედვით. საშუალო საწარმოო სიმძლავრეს უწოდებენ წარმოების ისეთ დონეს, რომლის მიღწევაც საშუალოდ მოსალოდნელია რამდენიმე საწარმოო პერიოდის ან სეზონის განმავლობაში, წარმოების ნორმალურ პირობებში, საწარმოო სიმძლავრეების გეგმური დანაკარგების გათვალისწინებით, რომლებიც დაკავშირებულია გეგმურ-რტექნიკურ სამუშაოთა შესრულებასთან. შესაძლოა წარმოების ფაქტობრივი დონის გამოყენებაც, თუ იგი უახლოვდება საშუალო სიმძლავრეს. მუდმივი საწარმოო ზედნადები ხარჯების თანხა, რომელიც ნაწილდება წარმოებული პროდუქციის ერთეულზე, არ იზრდება დაბალი მწარმოებლურობის ან საწარმოს უმოქმედობის გამო. გაუნაწილებელი ზედნადები ხარჯები ჩაითვლება იმ პერიოდის ხარჯებად, რომელშიც იქნა გაწეული. საანგარიშგებო პერიოდში, რომლისთვისაც დამახასიათებელია წარმოების არაჩვეულებრივად მაღალი დონე, პროდუქციის ერთეულზე მისაკუთვნებელი მუდმივი საწარმოო ზედნადები ხარჯები უნდა შემცირდეს იმ ოდენობით, რათა არ მოხდეს სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების შეფასება თვითღირებულებაზე მაღალი თანხით.

2.10. პროდუქციის ერთეულზე ცვალებადი საწარმოო ზედნადები ხარჯების განაწილება ხდება საწარმოო სიმძლავრეების ფაქტობრივი გამოყენების მიხედვით.

2.11. საწარმოო პროცესი შესაძლოა გულისხმობდეს რამდენიმე სახეობის პროდუქციის წარმოებას. ეს ხდება მაშინ, როცა იწარმოება კომბინირებული პროდუქცია, ან როცა არსებობს ძირითადი და არაძირითადი (თანამდე) პროდუქცია. თუ საწარმოში კონვერსიის ხარჯები თითოეული სახეობის პროდუქციისათვის ცალცალკე არ აღირიცხება, მაშინ იგი სხვადასხვა პროდუქციაზე უნდა განაწილდეს რაციონალური და თანამიმდევრული ბაზის საფუძველზე. მაგალითად, კონვერსიის ხარჯების განაწილების საფუძველად შეიძლება აღებულ იქნეს თითოეული პროდუქციის შესაბამისი გასაყიდი ფასი წარმოების საბოლოო ეტაპზე, ან წარმოების იმ ეტაპზე, როცა უკვე შესაძლებელია პროდუქციის ცალცალკე აღრიცხვა. ზოგჯერ არაძირითადი პროდუქციის უმრავლესობა თავისი არსით არაარსებითია. ასეთ შემთხვევაში, მათი შეფასება ხდება ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებით და აკლდება კომბინირებული პროდუქციის წარმოების დანახარჯებს.

2.12. „სხვა დანახარჯები“ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულებაში ჩაირთვება მხოლოდ იმ ოდენობით, რომლითაც იგი დაკავშირებულია სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების მოცემულ ადგილამდე მიტანასთან და სათანადო მდგომარეობაში მოყვანასთან. მაგალითად, შეიძლება მიზანშეწონილი იყოს არასაწარმოო ზედნადები ხარჯების ან ზოგიერთი დამკვეთის პროდუქციის დაპროექტების დანახარჯების ჩართვა სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულებაში.

2.13. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულებას არ მიეკუთვნება და გაწევის თარიღის მიხედვით საანგარიშგებო პერიოდის ხარჯად აღიარდება:

ა) ნედლეულისა და მასალების დანაკარგების, ცოცხალი შრომისა და სხვა საწარმოო დანახარჯების ზენორმატიული თანხები;

ბ) სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების შენახვის დანახარჯები, იმ დანახარჯების გამოკვეთვით, რომლებიც აუცილებელია საწარმოო პროცესის წინა სტადიისათვის;

გ) ზედნადები ადმინისტრაციული ხარჯები, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების მოცემულ ადგილამდე ტრანსპორტირებასა და მათ სათანადო მდგომარეობაში მოყვანასთან;

დ) რეალიზაციის დანახარჯები.

2.14. მომსახურების სფეროს საწარმოთა მომსახურების თვითღირებულება, ძირითადად, შედგება იმ პერსონალის შრომითი დანახარჯებისაგან, რომლებიც დაკავებულნი არიან უშუალოდ მომსახურების გაწევით. აგრეთვე საშუალო მმართველობითი პერსონალის (ზედამხედველი) შრომითი დანახარჯებისა და მასთან დაკავშირებული ზედნადები ხარჯებისაგან. საერთო ადმინისტრაციული პერსონალისა და რეალიზაციაში დასაქმებული პერსონალის შრომის ანაზღაურება და რეალიზაციასთან დაკავშირებული სხვა სახის დანახარჯები არ ჩაირთვება სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულებაში. მათი აღიარება ხდება იმ პერიოდის ხარჯებად, რომელშიც იყო გაწეული.

2.15. თვითღირებულების განსაზღვრის ისეთი მეთოდები, როგორცაა ნორმატიული და საცალო ფასების მეთოდი, შესაძლოა გამოყენებულ იქნეს პრაქტიკული მოსაზრებით, თუ შედეგები მიახლოებით გაუტოლდება თვითღირებულებას. ნორმატიული მეთოდის დროს, მხედველობაში მიიღება ნედლეულისა და მასალების ხარჯვის, სამუშაო ძალის გამოყენების, მწარმოებლობისა და საწარმოო სიმძლავრეთა გამოყენების ნორმატიული დონეები. ეს ნორმები რეგულარულად უნდა გადაისინჯოს და, საჭიროების შემთხვევაში, შეიცვალოს თანამედროვე პირობების გათვალისწინებით.

2.16. საცალო ფასების მეთოდს უფრო ხშირად იყენებენ საცალო ვაჭრობაში; აქ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები შედგება სწრაფად ცვალებადი დიდი რაოდენობის ელემენტებისაგან, რომლებსაც ერთნაირი მარჟა (სხვაობა გასაყიდ ფასსა და თვითღირებულებას შორის) აქვთ და მათთვის არაპრაქტიკულია თვითღირებულების გაანგარიშების სხვა მეთოდების გამოყენება. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულება განისაზღვრება სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების გასაყიდი ფასის მიხედვით, რომელსაც აკლდება საერთო მომგებიანობის დონისათვის დადგენილი გარკვეული პროცენტის შესაბამისი თანხა. პროცენტულ თანაფარდობას იყენებენ იმ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობებისათვის, რომელთა შეფასება ფასდაკლებით მოხდა, თავდაპირველ გასაყიდ ფასთან შედარებით. საცალო ვაჭრობის ქვეგანყოფილებაში უფრო ხშირად იყენებენ საშუალო საპროცენტო განაკვეთს.

2.17. ცალკეული საქონლისა და მომსახურების თვითღირებულება შეიძლება განისაზღვროს მათი ინ დივიდუალური დანახარჯების იდენტიფიკაციის გზით.

2.18. თუ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულების განსაზღვრა არ ხდება ინ დივიდუალური დანახარჯების სპეციფიკური იდენტიფიკაციის მეთოდით, მაშინ გამოყენებულ უნდა იქნეს მეთოდი "ფიფო" (პირველი შემოსავალში პირველი გასავალში) ან საშუალო შეწონილი ღირებულების მეთოდი.

2.19. „ფიფო“ მეთოდის გამოყენება გულისხმობს, რომ პირველად იყიდება სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ის ელემენტები, რომლებიც შეიძინეს პირველად. შესაძლებელია საანგარიშგებო წლის ბოლოს ფიზიკურად დარჩეს ის საქონელი, რომელიც პირველად შეიძინეს, მაგრამ თვითღირებულების დადგენის მიზნით ივარაუდება, რომ დარჩენილია ის საქონელი, რომელიც ბოლოს შეიძინეს.

2.20. საშუალო შეწონილი ღირებულების ფორმულის თანახმად, სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თითოეული ელემენტის ღირებულება განისაზღვრება საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისში არსებული სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ერთგვაროვანი ელემენტების ღირებულების საშუალო შეწონილი სიდიდისა და იმ ერთგვაროვანი ელემენტების ღირებულების საფუძველზე, რომლებიც აწარმოეს ან შეიძინეს საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში. ღირებულების საშუალო სიდიდის გაანგარიშება შესაძლებელია პერიოდულად ან ყოველი ახლადმიღებული პარტიისათვის, მოცემული საწარმოსათვის დამახასიათებელი კონკრეტული ვითარების შესაბამისად.

2.21. საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოს სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების შეფასება და ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვა ხდება მის თვითღირებულებასა და ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებას შორის უმცირესი თანხით. შესაბამისად, იცვლება სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების მარაგის ღირებულება.

2.22. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების მოძველების, მოდიდან გასვლის, ნაწილობრივ ან მთლიანად გაფუჭების ან გასაყიდი ფასის შემცირების გამო, შეუძლებელი ხდება მათი თვითღირებულების კომპენსაცია. ასევე შეუძლებელი ხდება იმ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულების კომპენსაცია, რომელთა დაკომპლექტების ან რეალიზაციის მოსალოდნელი დანახარჯები გაიზარდა. ამიტომ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულება ჩამოიწერება ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებამდე.

2.23. ნეტო სარეალიზაციო ღირებულების გაანგარიშების მეთოდი ეყრდნობა იმ ყველაზე საიმედო მონაცემების გამოყენებას, რომლებიც მისაწვდომია გაანგარიშების ჩატარების პერიოდში მოცემული სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების მოსალოდნელი სარეალიზაციო თანხის შესახებ. ნეტო სარეალიზაციო ღირებულების შეფასებისას მხედველობაში მიიღება ფასების ან ღირებულების მოსალოდნელი ცვლილებები, რომელიც უშუალოდაა დაკავშირებული იმ სამეურნეო მოვლენებთან, რომლებიც უნდა მოხდეს საანგარიშგებო პერიოდის შემდეგ, რადგან ეს მოვლენები ადასტურებს საანგარიშგებო პერიოდის დასასრულისათვის არსებულ პირობებს.

2.24. ნეტო სარეალიზაციო ღირებულების გაანგარიშებისას გაითვალისწინება აგრეთვე ის მიზანი, რისთვისაც განკუთვნილია მოცემული სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები. მაგალითად, თუ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები განკუთვნილია პროდუქციის რეალიზაციის ან მომსახურების გაწევასთან დაკავშირებულ სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესასრულებლად, მაშინ ნეტო სარეალიზაციო ღირებულება გაიანგარიშება სახელშეკრულებო ფასის მიხედვით. თუ ხელშეკრულებით გათვალისწინებულია უფრო მცირე მოცულობის რეალიზაციები, ვიდრე საწარმოში არსებული სასაქონლო-მატერიალური

ფასეულობები, ჭარბი სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ნეტო სარეალიზაციო ღირებულება განისაზღვრება საერთო გასაყიდი ფასის მიხედვით. რეალიზაციასთან დაკავშირებული ანარიცხები ან პირობითი ვალდებულებები შესაძლოა წარმოიშვას გაყიდვის ხელშეკრულებიდან და აჭარბებდეს არსებულ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების რაოდენობას, ან შესყიდვების ხელშეკრულებიდან.

2.25. ნედლეული და სხვა დამხმარე მასალების ნაშთი, რომლებიც განკუთვნილია სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების საწარმოებლად, არ შეიძლება ჩამოფასდეს ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებამდე, თუ მოსალოდნელია, რომ მათი მონაწილეობით წარმოებული მზა პროდუქცია გაიყიდება თვითღირებულების შესაბამის ან თვითღირებულებაზე მაღალ ფასში. თუ ნედლეულსა და მასალებზე ფასები ისე დაეცემა, რომ მზა პროდუქციის თვითღირებულება გადააჭარბებს მის ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებას, ნედლეული და მასალები უნდა ჩამოიწეროს ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებამდე.

2.26. ყოველ მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდში გადაისინჯება ნეტო სარეალიზაციო ღირებულება და თუ აღარ იარსებებს სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულების ჩამოწერის გარემოებები, უნდა აღდგეს ჩამოწერილი თანხა. სახელდობრ, სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ახალ საბალანსო თანხად აიღება თვითღირებულებასა და შეცვლილ ნეტო სარეალიზაციო თანხას შორის უმცირესი. ჩამოწერილი თანხის აღდგენა შეეხება ნეტო სარეალიზაციო ღირებულების გადასინჯვის მომენტში ნაშთად არსებულ იმ სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებს, რომლებიც წინა პერიოდში ჩამოფასებული იყო ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებამდე.

2.27. როცა სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები გაიყიდება, მათი პირვანდელი ღირებულება უნდა აღიარდეს იმ პერიოდის ხარჯებად, როდესაც მიღებულ იქნა შესაბამისი შემოსავლები.

2.28. გაყიდული სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ღირებულების ხარჯებად აღიარების პროცესს შესაბამისობაში მოჰყავს გაწეული დანახარჯები და ამონაგები.

2.29. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებამდე ჩამოწერის თანხა, აგრეთვე სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების დანაკარგის თანხები, შესაბამისად, უნდა აღიარდეს იმ პერიოდის ხარჯებად, როცა მოხდა ჩამოწერა ან ადგილი ჰქონდა დანაკარგებს.

2.30. სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ნეტო სარეალიზაციო ღირებულების გაზრდით გამოწვეული ნებისმიერი ჩამოწერის უკუგატარების თანხამ უნდა შეამციროს ამავე პერიოდში ხარჯად აღიარებული სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თანხა.

2.31. სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებთან დაკავშირებით, ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნებში განმარტებული უნდა იყოს:

- ა) სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების მიმართ გამოყენებული საწარმოს საადრიცხვო პოლიტიკა, მათ შორის თვითღირებულების და სადგენად გამოყენებული მეთოდი;
- ბ) სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების საერთო საბალანსო თანხა და საბალანსო თანხები, მოცემული საწარმოს შესაბამისი საკლასიფიკაციო ჯგუფების მიხედვით;
- გ) იმ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების საბალანსო თანხები, რომლებიც შეფასებულია ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებით;
- დ) სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების ჩამოწერის ნებისმიერი ცვლილების თანხა, რომელმაც სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების თვითღირებულებაში გამოიწვია უკუგატარება;
- ე) იმ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების საბალანსო თანხა, რომელიც ვალდებულებების დაფარვის უზრუნველსაყოფად გაცემულია გირაოს სახით.

თავი 3. ფულადი ნაკადების ანგარიშგება

3.1. ყოველი საანგარიშგებო პერიოდისათვის უნდა მომზადდეს ფულადი ნაკადების ანგარიშგება, როგორც ფინანსური ანგარიშგების განუყოფელი ნაწილი.

3.2. მოკლევადიან ფულად ვალდებულებათა გადახდის ვადის დადგომამდე, მათი უზრუნველყოფის მიზნით, ხშირად მიმართავენ ფულადი სახსრების შენახვას მათი ეკვივალენტების სახით. ამდენად, სწრაფლიკვიდური ინვესტიციის შექმნის მიზანს წარმოადგენს არა ინვესტირება, არამედ ფულადი სახსრების მართვა დროებით ჭარბი ფულადი სახსრების მათ ეკვივალენტებში დაბანდების გზით. ინვესტიციის ფულადი სახსრების ეკვივალენტად კლასიფიცირებისათვის აუცილებელია იგი ადვილად გადაცვლადი იყოს წინასწარ ცნობილ ნაღდი ფულის ოდენობაზე და მისი ღირებულების შეცვლის რისკი უმნიშვნელო უნდა იყოს. ამიტომ, როგორც წესი, ინვესტიცია ნაღდი ფულადი სახსრების ეკვივალენტად კვალიფიცირდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მას დაფარვის ვადა შექმნიდან სამი თვე ან ნაკლები აქვს.

3.3. საანგარიშგებო პერიოდის ფულადი ნაკადების ანგარიშგებაში ფულადი ნაკადები უნდა აისახოს საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობის ფულად ნაკადებად დაჯგუფებით.

3.4. ფულადი ნაკადების საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობის ფულად ნაკადებად დაჯგუფების მიზანია, დადგინდეს თითოეული საქმიანობის ფულადი ნაკადების როლი. საწარმო ფულად ნაკადებს საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობის ფულად ნაკადებად აჯგუფებს, მისი საქმიანობისათვის ყველაზე მეტად მისაღები ფორმით. მთავარია დაჯგუფებამ უზრუნველყოს მოცემული საქმიანობის, საწარმოს ფინანსურ მდგომარეობასა და საწარმოს ფულად სახსრებზე გავლენის შეფასება.

3.5. საოპერაციო საქმიანობის ფულადი ნაკადები, უმეტესად, საწარმოს ძირითადი საქმიანობიდან წარმოიშობა. ამგვარად, საოპერაციო საქმიანობის ფულადი ნაკადები დაკავშირებულია ისეთ სამეურნეო

ოპერაციებსა და მოვლენებთან, რომლებიც მონაწილეობენ წმინდა მოგების ან ზარალის განსაზღვრაში. საოპერაციო საქმიანობის ფულადი ნაკადების მაგალითებია:

- ა) საქონლის რეალიზაციიდან და მომსახურების გაწევიდან მიღებული ფულადი სახსრები;
- ბ) როიალტებიდან, ჰონორარებიდან, საკომისიო გადასახდელებიდან და სხვა შემოსავლებიდან მიღებული ფულადი სახსრები;
- გ) საქონელსა და მომსახურებაზე მომწოდებელთათვის გადახდილი ფულადი სახსრები;
- დ) თანამშრომლებისათვის და მათი სახელით გადახდილი ფულადი სახსრები;
- ე) სადაზღვევო საწარმოსათვის სადაზღვევო პრემიებითა და პრეტენზიებით, ანუიტეტებითა და სხვა სადაზღვევო დახმარებებით მიღებული და გადახდილი ფულადი სახსრები;
- ვ) მოგების გადასახადთან დაკავშირებული ფულადი სახსრების გადახდა ან დაბრუნება, თუ იგი დაკავშირებული არ არის საფინანსო და საინვესტიციო საქმიანობასთან; და
- ზ) კომერციული და სავაჭრო მიზნით დადებულ კონტრაქტებთან დაკავშირებული მიღებული და გადახდილი ფულადი სახსრები.

3.6. საწარმოს მიერ კომერციული ან სავაჭრო საქმიანობისათვის განკუთვნილი ფასიანი ქაღალდები და სესხები განიხილება გასაყიდად გამოზნული სასაქონლო მარაგის მსგავსად. ამიტომ, ფასიანი ქაღალდების ყიდვაგაყიდვასთან და სავაჭროსაშუამავლო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი სახსრები კლასიფიცირდება როგორც საოპერაციო საქმიანობა.

3.7. საინვესტიციო საქმიანობა გვიჩვენებს, თუ რა დანახარჯები იქნა გაწეული იმ რესურსებისათვის, რომლებმაც მომავალში უნდა შექმნას შემოსავალი და ფულადი სახსრები. ამიტომ, მნიშვნელოვანია საინვესტიციო საქმიანობის ფულადი ნაკადების ანგარიშგებაში ცალკე გამოყოფა. საინვესტიციო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი ნაკადების მაგალითებია:

- ა) ძირითადი საშუალებების, არამატერიალური და სხვა გრძელვადიანი აქტივების შესაძენად გადახდილი ფულადი სახსრები. ამაში ასევე შედის სამეცნიეროკვლევით სამუშაოებზე გაწეული კაპიტალიზებული დანახარჯები და საკუთარი წარმოების ძირითადი საშუალებები;
- ბ) ძირითადი საშუალებების, არამატერიალური და სხვა გრძელვადიანი აქტივების გაყიდვიდან მიღებული ფულადი სახსრები;
- გ) სხვა საწარმოების საკუთარ კაპიტალში წილის ან სასესხო ინსტრუმენტებისა და ერთობლივი საქმიანობის წილის შესაძენად გადახდილი ფულადი სახსრები (იმ გადახდების გარდა, როდესაც ამგვარი ინსტრუმენტები ითვლება ფულადი სახსრების ეკვივალენტებად ან შეძენილია კომერციული და სავაჭრო მიზნით);
- დ) სხვა საწარმოების საკუთარ კაპიტალში წილის ან სასესხო ინსტრუმენტებისა და ერთობლივი საქმიანობის წილის გაყიდვიდან მიღებული ფულადი სახსრები (იმ მიღებების გარდა, როდესაც ამგვარი ინსტრუმენტები ითვლება ფულადი სახსრების ეკვივალენტებად ან შეძენილი იყო კომერციული და სავაჭრო მიზნით);
- ე) სხვა პირებზე ავანსებად და სესხებად გაცემული ფულადი სახსრები;
- ვ) სხვა პირებზე გაცემული ავანსებისა და სესხების დასაფარავად მიღებული ფულადი სახსრები.

3.8. ფულადი ნაკადების ანგარიშგებაში საფინანსო საქმიანობის ცალკე გამოყოფა მნიშვნელოვანია იმიტომ, რომ იგი სასარგებლოა საწარმოსათვის კაპიტალის მომწოდებლის მხრიდან სამომავლო ფულადი ნაკადების მიმართ შესაძლო პრეტენზიების პროგნოზირებისათვის. საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი ნაკადების მაგალითებია:

- ა) აქციებისა და საკუთარი კაპიტალის სხვა ინსტრუმენტების გამოშვების შედეგად მიღებული ფულადი სახსრები;
- ბ) მესაკუთრეთათვის აქციების შეძენის ან გამოსყიდვის მიზნით გადახდილი ფულადი სახსრები;
- გ) სავალო ფასიანი ქაღალდების, სესხების, თამასუქების, ობლიგაციების, გირაოებისა და სხვა მოკლევადიანი ან გრძელვადიანი სესხების გამოშვების შედეგად მიღებული ფულადი სახსრები;
- დ) სესხების დასაფარავად გადახდილი ფულადი სახსრები; და
- ე) მოიჯარის მიერ ფინანსური იჯარის ვალდებულებების შესამცირებლად გადახდილი ფულადი სახსრები.

3.9. საოპერაციო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი ნაკადები საწარმომ უნდა წარადგინოს:

- ა) პირდაპირი მეთოდით, რომელშიც ნაჩვენებია ფულადი სახსრების შემოსავლისა და გასავლის მთლიანი ნაკადები, ძირითადი კატეგორიების მიხედვით; ან
- ბ) არაპირდაპირი მეთოდით, რომლის მიხედვითაც წმინდა მოგება ან ზარალი კორექტირდება არაფულადი ოპერაციების შედეგებით, წარსული ან მომავალი პერიოდის საოპერაციო შემოსავლებისა და გადახდების გადავადების ან დარიცხვის გათვალისწინებით, აგრეთვე იმ შემოსავლებისა და ხარჯების გათვალისწინებით, რომლებიც დაკავშირებულია საინვესტიციო ან საფინანსო საქმიანობის ფულად ნაკადებთან.

3.10. რეკომენდებულია ფულადი ნაკადების ანგარიშგების შედგენა პირდაპირი მეთოდით. იგი იძლევა ინფორმაციას, რომელიც სასარგებლოა მომავალი ფულადი ნაკადების შესაფასებლად, რის საშუალებასაც ვერ იძლევა არაპირდაპირი მეთოდი. პირდაპირი მეთოდის თანახმად, ინფორმაცია მთლიანად მიღებული ან მთლიანად გაცემული ფულადი სახსრების ძირითადი პუნქტების შესახებ შეიძლება მიღებულ იქნეს:

- ა) საწარმოს საბუღალტრო წიგნებიდან; ან
- ბ) რეალიზაციის, რეალიზებული პროდუქციის თვითღირებულების და მოგებისა და ზარალის ანგარიშგების სხვა მუხლების კორექტირების საფუძველზე, შემდეგის გათვალისწინებით:

I) საანგარიშგებო პერიოდში სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებსა და საოპერაციო საქმიანობის შედეგად

წარმოქმნილ მოთხოვნებსა და გადასახდებლებში მომხდარი ცვლილებები;

II) სხვა არაფულადი მუხლები; და

III) სხვა მუხლები, რომლებიც გვიჩვენებს საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებულ ფულად ნაკადებს.

3.11. არაპირდაპირი მეთოდით საოპერაციო საქმიანობასთან დაკავშირებული წმინდა ფულადი ნაკადები განისაზღვრება წმინდა მოგებისა და ზარალის კორექტირებით, შემდეგი მუხლების საფუძველზე:

ა) საანგარიშგებო პერიოდში სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებსა და საოპერაციო მოთხოვნებსა და გადასახდებლებში მომხდარი ცვლილებები;

ბ) არაფულადი მუხლები, როგორცაა: ცვეთა, ანარიცხები, გადავადებული გადასახადები, უცხოურ ვალუტასთან დაკავშირებული სამეურნეო ოპერაციებიდან მიღებული არარეალიზებული შემოსულობები და დანაკარგები, მეკავშირე საწარმოებს შორის გაუნაწილებელი მოგება, უმცირესობის წილი; და

გ) სხვა მუხლები, რომლებიც გვიჩვენებს საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებულ ფულად ნაკადებს.

3.12. საწარმო ცალკე უნდა წარადგინოს საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი სახსრების შემოსვლა და გასვლა, ძირითადი კატეგორიების მიხედვით.

3.13. უცხოური ვალუტით შესრულებულ სამეურნეო ოპერაციებთან დაკავშირებული ფულადი ნაკადები წარდგენილ უნდა იქნეს საწარმოს საანგარიშგებო ვალუტით. გადასაანგარიშებლად გამოყენებულ უნდა იქნეს საანგარიშგებო ვალუტასა და უცხოურ ვალუტას შორის გასაცვლელი სავალუტო კურსი, ფულადი სახსრების მოძრაობის დღისათვის.

3.14. არარეალიზებული მოგება ან ზარალი, რომელიც წარმოიშობა გასაცვლელი სავალუტო კურსების ცვლილების შედეგად, არ ითვლება ფულადი სახსრების მოძრაობად. ამასთან, უკვე შემოსული ან შემოსასვლელი უცხოური ვალუტის საკურსო სხვაობის გავლენა ფულად სახსრებსა და მათ ეკვივალენტებზე აისახება ფულადი ნაკადების ანგარიშგებაში, რათა შესაბამისობაში მოვიდეს ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისში და დასასრულისათვის. ეს თანხები აისახება საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი ნაკადებისაგან განცალკევებულად და შეიცავს საკურსო სხვაობას, იმ შემთხვევებში, როდესაც ფულადი ნაკადები ანგარიშგებაში ნაჩვენებია გასაცვლელი სავალუტო კურსით, საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსათვის.

3.15. განსაკუთრებულ მუხლებთან დაკავშირებული ფულადი ნაკადები უნდა დაჯგუფდეს საწარმოო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობის მიხედვით და აისახოს განცალკევებულად.

3.16. პროცენტებისა და დივიდენდების სახით მიღებული და გაცემული ფულადი სახსრები კლასიფიცირდება საოპერაციო საქმიანობად და აისახება განცალკევებით.

3.17. მოგების გადასახადთან დაკავშირებული ფულადი ნაკადები კლასიფიცირდება საოპერაციო საქმიანობად და ცალკე აისახება.

თავი 4. სააღრიცხვო პოლიტიკა, ცვლილებები სააღრიცხვო შეფასებებში და შეცდომები

4.1. წინამდებარე თავი ადგენს სააღრიცხვო შეფასებებსა და სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილებებისა და შეცდომების შესწორების აღრიცხვის წესებს.

4.2. საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის, მისი ეფექტიანობისა და ფულადი სახსრების მოძრაობის ტენდენციების გასარკვევად, ფინანსური ანგარიშგება უნდა იყოს შესაძარისი. ამიტომ, ყოველ საანგარიშგებო პერიოდში გამოყენებულ უნდა იქნეს ერთი და იგივე სააღრიცხვო პოლიტიკა.

4.3. სააღრიცხვო პოლიტიკის შეცვლა შესაძლებელია, თუ ამას მოითხოვს საქართველოს კანონმდებლობა ან ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების შემმუშავებელი ორგანო, ან იმ შემთხვევაში, თუ სააღრიცხვო პოლიტიკის შეცვლის შედეგად საწარმოს ფინანსურ ანგარიშგებაში მოვლენები და სამეურნეო ოპერაციები უფრო მისაღები ფორმით იქნება წარდგენილი.

4.4. მოვლენები და სამეურნეო ოპერაციები ფინანსურ ანგარიშგებაში უფრო მისაღები ფორმით მაშინ არის წარმოდგენილი, როდესაც ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის შედეგად მიიღება უფრო საჭირო და საიმედო ინფორმაცია საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის, მისი საქმიანობის, ეფექტიანობისა და ფულადი სახსრების მოძრაობის შესახებ.

4.5. სააღრიცხვო პოლიტიკის ცვლილებად არ ითვლება:

ა) სააღრიცხვო პოლიტიკის შემოღება იმ მოვლენებისა და ოპერაციებისათვის, რომლებიც შინაარსით განსხვავდებიან ადრინდელი მოვლენებისა და ოპერაციებისაგან; და

ბ) ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის მიღება იმ მოვლენებისა და სამეურნეო ოპერაციებისათვის, რომლებიც წარსულში არ იყო, ან არ ჰქონდათ არსებითი მნიშვნელობა.

4.6. სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილება შეიძლება აისახოს, როგორც რეტროსპექტულად, ისე პერსპექტიულად. რეტროსპექტული მიდგომის დროს ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკა მოვლენებსა და სამეურნეო ოპერაციებზე ისე ვრცელდება, თითქოს ყოველთვის გამოიყენებოდა. ამდენად, ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკა გამოიყენება მოვლენებისა და სამეურნეო ოპერაციების მიმართ, ასეთი მუხლების წარმოშობის თარიღიდან. პერსპექტიული გამოყენება გულისხმობს, რომ ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკა გამოიყენება იმ მოვლენებისა და სამეურნეო ოპერაციების მიმართ, რომლებიც თავს იჩენს სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილებების შემდეგ. წინა საანგარიშგებო პერიოდთან დაკავშირებით არავითარი შესწორება არ მომხდარა,

არც გაუნაწილებელი მოგების საწყის ნაშთში და არც მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგებაზარალის თანხაში, რადგან არსებული ნაშთი ხელახლა არ გადაანგარიშდება. ამგვარად, ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკა არსებული ნაშთების მიმართ გამოიყენება ცვლილებების თარიღიდან.

4.7. ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტის მიღებასთან დაკავშირებით, სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილება უნდა აისახოს გარდამავალი დებულებების მოთხოვნების შესაბამისად, თუ ასეთი დებულებები დაერთვის ბუღალტრული აღრიცხვის ახალ სტანდარტს. თუ სტანდარტი არ შეიცავს დანერგვის წესებს, სააღრიცხვო პოლიტიკაში ცვლილება უნდა განხორციელდეს რეტროსპექტულად ან პერსპექტიულად, მოცემულ თავში ქვემოთ აღწერილი მეთოდის შესაბამისად.

4.8. ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტების დანერგვამ შესაძლოა მოითხოვოს სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილების რეტროსპექტული ან პერსპექტიული ასახვა.

4.9. სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილება რეტროსპექტულად უნდა აისახოს მაშინ, თუ წინა საანგარიშგებო პერიოდებთან დაკავშირებული კორექტირების თანხა ექვემდებარება დასაბუთებულ განსაზღვრას. ნებისმიერი კორექტირება განიხილება როგორც გაუნაწილებელი მოგების საწყისი ნაშთის შესწორება. უნდა შეიცვალოს შესადარისი ინფორმაცია, თუ ეს პრაქტიკულად შესაძლებელია.

4.10. სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილება აისახება პერსპექტიულად მაშინ, როდესაც რეტროსპექტული ასახვის მიზნით, გაუნაწილებელი მოგების საწყისი ნაშთის კორექტირების თანხა დასაბუთებულ განსაზღვრას არ ექვემდებარება.

4.11. როდესაც სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილება არსებით გავლენას ახდენს მიმდინარე ან ნებისმიერ წინა საანგარიშგებო პერიოდზე, ან შესაძლოა არსებითი ზეგავლენა იქონიოს შემდგომ საანგარიშგებო პერიოდებზე, საწარმო ვალდებულია ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში ასახოს შემდეგი ინფორმაცია:

- ა) სააღრიცხვო პოლიტიკის შეცვლის მიზეზები;
- ბ) კორექტირების თანხა მიმდინარე და თითოეული წარდგენილი საანგარიშგებო პერიოდისათვის;
- გ) შესადარისი ინფორმაციის ამსახველი პერიოდების წინა საანგარიშგებო პერიოდებთან დაკავშირებული კორექტირების თანხა;
- დ) ის ფაქტი, რომ შესადარისი ინფორმაცია შეცვლილია, ან მისი შეცვლა პრაქტიკულად შეუძლებელია.

4.12. სამეწარმეო საქმიანობისათვის დამახასიათებელი გარკვეული განუსაზღვრელობისა და ცვალებადობის გამო, შეუძლებელია ფინანსური ანგარიშგების ბევრი მუხლის ზუსტი გაანგარიშება, შესაძლებელია მხოლოდ მათი მიახლოებითი შეფასება. შეფასების პროცესი გულისხმობს უახლეს ხელმისაწვდომ და საიმედო ინფორმაციაზე დაფუძნებულ მსჯელობას. მაგალითად, შესაძლოა საჭირო გახდეს შეფასდეს:

- (ა) უიმედო ვალები;
- (ბ) მოძველებული სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები;
- (გ) ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების რეალური ღირებულება;
- (დ) ცვეთადი აქტივების სასარგებლო მომსახურების ვადა ან შესაძლო ეკონომიკური სარგებლის მიღების სქემა;
- (ე) საგარანტიო ვალდებულებები.

4.13. გონივრული სააღრიცხვო შეფასების გამოყენება ფინანსური ანგარიშგების მომზადების ძირითადი მომენტი და მის სანდოობას არ ამცირებს.

4.14. თუ, გარკვეულწილად, შეიცვლება გარემოებები, რომელთა საფუძველზეც მოხდა შეფასება, თუ თავს იჩენს ახალი ინფორმაცია ან გაიზრდება გამოცდილება, შესაძლოა საჭირო გახდეს შეფასების გადასინჯვა. თავისი არსით შეფასების გადასინჯვა არ უკავშირდება წინა საანგარიშგებო პერიოდებს და არ წარმოადგენს შეცდომის კორექტირებას.

4.15. სააღრიცხვო შეფასებაში მომხდარი ცვლილების შედეგი აისახება მოგება-ზარალის გაანგარიშებაში:

(ა) იმ საანგარიშგებო პერიოდში, როდესაც ადგილი ჰქონდა ცვლილებას, თუ ეს ცვლილება ზემოქმედებს მხოლოდ აღნიშნულ საანგარიშგებო პერიოდზე; ან

(ბ) იმ საანგარიშგებო პერიოდში, რომელშიც მოხდა ცვლილება და შემდგომ პერიოდებში, თუ ეს ცვლილება მომავალ პერიოდებზეც ახდენს ზემოქმედებას.

4.16. სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილების პერსპექტიული ასახვა ნიშნავს, რომ ცვლილება ეხება შეფასებაში ცვლილების შემდგომი პერიოდის სამეურნეო ოპერაციებს, სხვა მოვლენებს და პირობებს. ცვლილებამ სააღრიცხვო შეფასებაში შესაძლოა ზემოქმედება მოახდინოს მხოლოდ მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგება-ზარალზე, ან როგორც მიმდინარე, ისე მომავალი საანგარიშგებო პერიოდების წმინდა მოგება-ზარალზე. მაგალითად, უიმედო ვალების შეფასებაში მომხდარი ცვლილება ზემოქმედებას ახდენს მხოლოდ მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდის მოგება-ზარალზე და, ამდენად, იგი მოცემულ პერიოდში აისახება. მაგრამ ცვეთადი აქტივების ეკონომიკური სარგებლის შესაძლო ხასიათის ან აქტივების სასარგებლო მომსახურების ვადის შეფასებაში მომხდარი ცვლილებები ზემოქმედებას ახდენს მიმდინარე პერიოდის ამორტიზაციის ხარჯსა და აქტივების სასარგებლო მომსახურების დარჩენილი ვადის ყოველ მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდზე. ორივე შემთხვევაში, მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდთან დაკავშირებული ცვლილებების შედეგი აისახება როგორც მიმდინარე პერიოდის შემოსავლები ან ხარჯები. ხოლო აღნიშნული ცვლილების შედეგები, თუ ის გავლენას ახდენს მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებზე, შესაბამისად აისახება მომავალი საანგარიშგებო პერიოდებში შემოსავლების ან ხარჯების სახით.

4.17. ხშირად ძნელია სააღრიცხვო პოლიტიკასა და სააღრიცხვო შეფასებებში მომხდარი ცვლილებების ერთმანეთისაგან გამიჯვნა. ასეთი ცვლილება განიხილება, როგორც ცვლილება სააღრიცხვო შეფასებაში და, შესაბამისად, განიმარტება ფინანსურ ანგარიშგებაში.

4.18. სააღრიცხვო შეფასებებში მომხდარი ცვლილების შედეგი უნდა ჩაერთოს მოგებისა და ზარალის ანგარიშგების ისეთივე კლასიფიკაციაში, რომელიც გამოყენებული იყო წინა შეფასებებისათვის.

4.19. სააღრიცხვო შეფასებებში მომხდარი ცვლილების შედეგი, რომელიც დაკავშირებულია საწარმოს ჩვეულებრივი საქმიანობიდან ადრე მიღებული მოგების ან ზარალის კომპონენტის სახით ასახულ მუხლებთან, კვლავ წმინდა მოგების ან ზარალის იმავე მუხლებში აისახება. სააღრიცხვო შეფასებებში მომხდარი ცვლილების შედეგი, რომელიც დაკავშირებულია განსაკუთრებულ მუხლთან, კვლავ აისახება როგორც განსაკუთრებული მუხლი. ასახვის ასეთი წესი უზრუნველყოფს სხვადასხვა საანგარიშგებო პერიოდის ფინანსური ანგარიშგების შესადარისობას.

4.20. შეცდომები შეიძლება დაშვებულ იქნეს ფინანსური ანგარიშგების წარდგენისას, მისი ცალკეული ელემენტის აღიარებისას, შეფასებისას სხვა განმარტებით შენიშვნებში თანდართვის დროს. ფინანსური ანგარიშგება არ აკმაყოფილებს სტანდარტის მოთხოვნებს, თუ ის შეიცავს განზრახ დაშვებულ როგორც არსებით შეცდომებს, ისე არაარსებით შეცდომებს, რათა მოხდეს საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის, ფინანსური შედეგის ან ფულადი ნაკადების საგულდაგულო წარმოჩენა. მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდის შესაძლო შეცდომები უნდა შესწორდეს მანამ, სანამ მოხდება ფინანსური ანგარიშგების წარდგენისათვის დამტკიცება. მაგრამ, ზოგჯერ შეცდომების აღმოჩენა ხდება მხოლოდ მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდში და წინა პერიოდის ამ შეცდომის შესწორება უნდა განხორციელდეს მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდის ფინანსური ანგარიშგების შესადარის ინფორმაციაში მათი გათვალისწინებით.

4.21. მომდევნო პუნქტის გათვალისწინებით, საწარმომ რეტროსპექტულად უნდა შეასწოროს წინა საანგარიშგებო პერიოდის არსებითი შეცდომები პირველივე წარდგენისათვის ნებადართულ ფინანსურ ანგარიშგებაში და ეს უნდა გაკეთდეს შემდეგი გზით:

(ა) იმ წარდგენილი საანგარიშგებო პერიოდის (პერიოდების) შესადარისი ინფორმაციის განმეორებითი წარდგენით, რომელშიც დაშვებულ იქნა შეცდომა; ან

(ბ) თუ შეცდომა დაშვებულ იქნა წარდგენილ საანგარიშგებო პერიოდთან ყველაზე უახლოესამდე, წარდგენილი ყველაზე უახლოესი საანგარიშგებო პერიოდის აქტივების, ვალდებულებებისა და საკუთარი კაპიტალის საწყისი ნაშთების გადაანგარიშებით.

4.22. წინა საანგარიშგებო პერიოდის შეცდომა უნდა შესწორდეს რეტროსპექტულად, ჩასწორების გზით, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც შეუძლებელია კონკრეტული პერიოდისათვის მიკუთვნებული გავლენის განსაზღვრა, ან შეცდომის აგრეგირებული გავლენის დადგენა.

4.23. როდესაც შეუძლებელია შეცდომის კონკრეტული პერიოდისათვის მიკუთვნებული გავლენის განსაზღვრა ერთი ან მეტი წარდგენილი წინა საანგარიშგებო პერიოდის შესადარის ინფორმაციაზე, საწარმომ უნდა გადაიანგარიშოს აქტივების, ვალდებულებებისა და საკუთარი კაპიტალის საწყისი ნაშთები პირველივე საანგარიშგებო პერიოდისათვის, რომლისთვისაც შესაძლებელია რეტროსპექტულად გადაანგარიშება (ეს შეიძლება იყოს მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდიც).

4.24. როდესაც მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდში შეუძლებელია შეცდომის აგრეგირებული შედეგის განსაზღვრა ყველა წინა საანგარიშგებო პერიოდისათვის, საწარმომ უნდა გადაიანგარიშოს შესადარისი ინფორმაცია, რათა შეცდომა შეასწოროს პერსპექტიულად, პირველივე პრაქტიკულად შესაძლებელი თარიღისათვის.

4.25. წინა საანგარიშგებო პერიოდის კორექტირების თანხა არ ჩაირთვება იმ პერიოდის მოგებაზარალის ანგარიშგებაში, როდესაც აღმოჩენილ იქნა შეცდომა. წინა საანგარიშგებო პერიოდებთან დაკავშირებული ნებისმიერი ინფორმაცია, ისტორიული ჯამური ფინანსური მონაცემების ჩათვლით, უნდა იქნეს გადაანგარიშებული წარსულში, როდესაც ეს შესაძლებელია.

4.26. როდესაც არაპრაქტიკულია შეცდომის თანხის განსაზღვრა (მაგალითად, სააღრიცხვო პოლიტიკის არასწორად გამოყენება), ყველა წინა საანგარიშგებო პერიოდისათვის, საწარმო გადაიანგარიშებს შესადარის ინფორმაციას პერსპექტიულად, პირველივე პრაქტიკულად შესაძლებელი თარიღისათვის. ამდენად, ის არ ითვალისწინებს ამ თარიღამდე აქტივების, ვალდებულებებისა და საკუთარი კაპიტალის ჩასწორების აგრეგირებულ წილს.

4.27. შეცდომის შესწორება განსხვავდება ცვლილებებისაგან სააღრიცხვო შეფასებებში. სააღრიცხვო შეფასებები თავისი არსით არის მიახლოებითი მნიშვნელობები, რომელთა გადახედვაც შეიძლება მოხდეს, თუ დამატებითი ინფორმაცია გახდება ცნობილი. მაგალითად, მოგების ან ზარალის აღიარება, გაუთვალისწინებელი პირობითი გარემოების შედეგად, არ არის შეცდომის შესწორება.

4.28. შეცდომის შესწორების დროს საწარმომ განმარტებით შენიშვნებში უნდა ასახოს შემდეგი:

(ა) წინა საანგარიშგებო პერიოდის შეცდომის ხასიათი;

(ბ) თითოეული წინა საანგარიშგებო პერიოდისათვის, შესაძლებლობის ფარგლებში, შესწორების თანხის ოდენობა ფინანსური ანგარიშგების თითოეული შესაბამისი მუხლისათვის;

(გ) კორექტირების თანხა წარდგენილ წინა საანგარიშგებო პერიოდთან ყველაზე უახლოესის დასაწყისისათვის; და

(დ) თუ კონკრეტული წინა საანგარიშგებო პერიოდისათვის შეუძლებელია რეტროსპექტულად

გადაანგარიშება, გარემოებები, რომლებმაც გამოიწვია ამ პირობების არსებობა. ამასთანავე, აღწერა იმისა, თუ როგორ და როდიდან მოხდა შეცდომის შესწორება.

საჭირო არ არის ამ განმარტებითი შენიშვნების შემდგომი საანგარიშგებო პერიოდების ფინანსურ ანგარიშგებებში განმეორება.

თავი 5. ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგი მოვლენები

5.1. წინამდებარე თავი გამოიყენება ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგი მოვლენების ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვისა და ინფორმაციის გახსნისათვის.

5.2. ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგი მოვლენები მოიცავს ყველა მოვლენას, ბალანსის შედგენის თარიღიდან ფინანსური ანგარიშგების წარდგენისათვის ნების დართვის თარიღამდე, თუნდაც მას ადგილი ჰქონდეს მოგების გამოცხადების ან სხვა შერჩეული ფინანსური ინფორმაციის წარდგენის შემდეგ.

5.3. სამეწარმეო კანონმდებლობიდან გამომდინარე, საწესდებო მოთხოვნებისა და ხელმძღვანელობის სტრუქტურის გათვალისწინებით, ფინანსური ანგარიშგების წარდგენის ნებართვის პროცესი განსხვავებულია საწარმოთა ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმების მიხედვით.

5.4. თუ საწარმოს მენეჯმენტი მოეთხოვება ფინანსური ანგარიშგების საზედამხედველო ორგანოში დასამტკიცებლად წარდგენა, ფინანსური ანგარიშგება წარდგენისათვის ნებადართულად ჩაითვლება იმ თარიღით, როდესაც მენეჯმენტი მათ საზედამხედველო ორგანოსათვის წარდგენის ნებას რთავს.

5.5. ზოგიერთ შემთხვევაში საწარმოს მოეთხოვება ფინანსური ანგარიშგება დასამტკიცებლად გადასცეს თავის მფლობელებს მას შემდეგ, რაც ფინანსური ანგარიშგება უკვე წარდგენილია. ასეთ შემთხვევებში, ფინანსური ანგარიშგება წარდგენისათვის ნებადართულია მისი თავდაპირველი წარდგენის თარიღისათვის და არა თარიღისათვის, როდესაც ის დამტკიცებულია აქციონერების მიერ.

5.6. ფინანსურ ანგარიშგებაში აღიარებული თანხების კორექტირება საწარმომ უნდა მოახდინოს ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ მომხდარი მაკორექტირებელი მოვლენის ასახვის მიზნით.

5.7. ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგი მაკორექტირებელი მოვლენის ასახვა გულისხმობს ფინანსურ ანგარიშგებაში უკვე აღიარებული თანხების კორექტირებას ან მანამდე აღიარებული მუხლების აღიარებას.

5.8. ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგი მაკორექტირებელი მოვლენების მაგალითებია:

ა) ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომელიც ადასტურებს, რომ საწარმოს უკვე ჰქონდა მიმდინარე მოვალეობა ბალანსის შედგენის თარიღისათვის, საწარმოსაგან ითხოვს:

(I) შეასწოროს უკვე აღიარებული ანარიცხები; ან

(II) პირობითი ვალდებულების მხოლოდ გამჟღავნების სანაცვლოდ აღიაროს ანარიცხები;

ბ) ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ მიღებული ინფორმაცია, რომელიც მიუთითებს, რომ აქტივი გაუფასურებული იყო ბალანსის შედგენის თარიღისათვის ან მანამდე, აქტივის გაუფასურების გამო აღიარებული ზარალის თანხის კორექტირებას საჭიროებს:

(I) კლიენტის გაკოტრება ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ, ჩვეულებრივ, ადასტურებს, რომ ზარალი უკვე არსებობდა ბალანსის შედგენის თარიღისათვის სავაჭრო მოთხოვნების ანგარიშზე და საწარმოს ესაჭიროება სავაჭრო მოთხოვნების ანგარიშის საბალანსო ღირებულების კორექტირება; და

(II) ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობის გაყიდვამ შესაძლოა მტკიცებულება მოგვეცეს მათ ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებაზე;

გ) ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ შეძენილი აქტივების თვითღირებულების ან აქტივების გაყიდვიდან ამონაგების განსაზღვრა ბალანსის შედგენის თარიღამდე;

დ) ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ მოგების განაწილების ან საპრემიო გადახდების განსაზღვრა, თუ საწარმოს ბალანსის შედგენის თარიღამდე მოვლენების შედეგად ჰქონდა ამგვარი გადახდების განხორციელების მიმდინარე ან კონსტრუქციული მოვალეობა ბალანსის შედგენის თარიღისათვის; და

ე) თაღლითობის ან შეცდომების აღმოჩენა, რომელიც აჩვენებს, რომ ფინანსური ანგარიშგება არაკორექტული იყო.

5.9. საწარმომ არ უნდა მოახდინოს ფინანსურ ანგარიშგებაში აღიარებული თანხების კორექტირება, ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგი არამაკორექტირებელი მოვლენების ასახვის მიზნით.

5.10. ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგი არამაკორექტირებელი მოვლენა არ იწვევს ფინანსურ ანგარიშგებაში აღიარებული თანხების კორექტირებას, თუმცა შესაძლოა მან განაპირობოს დამატებითი განმარტებითი შენიშვნა. ასეთ შემთხვევაში სასურველია განმარტებით შენიშვნებში ინფორმაციის გახსნა მოვლენის ხასიათისა და ფინანსური ეფექტის შესახებ.

5.11. ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ გამოცხადებული დივიდენდები საწარმომ არ უნდა აღიაროს ვალდებულების სახით, ბალანსის შედგენის თარიღისათვის.

5.12. საწარმომ უნდა გახსნას ინფორმაცია ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ შეთავაზებული ან გამოცხადებული დივიდენდების ოდენობის შესახებ. ინფორმაცია შეიძლება გაიხსნას:

(ა) ბალანსში, საკუთარი კაპიტალის ცალკე კომპონენტის სახით; ან

(ბ) ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში.

5.13. საწარმომ ფინანსური ანგარიშგება არ უნდა მოამზადოს ფუნქციონირებადობის საფუძველზე, თუ მენეჯმენტი განსაზღვრავს, რომ ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ განზრახულია საწარმოს ლიკვიდაცია ან საქმიანობის შეწყვეტა, ან არ არსებობს ასეთი ქმედების რეალური ალტერნატივა.

5.14. ფინანსურ ანგარიშგებაში საწარმომ უნდა მიუთითოს თარიღი, როდესაც ფინანსური ანგარიშგება ნებადართული იყო წარდგენისათვის და ვინ გასცა ნებართვა.

5.15. ბალანსის შედგენის თარიღისათვის არსებული პირობების შესახებ, ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე, საწარმომ უნდა განაახლოს ფინანსური ანგარიშგების განმარტებითი შენიშვნები.

თავი 6. მოგებიდან გადასახადები

6.1. წინამდებარე თავი გამოიყენება მოგებიდან გადასახადების ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსურ ანგარიშგებაში წარდგენისათვის.

6.2. მოგებიდან გადასახადებში იგულისხმება ყველა ადგილობრივი თუ უცხოური გადასახადი, რომლებიც გამოითვლება ფინანსური და საგადასახადო მოგების საფუძველზე და იყოფა მიმდინარე და გადავადებულ გადასახადებად.

6.3. საგადასახადო ხარჯი (საგადასახადო შემოსავალი) შედგება მიმდინარე საგადასახადო ხარჯისა (მიმდინარე საგადასახადო შემოსავლისა) და გადავადებული საგადასახადო ხარჯისაგან (გადავადებული საგადასახადო შემოსავლისაგან).

6.4. აქტივის საგადასახადო ბაზა არის თანხა, რომელიც საგადასახადო მიზნებისათვის გამოიქვითება დასაბეგრი ეკონომიკური სარგებლიდან, რომელსაც მიიღებს საწარმო, როდესაც დაიბრუნებს ამ აქტივის საბალანსო ღირებულებას. თუ აღნიშნული ეკონომიკური სარგებელი დასაბეგრი არ იქნება, მაშინ აქტივის საგადასახადო ბაზა მისი საბალანსო ღირებულების ტოლია.

მაგალითები

1. საგადასახადო დაბეგვრის მიზნებისათვის, ძირითადი საშუალებების ცვეთის დარიცხვა ხდება მათი ჯგუფების მიხედვით. ჯგუფის ღირებულებითი ბალანსი საანგარიშგებო წლის ბოლოსათვის 10.000 ლარია. საანგარიშგებო წლის ცვეთა შეადგენს 2.000 ლარს. ძირითადი საშუალებების ნარჩენი ღირებულება (10.000 – 2.000) გამოიქვითება მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდებში. ძირითადი საშუალებების საგადასახადო ბაზა იქნება 8.000 ლარი.

2. დებიტორული დავალიანების თანხების საბალანსო ღირებულება 1.000 ლარია. 400 ლარის შესაბამისი შემოსავლები უკვე ჩართულია საგადასახადო მოგების (საგადასახადო ზარალის) თანხაში, დანარჩენი 600 ლარის შესაბამისი შემოსავალი არ განიხილება საგადასახადო შემოსავლად, რადგან ბალანსის შედგენის თარიღისათვის ამოწურული არ არის მიწოდებიდან 90 დღე. დებიტორული დავალიანების საგადასახადო ბაზა იქნება 400 ლარი.

3. მისაღები სესხის მიმდინარე საბალანსო ღირებულება 100 ლარია. სესხის დაფარვისათვის მნიშვნელოვან არა აქვს საგადასახადო დაბეგვრას. ამიტომ სესხის საგადასახადო ბაზა უდრის 100 ლარს.

6.5. ვალდებულების საგადასახადო ბაზა არის მისი საბალანსო ღირებულება, იმ თანხის გამოკლებით, რომელიც ამ ვალდებულებასთან დაკავშირებით საგადასახადო მიზნებისათვის გამოიქვითება მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში. ავანსის სახით მიღებული შემოსავლების შემთხვევაში წარმოშობილი ვალდებულების საგადასახადო ბაზა ტოლია მისი საბალანსო ღირებულებისა, შემოსავლების იმ თანხის გამოკლებით, რომელიც არ დაიბეგრება მომავალ პერიოდებში.

მაგალითები

1. მიმდინარე ვალდებულებები მოიცავს დარიცხულ საგადასახადო ჯარიმებს 100 ლარის მიმდინარე საბალანსო ღირებულებით. ჯარიმები არ გამოიქვითება საგადასახადო მიზნებისათვის. დარიცხული ჯარიმების საგადასახადო ბაზა უდრის 100 ლარს.

2. გადასახდელია 100 ლარის საბალანსო ღირებულების სესხი. სესხის დაფარვა არ გამოიწვევს არავითარ საგადასახადო შედეგს. სესხის საგადასახადო ბაზა 100 ლარის ტოლია.

6.6. ყოველი საანგარიშგებო პერიოდის საგადასახადო მოგების საფუძველზე გამოანგარიშებული მიმდინარე მოგების გადასახადი უნდა აღიარდეს ვალდებულების სახით.

6.7. საგადასახადო კანონმდებლობის შესაბამისად, საანგარიშგებო წელს გადახდილი მოგების მიმდინარე გადასახდელები უნდა აღიარდეს აქტივის სახით.

6.8. მიმდინარე ან წინა საანგარიშგებო პერიოდების გადაუხდელი მიმდინარე მოგების გადასახადი ფინანსურ ანგარიშგებაში ვალდებულების სახით უნდა აისახოს. თუ მიმდინარე და წინა საანგარიშგებო პერიოდების გადახდილი გადასახდელების თანხა მეტია საანგარიშგებო პერიოდში გადასახდელი გადასახადების თანხაზე, ეს სხვაობა უნდა აისახოს აქტივის სახით.

6.9. ყველა დროებითი სხვაობის მიხედვით უნდა აღიარდეს:

ა) გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება; ან

ბ) გადავადებული საგადასახადო აქტივი.

6.10. ყველა დასაბეგრი დროებითი სხვაობის მიხედვით უნდა აღიარდეს გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება.

6.11. აქტივების აღიარებისათვის არსებითია ის გარემოება, რომ მისი საბალანსო ღირებულება ამოღებულ იქნეს საწარმოში მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში, ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლის გზით. თუ აქტივის საბალანსო ღირებულება აღემატება მის საგადასახადო ბაზას, საგადასახადო ეკონომიკური სარგებლის თანხაც გადააჭარბებს საგადასახადო დაბეგვრის მიზნებისათვის გათვალისწინებულ დასაშვებ გამოსაქვით თანხას. ეს

სხვაობა არის დასაბეგრი დროებითი სხვაობა და მოგებიდან გადასახადების გადახდასთან დაკავშირებული ვალდებულება, რომელსაც უწოდებენ გადავადებულ საგადასახადო ვალდებულებას. როდესაც საწარმო აქტივის საბალანსო ღირებულების თანხას ამოიღებს, დასაბეგრი დროებითი სხვაობა აღარ იარსებებს და საწარმოს გაუჩნდება საგადასახადო მოგება. შესაბამისად, იგი გამოიწვევს საწარმოდან ეკონომიკური სარგებლის გასვლას გადასახადის გადახდის სახით. ამიტომ, ყველა გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება უნდა აღიარდეს წინამდებარე სტანდარტის მოთხოვნის შესაბამისად.

მაგალითი

აქტივის თვითღირებულება 1.500 ლარია, ხოლო მისი საბალანსო ღირებულება უდრის 1.000 ლარს. საგადასახადო დაბეგვრის მიზნებისათვის აკუმულირებული ცვეთის ანარიცხები უდრის 900 ლარს და საგადასახადო განაკვეთი _ 20 % -ს.

აქტივის საგადასახადო ბაზა არის 600 ლარი (1.500 _ 900). იმისათვის, რომ ამოიღოს აქტივის საბალანსო ღირებულება 1.000 ლარი, საწარმომ უნდა მიიღოს 1.000 ლარის შემოსავალი, მაგრამ მაშინ საწარმო საგადასახადო მიზნით შეძლებს მხოლოდ 600 ლარის ცვეთის ხარჯის გამოქვითვას. შესაბამისად, საწარმომ უნდა გადაიხადოს მოგებიდან გადასახადი 80 ლარი (400-ის 20 %), როდესაც იგი ამოიღებს აქტივის საბალანსო ღირებულებას. განსხვავება აქტივის საბალანსო ღირებულებასა (1.000 ლარი) და საგადასახადო ბაზას (600 ლარი) შორის არის დასაბეგრი დროებითი სხვაობა (400 ლარი). ამიტომ, საწარმომ უნდა აღიაროს გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება 80 ლარის ოდენობით (400 ლარის 20 %), რომელიც წარმოადგენს მოგებიდან გადასახადს და მისი გადახდა მოხდება აქტივის საბალანსო ღირებულების ამოღების შემდეგ.

6.12. ზოგჯერ დროებითი სხვაობის წარმოშობას განაპირობებს ერთი საანგარიშგებო პერიოდის საბალანსო მოგებაში ჩართული, მაგრამ საგადასახადო მოგებაში სხვა საანგარიშგებო პერიოდში გათვალისწინებული რომელიმე შემოსავლი ან ხარჯი. ასეთი დროებითი სხვაობები ცნობილია ქრონომეტრული სხვაობის სახელწოდებით. ქვემოთ ჩამოთვლილია ამგვარი დასაბეგრი დროებითი სხვაობების მაგალითები, რომლებიც შესაბამისად წარმოშობს გადავადებულ საგადასახადო ვალდებულებებს:

ა) საწარმო ფინანსური აღრიცხვის მიზნებისათვის ძირითადი საშუალებების ცვეთის ხარჯს ანგარიშობს თავისი სააღრიცხვო პოლიტიკიდან გამომდინარე, რომელიც განსხვავებულია საგადასახადო მიზნით გამოსაქვითი ცვეთის ხარჯის გაანგარიშების მეთოდისაგან. შესაბამისად, ცვეთის ხარჯი ფინანსური და საგადასახადო მიზნებისათვის განსხვავებულია. ამ შემთხვევაში წარმოიშობა დროებითი სხვაობა, რომელიც ძირითადი საშუალების საბალანსო ღირებულებასა და მის საგადასახადო ბაზას შორის განსხვავების თანხის ტოლია. მოცემულ სიტუაციაში საგადასახადო ბაზა არის ძირითადი საშუალებების ჯგუფის ღირებულებითი ბალანსი საანგარიშგებო წლის ბოლოსათვის, რომელიც შემცირებულია საანგარიშგებო პერიოდის საგადასახადო ცვეთის თანხით. ამგვარად, დასაბეგრი დროებითი სხვაობა და, შესაბამისად, გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება წარმოიშობა მაშინ, როდესაც საგადასახადო კოდექსით გათვალისწინებული ცვეთის ნორმებიდან გამომდინარე, დარიცხული ცვეთა აღემატება საბალანსო მიზნით დარიცხულ ცვეთას (თუ საგადასახადო კანონმდებლობით გათვალისწინებული ცვეთის თანხა უფრო ნაკლებია, ვიდრე საბალანსო ცვეთა, მაშინ წარმოიშობა გამოსაქვითი დროებითი სხვაობა და, შესაბამისად, გადავადებული საგადასახადო აქტივი);

20X1 წლის 31 დეკემბერს ძირითადი საშუალებების საბალანსო ღირებულება 15.000 ლარს შეადგენს. საგადასახადო მიზნით ძირითად საშუალებებს ცვეთა ერიცხება ჯგუფურად და ჯგუფის ღირებულებითი ბალანსი ამავე თარიღით 15.600 ლარია. საანგარიშგებო წლის საგადასახადო ცვეთის თანხა იყო 3.600 ლარი. ძირითადი საშუალებების საბალანსო ღირებულება 15.000 ლარია. საგადასახადო ბაზა კი _ 12.000 (15.600 _ 3.600) ლარი. მათ შორის სხვაობა 3.000 (15.000 _ 12.000) ლარი წარმოადგენს დასაბეგრ დროებით სხვაობას, რომელიც წარმოშობს გადავადებულ საგადასახადო ვალდებულებას (თუ ძირითადი საშუალებების საბალანსო ღირებულება იქნებოდა 10.000 ლარი, მაშინ 2.000 ლარი გამოსაქვითი დროებითი სხვაობის საფუძველზე წარმოიქმნებოდა გადავადებული საგადასახადო აქტივი).

ბ) სტანდარტების შესაბამისად, კაპიტალიზაციას ექვემდებარება საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოებზე გაწეული დანახარჯები. საწარმო მას ამორტიზაციის გზით ჩამოწერს მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში და ხარჯს პერიოდულად აღიარებს საბალანსო მოგების გაანგარიშების დროს. საგადასახადო მოგების გაანგარიშებისას ამ დანახარჯების გამოქვითვა ხდება იმ საანგარიშგებო პერიოდში, როდესაც ისინი იქნა გაწეული. ასეთ საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოებზე გაწეული დანახარჯების საგადასახადო ბაზა ნულის ტოლია, რადგან მათი გამოქვითვა უკვე მოხდა საგადასახადო მოგების გამოანგარიშების დროს. ამ შემთხვევაში დროებითი სხვაობა არის საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოებზე გაწეული დანახარჯების საბალანსო ღირებულებასა და მის ნულოვან საგადასახადო ბაზას შორის განსხვავების თანხა; და

20X1 წლის ბოლოს მოხდა საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოებზე გაწეული დანახარჯების კაპიტალიზაცია 18.000 ლარის ოდენობით. საწარმოს სააღრიცხვო პოლიტიკით საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოებს აღიარების წელს ცვეთა არ ერიცხება. საგადასახადო მიზნებისათვის საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოებზე გაწეული დანახარჯები ერთბაშად გამოიქვითება.

კაპიტალიზებული საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების დანახარჯების საბალანსო ღირებულება 18.000 ლარია. მისი საგადასახადო ბაზა ნულის ტოლია. დროებითი სხვაობა 18.000 ლარი წარმოადგენს დასაბეგრ დროებით სხვაობას და წარმოშობს გადავადებულ საგადასახადო ვალდებულებას.

გ) ბალანსის შედგენის თარიღამდე 90 დღის განმავლობაში მიწოდებული საქონლის ღირებულება მყიდვე-

ლის მიერ ანაზღაურებული არ არის. ბალანსის შედგენის თარიღისათვის საგადასახადო მოგებისათვის საქონელი მიწოდებულად არ ითვლება. შესაბამისად, სავაჭრო მოთხოვნის საგადასახადო ბაზა ნაკლებია მის საბალანსო ღირებულებაზე ბალანსის შედგენის თარიღამდე 90 დღის განმავლობაში განხორციელებული აუნაზღაურებელი მიწოდებიდან ამონაგებით. სხვაობა წარმოადგენს დასაბეგრ დროებით სხვაობას, რომელიც წარმოშობს გადავადებულ საგადასახადო ვალდებულებას (ამავე გარემოებით საქონლის საგადასახადო ბაზა ნაკლები იქნება მის საბალანსო ღირებულებაზე, რომელიც, თავის მხრივ, წარმოშობს დასაბეგრ დროებით სხვაობასა და გადავადებულ საგადასახადო აქტივს).

20X1 წლის 31 დეკემბერს საქონლის ნაშთი შეადგენს 75.000 ლარს, დებიტორული დავალიანება კი – 23.000 ლარს, რომელიც მოიცავს ბოლო 90 დღის განმავლობაში განხორციელებული მიწოდების ღირებულებას 20.000 ლარის ოდენობით. 20.000 ლარად გაყიდული და აუნაზღაურებელი საქონლის თვითღირებულება იყო 16.000 ლარი. წარმოშობილ დროებით სხვაობებს შემდეგი შინაარსი ექნება:

	საბალანსო ღირებულება	საგადასახადო ბაზა	დროებითი სხვაობა
საქონლის მარაგი	75.000	91.000	(16.000)
სავაჭრო დებიტორული დავალიანება	23.000	3.000	20.000
ჯამური დროებითი სხვაობა			4.000

4.000 ლარის ჯამური დასაბეგრი დროებითი სხვაობა განაპირობებს გადავადებულ საგადასახადო ვალდებულებას.

6.13. გადავადებული საგადასახადო აქტივი უნდა აღიარდეს ყველა გამოსაქვითი დროებითი სხვაობის მიხედვით, თუ მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდებში მოსალოდნელია საგადასახადო მოგების მიღება და ამის საფუძველზე გამოსაქვითი დროებითი სხვაობის გამოყენება.

6.14. ვალდებულებების აღიარებაში არსებითი მომენტი ის, რომ მათი საბალანსო ღირებულება უნდა დაიფაროს მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში ეკონომიკურ სარგებელში განსახიერებული რესურსების საწარმოდან გასვლის ხარჯზე. როდესაც ხდება რესურსების გასვლა საწარმოდან, რესურსების შესაბამისი მთლიანი თანხა ან მისი ნაწილი შეიძლება გამოქვითვას დაექვემდებაროს ვალდებულების აღიარების მომდევნო პერიოდში საგადასახადო მოგების განსაზღვრისას. ასეთ შემთხვევაში, წარმოიშობა დროებითი სხვაობა ვალდებულების საბალანსო ღირებულებასა და მის საგადასახადო ბაზას შორის. შესაბამისად, მოგებიდან გადასახადთან დაკავშირებით წარმოიშობა გადავადებული საგადასახადო აქტივი, რომლის ამოღება უნდა მოხდეს მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში, როდესაც საგადასახადო მოგების განსაზღვრისას გათვალისწინებულია ვალდებულების შესაბამისი ნაწილის გამოქვითვა. ანალოგიურად, თუ აქტივის საბალანსო ღირებულება ნაკლებია მის საგადასახადო ბაზაზე, ეს სხვაობა წარმოშობს გადავადებულ საგადასახადო აქტივს, რომელიც ამოღებულ უნდა იქნეს მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში.

მაგალითი

გარანტიით გაყიდულ საქონელთან დაკავშირებით საწარმო აღიარებს 100 ლარის ვალდებულებას და, შესაბამისად, საგარანტიო დანახარჯებს. დაბეგვრის მიზნებისათვის, საქონლის საგარანტიო დანახარჯები გამოქვითვას არ ექვემდებარება დანახარჯის ფაქტობრივ გაწევამდე, რადგან ფინანსური ვალდებულების წარმოშობით მეორე მხარეს არ შეუძლია აღიაროს შემოსავალი. საგადასახადო განაკვეთი 20 %-ია.

ვალდებულების საგადასახადო ბაზა ნულის ტოლია (100 ლარის საბალანსო ღირებულებას აკლდება მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში ამ ვალდებულებიდან საგადასახადო მიზნებისათვის გამოსაქვითი თანხა). ვალდებულების დასაფარავად საწარმომ უნდა შეამციროს მომავალი პერიოდის საგადასახადო მოგება 100 ლარით, შესაბამისად შეამცირებს თავის გადასახადებს 20 ლარით (100 ლარის 20 %). სხვაობა ვალდებულების საბალანსო ღირებულებასა (100 ლარი) და ნულის ტოლ საგადასახადო ბაზას შორის არის გამოსაქვითი დროებითი სხვაობა (100 ლარი). ამგვარად, საწარმო აღიარებს 20 ლარის გადავადებულ საგადასახადო აქტივს იმ პირობით, რომ საწარმოს მომავალ საანგარიშგებო პერიოდში საკმარისი ოდენობის საგადასახადო მოგება ექნება.

6.15. გამოსაქვითი დროებითი სხვაობების ამოწურვა იწვევს მომავალი საანგარიშგებო პერიოდების საგადასახადო მოგების თანხის შემცირებას. მაგრამ, ეკონომიკურ სარგებელს, გადასახდელი გადასახადების შემცირების სახით, საწარმო მიიღებს მხოლოდ მაშინ, თუ იგი საკმარის საგადასახადო მოგებას მიიღებს იმისათვის, რომ დაბალანსდეს გამოსაქვითი თანხები. ამგვარად, საწარმო გადავადებულ საგადასახადო აქტივს აღიარებს მხოლოდ მაშინ, როდესაც მოსალოდნელია, რომ საგადასახადო მოგება საკმარისი იქნება გამოსაქვითი დროებითი სხვაობის გამოსაყენებლად.

6.16. საგადასახადო მოგების განსაზღვრისას, გამოსაქვითი დროებითი სხვაობების გამოყენება შესაძლებელია მაშინ, როდესაც არსებობს საკმარისი ოდენობის დასაბეგრი დროებითი სხვაობები, რომლებიც დაკავშირებულია ერთსა და იმავე საგადასახადო ელემენტთან და ამოიწურება:

- ა) იმავე საანგარიშგებო პერიოდში, როდესაც მოსალოდნელია გამოსაქვითი დროებითი სხვაობების ამოწურვა; ან
- ბ) იმ საანგარიშგებო პერიოდებში, როდესაც გადავადებული საგადასახადო აქტივის შედეგად წარმოშობილი

საგადასახადო ზარალი შეიძლება უკან დაბრუნდეს საწარმოში ან კიდევ გადავადდეს.

ამ შემთხვევაში, გადავადებული საგადასახადო აქტივის აღიარება ხდება იმ საანგარიშგებო პერიოდში, რომელშიც წარმოიშვა გამოსაქვითი დროებითი სხვაობა.

6.17. გადავადებული საგადასახადო აქტივის აღიარება, გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალისა და გამოუყენებელი საგადასახადო კრედიტის მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდებში გადაწვევის მიზნით, შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც მოსალოდნელია, რომ მომავალი საგადასახადო მოგება საკმარისი იქნება გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალისა და გამოუყენებელი საგადასახადო კრედიტის გამოყენებისათვის.

6.18. გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალისა და გამოუყენებელი საგადასახადო კრედიტის გამო წარმოშობილი გადავადებული აქტივისა და გამოსაქვითი დროებითი სხვაობების შედეგად წარმოშობილი გადავადებული საგადასახადო აქტივის აღიარების კრიტერიუმი ერთნაირია. თუ საწარმოს გააჩნია წარსული წლების ზარალი, მან გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალისა და საგადასახადო კრედიტის შედეგად წარმოშობილი გადავადებული საგადასახადო აქტივი მხოლოდ იმ შემთხვევაში უნდა აღიაროს, თუ საწარმოს აქვს საკმარისი დასაბეგრი დროებითი სხვაობები ან როდესაც მოსალოდნელია მომავალ პერიოდში საგადასახადო მოგების ისეთი ოდენობით მიღება, რომელიც საკმარისი იქნება გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალისა და საგადასახადო კრედიტის გამოყენებისათვის.

6.19. იმის შესაფასებლად, მომავალი საანგარიშგებო პერიოდების საგადასახადო მოგება იქნება თუ არა საკმარისი გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალის ან საგადასახადო კრედიტის გამოყენებისათვის, საწარმომ უნდა განიხილოს შემდეგი კრიტერიუმები:

ა) გააჩნია თუ არა საწარმოს საკმარისი დასაბეგრი დროებითი სხვაობები ერთი და იმავე საგადასახადო ელემენტის მიმართ, რომელიც მომავალში ისეთი საგადასახადო მოგების თანხის წარმოქმნას გამოიწვევს, რომლის მიმართაც, ამ სხვაობების ამოწურვამდე, შესაძლებელი იქნება გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალისა და საგადასახადო კრედიტის გამოყენება;

ბ) მოსალოდნელია თუ არა საწარმომ მიიღოს საკმარისი საგადასახადო მოგება მანამ, ვიდრე ამოიწურება გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალის ან გამოუყენებელი საგადასახადო კრედიტის გამოყენების ვადა;

გ) წარმოშობილია თუ არა გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალი ისეთი გარემოებების გამო, რომელთა განმეორებაც ნაკლებად არის მოსალოდნელი;

დ) შეუძლია თუ არა საწარმოს საგადასახადო შესაძლებლობების დაგეგმვა, რის საფუძველზეც იგი საგადასახადო მოგებას მიიღებს იმ საანგარიშგებო პერიოდში, როდესაც შესაძლებელია გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალისა და საგადასახადო კრედიტის გამოყენება.

თუ მოსალოდნელი არ არის, რომ საწარმო მიიღებს გამოუყენებელი საგადასახადო ზარალისა და გამოუყენებელი საგადასახადო კრედიტის გამოყენებისათვის საკმარის საგადასახადო მოგებას, მაშინ გადავადებული საგადასახადო აქტივი არ აღიარდება.

6.20. ბალანსის წარდგენის ყოველი თარიღისათვის ხელახლა უნდა შეფასდეს აუდიარებელი გადავადებული საგადასახადო აქტივი და თუ მოსალოდნელი იქნება მისი დაფარვა მომავალი საგადასახადო მოგებით, საწარმომ უნდა აღიაროს წინა პერიოდის აუდიარებელი გადავადებული საგადასახადო აქტივი.

6.21. მიმდინარე და გასული საანგარიშგებო პერიოდების საგადასახადო ვალდებულებები (აქტივები) უნდა შეფასდეს იმ თანხით, რომელიც გადახდას (ამოღებას) ექვემდებარება საგადასახადო კოდექსით დადგენილი საგადასახადო განაკვეთების საფუძველზე.

6.22. გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები უნდა შეფასდეს საგადასახადო კოდექსიდან გამომდინარე, იმ საგადასახადო განაკვეთებით, რომლებიც შეესაბამება აქტივის რეალიზაციის ან ვალდებულებების დაფარვის საანგარიშგებო პერიოდს.

6.23. როგორც წესი, მიმდინარე და გადავადებული საგადასახადო აქტივების სიდიდის განსაზღვრისას იყენებენ იმ საგადასახადო განაკვეთს, რომელიც დადგენილია საგადასახადო კოდექსით და მოქმედებს ბალანსის შედგენის თარიღისათვის. თუ იცვლება საგადასახადო განაკვეთი და იგი ცნობილია ფინანსური ანგარიშგების წარდგენის ნებართვამდე, საწარმომ კორექტირება უნდა შეიტანოს გადავადებული საგადასახადო აქტივებისა და ვალდებულებების შეფასებებში.

6.24. საწარმომ არ უნდა მოახდინოს გადავადებული საგადასახადო აქტივებისა და ვალდებულებების დისკონტირება.

6.25. გადავადებული საგადასახადო აქტივის საბალანსო ღირებულება უნდა გადაისინჯოს ბალანსის შედგენის ყოველი თარიღისათვის. საწარმომ უნდა შეამციროს გადავადებული საგადასახადო აქტივის საბალანსო ღირებულება იმ შემთხვევაში, თუ დიდხანს არ არის მოსალოდნელი საკმარისი საგადასახადო მოგების მიღება, რომლისთვისაც დასაშვებია იქნება გადავადებული საგადასახადო აქტივის გამოყენებით გარკვეული შეღავათის განხორციელება. ამგვარი შემცირება უნდა დასრულდეს მაშინ, როდესაც მოსალოდნელი იქნება საკმარისი საგადასახადო მოგების მიღება.

6.26. მიმდინარე და გადავადებული საგადასახადების აღიარება უნდა მოხდეს შემოსავლის ან ხარჯის სახით და ჩაირთოს საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგებისა და ზარალის თანხაში, იმ გამონაკლისი შემთხვევების გარდა, როდესაც გადასახადი წარმოიშობა:

ა) ისეთი მოვლენის ან სამეურნეო ოპერაციის გამო, რომელიც იმავე ან სხვა რომელიმე საანგარიშგებო პერიოდში პირდაპირ აღიარებულია საკუთარ კაპიტალში; ან

ბ) შედენასთან დაკავშირებულ საწარმოთა გაერთიანების გამო.

6.27. წინა პერიოდთან შედარებით, საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსათვის, დროებით სხვაობებში მომხდარი ცვლილებები განაპირობებს გადავადებული საგადასახადო აქტივებისა და ვალდებულებების საბალანსო ღირებულებათა შეცვლას. გადავადებული საგადასახადო აქტივებისა და ვალდებულებების საბალანსო ღირებულებათა ცვლილება შეიძლება მოხდეს შესაბამისი დროებითი სხვაობების შეცვლის გარეშე. ეს შეიძლება გამოწვეული იყოს:

- ა) საგადასახადო განაკვეთებში ან საგადასახადო კანონებში მომხდარი ცვლილებებით;
- ბ) გადავადებული საგადასახადო აქტივების ამოღების ხელახალი შეფასებით; ან
- გ) აქტივის ღირებულების ამოღების წესში მომხდარი ცვლილებებით.

ნებისმიერ ცვლილებათა შედეგად წარმოქმნილი გადავადებული გადასახადის აღიარება ხდება მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში, იმ გამონაკლისი შემთხვევების გარდა, როდესაც გადასახადი უკავშირდება წინა საანგარიშგებო პერიოდებში საკუთარი კაპიტალის ანგარიშის დებეტით ან კრედიტით გატარებულ მუხლებს.

6.28. მიმდინარე და გადავადებული გადასახადი პირდაპირ უნდა აისახოს საკუთარ კაპიტალში, თუ გადასახადი უკავშირდება ისეთ ელემენტებს, რომლებიც ამავე ან სხვა საანგარიშგებო პერიოდში პირდაპირ აისახა საკუთარ კაპიტალში.

6.29. ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტები ზოგჯერ მოითხოვს გარკვეული ელემენტების პირდაპირ ასახვას საკუთარ კაპიტალში. მაგალითად, სააღრიცხვო პოლიტიკის შეცვლის ან არსებითი შეცდომების გასწორების რეტროსპექტულად ასახვის მიზნით, გაუნაწილებელი მოგების საწყისი ნაშთების კორექტირება შესაბამისი თანხებით. აკუმულირებული მოგების (ზარალის) ანგარიშზე მიკუთვნებულ შემოსულობებთან ან ხარჯთან დაკავშირებული მიმდინარე და გადავადებული გადასახადი მიეკუთვნება აკუმულირებული მოგების (ზარალის) ანგარიშს.

6.30. ბალანსში საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები წარდგენილ უნდა იქნეს სხვა აქტივებისა და ვალდებულებებისაგან განცალკევებით. გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები ასევე უნდა გამოიყოს მიმდინარე საგადასახადო აქტივებისა და ვალდებულებებისაგან.

6.31. თუ საწარმო თავის ბალანსში განაცალკევებს მოკლევადიან და გრძელვადიან მუხლებს, მან გადავადებული საგადასახადო აქტივი (ვალდებულება) უნდა წარადგინოს გრძელვადიანი აქტივების (ვალდებულებების) სახით.

6.32. საწარმოს შეუძლია მიმდინარე საგადასახადო აქტივებისა და მიმდინარე საგადასახადო ვალდებულებების ურთიერთგადაფარვა.

6.33. საწარმოს შეუძლია გადავადებული საგადასახადო აქტივებისა და გადავადებული საგადასახადო ვალდებულებების ურთიერთგადაფარვა.

6.34. გადავადებული საგადასახადო აქტივისა და გადავადებული საგადასახადო ვალდებულების ურთიერთგადაფარვა არ ნიშნავს ბუღალტრულ ანგარიშებში შესაბამისი ჩანაწერის გაკეთებას. გადავადებული საგადასახადო აქტივისა და გადავადებული საგადასახადო ვალდებულების ამოწურვის კონტროლის მიზნით, ისინი აღირიცხება შესაბამის ბუღალტრულ ანგარიშებზე.

6.35. ჩვეულებრივი სამეურნეო საქმიანობიდან მიღებულ მოგებასთან (ზარალთან) დაკავშირებული საგადასახადო ხარჯი (შემოსავალი) წარდგენილ უნდა იქნეს უშუალოდ მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში.

6.36. განსაკუთრებულ მუხლებთან დაკავშირებული საგადასახადო ხარჯი (შემოსავალი) არ უნდა იქნეს წარდგენილი მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში.

6.37. განსაკუთრებული მუხლები ფინანსურ ანგარიშგებაში აისახება ნეტო ოდენობით. უჩვეულო მოვლენით გამოწვეული ზარალი (მოგება) მცირდება საგადასახადო შემოსავლით (ხარჯით) და მხოლოდ დარჩენილი თანხა აისახება მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში. ამიტომ განსაკუთრებულ მუხლებთან დაკავშირებული საგადასახადო ხარჯი (შემოსავალი) წარდგენილი არ იქნება ფინანსურ ანგარიშგებაში.

6.38. ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში საგადასახადო ხარჯის (შემოსავლის) ძირითადი კომპონენტები ცალ-ცალკე უნდა აისახოს.

6.39. საგადასახადო ხარჯის (შემოსავლის) კომპონენტებია:

ა) მიმდინარე საგადასახადო ხარჯი (შემოსავალი);

ბ) მიმდინარე საგადასახადო პერიოდში აღიარებული წინა საანგარიშგებო პერიოდების მიმდინარე გადასახადების ნებისმიერი კორექტირება;

გ) დროებითი სხვაობების წარმოშობასა და ამოწურვასთან დაკავშირებული გადავადებული საგადასახადო ხარჯის (შემოსავლის) თანხა;

დ) საგადასახადო განაკვეთის ცვლილებასთან ან ახალი გადასახადების წარმოშობასთან დაკავშირებული გადავადებული საგადასახადო ხარჯის (შემოსავლის) თანხა;

ე) წინა საანგარიშგებო პერიოდებში აუღიარებელ საგადასახადო ზარალთან, საგადასახადო კრედიტებთან და დროებით სხვაობებთან დაკავშირებით წარმოშობილი კრედიტის თანხა, რომელიც გამოიყენება მიმდინარე საგადასახადო ხარჯის შესამცირებლად; და

ვ) გადავადებული საგადასახადო ხარჯი, რომელიც წარმოიშობა გადავადებული საგადასახადო აქტივის ჩამოწერის ან ადრე ჩამოწერილი თანხის აღდგენის შემდეგ.

6.40. საწარმომ ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებებში უნდა აისახოს ყველა განსაკუთრებული მუხლის შესაბამისი თანხა და განმარტოს მათი ეკონომიკური ბუნება. განსაკუთრებული მუხლების მთლიანი

თავი 7. ძირითადი საშუალებები

7.1. ამ თავში მოცემული ნორმები გამოყენებულ უნდა იქნეს საწარმოთა ძირითადი საშუალებების აღრიცხვისა და ანგარიშგებაში ასახვისათვის, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც რომელიმე სხვა თავში მოთხოვნილი ან დაშვებულია განსხვავებული ნორმა.

7.2. მოცემული თავი არ გამოიყენება:

- ა) სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებული ბიოლოგიური აქტივების მიმართ; და
- ბ) არაკვლავწარმოებადი რესურსების მოპოვება-გადამუშავების შემთხვევებში.

თუმცა წინამდებარე თავში მოცემული ნორმები მისაღებია იმ ძირითადი საშუალებების აღრიცხვისათვის, რომლებიც გამოიყენება ზემოთ აღნიშნული საქმიანობის სფეროებში.

7.3. ძირითადი საშუალებების ღირებულება აქტივად უნდა აღიარდეს, თუ:

- ა) მოსალოდნელია, რომ საწარმო მომავალში ამ აქტივის გამოყენებით მიიღებს ეკონომიკურ სარგებელს; და
- ბ) საწარმოსათვის შესაძლებელია აქტივის ღირებულების საიმედოდ შეფასება.

7.4. როდესაც პირველად დგება რომელიმე მუხლის აქტივად აღიარების საკითხი, ამ მომენტისათვის არსებული ინფორმაციის საფუძველზე, უნდა შეფასდეს საწარმოში მომავალი ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლის საიმედოობის ხარისხი. თუ არსებობს საკმარისი რწმუნება იმისა, რომ მომავალში საწარმო მიიღებს ეკონომიკურ სარგებელს, ეს ნიშნავს, რომ საწარმო, ამ აქტივით ეკონომიკური სარგებლის მიღებასთან ერთად, გასწევს მასთან დაკავშირებულ ყველა რისკს. ამგვარი რწმუნება, როგორც წესი, მისაღებია მხოლოდ მაშინ, როდესაც ყველა რისკი და სარგებელი მოწონებულია საწარმოს მიერ. თუ საწარმო არ მოიწონებს აქტივთან დაკავშირებულ რისკსა და სარგებელს, შეიძლება გაუქმდეს აქტივის მიღების ოპერაცია და არ შედგეს აქტივის აღიარება.

7.5. აქტივის აღიარების მეორე კრიტერიუმის დაკმაყოფილება რთული არ არის, ვინაიდან ყოველ-თვის ჩანს აქტივის შეძენის ღირებულება. იმ შემთხვევაში, თუ საწარმო თვითონ ქმნის აქტივს, მისი ღირებულების საიმედოდ შეფასება შესაძლებელია აქტივის შესაქმნელად საწარმოს მიერ გაწეული დანახარჯების საფუძველზე.

7.6. ზოგჯერ ძნელია იმის დადგენა, თუ რას წარმოადგენს ძირითადი საშუალებების ესა თუ ის ობიექტი. ამის დასაზუსტებლად საჭიროა შემოწმდეს თითოეული ობიექტის შესაბამისობა აქტივის განმარტებასთან. ზოგიერთ შემთხვევაში მიზანშეწონილია კრიტერიუმის გამოყენება ინდივიდუალურად უმნიშვნელო ობიექტების აგრეგირებული ერთობლიობის მიმართ. სათადარიგო ნაწილებისა და მომსახურე დანადგარების უმრავლესობა აღირიცხება სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობების სახით და გამოყენებისთანავე აისახება როგორც ხარჯი. თუმცა, ძვირადღირებული სათადარიგო და დამხმარე ნაწილები ძირითადი საშუალებების კრიტერიუმს აკმაყოფილებს იმ შემთხვევაში, თუ საწარმო აპირებს მათ გამოყენებას ერთზე მეტ სააღრიცხვო პერიოდის განმავლობაში. ანალოგიურად, თუ სათადარიგო ნაწილი ან დამხმარე მასალა შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მხოლოდ ძირითადი საშუალებების რომელიმე კონკრეტულ ობიექტთან ერთად და მათი გამოყენება მოხდება არარეგულარულად, ისინი უნდა აღიარდეს და გატარდეს ძირითადი საშუალებების ობიექტის სახით და მათი ცვეთა მოხდეს იმ ვადით, რომელიც არ აღემატება მათთან დაკავშირებული აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადას.

7.7. ზოგიერთ შემთხვევაში საჭიროა აქტივზე გაწეული საერთო დანახარჯების განაწილება მის შემადგენელ ნაწილებზე და მათი ცალ-ცალკე აღრიცხვა. ეს ხდება მაშინ, როდესაც აქტივის შემადგენელ ნაწილებს გააჩნიათ განსხვავებული სასარგებლო მომსახურების ვადა და მათთან დაკავშირებული ეკონომიკური სარგებლის მიღება ხდება სხვადასხვა დროს. შესაბამისად, საჭიროა ცვეთის განსხვავებული ნორმებისა და მეთოდების გამოყენება.

7.8. ზოგიერთი ძირითადი საშუალების შეძენა პირდაპირ არ უკავშირდება საწარმოს მიერ მათი გამოყენებით ეკონომიკური სარგებლის მიღებას, მაგრამ ისინი აუცილებელია საწარმოს მიერ სხვა აქტივებით ეკონომიკური სარგებლის მისაღებად. ძირითადი საშუალებების ამგვარი ობიექტების აღიარება აქტივების სახით ხდება იმის გამო, რომ ეს აქტივები საშუალებას იძლევა საწარმომ მიიღოს მომავალი ეკონომიკური სარგებელი სხვა აქტივებიდან, რაც შეიძლება არ მომხდარიყო ამ აქტივების გარეშე. მაგრამ ამ მუხლების აქტივებად აღიარება ხდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ამგვარი აქტივებისა და მათთან დაკავშირებული აქტივების საერთო საბალანსო ღირებულება არ აღემატება მათგან მისაღებ საერთო კომპენსაციის თანხას. ასეთი ძირითადი საშუალებების მაგალითებია უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის უზრუნველმყოფი აქტივები.

7.9. ძირითადი საშუალების ობიექტი, რომელიც აკმაყოფილებს აქტივის აღიარების კრიტერიუმებს, თავდაპირველად უნდა შეფასდეს მისი თვითღირებულებით.

7.10. შეძენილი ძირითადი საშუალებების თვითღირებულება შედგება: მისი შესყიდვის ფასის, საიმპორტო ბაჟის, დაუბრუნებადი გადასახადების, ასევე აქტივის დანიშნულებისამებრ გამოსაყენებლად სამუშაო მდგომარეობაში მოსაყვანად საჭირო სხვა პირდაპირი ხარჯებისაგან; შესყიდვის ფასი არ მოიცავს არანაირ სავაჭრო ფასდათმობებსა და შეღავათებს. შეძენილი აქტივის სხვა პირდაპირი ხარჯების მაგალითებია:

- ა) აქტივისათვის ადგილმდებარეობის მომზადების ხარჯი;
- ბ) აქტივის ადგილზე მიტანისა და დატვირთვა-გადმოტვირთვის ხარჯები;
- გ) მონტაჟის ხარჯები;

დ) პროფესიული მომსახურების ხარჯები, როგორცაა არქიტექტორებისა და ინჟინრების შრომის ანაზღაურება; და

ე) აქტივის დემონტაჟისა და ადგილმდებარეობის აღდგენის შესაძლო ხარჯები იმ ფარგლებში, რაც ამ სტანდარტის შესაბამისი თავის თანახმად, აქტივის შექმნისთანავე ანარჩების სახით აღიარდება.

7.11. ძირითადი საშუალებების ღირებულებას, როგორც წესი, არ მიეკუთვნება ადმინისტრაციული და სხვა საერთო ზედნადები ხარჯები. მათი მიკუთვნება დასაშვებია იმ შემთხვევაში, როდესაც შესაძლებელია ასეთი ხარჯების პირდაპირ დაკავშირება აქტივების შექმნასთან ან მათ სამუშაო მდგომარეობაში მოყვანასთან. ანალოგიურად, მანქანა-დანადგარების გამოცდასთან დაკავშირებული ხარჯები არ მიეკუთვნება მათ საბალანსო ღირებულებას, თუკი ეს არ არის აუცილებელი. აქტივის სამუშაო მზადყოფნაში მოყვანისათვის აქტივის გეგმური გამომუშავების მისაღწევად გაწეული თავდაპირველი საექსპლუატაციო გასავლები აღირიცხება ხარჯის სახით.

7.12. ძირითადი საშუალებების რომელიმე ობიექტი შეიძლება უშუალოდ საწარმოში შეიქმნას. ასეთი აქტივის ღირებულება განისაზღვრება შექმნილი აქტივის ანალოგიურად. თუ ანალოგიური აქტივების გასაყიდად წარმოება ითვლება საწარმოს ჩვეულებრივ საქმიანობად, მაშინ აქტივის საწყისი საბალანსო ღირებულება გასაყიდად წარმოებული ანალოგიური აქტივის თვითღირებულების ტოლია. ე.ი. საწარმომ, მის მიერ შექმნილი აქტივის გამოყენების შემთხვევაში, ამ აქტივის თვითღირებულებას არ უნდა მიამატოს მოსალოდნელი შიდა მოგების თანხა. ანალოგიურად, საწარმოს მიერ აქტივის წარმოების შემთხვევაში ნედლეულისა და მასალების, შრომითი და სხვა რესურსების უჩვეულოდ მაღალი დანახარჯები არ უნდა ჩაირთოს აქტივის თვითღირებულებაში.

7.13. ფინანსური იჯარით (ლიზინგით) მიღებული აქტივის საბალანსო ღირებულება განისაზღვრება მე-8 თავის შესაბამისად.

7.14. ძირითადი საშუალებების რომელიმე ობიექტი შეიძლება მიღებულ იქნეს არამსგავს აქტივზე გაცვლის გზით. ასეთი აქტივების ღირებულება ფასდება მიღებული აქტივის რეალური ღირებულებით, რომელიც ეკვივალენტურია გაცემული აქტივის რეალური ღირებულებისა და შესწორებულია ნებისმიერი ფულადი სახსრების ან მისი ეკვივალენტის გადახდილი თანხით.

7.15. ძირითადი საშუალება შეიძლება მიღებულ იქნეს ანალოგიურ ძირითად საშუალებაზე გაცვლის გზით, რომელიც გამოიყენება იმავე ტიპის საქმიანობაში და ანალოგიური რეალური ღირებულება გააჩნია. რომელიმე ძირითადი საშუალება ასევე შეიძლება გაიცვალოს მსგავს აქტივში, საკუთარი კაპიტალის წილის სანაცვლოდ. ორივე შემთხვევაში საწარმომ არ უნდა აღიაროს ამ ოპერაციასთან დაკავშირებული მოგება ან ზარალი, რადგან დასრულებული არ არის შემოსავლის მიღების პროცესი. ამიტომ, ახალი აქტივის თვითღირებულება იქნება გაცემული აქტივის საბალანსო ღირებულება. მიუხედავად ამისა, მიღებული აქტივის რეალურმა ღირებულებამ შესაძლოა გაცემული აქტივის გაუფასურება გვიჩვენოს. ამ შემთხვევაში გაცემული აქტივის ღირებულება მცირდება და ჩამოწერილი ღირებულება მიეკუთვნება ახალ აქტივს. თუ გაცვლის პროცესში მონაწილეობს ფულადი სახსრებიც, ეს შეიძლება იმის მაჩვენებელი იყოს, რომ გაცვლილ აქტივებს არ გააჩნია ანალოგიური ღირებულება.

7.16. ძირითადი საშუალებების აქტივებად აღიარების შემდეგ გაწეული დანახარჯები წარმოადგენს აქტივების ექსპლუატაციასთან დაკავშირებულ დანახარჯს და ხარჯებად უნდა აღიარდეს მათი გაწევისთანავე, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც იგი ექვემდებარება აქტივების საბალანსო ღირებულებაში ჩართვას.

7.17. აქტივების ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული დანახარჯები აქტივების საბალანსო ღირებულებას მხოლოდ მაშინ დაემატება, თუ ამ დანახარჯების შედეგად საწარმო მიიღებს მეტ ეკონომიკურ სარგებელს, ვიდრე არსებული აქტივების ამოსავალი ნორმატიული მწარმოებლურობის პირობებში იქნებოდა მიღებული.

7.18. ძირითადი საშუალებების ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული იმ დანახარჯების აღიარება ხდება აქტივებად, რომლებიც განაპირობებს აქტივის ამოსავალი მწარმოებლურობის ზრდას. ასეთი დანახარჯების მაგალითებია:

ა) შენობა-ნაგებობის ელემენტების მოდიფიკაცია მათი სასარგებლო მომსახურების ვადის გახანგრძლივების, ასევე მათი მწარმოებლურობის ამაღლების უზრუნველსაყოფად;

ბ) მანქანა-დანადგარების ნაწილების გაუმჯობესება, პროდუქციის გამოშვების ხარისხის ამაღლების მიზნით;

გ) ახალი საწარმოო პროცესების დანერგვა, მიმდინარე ხარჯების შემცირების მიზნით.

7.19. ძირითადი საშუალებების რემონტის დანახარჯების გაწევის მიზანია ამ აქტივიდან პირვანდელი შეფასებით მოსალოდნელი მისაღები ეკონომიკური სარგებლის სტანდარტული დონის აღდგენა ან შენარჩუნება. ასეთი ტიპის დანახარჯი ხარჯის სახით აღირიცხება მათი გაწევისთანავე. მაგალითად, ძირითადი საშუალებების ტექნიკური მომსახურების ან რემონტის ღირებულება, როგორც წესი, ხელს უწყობს აქტივების ამოსავალი ნორმატიული მწარმოებლურობის აღდგენას და არა მის ზრდას, ამიტომ ისინი აღირიცხება როგორც ხარჯები.

7.20. ძირითადი საშუალებების შექმნის შემდგომი დანახარჯების აქტივად ასაღიარებელი ოდენობა დამოკიდებულია ამ აქტივის საწყისი შეფასებისა და აღიარების დროს გათვალისწინებულ გარემოებაზე და იმაზე, არის თუ არა ეს დანახარჯები ამოღებადი. მაგალითად, თუ აქტივის საბალანსო ღირებულებაში უკვე გათვალისწინებულია მასთან დაკავშირებული ეკონომიკური სარგებლის დანაკარგი, მაშინ მოხდება მომავალი ეკონომიკური სარგებლის აღსადგენად გაწეული შემდგომი დანახარჯების კაპიტალიზაცია იმის გათვალისწინებით, რომ აქტივის საბალანსო ღირებულება არ უნდა აღემატებოდეს მის აღდგენით ღირებულებას. ასეთივე შემთხვევას აქვს ადგილი, როდესაც აქტივის შექმნის ფასი უკვე გულისხმობს ვალდებულებას, რომ საწარმომ მომავალში ხარჯები უნდა გასწიოს აქტივის სამუშაო მდგომარეობაში მოსაყვანად. ამის მაგალითად გამოდგება საწარმოს

მიერ ისეთი შენობის ყიდვა, რომელიც რეკონსტრუქციას საჭიროებს. ასეთ შემთხვევაში შემდგომი დანახარჯები დაემატება აქტივის საბალანსო ღირებულებას, იმ ოდენობით, რა ზომითაც მოსალოდნელია მათი ამოღება აქტივის მომავალი გამოყენების შედეგად.

7.21. ძირითადი საშუალებების ზოგიერთი ობიექტის მთავარი დეტალები შესაძლოა მოითხოვდეს პერიოდულ შეცვლას. ეს მიანიშნებს, რომ ამ დეტალის გამოყენებისა და აქტივის მომსახურების ვადა განსხვავებულია. ასეთ შემთხვევაში ობიექტის შემადგენელი ნაწილები ცალკეულ აქტივებად აღირიცხება, თუ აკმაყოფილებს ძირითადი საშუალების განმარტებას. ამგვარად, აქტივების რომელიმე ნაწილის შეცვლის ან აღდგენის დანახარჯი აღირიცხება როგორც ცალკე აქტივის შეძენა, ხოლო შეცვლილი ნაწილი ჩამოიწერება. თუ შეძენილი ნაწილი არ აკმაყოფილებს ძირითადი საშუალების განმარტებას, ნაწილის შეცვლის ან აღდგენის დანახარჯი განიხილება ექსპლუატაციასთან დაკავშირებულ ხარჯად.

7.22. ბულალტრული აღრიცხვისა და ფინანსურ ანგარიშგებაში ინფორმაციის გახსნის მიზნით, ძირითადი საშუალებები უნდა დაჯგუფდეს ბუნებისა და ეკონომიკური დანიშნულების მსგავსების მიხედვით. ამ ჯგუფების მაგალითებია:

- ა) მიწა;
- ბ) მიწა და შენობა-ნაგებობები;
- გ) მანქანა-დანადგარები;
- დ) სატრანსპორტო საშუალებები;
- ე) ავეჯი და მოწყობილობა;
- ვ) ოფისის აღჭურვილობა.

7.23. აქტივად პირველადი ასახვის შემდგომ, ძირითადი საშუალებების ესა თუ ის ობიექტი უნდა აისახოს მისი თავდაპირველი ღირებულებიდან დაგროვილი ცვეთის გამოკლების შედეგად მიღებული თანხით.

7.24. ძირითადი საშუალებების ცვეთადი ღირებულება უნდა განაწილდეს სისტემატურ საფუძველზე, მათი მომსახურების ვადის განმავლობაში. ცვეთის გაანგარიშების გამოყენებულმა მეთოდმა უნდა აისახოს საწარმოს მიერ ამ აქტივიდან მისაღები ეკონომიკური სარგებლის მიღების ხასიათი. ყოველი პერიოდის ცვეთის თანხა ხარჯის სახით უნდა აისახოს, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ეს თანხა შედის სხვა აქტივის საბალანსო ღირებულებაში.

7.25. აქტივის საბალანსო ღირებულების შემცირება გამოიხატება ცვეთის ხარჯის დარიცხვის გზით.

7.26. ძირითად საშუალებებში განივთებულ ეკონომიკურ სარგებელს საწარმო, ძირითადად, მოიხმარს აქტივის ექსპლუატაციის პროცესში. მაგრამ, აქტივისაგან მოსალოდნელი ეკონომიკური სარგებლის შემცირებას ხშირად ისეთი ფაქტორები იწვევს, როგორცაა ტექნიკური მოძველება და ფიზიკური ცვეთა და გაფუჭება აქტივის გამოუყენებლობის პერიოდში. ამიტომ, აქტივის მომსახურების ვადის დადგენისას გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ყველა ქვემოთ ჩამოთვლილი ფაქტორი:

- ა) საწარმოს მიერ აქტივის სავარაუდო გამოყენება, რომელსაც განსაზღვრავს აქტივის სავარაუდო სიმძლავრე ან ფიზიკურად გამოშვებული პროდუქცია;
- ბ) სავარაუდო ფიზიკური ცვეთა, რომელიც დამოკიდებულია ისეთ საწარმოო ფაქტორებზე, როგორცაა: ცვლების რაოდენობა, საწარმოს სარემონტო სამუშაოების პროგრამა და გამოუყენებელი აქტივების შენახვისა და დაცვის წესი;
- გ) ტექნიკური მოძველება, რომელიც გამოწვეულია საწარმოო პროცესის ცვლილებით ან გაუმჯობესებით, ან მოცემული აქტივის მეშვეობით წარმოებულ საქონელზე ან მომსახურებაზე ბაზრის მოთხოვნის ცვლილებით;
- დ) აქტივის გამოყენების სამართლებრივი ან მსგავსი შეზღუდვები, მაგალითად, იჯარის ვადის გასვლა.

7.27. აქტივის მომსახურების ვადა განისაზღვრება ამ აქტივის მოსალოდნელი სარგებლიანობით საწარმოსათვის. საწარმოს აქტივების მართვის პოლიტიკა შეიძლება გულისხმობდეს აქტივების გაყიდვას, გარკვეული დროის ან აქტივით მიღებული ეკონომიკური სარგებლის გარკვეული ნაწილის მოხმარების შემდეგ. აქედან გამომდინარე, აქტივის მომსახურების ვადა შეიძლება მისი ეკონომიკური ვარგისიანობის ვადაზე ნაკლები აღმოჩნდეს.

7.28. მიწა და შენობები დამოუკიდებელ აქტივებად განიხილება და ცალ-ცალკე აღირიცხება, მათი ერთად შეძენის შემთხვევაშიც კი. მიწას, ჩვეულებრივ, გააჩნია შეუზღუდავი მომსახურების ვადა და, შესაბამისად, არ ხდება მისი ცვეთა. შენობები კი ცვეთადი აქტივებია მათი შეზღუდული მომსახურების ვადის გამო. მიწის ღირებულების გაზრდა არ ცვლის მასზე განლაგებული შენობების მომსახურების ვადის ხანგრძლივობას.

7.29. აქტივის ცვეთადი ღირებულება განისაზღვრება მისი თვითღირებულებიდან სალიკვიდაციო ღირებულების გამოკლებით. პრაქტიკაში, აქტივის სალიკვიდაციო ღირებულება ხშირად უმნიშვნელოა და, ამდენად, არაარსებითია ცვეთის თანხის გაანგარიშებაში. როცა მოსალოდნელია, რომ აქტივის მნიშვნელოვანი სალიკვიდაციო ღირებულება ექნება, იგი გამოითვლება აქტივის შეძენისთანავე და არ იზრდება ფასების ცვლილების შესაბამისად.

7.30. აქტივების მომსახურების ვადის განმავლობაში მათი ცვეთის თანხის სისტემატური განაწილებისათვის შეიძლება გამოყენებულ იქნეს სხვადასხვა მეთოდი. სტანდარტით დაშვებულია საწარმომ გამოიყენოს: წრფივი ცვეთის, შემცირებადი ნაშთისა და წარმოების ერთეულთა ჯამის მეთოდები. წრფივი მეთოდი გულისხმობს ცვეთის ერთი და იმავე თანხის დარიცხვას აქტივის მთელი მომსახურების ვადის მანძილზე. შემცირებადი ნაშთის მეთოდის გამოყენება იწვევს ცვეთის კლებადი თანხების დარიცხვას აქტივის მომსახურების ვადის განმავლობაში. წარმოების ერთეულთა ჯამის მეთოდის გამოყენება ნიშნავს ცვეთის დარიცხვას აქტივების მოსალოდ-

ნელი გამოყენების ან წარმოებული პროდუქციის საფუძველზე. მეთოდის შერჩევა დამოკიდებულია ეკონომიკური სარგებლის მოსალოდნელ მოდელზე და იგი მუდმივად უნდა გამოიყენებოდეს პერიოდიდან პერიოდამდე მანამ, სანამ არ შეიცვლება მოცემული აქტივიდან ეკონომიკური სარგებლის მოსალოდნელი მოდელი.

7.31. ყოველი პერიოდის ცვეთის თანხა, ჩვეულებრივ, ხარჯად უნდა აღიარდეს. თუმცა, ზოგიერთ შემთხვევაში, აქტივში განივთებული ეკონომიკური სარგებელი საწარმოს მიერ გამოიყენება სხვა აქტივების საწარმოებად და ხარჯად არ აღიარდება. ამ შემთხვევაში ცვეთის თანხა სხვა აქტივის ღირებულების ნაწილს შეადგენს და ჩაირთვება მის საბალანსო ღირებულებაში. მაგალითად, საწარმოო სიმძლავრეების ცვეთის თანხა ჩაირთვება მარაგის გადამუშავების დანახარჯებში.

7.32. ძირითადი საშუალებების მომსახურების ვადის დადგენა დამოკიდებულია საწარმოს ხელმძღვანელობის გადაწყვეტილებაზე, რომელიც ეყრდნობა მსგავსი აქტივების გამოყენების გამოცდილებას.

7.33. საგადასახადო მიზნებისათვის ძირითადი საშუალების ცვეთის მიმართ შეიძლება დადგენილი იყოს სტანდარტებისაგან განსხვავებული მოთხოვნები. იგი გამოიყენება მხოლოდ საგადასახადო მიზნებისათვის, მოგების გადასახადთან მიმართებით და არ ექვემდებარება ბუღალტრულ აღრიცხვას.

7.34. პერიოდულად უნდა გადაისინჯოს ძირითადი საშუალებების გამოყენების ვადა და თუ მოსალოდნელი ვადა მნიშვნელოვნად განსხვავდება წინა შეფასებებისაგან, ცვეთის თანხები მიმდინარე და მომავალი საანგარიშგებო პერიოდებისათვის უნდა შეიცვალოს.

7.35. აქტივის მომსახურების ვადის განმავლობაში შეიძლება ცხადი გახდეს, რომ მისი გამოყენების ვადა სწორად არ იყო განსაზღვრული. მაგალითად, აქტივის მომსახურების ვადა შეიძლება გაიზარდოს გაწეული დანახარჯებით, რომლებიც აუძეობს აქტივის სამუშაო მდგომარეობას და ზრდის მის მწარმოებლურობას. აქტივის გამოყენების ვადა შეიძლება შემცირდეს ტექნოლოგიური ცვლილებების ან წარმოებულ პროდუქციაზე ბაზრის მოთხოვნის კლების გამო. ასეთ შემთხვევებში, ცვეთის ნორმა მიმდინარე და მომავალი საანგარიშგებო პერიოდებისათვის იცვლება აქტივის გამოყენების ვადის ცვლილებასთან ერთად.

7.36. საწარმოში ძირითადი საშუალებების მოვლისა და შეკეთების წესებმა ასევე შეიძლება იმოქმედოს აქტივის გამოყენების ვადის ხანგრძლივობაზე. ამ წესების დაცვის შედეგი შეიძლება იყოს აქტივის გამოყენების ვადის ან სალიკვიდაციო ღირებულების ზრდა. ასეთ შემთხვევებში, აქტივის ცვეთის თანხა იცვლება მიმდინარე და მომავალი საანგარიშგებო პერიოდებისათვის.

7.37. პერიოდულად უნდა გადაისინჯოს ძირითადი საშუალებების ცვეთის დარიცხვის მეთოდი და, თუ მნიშვნელოვნად იცვლება მოცემული აქტივიდან მოსალოდნელი ეკონომიკური სარგებლის ხასიათი, შესაბამისად უნდა შეიცვალოს ცვეთის დარიცხვის მეთოდიც. ცვეთის დარიცხვის მეთოდის შეცვლის აუცილებლობისას, იგი განიხილება, როგორც ცვლილება სააღრიცხვო შეფასებებში და, შესაბამისად, იცვლება ცვეთის დარიცხვის მეთოდი მიმდინარე და მომავალი საანგარიშგებო პერიოდებისათვის.

7.38. ძირითადი საშუალების ობიექტი ბალანსიდან უნდა ჩამოიწეროს მისი გაყიდვის შემთხვევაში ან როცა მწყობრიდან გავა და მისი გაყიდვით მოსალოდნელი აღარ იქნება ეკონომიკური სარგებლის მიღება.

7.39. აქტივის მწყობრიდან გასვლის ან გაყიდვის შედეგად მიღებული მოგება ან ზარალი განისაზღვრება როგორც სხვაობა წმინდა ამონაგებ თანხასა და აქტივის საბალანსო ღირებულებას შორის და აისახება მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში შემოსავლის ან ხარჯის სახით.

7.40. ძირითადი საშუალებები, რომლებიც აქტიურად არ გამოიყენება და განკუთვნილია გასაყიდად, აღრიცხება აქტიური მოხმარებიდან გასვლის თარიღის საბალანსო ღირებულებით.

7.41. ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში ძირითადი საშუალებების ყოველი ჯგუფისათვის უნდა გაიხსნას შემდეგი ინფორმაცია:

- ა) ცვეთის დარიცხვის მეთოდები;
- ბ) აქტივების მომსახურების ვადა ან გამოყენებული ცვეთის ნორმები;
- გ) აქტივის საწყისი საბალანსო ღირებულება და დაგროვილი ცვეთა პერიოდის დასაწყისში და პერიოდის ბოლოს;
- დ) პერიოდის საწყისი და საბოლოო საბალანსო ღირებულებების შესაბამისობა შესადარისი ინფორმაციის გარეშე, როდესაც ნაჩვენებია იქნება აქტივების:
 - I) შემოსვლა;
 - II) გასვლა;
 - III) ცვეთა.

7.42. საწარმოს ფინანსურ ანგარიშგებას ასევე უნდა დაერთოს შემდეგი განმარტებითი ინფორმაცია:

- ა) საკუთრების უფლებაზე არსებული შეზღუდვები და ვალდებულებების უზრუნველსაყოფად დაგირავებული ძირითადი საშუალებების ღირებულება;
- ბ) ძირითადი საშუალებების ობიექტების განთავსების ადგილის აღდგენასთან დაკავშირებული სავარაუდო ხარჯების ბუღალტრული აღრიცხვის პოლიტიკა;
- გ) შექმნის პროცესში მყოფი ძირითადი საშუალებების ობიექტის ანგარიშზე არსებული დანახარჯების ოდენობა; და
- დ) დროებით გამოუყენებელი ძირითადი საშუალებების საბალანსო ღირებულება;
- ე) მთლიანად ამორტიზებული ძირითადი საშუალებების საწყისი საბალანსო ღირებულება, რომელთა გამოყენება ისევ გრძელდება.

7.43. საწარმო განმარტავს სააღრიცხვო შეფასების ცვლილების ხასიათს და შედეგს, რომელიც მნიშვნელოვან

გავლენას ახდენს მიმდინარე პერიოდზე ან მოახდენს მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებზე. ასეთი ინფორმაციის საჭიროება შეიძლება გამოიწვიოს შემდეგმა შეფასებების ცვლილებებმა:

- ა) სალიკვიდაციო ღირებულება;
- ბ) დემონტაჟისა და ადგილმდებარეობის აღდგენის ხარჯები;
- გ) მომსახურების ვადა; და
- დ) ცვეთის დარიცხვის მეთოდი.

თავი 8. იჯარა

8.1. მოცემული თავი გამოიყენება ყველა საიჯარო ოპერაციის აღრიცხვისათვის, გარდა:

ა) სასარგებლო წიაღისეულის: ნავთობის, ბუნებრივი გაზისა და მსგავსი არაკვლავწარმოებადი რესურსების საკვლევსადიებო სამუშაოებისა და გამოყენების უფლების საიჯარო ხელშეკრულებებისა; და

ბ) ისეთი ტიპის სალიცენზიო შეთანხმებებისა, რომლებიც ეხება: მხატვრულ კინოფილმებს, ვიდეოჩანაწერებს, ვიდეოთამაშებს, ხელნაწერებს, პატენტებსა და ასლების გადაღებას.

წინამდებარე სტანდარტი ასევე არ უნდა იქნეს გამოყენებული შეფასებისას, შემდეგი პირების მიერ:

ა) ბიოლოგიური აქტივების მოიჯარეები, ფინანსური იჯარის; ან

ბ) ბიოლოგიური აქტივების მეიჯარეები, საოპერაციო იჯარის დროს.

8.2. წინამდებარე თავი ვრცელდება იმ ხელშეკრულებებზე, რომელიც ითვალისწინებს მეიჯარის მხრიდან მოიჯარისათვის აქტივების გამოყენების უფლების გადაცემას. სტანდარტის მოქმედება ძალაში რჩება იმ შემთხვევაშიც, როდესაც გამოყენების უფლებით გადაცემულმა აქტივებმა ექსპლუატაციისა და შენახვის პროცესში შესაძლოა მოითხოვონ მეიჯარის მიერ მნიშვნელოვანი მომსახურების გაწევა. ამასთან, წინამდებარე სტანდარტი არ ეხება იმ ხელშეკრულებებს, რომლებიც წარმოადგენს მომსახურების ისეთ კონტრაქტებს, რომელიც არ ითვალისწინებს აქტივების გამოყენების უფლების გადაცემას, ხელშეკრულების მონაწილე ერთი მხარიდან მეორისათვის.

8.3. იჯარის განმარტება მოიცავს იჯარას გამოსყიდვით, რომლებიც ითვალისწინებს მოიჯარისათვის საკუთრების უფლების გადაცემას, ხელშეკრულებით განსაზღვრული სათანადო პირობების შესრულების შემთხვევაში.

8.4. საიჯარო ურთიერთობის ბუნებიდან და ფინანსური არსიდან გამომდინარე, იჯარა შეიძლება ჩაითვალოს ფინანსურ ან ჩვეულებრივ იჯარად. იჯარა ჩაითვლება ფინანსურ იჯარად, თუ იგი ითვალისწინებს ფაქტობრივად აქტივის ფლობასთან დაკავშირებული ყველა რისკისა და ეკონომიკური სარგებლის გადაცემას. იჯარა ჩაითვლება ჩვეულებრივ იჯარად, თუ იგი არ ითვალისწინებს ფაქტობრივად აქტივის ფლობასთან დაკავშირებული ყველა რისკისა და ეკონომიკური სარგებლის გადაცემას.

8.5. იჯარის ტიპი (ფინანსური თუ ჩვეულებრივი) განისაზღვრება შინაარსის ფორმაზე აღმატებულებით და იგი დამოკიდებული არ არის ხელშეკრულების იურიდიულ ფორმაზე. ქვემოთ ჩამოთვლილია ის გარემოებები, რომლებიც ადასტურებს ფინანსური იჯარის არსებობას:

ა) იჯარის ხელშეკრულების თანახმად მოიჯარეს გადაეცემა აქტივის საკუთრების უფლება იჯარის ვადის დამთავრების შემდეგ;

ბ) მოიჯარეს უფლება აქვს აქტივი შეიძინოს იმ ფასით, რომელიც მოსალოდნელია მნიშვნელოვნად დაბალი იქნება, ვიდრე რეალური ღირებულება, რომელიც აქტივს ექნება უფლების გამოყენების მომენტში, ხოლო იჯარის დასაწყისისათვის არსებობს გონივრული რწმენა, რომ ეს უფლება გამოყენებულ იქნება;

გ) იჯარის ვადა მოიცავს აქტივის ეკონომიკური მომსახურების ვადის ძირითად ნაწილს, მაშინაც კი, როდესაც საკუთრების უფლების გადაცემა არ ხდება;

დ) იჯარის დასაწყისისათვის მინიმალური საიჯარო გადასახდელების დისკონტირებული ღირებულება შეადგენს მინიმუმ იჯარით გაცემული აქტივის პრაქტიკულად მთლიან რეალურ ღირებულებას; და

ე) იჯარით გაცემულ აქტივებს აქვს სპეციფიკური შინაარსი და მხოლოდ მოიჯარეს შეუძლია მათი გამოყენება, არსებითი მოდიფიკაციის გარეშე.

8.6. გარემოებები, რომლებიც დამოუკიდებლად ან სხვა გარემოებებთან კომბინაციით განაპირობებს იჯარის კლასიფიკაციას ფინანსურ იჯარად, შემდეგია:

ა) თუ მოიჯარეს შეუძლია იჯარის შეწყვეტა, მას დაეკისრება ზარალი, რომელსაც მეიჯარე მიიღებს იჯარის გაუქმების შედეგად;

ბ) რეალური ღირებულების მერყეობის შედეგად მიღებული ნარჩენი შემოსულობა ან ზარალი წილად ხვდება მოიჯარეს (მაგალითად, საიჯარო გადასახდელის ფასდაკლების სახით, რომელიც იჯარის ვადის ბოლოს გაყიდვიდან მიღებული ამონაგების უმეტესობის ტოლია); და

გ) მოიჯარეს შეუძლია იჯარა მეორე პერიოდით გააგრძელოს, საბაზრო საიჯარო გადასახდელზე მნიშვნელოვნად ნაკლები საიჯარო გადასახდელით.

8.7. იჯარის კლასიფიკაცია ხდება იჯარის დასაწყისში. თუ შემდგომ, მხარეთა შეთანხმებით, იჯარის განახლების გარეშე მოხდება საიჯარო პირობების შეცვლა ისე, რომ ეს გამოიწვევს იჯარის სხვაგვარად კლასიფიკაციას და შეცვლილი პირობები ძალაში იქნებოდა იჯარის ხელმოწერისას, გადასინჯული შეთანხმება განიხილება ახალ ხელშეკრულებად საიჯარო ვადის განმავლობაში. თუმცა შეფასებებში მომხდარი ცვლილებები (მაგალითად, ეკონომიკურ სასარგებლო მომსახურების ვადაში ან იჯარით გაცემული ქონების ნარჩენ ღირებულებაში) ან სხვა გარემოებების შეცვლა (მაგალითად, მოიჯარის გადახდის უუნარობის შემთხვევაში) არ იწვევს იჯარის

ხელახალ კლასიფიკაციას, ბუღალტრული აღრიცხვის მიზნებისათვის.

8.8. იჯარით გაცემული მიწისა და შენობა-ნაგებობებისათვის იჯარის ტიპის დადგენა ხდება იჯარით გაცემული სხვა აქტივების ანალოგიურად. მაგრამ, ვინაიდან მიწას გააჩნია განუსაზღვრელი სასარგებლო მომსახურების ვადა, თუ ხელშეკრულება არ ითვალისწინებს საიჯარო ვადის დამთავრების შემდეგ მოიჯარისათვის მიწის გადაცემას, მაშინ ეს იმას ნიშნავს, რომ მოიჯარე მიწის დროებითი მფლობელობის პერიოდში, ფაქტობრივად, არ ფლობს მასთან დაკავშირებულ ყველა რისკს და სარგებელს. შესაბამისად, ასეთი საიჯარო ხელშეკრულება არ ჩაითვლება ფინანსურ იჯარად.

8.9. იჯარის ვადის დასაწყისისათვის მოიჯარის ბალანსში ფინანსური იჯარა უნდა აღიარდეს აქტივისა და შესაბამისი ვალდებულების სახით, საიჯარო აქტივის რეალური ღირებულებით, ან თუ უფრო ნაკლებია, იჯარის დასაწყისისათვის გაანგარიშებული მინიმალური საიჯარო გადასახდელების დისკონტირებული ღირებულებით. მინიმალური საიჯარო გადასახდელების დისკონტირებული ღირებულების გამოსაანგარიშებელი დისკონტირების განაკვეთი არის საიჯარო ხელშეკრულებაში ნაგულისხმევი საპროცენტო განაკვეთი, თუ მისი დადგენა შესაძლებელია; თუ არა, გამოყენებულ უნდა იქნეს მოიჯარის ზღვრული სასესხო საპროცენტო განაკვეთი.

8.10. აუცილებელია ფინანსური იჯარა აღიარდეს მოიჯარის ბალანსის ორივე მხარეს – როგორც აქტივი და როგორც მომავალში გადასახდელი საიჯარო ქირის ვალდებულება. იჯარის ძალაში შესვლის თარიღისათვის, მოიჯარის ბალანსში იჯარასთან დაკავშირებული აქტივი და ვალდებულება უნდა აისახოს ერთი და იმავე თანხით.

8.11. საიჯარო ხელშეკრულების მიხედვით აღიარებული აქტივის ღირებულება მოიცავს საიჯარო ხელშეკრულების გაფორმებასთან დაკავშირებულ თავდაპირველ პირდაპირ ხარჯებს. ასეთი ხარჯები ხშირად გაიწევა, მაგალითად, საიჯარო ხელშეკრულების პირობების განხილვისა და მისი დადების დროს.

8.12. ფინანსური იჯარა წარმოშობს ფინანსურ ხარჯებს, ამიტომ საიჯარო გადასახდელები უნდა განაწილდეს და აღირიცხოს როგორც დარიცხული ფინანსური ხარჯები და გადაუხდელი საიჯარო ვალდებულებების შემცირება. ფინანსური ხარჯები იჯარის მთლიან ვადაზე ისე უნდა განაწილდეს, რომ წარმოიქმნას მუდმივი პერიოდული საპროცენტო განაკვეთი, თითოეული საანგარიშგებო პერიოდის ვალდებულებების ნაშთის მიმართ. პირობითი საიჯარო გადასახდელები ხარჯად აღირიცხება იმ პერიოდში, როდესაც იქნა გაწეული.

8.13. იჯარით გაცემული აქტივების მიმართ მოიჯარემ უნდა გაატაროს ცვეთის ისეთი პოლიტიკა, რომელიც შეესაბამება საკუთარი აქტივების მიმართ გამოყენებულ ცვეთის დარიცხვის პოლიტიკას. თუ არ არსებობს საკმარისი რწმუნება იმისა, რომ იჯარის ვადის გასვლის შემდეგ აქტივებზე საკუთრების უფლება გადაეცემა მოიჯარეს, აქტივის ღირებულება მთლიანად უნდა ჩამოიწეროს იჯარის ვადასა და მის სასარგებლო მომსახურების ვადას შორის უმცირესი პერიოდის განმავლობაში.

8.14. აქტივის გამოყენების ნავარაუდებ საანგარიშგებო პერიოდებზე საიჯარო აქტივის ცვეთის თანხის სისტემატური განაწილებისათვის მოიჯარე იყენებს საკუთარი ცვეთადი აქტივების მიმართ გატარებული ცვეთის დარიცხვის შესაბამის პოლიტიკას. თუ ხელშეკრულება ითვალისწინებს საკუთრების უფლების გადაცემას მოიჯარეზე, იჯარის ვადის გასვლის შემდეგ აქტივის სავარაუდო გამოყენების ვადად უნდა ჩაითვალოს აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, აქტივის გამოყენების სავარაუდო ვადად ჩაითვლება აქტივის იჯარის ვადასა და მის სასარგებლო მომსახურების ვადას შორის უმცირესი დროის მონაკვეთის ხანგრძლივობა.

8.15. მოიჯარეები ფინანსური იჯარის შესახებ წარადგენენ შემდეგ განმარტებებს:

ა) აქტივების თითოეული კლასისათვის ბალანსის შედგენის თარიღისათვის არსებული საბალანსო ღირებულება;

ბ) მოიჯარის მნიშვნელოვანი საიჯარო ხელშეკრულებები, რომელიც მოიცავს, მაგრამ არ შემოიფარგლება შემდეგი ჩამონათვალით:

I) პირობითი საიჯარო გადასახდელების განსაზღვრის საფუძველი;

II) განახლების ან შესყიდვის უფლებები და პირობები და დამატებითი შენიშვნა ფასების შესახებ; და

III) საიჯარო ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული შეზღუდვები, რომლებიც ეხება დივიდენდებს, დამატებით ვალს და შემდგომ იჯარას.

8.16. ჩვეულებრივი იჯარის დროს, საიჯარო გადასახდელები, საიჯარო ვადის განმავლობაში, მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში ხარჯად უნდა აღიარდეს წრფივი მეთოდის მიხედვით, თუ სხვა სისტემატური მეთოდი უფრო სამართლიანად არ ასახავს საიჯარო ქონებიდან საწარმოს მიერ მიღებული ეკონომიკური სარგებლის ხასიათს.

8.17. როგორც წესი, ჩვეულებრივი იჯარის საიჯარო გადასახდელები (გარდა სადაზღვევო მომსახურებისა და სარემონტო მომსახურების ხარჯებისა) ხარჯად აღიარდება წრფივი მეთოდით. მაგრამ თუ სხვა სისტემატური მეთოდი უფრო ტიპურია საწარმოს მიერ მიღებული ეკონომიკური სარგებლის სტრუქტურისათვის, მაშინ გამოიყენება სხვა მეთოდი, თუნდაც საიჯარო გადასახდელები აღიარებული არ იყოს ამ მეთოდის მიხედვით.

8.18. ჩვეულებრივი იჯარის შესახებ მოიჯარეებმა უნდა გახსნან თითოეული შემდეგი ინფორმაცია:

ა) მოცემული პერიოდის შემოსავალში აღიარებული საიჯარო და საქვეიჯარო გადასახდელები, მინიმალური საიჯარო გადასახდელების, პირობითი საიჯარო ქირისა და საქვეიჯარო გადასახდელების ცალკე გამოყოფით;

ბ) მოიჯარის არსებითი საიჯარო ხელშეკრულებების ზოგადი აღწერა, რომელიც მოიცავს, მაგრამ არ შემოიფარგლება შემდეგი ჩამონათვალით:

I) პირობითი საიჯარო გადასახდელების განსაზღვრის საფუძველი;

II) განახლების ან შესყიდვის უფლებები და პირობები და დამატებითი შენიშვნა ფასების შესახებ; და

III) საიჯარო ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული შეზღუდვები, რომლებიც ეხება დივიდენდებს, დამატებით ვალს და შემდგომ იჯარას.

8.19. ფინანსური იჯარისათვის განკუთვნილი აქტივი მეიჯარეებმა ბალანსში უნდა აღიარონ დებიტორული დავალიანების სახით, წმინდა საიჯარო ინვესტიციების ტოლფასი თანხით.

8.20. ვინაიდან საიჯარო აქტივის იურიდიულ ფლობასთან დაკავშირებული ყველა რისკი და ეკონომიკური სარგებელი გადაეცემა მოიჯარეს, მისაღები საიჯარო გადასახდელი მეიჯარის პოზიციიდან განიხილება როგორც ძირითადი თანხის დაფარვა და გარკვეული ფინანსური შემოსავლის მიღება. აქედან გამომდინარე, მეიჯარე საიჯარო გადასახდელის ნაწილს აღიარებს ჩადებული ინვესტიციის დაბრუნებად, დანარჩენს კი – მომსახურებისათვის ეკონომიკური სარგებლის მიღებად.

8.21. ფინანსურ იჯარასთან დაკავშირებული ფინანსური შემოსავლის აღიარება უნდა მოხდეს მეიჯარის ამოუღებელი წმინდა ინვესტიციების უკუგების მუდმივი პერიოდული განაკვეთის საფუძველზე.

8.22. მეიჯარემ ფინანსური შემოსავალი სისტემატურად და რაციონალურად უნდა გაანაწილოს იჯარის მთელი ვადის განმავლობაში. როგორც წესი, აღნიშნული შემოსავლის განაწილება იჯარის მთლიან ვადაზე ხდება მეიჯარის ამოუღებელი წმინდა ინვესტიციების უკუგების, მუდმივი პერიოდული განაკვეთის საფუძველზე. სანგარიშგებო პერიოდის საიჯარო გადასახდელი, მოიჯარის მიერ მომსახურებაზე გაწეული დანახარჯების გამოქვითვით, მიმართულია მთლიანი (ბრუტო) საიჯარო ინვესტიციის ორივე თანხის – ძირითადი და საიჯარო შემოსავლის შემცირებისაკენ.

8.23. მეიჯარის მთლიანი (ბრუტო) ინვესტიციის თანხის განსაზღვრისათვის გამოყენებული არაგარანტირებული ნარჩენი ღირებულებების თანხები პერიოდულად უნდა გადაისინჯოს. თუ არაგარანტირებული ნარჩენი-ღირებულება მნიშვნელოვნად შემცირებულია, უნდა გადაისინჯოს შემოსავლის განაწილების თანხებიც და მოხდეს უკვე დარიცხული შემოსავლის შესამცირებელი თანხების აღიარება.

8.24. ხშირად მეიჯარე ეწევა ე.წ. წინასწარ პირდაპირ დანახარჯებს, როგორცაა: სხვადასხვა სახის საკომისიოები და სანოტარო მომსახურების ანაზღაურება, რომლებიც დაკავშირებულია ფინანსური იჯარის პირობების განხილვასა და ხელშეკრულების მომზადებასთან. საიჯარო ხელშეკრულებაში ნაგულისხმევი საპროცენტო განაკვეთი განსაზღვრულია ისე, რომ თავდაპირველი პირდაპირი დანახარჯები ავტომატურად ჩართულია ფინანსური იჯარიდან მოთხოვნებში და არ არსებობს მისი ხარჯად აღიარების აუცილებლობა.

8.25. მწარმოებლებმა ან დილერმა მეიჯარეებმა გაყიდვიდან მიღებული მოგება (ზარალი) უნდა ჩართონ სანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგების (ზარალის) თანხაში, იმავე სააღრიცხვო პოლიტიკის შესაბამისად, რომელსაც საწარმო იყენებს ჩვეულებრივი გაყიდვის ოპერაციების მიმართ. თუ გამოყენებულია ხელოვნურად შემცირებული საპროცენტო განაკვეთი, გაყიდვიდან მოგების ოდენობა უნდა შეიზღუდოს იმ ზომამდე, რომელიც მისაღები იქნებოდა საბაზრო საპროცენტო განაკვეთის გამოყენების დროს. მეიჯარე მწარმოებლის ან დილერის მიერ იჯარის პირობების განხილვისა და ხელშეკრულების მომზადებასთან დაკავშირებით გაწეული დანახარჯები ხარჯის სახით უნდა აღიარდეს გაყიდვიდან მოგების აღიარებისთანავე.

8.26. თავდაპირველი პირდაპირი დანახარჯების განმარტება არ მოიცავს, იჯარის პირობების განხილვასა და შეთანხმებასთან დაკავშირებით, მეიჯარე მწარმოებლის ან დილერის მიერ გაწეულ დანახარჯებს. ამის შედეგად ისინი გამორიცხულია წმინდა საიჯარო ინვესტიციიდან და ხარჯად აღიარდება გაყიდვიდან მოგების აღიარებისთანავე, რომელიც ფინანსური იჯარის დროს ჩვეულებრივ ხდება იჯარის ვადის დასაწყისში.

8.27. აქტივის გასხვისების დაჩქარების მიზნით, მწარმოებლები და დილერები ხშირად მომხმარებელს სთავაზობენ აქტივის შეძენის ან იჯარის ალტერნატივას. მწარმოებლები ან დილერები მყიდველს ფინანსური იჯარის გზით გადასცემენ აქტივს. მყიდველი დადგენილ ვადაში იხდის საიჯარო გადასახდელს, რომელიც მეიჯარისათვის წარმოშობს ორი ტიპის შემოსავალს, კერძოდ:

ა) მოგებას ან ზარალს, რომელიც ეკვივალენტურია იმ მოგების ან ზარალისა, რომელიც მიღებული იქნებოდა იჯარით გაცემული აქტივის ჩვეულებრივ გაყიდვის შედეგად ჩვეულებრივი სარეალიზაციო ფასებით, რომელიც დამოკიდებულია რეალიზაციის მოცულობაზე ან სავაჭრო დათმობებზე; და

ბ) იჯარის მთელი ვადის განმავლობაში მიღებულ ფინანსურ შემოსავალს.

8.28. მწარმოებლების ან დილერების მიერ ფინანსური იჯარის გზით რეალიზებული აქტივიდან მიღებული შემოსავალი აქტივის რეალური ღირებულებით თავდაპირველად ბუღალტრულ რეგისტრებში უნდა აისახოს. მაგრამ ხშირად მწარმოებელი ან დილერი მეიჯარეები, მომხმარებელთა მიზიდვის მიზნით, ხელოვნურად დაბალ საპროცენტო განაკვეთებს აცხადებენ. დაბალი საპროცენტო განაკვეთის გამოყენება, როგორც წესი, იწვევს აქტივის რეალიზაციასთან დაკავშირებული საერთო შემოსავლების გაცილებით დიდი ნაწილის მაშინვე აღიარებას. ხელოვნურად დაბალი საპროცენტო განაკვეთის გამოცხადების შემთხვევაში, რეალიზაციიდან მიღებული მოგებისათვის უნდა დაწესდეს კომერციული საპროცენტო განაკვეთის შესაბამისი ქვედა ზღვარი. ამგვარ ვითარებაში მიღებული შემოსავლების რეალური ღირებულებით შეფასების სანაცვლოდ, შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მინიმალურ საიჯარო მიმდინარე ღირებულებასა და კომერციული საპროცენტო განაკვეთის საფუძველზე გამოანგარიშებულ, მეიჯარეზე დარიცხულ შეფასებულ არაგარანტირებულ სალიკვიდაციო ღირებულებას შორის უმცირესი თანხა.

8.29. რეალიზაციის თვითღირებულების აღიარების თანხა, იჯარის თავდაპირველ სტადიაზე, იჯარით გაცემული აქტივის თვითღირებულების ან მისი საბალანსო თანხის ტოლფასია. სხვაობა, რეალიზაციიდან მიღებულ

შემოსავალსა და რეალიზაციის თვითღირებულებას შორის, წარმოადგენს რეალიზაციიდან მიღებულ მოგებას, რომლის აღიარება ხდება საწარმოს მიერ რეალიზაციის პროცესების მიმართ გამოყენებული ჩვეულებრივი სააღრიცხვო პოლიტიკის შესაბამისად.

8.30. წინასწარი პირდაპირი დანახარჯების აღიარება ხარჯების სახით ხდება იჯარის ხელშეკრულების ძალაში შესვლისთანავე, რადგან ეს ხარჯები, ძირითადად, დაკავშირებულია მწარმოებლის ან დილერის მიერ აქტივის რეალიზაციიდან მოგების მიღებასთან.

8.31. **მეიჯარეებმა, ფინანსურ იჯარასთან დაკავშირებით, განმარტებით შენიშვნებში უნდა გახსნან შემდეგი ინფორმაცია:**

ა) გამოუმუშავებელი ფინანსური შემოსავალი;

ბ) არაგარანტირებული სალიკვიდაციო ღირებულება, რომელიც ემატება მეიჯარის ეკონომიკურ სარგებელს;

გ) აკუმულირებული რეზერვი მისაღები მინიმალური საიჯარო გადასახდელებისათვის;

დ) შემოსავალში აღიარებული პირობითი საიჯარო ქირა; და

ე) მეიჯარის არსებითი საიჯარო ხელშეკრულებების ზოგადი აღწერა.

8.32. **მეიჯარეებმა ჩვეულებრივი იჯარის დროს საიჯარო აქტივები თავიანთ ბალანსში უნდა აღიარონ აქტივების ბუნების შესაბამისად.**

8.33. **მეიჯარეებმა ჩვეულებრივი იჯარის დროს იჯარიდან მიღებული შემოსავალი უნდა აღიარონ წრფივი სააღრიცხვო მეთოდის საფუძველზე იჯარის მთელი ვადის განმავლობაში, თუკი არ არსებობს სხვა სისტემატური საფუძველი, რომლითაც უფრო ზუსტად აისახებოდა იჯარიდან შემოსავლის მიღების სტრუქტურა.**

8.34. იჯარიდან მიღებულ შემოსავალთან დაკავშირებული დანახარჯები, ცვეთის ჩათვლით, ხარჯის სახით უნდა აღიარდეს. იჯარიდან მიღებული შემოსავალი (ისეთი მომსახურების ხარჯების გარდა, როგორცაა სადაზღვევო და სარემონტო მომსახურება) უნდა აღიარდეს წრფივი სააღრიცხვო მეთოდის გამოყენებით, იჯარის მთელი ვადის განმავლობაში, თუნდაც მიღებული საიჯარო გადასახდელები აღიარებული არ იყოს ამ მეთოდით. გამონაკლისია შემთხვევა, როდესაც არსებობს სხვა სისტემატური საფუძველი, რითაც უფრო ზუსტად წარმოჩინდება იჯარიდან შემოსავლის მიღების სტრუქტურა, რომელიც გვიჩვენებს იჯარით გაცემული აქტივიდან მიღებული სარგებლის შემცირებას.

8.35. **ჩვეულებრივი იჯარის პირობების განხილვისა და ხელშეკრულების მომზადების პროცესში, მეიჯარის მიერ გაწეული დანახარჯები უნდა დაემატოს საიჯარო აქტივის საბალანსო ღირებულებას და ხარჯად აღიარდეს იჯარის მთელი ვადის განმავლობაში იმავე მეთოდით, როგორც იჯარიდან შემოსავალი.**

8.36. **ჩვეულებრივი იჯარის დროს იჯარით გაცემული აქტივების ცვეთის პოლიტიკა უნდა შეესაბამებოდეს მეიჯარის მიერ ანალოგიური აქტივების მიმართ გამოყენებულ ცვეთის ჩვეულებრივ პოლიტიკას.**

8.37. მწარმოებელი ან დილერი (მეიჯარე) არ აღიარებს ჩვეულებრივი საიჯარო ხელშეკრულების შედეგად გაყიდვიდან მიღებულ მოგებას, რადგან იგი არ არის ჩვეულებრივი გაყიდვის შედეგად მიღებული მოგების ეკვივალენტური.

8.38. **ჩვეულებრივი იჯარის შესახებ მეიჯარეებმა განმარტებით შენიშვნებში უნდა ასახონ შემდეგი ინფორმაცია:**

ა) ბალანსის შედგენის თარიღისათვის არსებული საიჯარო აქტივის მთლიანი საბალანსო ღირებულება და აკუმულირებული ცვეთა;

ბ) მოცემულ პერიოდში აღიარებული ცვეთა.

8.39. აქტივის გაყიდვა და გამყიდველის მიერ იჯარის გზით იმავე აქტივის უკან დაბრუნება წარმოადგენს აქტივის უკუიჯარით გაყიდვის ოპერაციას. როგორც წესი, ასეთ შემთხვევაში საიჯარო ქირა და აქტივის სარეალიზაციო ფასი განისაზღვრება სათანადო მოლაპარაკების საფუძველზე და აუცილებელი არ არის ისინი შეესაბამებოდეს რეალურ ღირებულებას. აქტივის გაყიდვისა და მისი იჯარით უკან დაბრუნების ოპერაციის აღრიცხვის წესი დამოკიდებულია იჯარის ტიპზე.

8.40. **თუ აქტივის უკუიჯარის პირობით გაყიდვის ოპერაცია გულისხმობს ფინანსურ იჯარას, აქტივის სარეალიზაციო ღირებულების ნამეტი თანხა მის საბალანსო ღირებულებაზე არ შეიძლება გაყიდვისთანავე აღიარდეს შემოსავლის სახით გამყიდველ-მოიჯარის ფინანსურ ანგარიშგებაში. აღნიშნული სხვაობა უნდა აღიარდეს მომავალი პერიოდის შემოსავლების სახით და თანდათანობით ჩამოიწეროს იჯარის მთელი ვადის განმავლობაში.**

8.41. ფინანსური იჯარის სახით აქტივის უკუიჯარით გაყიდვა განხილულ უნდა იქნეს როგორც მეიჯარის მიერ მოიჯარის დაფინანსების ოპერაცია, სადაც სესხის დაბრუნების გარანტიას წარმოადგენს აქტივი. ამასთან დაკავშირებით, მიუღებელია აქტივის სარეალიზაციო ღირებულებასა და საბალანსო ღირებულებას შორის დადებითი სხვაობის ერთბაშად აღიარება, საანგარიშგებო პერიოდის შემოსავლის სახით. აღნიშნული სხვაობა აღიარდება გადატანილი შემოსავლის სახით, რომელიც ჩამოიწერება იჯარის მთელი ვადის განმავლობაში.

8.42. **თუ აქტივის უკუიჯარით გაყიდვა წარმოადგენს ჩვეულებრივ იჯარას და აშკარაა, რომ იჯარა ეყრდნობა რეალურ ღირებულებას, მაშინ მოგებისა და ზარალის ნებისმიერი თანხა უნდა აღიარდეს გაყიდვისთანავე. თუ აქტივის სარეალიზაციო ფასი დაბალია მის რეალურ ღირებულებაზე, მაშინ ნებისმიერი მოგებისა და ზარალის თანხა დაუყოვნებლივ უნდა აღიარდეს, იმ შემთხვევის გარდა, როდესაც ზარალის კომპენსაცია ხდება მომავალი საიჯარო ქირის მეშვეობით საბაზრო ფასზე დაბალი ფასით. ამ დროს უნდა მოხდეს მოგების ან ზარალის გადატანა მომავალი პერიოდის მოგება-ზარალის სახით და მისი ჩამოწერა განხორციელდეს საიჯარო ქირის პროპორციულად, იჯარის მთელი ვადის მანძილზე. თუ აქტივის სარეალიზაციო ფასი აღემატება მის რეალურ**

ღირებულებას, მათ შორის სხვაობის თანხა ასევე გადავადებულ უნდა იქნეს და მისი ჩამოწერა განხორციელდეს აქტივის მოსალოდნელი გამოყენების მთელი ვადის განმავლობაში.

8.43. თუ აქტივის უკუიჯარით გაყიდვა წარმოადგენს ჩვეულებრივ იჯარას და საიჯარო ქირა და სარეალიზაციო ფასი შეესაბამება რეალურ ღირებულებას, ასეთი ოპერაცია ჩაითვლება რეალიზაციის ჩვეულებრივ ოპერაციად და შესაბამისი მოგებისა და ზარალის აღიარება მოხდება იმავე საანგარიშგებო პერიოდში.

8.44. ჩვეულებრივი იჯარის დროს, თუ აქტივის რეალური ღირებულება უკუიჯარის ოპერაციის მომენტი-სათვის ნაკლებია მის საბალანსო ღირებულებაზე, ზარალის თანხა, რომელიც აქტივის საბალანსო ღირებულება-სა და რეალურ ღირებულებას შორის სხვაობის ტოლია, დაუყოვნებლივ უნდა აღიარდეს.

8.45. მოიჯარისა და მეიჯარისათვის განსაზღვრული განმარტებითი მოთხოვნები თანაბრად ეხება აქტივის უკუიჯარით გაყიდვის ოპერაციებს. მოიჯარის მნიშვნელოვანი საიჯარო ხელშეკრულებების ზოგადი აღწერის მოთხოვნა განაპირობებს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული უნიკალური ან განსაკუთრებული დებულებე-ბის ან აქტივის უკუიჯარის პირობითი გაყიდვის ოპერაციებით გათვალისწინებული პირობების ასახვას.

8.46. სასურველია, თუმცა არ მოითხოვება, ამ თავის რეტროსპექტული გამოყენება. თუ წინამდებარე თავი გამოყენებული არ იქნება რეტროსპექტულად, მიჩნეულ უნდა იქნეს, რომ წინა პერიოდებში არსებული ფინანს-სური იჯარის ნაშთი სწორადაა განსაზღვრული და შემდგომ უნდა აისახოს ამ თავის დებულებების შესაბამი-სად.

თავი 9. ამონაგები

9.1. წინამდებარე თავი გამოიყენება ისეთი სამეურნეო ოპერაციებისა და მოვლენების შედეგად წარმოშობი-ლი ამონაგების აღიარებისათვის, როგორცაა:

- ა) საქონლის გაყიდვა;
- ბ) მომსახურების გაწევა;
- გ) სხვა პირთა მიერ საწარმოს კუთვნილი აქტივების გამოყენება, რასაც მოჰყვება საწარმოში ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლა დივიდენდის, პროცენტისა და როიალტის სახით.

9.2. ეს თავი არ ვრცელდება შემდეგი საქმიანობიდან მიღებულ ამონაგებზე:

- ა) საიჯარო გარიგებებიდან ამონაგები (თავი 8);
- ბ) სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებული ბიოლოგიური აქტივების თავდაპირველი აღიარე-ბისა და რეალურ ღირებულებაში მომხდარი ცვლილებების შედეგად მიღებული ამონაგები (თავი 15);
- გ) სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის თავდაპირველი აღიარებიდან ამონაგები (თავი 15);
- დ) სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების შედეგად წარმოშობილი ამონაგები;
- ე) ფინანსური აქტივებისა და ფინანსური ვალდებულებების რეალური ღირებულების ცვლილებით ან მათი გაყიდვის შედეგად მიღებული ამონაგები; და
- ე) სხვა მიმდინარე (საბრუნავი) აქტივების ღირებულების ცვლილებით გამოწვეული ამონაგები.

9.3. საქონელი მოიცავს: საწარმოს მიერ გასაყიდად წარმოებულ პროდუქციას, აგრეთვე იმ პროდუქციას, რომელიც შეძენილ იქნა ხელშეორედ გაყიდვის მიზნით. მაგალითად, საწარმოს მიერ შეძენილი სამრეწველო პრო-დუქცია, მიწა ან სხვა ქონება, რომლებიც გათვალისწინებულია ხელშეორედ გაყიდვისათვის.

9.4. მომსახურების გაწევა, როგორც წესი, გულისხმობს საწარმოს მიერ მომსახურების შესრულებას სათანადო გარიგების საფუძველზე. მომსახურების გაწევა შეიძლება დასრულდეს ერთ საანგარიშგებო პერიოდში ან გაგ-რძელდეს შემდგომ საანგარიშგებო პერიოდებშიც.

9.5. სხვა პირთა მიერ საწარმოს კუთვნილი აქტივების გამოყენების შედეგად წარმოიშობა შემდეგი სახის ამო-ნაგები:

- ა) დარიცხული პროცენტი _ საწარმოს კუთვნილი ფულადი სახსრებისა და მათი ეკვივალენტების გამოყენე-ბაზე;
- ბ) როიალტები _ შემოსავლები საწარმოს კუთვნილი გრძელვადიანი აქტივების გამოყენების უფლების გადა-ცემისათვის. მაგალითად, პატენტების, სავაჭრო ნიშნების, სავტორო უფლებებისა და კომპიუტერული უზ-რუნველყოფის გამოყენებაზე;
- გ) დივიდენდები _ კაპიტალის მესაკუთრეებზე მოგების განაწილება საკუთარ კაპიტალში ინვესტირებული წილის პროპორციულად, კაპიტალის კლასის მიხედვით.

9.6. ამონაგები მოიცავს საწარმოს მიერ მხოლოდ სათავისოდ მიღებული ან მისაღები ეკონომიკური სარგებ-ლის საერთო თანხას. მესამე მხარის სახელით მიღებული თანხები, რომელიც შემოდის საწარმოში, მაგრამ არ ზრდის საწარმოს საკუთარ კაპიტალს, არ არის ეკონომიკური სარგებელი. მაგალითად, დამატებული ღირებუ-ლების გადასახადი, რომელიც საწარმოში გაყიდვიდან ამონაგებთან ერთად შემოდის, არ არის საწარმოს ამონა-გები. ამიტომ ისინი აკლდება საწარმოს მიერ თავის ანგარიშზე მიღებულ ან მისაღებ თანხას. ანალოგიურად, სა-აგენტო ურთიერთობებში, ეკონომიკური სარგებლის საერთო თანხა მოიცავს მრწმუნებელის (პრინსიპალის) სა-ხელით მოზიდულ თანხასაც, რომელიც არ იწვევს საკუთარი კაპიტალის ზრდას. მრწმუნებელის სახელით მი-ღებული თანხები არ არის ამონაგები, სამაგიეროდ ამონაგებად განიხილება მიღებული საკომისიო თანხა.

9.7. ამონაგების შეფასება უნდა მოხდეს მიღებული ან მისაღები ანაზღაურების რეალური ღირებულების მი-ხედვით.

9.8. კონკრეტული სამეურნეო ოპერაციიდან გამომდინარე, ამონაგების ოდენობა, ჩვეულებრივ, განისაზღვრე-ბა საწარმოსა და აქტივის მყიდველს ან მომხმარებელს შორის სათანადო გარიგების საფუძველზე. მისი შეფასე-

ბა ხდება საწარმოს მიერ მიღებული ან მისაღები ანაზღაურების რეალური ღირებულებით, ნებისმიერი საცალო და საბითუმო სავაჭრო ფასდათმობის გათვალისწინებით.

9.9. ზოგიერთ შემთხვევაში, ამონაგების ანაზღაურება ხდება ფულის ან ფულადი სახსრების ეკვივალენტებით. შესაბამისად, ამონაგები მისაღები ან მიღებული ფულისა და ფულადი სახსრების ეკვივალენტების ტოლი იქნება. მაგრამ, თუ ფულის ან ფულადი სახსრების ეკვივალენტის შემოსვლა საწარმოში დაგვიანდება, ანაზღაურების რეალური ღირებულება შეიძლება აღმოჩნდეს მიღებული ან მისაღები ფულის ნომინალურ თანხაზე ნაკლები. მაგალითად, საქონლის ყიდვის საფასურად საწარმომ შეიძლება მიიღვეს მისცეს უპროცენტო კრედიტი ან დაეთანხმოს საბაზრო საპროცენტო განაკვეთზე დაბალპროცენტოანი თამასუქის მიღებას. თუ ხელშეკრულება თავისი არსით, ფაქტობრივად, წარმოადგენს ფინანსურ ოპერაციას, ანაზღაურების რეალური ღირებულება განისაზღვრება მისაღები თანხების დისკონტირებით, პირობითი საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით. პირობითი საპროცენტო განაკვეთი უფრო ნათლად განსაზღვრავს:

ა) ანალოგიური კრედიტუნარიანი ემიტენტის ანალოგიურ ინსტრუმენტზე უპირატესად გავრცელებულ განაკვეთს; ან

ბ) საპროცენტო განაკვეთს, რომლითაც ხდება მოცემული ინსტრუმენტის ნომინალური თანხის დისკონტირება, მოცემული საქონლის ან მომსახურების მიმდინარე ფასამდე ნაღდ ფულზე გაყიდვისას.

რეალურ ღირებულებასა და ანაზღაურების ნომინალურ თანხას შორის სხვაობა უნდა აღიარდეს საპროცენტო ამონაგებად.

9.10. ამონაგებს არ წარმოშობს საქონლისა და მომსახურების გაცვლა ანალოგიური ბუნებისა და ღირებულების მქონე საქონელსა და მომსახურებაზე. საქონლისა და მომსახურების გაცვლა განსხვავებული სახის საქონელსა და მომსახურებაზე ითვლება ამონაგების წარმომქნელ ოპერაციად. ამონაგების თანხა განისაზღვრება მიღებული საქონლისა და მომსახურების რეალური ღირებულებით, რომელიც კორექტირდება გადაცემული ფულისა და ფულადი სახსრების ეკვივალენტების თანხით. თუ ძნელია მიღებული საქონლისა და მომსახურების რეალური ღირებულების საიმედოდ დადგენა, ამონაგების თანხის შეფასება ხდება გაცემული საქონლისა და მომსახურების რეალური ღირებულებით, რომელიც კორექტირდება მიღებული ფულისა და ფულადი სახსრების ეკვივალენტების თანხით.

9.11. ამონაგების აღიარების კრიტერიუმები გამოიყენება ცალ-ცალკე, თითოეული ოპერაციის მიმართ. ზოგჯერ, ოპერაციის რეალური ბუნების დასადგენად, აუცილებელია ერთი და იმავე ოპერაციის დამოუკიდებელი კომპონენტების მიმართ კრიტერიუმების ცალ-ცალკე გამოყენება. მაგალითად, თუ საქონლის სარეალიზაციო ფასში შედის შემდგომი მომსახურების ზუსტად განსაზღვრული თანხა, ეს უკანასკნელი ცალკე გამოიყოფა და მისი შემოსავლების სახით აღიარება მოხდება აღნიშნული მომსახურების შესრულების მთელი პერიოდის განმავლობაში. შესაძლებელია ისეც მოხდეს, რომ აღიარების კრიტერიუმების გამოყენება საჭირო იყოს ერთდროულად ორი ან მეტი ერთმანეთთან მჭიდროდ დაკავშირებული ოპერაციების მიმართ, თუ შეუძლებელია ამ ოპერაციებიდან მიღებული კომერციული შედეგების გამოცალკევება. მაგალითად, შესაძლოა საწარმომ გაყიდოს საქონელი, მაგრამ გარიგება ასევე ითვალისწინებდეს ამავე საქონლის გარკვეული პერიოდის შემდეგ უკან შესყიდვას. ცხადია, ასეთი გარიგებით ანულირდება ოპერაციის რეალური შედეგი და ამიტომ, ეს ორი ოპერაცია ერთად უნდა იქნეს განხილული.

9.12. საქონლის გაყიდვის შედეგად მიღებული ამონაგების აღიარებისათვის აუცილებელია დაკმაყოფილდეს ყველა ქვემოთ ჩამოთვლილი პირობა:

ა) საწარმო მიიღვეს გადასცემს საქონლის ფლობასთან დაკავშირებულ ყველა მნიშვნელოვან რისკსა და სარგებელს;

ბ) შესაძლებელია ამონაგების თანხის საიმედოდ განსაზღვრა;

გ) მოცემული ოპერაციიდან მოსალოდნელია საწარმოში ეკონომიკური სარგებლის მიღება; და

დ) შესაძლებელია მოცემულ ოპერაციასთან დაკავშირებული უკვე გაღებული ან მომავალ პერიოდში გასაწევი ხარჯების საიმედოდ განსაზღვრა.

9.13. მიიღველისათვის საქონლის ფლობასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი რისკებისა და სარგებლის გადაცემის მომენტის დასადგენად საჭიროა გარიგების პირობების შემოწმება. ხშირად, მფლობელობის რისკებისა და სარგებლის გადაცემა ემთხვევა მიიღველზე საკუთრების ან ქონებრივი უფლებების გადაცემას, როგორც ეს საცალო ვაჭრობაში ხდება. მაგრამ, ზოგიერთ შემთხვევაში, მფლობელობის რისკებისა და მასთან დაკავშირებული სარგებლის გადაცემა არ ემთხვევა საკუთრების ან ქონებრივი უფლების გადაცემას.

9.14. საწარმოს მხრიდან მფლობელობის მნიშვნელოვანი რისკების შენარჩუნებისას, ოპერაცია გაყიდვად არ ითვლება და, შესაბამისად, არ ხდება ამონაგების აღიარება. საქონლის მფლობელობის რისკის შენარჩუნება შესაძლებელია სხვადასხვა გზით. ქვემოთ განხილული მაგალითები გვიჩვენებს, თუ როდის არ გადასცემს საწარმო მიიღველს საქონლის მფლობელობის მნიშვნელოვან რისკებსა და სარგებელს:

ა) როდესაც საწარმო იტოვებს არადაკმაყოფილებელ მიწოდებასთან დაკავშირებულ ვალდებულებას, რომელიც უზრუნველყოფილი არ არის სათანადო გარანტიით;

ბ) როდესაც საწარმოში რომელიმე საქონლის (მომსახურების) რეალიზაციიდან ამონაგების მიღება დამოკიდებულია მიიღველის ამონაგების წყაროზე, რომელიც მან უნდა მიიღოს თავისი საქონლის ან მომსახურების რეალიზაციის შედეგად;

გ) როდესაც ხელშეკრულებით გათვალისწინებულია გაგზავნილი საქონლის დამონტაჟება და ეს პირობა მნიშვნელოვანი სახელშეკრულებო ვალდებულებაა, რომელიც ჯერ არ შეუსრულებია საწარმოს;

დ) როდესაც მყიდველს უფლება აქვს, ხელშეკრულებით გათვალისწინებული რომელიმე პირობის თანახმად, უარი თქვას საქონლის ან მომსახურების შეძენაზე და, ამდენად, საწარმოსათვის გაურკვეველია უკუგების მიღების შესაძლებლობა.

9.15. ამონაგებისა და ხარჯების შესაბამისობის პრინციპიდან გამომდინარე, ერთი და იმავე ოპერაციასთან დაკავშირებული ამონაგებისა და ხარჯების აღიარება ერთდროულად უნდა მოხდეს. თუ გარიგება ითვალისწინებს საქონლის გაყიდვის შემდგომ გარანტიებსა და სხვა სამომავლო ხარჯებს, მისი დარიცხვა უნდა მოხდეს საქონლის გაგზავნის შემდეგ, როცა უკვე შესაძლებელი იქნება მათი საიმედოდ შეფასება და დაკმაყოფილებული იქნება ამონაგების აღიარების სხვა პირობები. ამგვარად, არ შეიძლება ამონაგების აღიარება შესაბამისი ხარჯების საიმედოდ განსაზღვრის გარეშე. თუ ეს პირობა არ სრულდება, საქონლის გაყიდვამდე მიღებული ნებისმიერი ანაზღაურების თანხა აისახება როგორც ვალდებულება.

9.16. მომსახურებიდან ამონაგები უნდა აღიარდეს მომსახურების გაწევის შესაბამის საანგარიშგებო პერიოდებში.

9.17. მომსახურების გაწევასთან დაკავშირებული ამონაგების აღიარება ხდება ბალანსის შედგენის თარიღისათვის მომსახურების ხელშეკრულების შესრულების სტადიის შესაბამისად, თუ შესაძლებელი იქნება მომსახურების შედეგების საიმედოდ შეფასება. მომსახურების შედეგების საიმედოდ შეფასება მაშინ არის შესაძლებელი, თუ დაკმაყოფილებულია შემდეგი პირობები:

- ა) შესაძლებელია ამონაგების თანხის საიმედოდ განსაზღვრა;
- ბ) საწარმოში მოსალოდნელია მომსახურების ოპერაციიდან ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლა;
- გ) ბალანსის შედგენის თარიღისათვის შესაძლებელია:
 - I) მომსახურების მიწოდების ხელშეკრულების შესრულების სტადიის საიმედოდ განსაზღვრა;
 - II) მომსახურებაზე უკვე გაწეული და ხელშეკრულების მთლიანად შესრულებისათვის საჭირო დანახარჯების საიმედოდ განსაზღვრა.

9.18. ამონაგების აღიარება, მომსახურების გაწევის სტადიის გათვალისწინებით, ცნობილია პროცენტული შესრულების მეთოდის სახელწოდებით. იგი უზრუნველყოფს ამონაგების ასახვას მომსახურების გაწევის შესაბამის საანგარიშგებო პერიოდებში.

9.19. ამონაგების საიმედოდ განსაზღვრა შესაძლებელია, თუ მომსახურების გაწევის ხელშეკრულებაში გათვალისწინებული იქნება:

- ა) თითოეული მხარის მიერ მომსახურებასთან დაკავშირებული უფლებების უზრუნველყოფისა და დაკმაყოფილების პირობები;
- ბ) ანაზღაურების პირობები; და
- გ) ანგარიშსწორების წესი.

9.20. მომსახურების მიწოდების ხელშეკრულების შესრულების სტადია შეიძლება დადგინდეს სხვადასხვა მეთოდით. საწარმომ უნდა გამოიყენოს ისეთი მეთოდი, რომელიც მაქსიმალური სიზუსტით განსაზღვრავს შესრულებული მომსახურების სიდიდეს. სამეურნეო ოპერაციის ბუნებიდან გამომდინარე, ეს მეთოდები შეიძლება გულისხმობდეს:

- ა) შესრულებული სამუშაოს გამოკვლევას;
- ბ) მოცემული თარიღისათვის შესრულებული მომსახურების პროცენტული თანაფარდობის გაანგარიშებას, მთელი მომსახურების მიმართ;
- გ) მოცემული თარიღისათვის გაწეული დანახარჯების თანაფარდობის გაანგარიშებას, მოცემულ ოპერაციასთან დაკავშირებული დანახარჯების საერთო თანხის მიმართ. ის დანახარჯები, რომლებიც ასახავს მოცემული თარიღისათვის შესრულებულ მომსახურებას, მოცემული თარიღისათვის ხარჯების სახით აისახება. ხოლო ის დანახარჯები, რომლებიც საჭიროა მომსახურების დასასრულებლად, ჩართული იქნება ოპერაციის საერთო დანახარჯების შეფასებაში.

მომხმარებლებისაგან ნაწილ-ნაწილ გადახდილი თანხები და ავანსები ხშირად არ ასახავს შესრულებული მომსახურების სიდიდეს.

9.21. თუ მომსახურების გაწევა გარკვეული პერიოდის განმავლობაში ხდებოდა მრავალჯერადი აქტის შედეგად, შემოსავლის აღიარება ხდება თანაბარზომიერად, მომსახურების გაწევის მთელი პერიოდის განმავლობაში, თუ რომელიმე სხვა მეთოდის გამოყენება უფრო ზუსტად არ ასახავდა შესრულების სტადიას. როცა რომელიმე ერთი აქტი უფრო მეტად მნიშვნელოვანია, ვიდრე სხვა ნებისმიერი აქტები, ამონაგების აღიარება გადავადდება მნიშვნელოვანი აქტის შესრულებამდე.

9.22. როდესაც შეუძლებელია მომსახურების გაწევასთან დაკავშირებული ოპერაციის შედეგის საიმედოდ განსაზღვრა, მაშინ ამონაგების აღიარება ხდება მხოლოდ გაწეული დანახარჯების იმ თანხის ფარგლებში, რომელიც იქნება ანაზღაურებადი.

9.23. მომსახურების საწყის სტადიებზე ხშირად შეუძლებელია ოპერაციის შედეგების საიმედოდ შეფასება. ამიტომ, ამონაგების აღიარება ხდება მხოლოდ მომსახურების ოპერაციაზე გაწეული იმ დანახარჯების ფარგლებში, რომლის ამოღებაც მოსალოდნელია.

9.24. თუ შეუძლებელია ოპერაციის შედეგების საიმედოდ შეფასება და, ამასთან, საეჭვოა გაწეული დანახარჯების დაფარვის შესაძლებლობა, ამონაგები არ უნდა აღიარდეს, ხოლო გაწეული დანახარჯები უნდა აისახოს ხარჯების სახით.

9.25. საწარმოს აქტივების სხვა პირთა მიერ გამოყენებიდან მიღებული ამონაგები უნდა აღიარდეს პროცენტე-

ბის, როიალტებისა და დივიდენდების სახით, თუ:

ა) მოსალოდნელია, რომ მოცემული ოპერაციიდან მომავალში საწარმოში შემოვა ეკონომიკური სარგებელი; და

ბ) შესაძლებელია ამონაგების სიდიდის საიმედოდ შეფასება.

9.26. პროცენტების აღიარება ხდება იმ დროის პროპორციულად, რომელშიც გათვალისწინებულია შესაბამისი აქტივიდან ფაქტობრივი საბოლოო შედეგის მიღება.

9.27. აქტივიდან ეფექტური საპროცენტო შემოსავალი არის საპროცენტო განაკვეთი, რომელიც საჭიროა მოცემული აქტივის სასარგებლო მომსახურების მთელი ვადის განმავლობაში მისაღები ფულადი სახსრების დისკონტირებისათვის, რათა მიღწეულ იქნეს აქტივის პირვანდელ საბალანსო ღირებულებასთან გათანაბრება. საპროცენტო ამონაგები მოიცავს ყველა ფასდაკლების, ფასდანამატის და სხვა სახის განსხვავებების ჩამოწერის თანხებს, სხვაობას საწარმოს სავალო ვალდებულებების (თამასუქების) პირვანდელ საბალანსო ღირებულებასა და გადასახდელ თანხას შორის.

9.28. თუ გადასახდელი პროცენტი გამომუშავებულია პროცენტის მომტანი ინვესტიციების შექმნამდე, მისაღები საპროცენტო ამონაგები გადანაწილდება შექმნის წინა და მომდევნო პერიოდებზე და ამონაგების სახით აღიარებული იქნება მხოლოდ მომდევნო პერიოდის საპროცენტო ამონაგები.

9.29. დივიდენდების აღიარება ხდება მაშინ, როგორც კი ძალაში შევა აქციონერის უფლება დივიდენდების მიღების შესახებ.

9.30. როიალტების აღიარება ხდება დარიცხვის მეთოდით, შესაბამისი შეთანხმების შინაარსის მიხედვით.

9.31. როიალტები ამონაგების სახით უნდა აღიარდეს ხელშეკრულების ვადის შესაბამისად, თუ ხელშეკრულებით გადასახდელის აღიარების სხვა წესი გათვალისწინებული არ არის.

9.32. თუ ამონაგები უკვე ასახულია ბუღალტრულ ანგარიშებზე და ამის შემდეგ საეჭვო გახდება გადასახდელი თანხის ამოღება, ამოსაღები თანხა უნდა აღიარდეს ხარჯის სახით და არა როგორც უკვე ასახული ამონაგების თანხის შესწორება.

9.33. საწარმომ ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში უნდა ასახოს:

ა) ამონაგების აღიარებასთან დაკავშირებული სააღრიცხვო პოლიტიკა, მომსახურების მიწოდების სტადიის განსაზღვრისათვის გამოყენებულ მეთოდთან ერთად;

ბ) საანგარიშგებო პერიოდში აღიარებული ამონაგები ოპერაციათა მნიშვნელოვანი ჯგუფების მიხედვით, მათ შორის:

I) საქონლის გაყიდვა;

II) მომსახურების გაწევა;

III) პროცენტები;

IV) როიალტები;

V) დივიდენდები; და

გ) საქონლის ან მომსახურების გაცვლით მიღებული ამონაგები.

თავი 10. სახელმწიფო გრანტების ბუღალტრული აღრიცხვა და სახელმწიფო დახმარების განმარტებითი შენიშვნები

10.1. წინამდებარე თავი გამოიყენება სახელმწიფო გრანტების ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვისას, აგრეთვე სხვა სახის სახელმწიფო დახმარებების შესახებ ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში ინფორმაციის გახსნისათვის.

10.2. საწარმომ სახელმწიფო დახმარება შეიძლება მრავალი ფორმით მიიღოს, რომლებიც ერთმანეთისაგან განსხვავდება ხასიათითა და პირობებით. დახმარება შეიძლება მიზნად ისახავდეს ისეთი საქმიანობის წახალისებას, რომლის ნორმალურად წარმართვას საწარმო დახმარების გარეშე ვერ შეძლებდა.

10.3. სახელმწიფო გრანტები პრაქტიკაში შეიძლება სხვა სახელითაც შეგვხვდეს; მაგალითად: სუბსიდია, დოტაცია ან სახელმწიფო პრემია. სტანდარტი სახელმწიფო გრანტად არ განიხილავს სახელმწიფოს მხრიდან საწარმოსათვის მინიჭებულ პრივილეგიას, შეღავათებს გადასახადებთან დაკავშირებით ან სხვა სახის დახმარებას, რომელთა ღირებულების საიმედოდ განსაზღვრა შეუძლებელია.

10.4. სახელმწიფო გრანტები, მათ შორის არაფულადი გრანტები, უნდა აღიარდეს რეალური ღირებულებით, თუ არსებობს დამაჯერებელი რწმენა, რომ:

ა) საწარმო შეასრულებს მასთან დაკავშირებულ პირობებს; და

ბ) გრანტი იქნება მიღებული.

10.5. სახელმწიფო გრანტის აღიარებისათვის აუცილებელია ორი მოთხოვნის ერთდროულად დაკმაყოფილება. კერძოდ, საწარმო დარწმუნებული უნდა იყოს, რომ დააკმაყოფილებს გრანტის პირობებს და გრანტს აუცილებლად მიიღებს. გრანტის მიღება თავისთავად არ ნიშნავს იმას, რომ საწარმო აკმაყოფილებს ან მომავალში დააკმაყოფილებს გრანტის პირობებს.

10.6. გრანტის ფორმა გავლენას არ ახდენს მისი სააღრიცხვო მეთოდის შერჩევაზე. ფულადი ფორმით და სახელმწიფო ვალდებულებების შემცირების სახით მიღებული გრანტი ერთნაირად აღიარდება.

10.7. სახელმწიფო გრანტი შეიძლება მიღებულ იქნეს არაფულადი აქტივის სახით. მაგალითად, მიწა ან სხვა სახის რესურსები, რომელიც საწარმომ უნდა გამოიყენოს. ამ შემთხვევაში არაფულადი აქტივის შეფასება ხდება რეალური ღირებულებით. შესაბამისად, გრანტიცა და აქტივიც აისახება რეალური ღირებულებით.

10.8. სახელმწიფო გრანტი უნდა აღიარდეს შემოსავლის სახით, გრანტით დასაფარი ხარჯების პროპორციულად იმ პერიოდებში, როდესაც ხდება შესაბამისი დანახარჯების გაწევა. არ შეიძლება გრანტი დაკრედიტდეს უშუალოდ მესაკუთრეთა კაპიტალში.

10.9. მიზანშეწონილი არ არის სახელმწიფო გრანტების აღიარება შემოსავლების სახით მათი მიღებისთანავე (საკასო მეთოდით). გრანტის მიღებისთანავე მისი შემოსავლის სახით აღიარება დასაშვებია მხოლოდ მაშინ, როდესაც გრანტით დასაფარავი დანახარჯები უკვე გაწეულია და არ არსებობს სხვა საანგარიშგებო პერიოდებზე გრანტის გადანაწილების საფუძველი.

10.10. სახელმწიფო გრანტთან დაკავშირებული შემოსავლების აღიარება უნდა მოხდეს გრანტით დასაფარავი დანახარჯების ან ხარჯების აღიარების პროპორციულად ისე, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს გრანტით დასაფარავი ხარჯებისა და შემოსავლების შესაბამისობა. ანალოგიურად, ამორტიზებად აქტივებთან დაკავშირებული გრანტების აღიარება შემოსავლების სახით ხდება მოცემულ აქტივებზე ამორტიზაციის დარიცხვის პროპორციულად, ყველა საანგარიშგებო პერიოდში.

10.11. არამორტიზებად აქტივებთან დაკავშირებული გრანტები შეიძლება აგრეთვე გულისხმობდეს გარკვეული ვალდებულებების შესრულებას. ასეთი გრანტების აღიარება შემოსავლების სახით ხდება იმ საანგარიშგებო პერიოდებში, როდესაც გაწეული იქნება ამ ვალდებულებების შესრულებასთან დაკავშირებული დანახარჯები. მაგალითად, მიწის გრანტი შეიძლება შეიცავდეს მიწის ნაკვეთზე გარკვეული შენობა-ნაგებობების მშენებლობის პირობას. ამიტომ გრანტის აღიარება შემოსავლების სახით მიზანშეწონილია მოხდეს მოცემული შენობა-ნაგებობების მომსახურების მთელი ვადის განმავლობაში.

10.12. სახელმწიფო გრანტი, რომელიც მიღებული იქნება გაწეული ხარჯებისა და ზარალის კომპენსაციის სახით, ან საწარმოს გადაუდებელი ფინანსური დახმარების მიზნით, რომელსაც არ ექნება შესაბამისი სამომავლო ხარჯები, უნდა აღიარდეს იმ პერიოდის შემოსავლად ან, თუ მართებულია, განსაკუთრებულ მუხლად, როდესაც იგი იქნა მიღებული.

10.13. სახელმწიფო გრანტი საწარმომ შეიძლება მიიღოს წინა საანგარიშგებო პერიოდში გაწეული ხარჯების ან ზარალის კომპენსაციის სახით. ამგვარი გრანტის შემოსავლად აღიარება ხდება განსაკუთრებული მუხლის სახით იმ საანგარიშგებო პერიოდში, როდესაც იგი იქნა მიღებული.

10.14. აქტივებთან დაკავშირებული სახელმწიფო გრანტები, მათ შორის არაფულადი გრანტები რეალური ღირებულებით, ბალანსში წარმოდგენილ უნდა იქნეს გრანტის გადავადებული შემოსავლის სახით.

10.15. გადავადებული ანუ მომავალი პერიოდის შემოსავლის სახით ასახული სახელმწიფო გრანტების შემოსავლად აღიარება ხდება სისტემატურ და რაციონალურ საფუძველზე დაყრდნობით, აქტივის გამოყენების მთელი ვადის განმავლობაში.

10.16. შემოსავლად აღიარებული გრანტები აისახება მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში შემოსავლების შემადგენლობაში ან ცალკე მუხლის სახით, სახელწოდებით „სხვა შემოსავლები“.

10.17. სახელმწიფო გრანტები, რომლის დაბრუნებაზე წარმოიშობა მოთხოვნა, განხილულ უნდა იქნეს როგორც სააღრიცხვო შეფასებების გადასინჯვა. შემოსავლებთან დაკავშირებული გრანტის დაბრუნება, პირველ რიგში, უნდა დაუპირისპირდეს ამ გრანტიდან წარმოიშობილ არამორტიზებულ გადავადებულ შემოსავალს. თუ გრანტის დასაბრუნებელი თანხა აღემატება ასეთი გადავადებული შემოსავლის თანხას, ან, როდესაც არ არსებობს გადავადებული შემოსავალი, გრანტის დასაბრუნებელი თანხა დაუყოვნებლივ უნდა აღიარდეს ხარჯის სახით. თუ დასაბრუნებელია აქტივთან დაკავშირებული გრანტის თანხა, იგი აისახება გადავადებული შემოსავლების ნაშთის შემცირებით დასაბრუნებელი თანხის ოდენობით. დაგროვილი დამატებითი ცვეთის თანხა, რომელიც აღიარებული იქნებოდა დაბრუნებამდე, გრანტის არარსებობის პირობებში დაუყოვნებლივ უნდა აღიარდეს ხარჯის სახით.

10.18. თუ სახელმწიფო დახმარებას არ გააჩნია მკაფიოდ გამოხატული, დასაბუთებული ღირებულება და ჩვეულებრივი კომერციული გარიგებისაგან განსხვავებული თვისება, იგი არ შეიძლება მიეკუთვნოს სახელმწიფო გრანტებს.

10.19. მკაფიოდ გამოსახული, დასაბუთებული ღირებულების არმქონე სახელმწიფო დახმარებას მიეკუთვნება უფასო ტექნიკური და მარკეტინგული რჩევები და გრანტიების მიცემა. საწარმოს ჩვეულებრივი კომერციული გარიგებისაგან არ განსხვავდება სახელმწიფო შესყიდვა, რომელიც გულისხმობს სახელმწიფოს მიერ საწარმოს პროდუქციის გარკვეული ნაწილის შესყიდვის უზრუნველყოფას. ამ შემთხვევაში, მართალია, აშკარაა დახმარების არსებობა და მისი მნიშვნელობა, მაგრამ სახელმწიფო დახმარებისაგან კომერციული საქმიანობის გამოყოფა ძნელია და მას ყოველთვის წმინდა სუბიექტური ხასიათი ექნება.

10.20. ნულოვანი და დაბალგანაკვეთიანი სესხებიც ასევე სახელმწიფო დახმარების ერთ-ერთი ფორმაა, მაგრამ აქ ეკონომიკური სარგებლის რაოდენობის შესაფასებლად არ გამოდგება საპროცენტო განაკვეთების სიდიდე და ასეთი დახმარება არ მიეკუთვნება სახელმწიფო გრანტს.

10.21. წინამდებარე სტანდარტის მიხედვით, სახელმწიფო დახმარება არ გულისხმობს სახელმწიფოს მიერ ინფრასტრუქტურის უზრუნველყოფას საერთო სატრანსპორტო და საკომუნიკაციო ქსელის გაუმჯობესების გზით, აგრეთვე საირიგაციო სისტემის სრულყოფის ღონისძიებებს, რაც სასარგებლოა ადგილობრივი მოსახლეობისათვის.

10.22. საწარმომ ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში უნდა გაამჟღავნოს:
ა) ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული სახელმწიფო გრანტების ხასიათი და სიდიდე, აგრეთვე სახელმწიფო დახმარების სხვა ფორმების აღწერა, საიდანაც საწარმომ მიიღო პირდაპირი სარგებელი; და

ბ) შეუსრულებელი პირობები და სხვა გაუთვალისწინებელი მოვლენები, რომლებიც დაკავშირებულია ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახულ რომელიმე ტიპის სახელმწიფო დახმარებასთან.

თავი 11. უცხოური ვალუტის კურსის ცვლილებებით გამოწვეული შედეგები

11.1. წინამდებარე თავი გამოიყენება უცხოური ვალუტით წარმოებული ოპერაციების აღრიცხვისათვის.

11.2. საწარმო ფინანსურ ანგარიშგებას წარადგენს საქართველოს ეროვნულ ვალუტაში. თუ საწარმო ფინანსურ ანგარიშგებას წარადგენს სხვა ვალუტაში, მან ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში უნდა ახსნას ვალუტის შეცვლის მიზეზები.

11.3. უცხოური ვალუტით წარმოებულია ოპერაცია, რომელიც განსაზღვრულია უცხოურ სავალუტო ერთეულებში ან მოითხოვს ანგარიშსწორებას უცხოური ვალუტით. ასეთი ტიპის ოპერაციები წარმოიშობა მაშინ, როდესაც:

- ა) საწარმო ყიდულობს ან ყიდის უცხოური ვალუტით შეფასებულ საქონელსა და მომსახურებას;
- ბ) საწარმო იღებს ან გასცემს ფულად სახსრებს, რომლის მისაღები ან გადასახდელი თანხები განსაზღვრულია უცხოურ სავალუტო ერთეულში;
- გ) საწარმო მონაწილეობს საგარეო გაცვლით ხელშეკრულებაში; ან
- დ) საწარმო იძენს ან ყიდის უცხოური ვალუტით შეფასებულ აქტივებს, იღებს ან ფარავს უცხოური ვალუტით შეფასებულ ვალდებულებებს.

11.4. უცხოური ვალუტით წარმოებული ოპერაციები თავდაპირველად უნდა აისახოს საანგარიშგებო ვალუტით (ლარით), ოპერაციის შესრულების დღისათვის საანგარიშგებო ვალუტასა და მოცემულ უცხოურ ვალუტას შორის დაფიქსირებული გასაცვლელი სავალუტო კურსის მიხედვით.

11.5. ოპერაციის შესრულების დღეს დაფიქსირებულ გასაცვლელ სავალუტო კურსს წარმოადგენს საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი კურსი.

11.6. ყოველი საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოს:

ა) უცხოური ვალუტით შეფასებული ფულადი საბალანსო მუხლები წარდგენილ უნდა იქნეს საბოლოო სავალუტო კურსის გამოყენებით;

ბ) არაფულადი საბალანსო მუხლები, რომლებიც ასახულია უცხოური სავალუტო ერთეულებით თავდაპირველი ღირებულების მეთოდის გამოყენებით, წარდგენილ უნდა იქნეს ოპერაციის შესრულების თარიღისათვის არსებული სავალუტო კურსის მიხედვით.

11.7. თუ ფულადი საბალანსო მუხლების განაღდება ან საწარმოს მიერ საანგარიშგებო თარიღისათვის ფულადი მუხლების საბოლოო სავალუტო კურსის მიხედვით წარდგენისას არსებული სავალუტო კურსი განსხვავდება თავდაპირველი ასახვისათვის გამოყენებული სავალუტო კურსისაგან, ან წინა საანგარიშგებო პერიოდის ფინანსური ანგარიშგების სავალუტო კურსისაგან, წარმოშობილი საკურსო სხვაობები უნდა აღიარდეს შემოსავლების ან ხარჯების სახით, წარმოშობის შესაბამის საანგარიშგებო პერიოდში.

11.8. საკურსო სხვაობა წარმოიშობა მაშინ, როდესაც ოპერაციის შესრულების თარიღისა და უცხოური ვალუტით შეფასებული ნებისმიერი ფულადი საბალანსო მუხლების განაღდება თარიღისათვის დაფიქსირებული გასაცვლელი სავალუტო კურსები ერთმანეთისაგან განსხვავებული იქნება. თუ უცხოური ვალუტით შეფასებული ოპერაცია და შესაბამისი ანგარიშსწორება ხდება ერთ საანგარიშგებო პერიოდში, მაშინ ყველა საკურსო სხვაობა აღიარებული იქნება ამ საანგარიშგებო პერიოდში, მაგრამ, როდესაც ანგარიშსწორება ხორციელდება შემდგომ საანგარიშგებო პერიოდში, საკურსო სხვაობა აღიარდება ყოველ მომდევნო შუალედურ საანგარიშგებო პერიოდში ანგარიშსწორების პერიოდამდე.

11.9. საწარმომ ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში ინფორმაცია უნდა გახსნას საანგარიშგებო პერიოდის მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში ასახული საკურსო სხვაობების ოდენობის შესახებ.

თავი 12. სესხით სარგებლობასთან დაკავშირებული დანახარჯები

12.1. მოცემული თავი გამოიყენება სესხით სარგებლობასთან დაკავშირებული დანახარჯების ბუ-ღალტრული აღრიცხვისათვის.

12.2. ეს თავი ვრცელდება სესხით სარგებლობასთან დაკავშირებულ ისეთ დანახარჯებზე, როგორცაა:

- ა) ბანკის ოვერდრაფტთან და მოკლევადიან და გრძელვადიან სესხებთან დაკავშირებული საპროცენტო განაკვეთები;
- ბ) სესხებთან დაკავშირებული დათმობებისა და პრემიების ამორტიზაცია;
- გ) სესხის აღებასთან დაკავშირებული ორგანიზაციული დანახარჯების ამორტიზაცია;
- დ) ფინანსურ იჯარასთან დაკავშირებული ფინანსური ხარჯები; და
- ე) უცხოურ ვალუტაში აღებულ სესხებთან დაკავშირებული საკურსო სხვაობის თანხა, თუ იგი განიხილება როგორც საპროცენტო დანახარჯების შესწორება.

12.3. სესხით სარგებლობასთან დაკავშირებული დანახარჯები უნდა აღიარდეს იმ პერიოდის ხარ-ჯებად, როდესაც იქნა გაწეული.

12.4. სესხით სარგებლობასთან დაკავშირებული დანახარჯი წარმოადგენს პერიოდის ხარჯს. მისი აღიარებისათვის არსებითი მნიშვნელობა არა აქვს ფაქტობრივად გადახდის მომენტსა და სესხის გამოყენების ეფექტურობას.

12.5. საწარმომ ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში უნდა გაამყდენოს სესხით სარგებლო-

თავი 13. ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები და პირობითი აქტივები

13.1 ეს თავი გამოიყენება ანარიცხების, პირობითი ვალდებულებებისა და პირობითი აქტივების აღრიცხვისას, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მათი აღრიცხვის წესი განხილულია სხვა თავებში.

13.2. მოცემულ თავში ანარიცხები გულისხმობს ვალდებულებებს, რომელთა დაფარვის ვადა ან ოდენობა განუსაზღვრელია. ზოგჯერ პრაქტიკაში „ანარიცხი“ ასევე გამოიყენება ცვეთის, აქტივების გაუფასურებისა და საექვო ვალების ცნებათა კონტექსტში. ისინი წარმოადგენს აქტივების საბალანსო ღირებულების კორექტირებას და ამ თავში წინამდებარე ნაწილი მათ არ განიხილავს.

13.3. ანარიცხები სხვა ვალდებულებებისაგან იმით განსხვავდება, რომ ანარიცხების დასაფარად საჭირო მომავალი დანახარჯების გაწევის დრო და მოცულობა განუსაზღვრელია.

13.4. ვინაიდან ანარიცხების დაფარვის ვადა ან ოდენობა განუსაზღვრელია, ზოგადად, ყველა ანარიცხი პირობითია. მიუხედავად ამისა, ამ სტანდარტში ტერმინი „პირობითი“ გამოიყენება იმ ვალდებულებებისა და აქტივების მიმართ, რომლებიც არ არის აღიარებული, რადგან მათი არსებობის დადასტურება დამოკიდებულია მხოლოდ საწარმოს კონტროლს დაუქვემდებარებელი ერთი ან მეტი განუსაზღვრელი მოვლენის მომავალში მოხდენის ან არმოხდენის ფაქტზე. ამასთან, ტერმინი „პირობითი ვალდებულება“ გამოიყენება იმ ვალდებულებების მიმართ, რომლებიც არ აკმაყოფილებს ანარიცხების აღიარების კრიტერიუმებს.

13.5. წინამდებარე თავი განასხვავებს:

ა) ანარიცხებს, რომლებიც აღიარებულია როგორც ვალდებულებები (იმ პირობით, რომ შესაძლებელია საიმედოდ შეფასების გაკეთება), ვინაიდან ისინი წარმოადგენს მიმდინარე ვალდებულებებს და მოსალოდნელია, მათ დასაფარად საჭირო გახდება ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა საწარმოდან; და

ბ) პირობით ვალდებულებებს, რომლებიც აღიარებული არ არის ვალდებულებებად, რადგან ისინი წარმოადგენს:

I) პოტენციურ ვალდებულებებს, ვინაიდან ჯერ კიდევ გაურკვეველია, აქვს თუ არა საწარმოს მიმდინარე მოვალეობა, რომელმაც შესაძლოა გამოიწვიოს ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა; ან

II) მიმდინარე მოვალეობებს, რომლებიც არ აკმაყოფილებს წინამდებარე სტანდარტით განსაზღვრულ აღიარების კრიტერიუმებს (რადგან მოსალოდნელი არ არის, რომ მოცემული ვალდებულების დასაფარად საჭირო იქნება ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების საწარმოდან გასვლა ან შეუძლებელია ვალდებულების თანხის საკმარისად საიმედოდ შეფასება).

13.6. ანარიცხი უნდა აღიარდეს მაშინ, როდესაც:

ა) საწარმოს აქვს წარსული მოვლენის შედეგად წარმოშობილი მიმდინარე მოვალეობა (იურიდიული ან კონსტრუქციული);

ბ) სავარაუდოა, რომ ვალდებულების დასაფარად საჭირო იქნება ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული სარგებლის გასვლა; და

გ) შესაძლებელია ვალდებულების თანხის საიმედოდ შეფასება.

13.7. იშვიათ შემთხვევაში ნათლად არ ჩანს, არსებობს თუ არა მიმდინარე მოვალეობა. ასეთ დროს ითვლება, რომ წარსული მოვლენის შედეგად წარმოიქმნება მიმდინარე მოვალეობა, თუ არსებული მტკიცებულების გათვალისწინებით, ბალანსის შედგენის თარიღისათვის მიმდინარე მოვალეობის არსებობა უფრო მეტადაა მოსალოდნელი, ვიდრე არარსებობა.

13.8. მიუხედავად იმისა, რომ თითქმის ყველა შემთხვევაში ნათლად ჩანს წარსული მოვლენის შედეგად წარმოიქმნა თუ არა მიმდინარე მოვალეობა, იშვიათად შესაძლებელია საკამათო იყოს, ადგილი ჰქონდა თუ არა ცალკეულ მოვლენას ან წარმოიქმნა თუ არა მიმდინარე ვალდებულებები ამ მოვლენების შედეგად. ასეთ შემთხვევაში საწარმო ითვალისწინებს ყველა დასაბუთებას და განსაზღვრავს, არსებობს თუ არა მიმდინარე მოვალეობა ბალანსის შედგენის თარიღისათვის. გათვალისწინებული დასაბუთებები მოიცავს დამატებით ინფორმაციას, რომელიც მიიღება ბალანსის შედგენის თარიღის შემდეგ მომხდარი მოვლენებიდან. ამგვარი დასაბუთების საფუძველზე:

ა) საწარმო აღიარებს ანარიცხს, თუ ბალანსის შედგენის თარიღისათვის მიმდინარე მოვალეობის არსებობა უფრო მოსალოდნელია, ვიდრე არარსებობა (და თუ დაკმაყოფილებულია აღიარების კრიტერიუმები); და

ბ) საწარმო არ აღიარებს ანარიცხს და განმარტებით შენიშვნებში ასახავს პირობით ვალდებულებას, თუ უფრო მოსალოდნელია, რომ მიმდინარე მოვალეობა არ არსებობს ბალანსის შედგენის თარიღისათვის, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა საწარმოდან ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული სარგებლის გასვლა შორეულ მომავალშია მოსალოდნელი.

13.9. მიმდინარე მოვალეობის წარმოშობი წარსული მოვლენა არის მავალდებულებელი მოვლენა. იმისათვის, რომ მოვლენა ჩაითვალოს მავალდებულებელ მოვლენად, საწარმოს, წარსული მოვლენის შედეგად წარმოქმნილი მოვალეობის შესრულების გარდა, არ უნდა ჰქონდეს სხვა რეალური ალტერნატივა. ეს მოხდება მხოლოდ:

ა) მაშინ, როდესაც მოვალეობის შესრულება მოითხოვება კანონმდებლობით; ან

ბ) კონსტრუქციული მოვალეობის შემთხვევაში, როდესაც რაიმე მოვლენის (რომელიც შეიძლება იყოს საწარმოს ესა თუ ის ქმედება) შედეგად სხვა მხარეებს წარმოექმნებათ საწარმოს მიერ მოვალეობის შესრულების სამართლიანი მოლოდინი.

13.10. ფინანსური ანგარიშგება ასახავს საწარმოს ფინანსურ მდგომარეობას საანგარიშგებო პერიოდის დასასრულისათვის და არა მის შესაძლო მდგომარეობას მომავალში. ამიტომ საწარმო არ აღიარებს ანარიცხებს იმ ხარჯებისათვის, რომელიც საწარმოს დასჭირდება მომავალი საქმიანობისათვის. შესაბამისად, საწარმოს ბალანსში აღიარდება მხოლოდ ის ვალდებულებები, რომლებიც არსებობს ბალანსის შედგენის თარიღისათვის.

13.11. ანარიცხებად აღიარდება მხოლოდ ის მოვალეობები, რომლებიც წარმოიქმნა წარსული მოვლენების შედეგად და არსებობს საწარმოს მომავალი ქმედებებისაგან დამოუკიდებლად. ამგვარი ვალდებულებების მაგალითებია გარემოს უკანონო დაბინძურებისათვის გადასახდელი ჯარიმები ან მისი გაწმენდის ხარჯები. ვალდებულების დაფარვის მიზნით, ორივე მათგანი იწვევს საწარმოს ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლას, მისი მომავალი ქმედებების მიუხედავად.

13.12. მოვალეობა ყოველთვის გულისხმობს მეორე მხარეს, რომლის წინაშეც არსებობს ვალდებულება. თუმცა აუცილებელი არ არის იმ მხარის იდენტიფიცირება, რომლის მიმართაც არსებობს ვალდებულება; იგი შესაძლოა იყოს მთლიანად საზოგადოება, რომელსაც გააჩნია მის სასარგებლოდ ვალდებულების შესრულების კანონიერ ან კონსტრუქციულ საფუძველზე წარმოშობილი მოლოდინი. მაგალითად, საწარმოს ხელმძღვანელობის ან დირექტორთა საბჭოს გადაწყვეტილების შედეგად წარმოიქმნება კონსტრუქციული მოვალეობა ბალანსის შედგენის თარიღისათვის, თუ აღნიშნულ გადაწყვეტილებას ბალანსის შედგენის თარიღამდე გაცნობენ მათ, ვისზეც იგი ვრცელდება, ისეთი საკმარისად კონკრეტული გზით, რომ მათ წარმოეშვათ საწარმოს მიერ მოვალეობების შესრულების სამართლიანი მოლოდინი.

13.13. მოვლენამ შესაძლოა წარმოქმნას მოვალეობა არა მხოლოდ მოხდენისთანავე ან მის შემდეგ, თუ კანონმდებლობაში შესული ცვლილება დაავალდებულებს საწარმოს წინა პერიოდში მომხდარი მოვლენის გამო გარკვეული მოვალეობის შესრულებას, ან თუ საწარმო საჯაროდ იკისრებს ვალდებულებას, შეასრულოს გარკვეული მოვალეობა. მაგალითად, გარემოსადმი ზიანის მიყენების შემთხვევაში, შესაძლოა არ არსებობდეს მისი შედეგების გამოსწორების მოვალეობა. თუმცა, ზიანის მიყენება შესაძლოა გახდეს მავალდებულებელი მოვლენა, თუ ახალი კანონით მოითხოვება შედეგების გამოსწორება, ან თუ საწარმო საჯაროდ აიღებს შედეგების გამოსწორების პასუხისმგებლობას, რაც წარმოქმნის კონსტრუქციულ მოვალეობას.

13.14. ვალდებულების აღიარებისათვის აუცილებელია, მიმდინარე მოვალეობასთან ერთად, მოცემული მოვალეობის დაფარვის მიზნით, არსებობდეს ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების საწარმოდან გასვლის ალბათობა. წინამდებარე სტანდარტის მიზნებისათვის რესურსების გასვლა განიხილება როგორც მოსალოდნელი, თუ უფრო მეტადაა სავარაუდო მისი მოხდენა, ვიდრე არმოხდენა, ანუ მოცემული მოვლენის მოხდენის ალბათობა აღემატება მისი არმოხდენის ალბათობას. როდესაც მოსალოდნელი არ არის მიმდინარე ვალდებულების არსებობა, საწარმო განმარტებით შენიშვნებში ასახავს პირობით ვალდებულებას, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა საწარმოდან ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული სარგებლის გასვლა შორეულ მომავალშია მოსალოდნელი.

13.15. როდესაც არსებობს მთელი რიგი მსგავსი ვალდებულებები (მაგალითად, გარანტია პროდუქციის ხარისხზე ან მსგავსი ხელშეკრულებები), მათ დასაფარად საწარმოდან ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლის ალბათობა განისაზღვრება მთლიანად მოვალეობათა არსებული ჯგუფისათვის. მიუხედავად იმისა, რომ შეიძლება ცალკეული მოვალეობის დასაფარად ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლის ალბათობა მცირე იყოს, მოვალეობათა მოცემული ჯგუფის მთლიანად დასაფარად შესაძლოა საჭირო გახდეს გარკვეული ოდენობის რესურსების გასვლა. ასეთ შემთხვევაში ხდება ანარიცხის აღიარება (თუ აღიარების სხვა კრიტერიუმები დაკმაყოფილებულია).

13.16. ვალდებულების აღიარებისათვის აუცილებელია მოვალეობის დასაფარავად საწარმოს ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული სარგებლიდან მომავალში გასასვლელი რესურსების საიმედოდ შეფასება. ძალიან იშვიათი შემთხვევების გარდა, საწარმოს შეუძლია განსაზღვროს შესაძლო შედეგების დიაპაზონი და, ამრიგად, ისე საკმარისად საიმედოდ შეაფასოს მოვალეობა, რომ შესაძლებელი იყოს მისი გამოყენება ანარიცხების აღიარებისათვის.

13.17. თუ შეუძლებელია მოვალეობის საიმედოდ შეფასება, მაშინ არსებული მოვალეობა ანარიცხის სახით არ აღიარდება და იგი ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში აისახება პირობით ვალდებულებად.

13.18. საწარმო არ უნდა აღიაროს პირობითი ვალდებულება.

13.19. პირობითი ვალდებულება აისახება ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც საწარმოდან ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული სარგებლის გასვლა მოსალოდნელია შორეულ მომავალში.

13.20. როდესაც საწარმოს გააჩნია მოვალეობის შესრულების სოლიდარული პასუხისმგებლობა, მოვალეობის ის ნაწილი, რომლის დაფარვაც მოსალოდნელია სხვა მხარეების მიერ, განიხილება როგორც პირობითი ვალდებულება, ხოლო იმ ნაწილისათვის, რომლის დასაფარად მოსალოდნელია ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა, საწარმო აღიარებს ანარიცხს, გარდა იმ იშვიათი შემთხვევისა, როდესაც შეუძლებელია საიმედოდ შეფასება.

13.21. ყოველი საანგარიშგებო წლის ბოლოს საწარმო ახდენს პირობითი ვალდებულებების შეფასებას, ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული სარგებლის გასვლის ალბათობის განსაზღვრის მიზნით. თუ გარემოებათა შეცვლის გამო მოსალოდნელი გახდება პირობითი ვალდებულების სახით ასახული მოვალეობის შესასრულებლად ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა და შესაძლებელი იქნება მისი საიმედოდ შეფასება, უნდა მოხდეს ანარიცხის აღიარება იმ პერიოდის ფინანსურ ანგარიშგებაში, როდესაც მოხდა ეკონომ-

მიკურ სარგებელში განივთებული სარგებლის გასვლის ალბათობის შეცვლა.

13.22. საწარმომ არ უნდა აღიაროს პირობითი აქტივი.

13.23. პირობითი აქტივები შეიძლება წარმოიქმნას დაუგეგმავი ან სხვა გაუთვალისწინებელი შემთხვევების შედეგად, რომლებიც განაპირობებს საწარმოში ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლის შესაძლებლობას. ამის მაგალითს წარმოადგენს სარჩელი, რომელიც საწარმომ სასამართლოში შეიტანა და რომლის შედეგი გაურკვეველია.

13.24. პირობითი აქტივების ფინანსურ ანგარიშგებაში აღიარება არ ხდება, რადგან ამან შესაძლოა გამოიწვიოს ისეთი შემოსავლის აღიარება, რომელიც არასოდეს არ იქნება მიღებული. ამიტომ პირობითი აქტივები აისახება ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში.

13.25. თუ შემოსავლის მიღება, ფაქტობრივად, ეჭვს არ იწვევს, მოცემული აქტივი არ წარმოადგენს პირობით აქტივს და მართებულია მისი აღიარება. ამიტომ ყოველი საანგარიშგებო წლის ბოლოს საწარმო ახდენს პირობითი აქტივების შეფასებას, რათა უზრუნველყოს მოვლენების განვითარების სათანადოდ ასახვა ფინანსურ ანგარიშგებებში. თუ ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლა ეჭვს აღარ იწვევს, მოცემული აქტივის და მასთან დაკავშირებული შემოსავლის აღიარება მოხდება იმ პერიოდის ფინანსურ ანგარიშგებაში, როდესაც მოხდა აღნიშნული ცვლილება. როცა მოსალოდნელია ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლა, საწარმო განმარტებით შენიშვნებში ასახავს მოცემულ პირობით აქტივს.

13.26. ანარიცხად აღიარებული მიმდინარე მოვალეობის თანხა უნდა წარმოადგენდეს მის შესასრულებლად საჭირო დანახარჯების საუკეთესო შეფასებას, ბალანსის შედგენის თარიღისათვის.

13.27. მიმდინარე მოვალეობის შესასრულებელი დანახარჯების საუკეთესო შეფასებას წარმოადგენს თანხის ის ოდენობა, რომელსაც საწარმო ბალანსის შედგენის თარიღისათვის გადაიხდიდა მოვალეობის შესასრულებლად ან სხვა მხარისათვის გადასაცემად.

13.28. ანარიცხის თანხის საუკეთესო შეფასების მისაღებად გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ის რისკები და განუსაზღვრელობა, რომლებიც მუდმივად ახლავს ბევრ მოვლენას და გარემოებას.

13.29. თანმხლები რისკებისა და განუსაზღვრელობის პირობებში გადაწყვეტილების მიღებისას საჭიროა სიფრთხილე, რათა არ მოხდეს აქტივებისა და შემოსავლის გადაჭარბებულად, ან დანახარჯებისა და ვალდებულებების შემცირებულად შეფასება. თუმცა განუსაზღვრელობის ფაქტორი არ ამართლებს ჭარბი ანარიცხების შექმნას ან ვალდებულებების განზრახ გაზრდას. მაგალითად, თუ განსაკუთრებით უარყოფითი შედეგისათვის განკუთვნილი დანახარჯები შეფასებულია წინდახედულობის პრინციპის შესაბამისად, მოცემული შედეგი განგებ არ განიხილება უფრო მოსალოდნელად, ვიდრე ეს რეალურად არის მოსალოდნელი. საჭიროა სიფრთხილე, რათა თავიდან ავიცილოთ რისკისა და განუსაზღვრელობის გასათვალისწინებლად გაკეთებული კორექტირებების დუბლირება და, შედეგად, ანარიცხის გადაჭარბებული შეფასება.

13.30. თუ მოსალოდნელია მომავალი მოვლენების გავლენა მოვალეობის შესასრულებლად საჭირო თანხის ოდენობაზე და არსებობს ამ მოვლენების მოხდენის საკმარისი ობიექტური დასაბუთება, იგი გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ანარიცხების თანხაში.

13.31. ანარიცხების შეფასებისას გათვალისწინებულ უნდა იქნეს მოსალოდნელი მომავალი მოვლენები, რომლებიც გავლენას მოახდენს მოვალეობების შესასრულებლად აუცილებელი დანახარჯების ოდენობაზე. მაგალითად, საწარმომ შესაძლოა გაითვალისწინოს მომავალი ტექნოლოგიური ცვლილებების შედეგად ხარჯების შემცირების შესაძლებლობა, თუ იგი მიიჩნევს, რომ ხარჯების გაწვევის მომენტისათვის აითვისებს ახალ ტექნოლოგიებს და ანარიცხით განსახორციელებელი ხარჯები მნიშვნელოვნად შემცირდება.

13.32. ანარიცხების შეფასებისას მხედველობაში არ უნდა იქნეს მიღებული მომავალში აქტივების გასვლის შედეგად მოსალოდნელი შემოსულობა.

13.33. ანარიცხების შეფასებისას არ გაითვალისწინება აქტივების მომავალში გასვლის შედეგად მოსალოდნელი შემოსულობები, თუნდაც აქტივების გასვლა მჭიდროდ იყოს დაკავშირებული იმ მოვლენასთან, რომელმაც განაპირობა ანარიცხების შექმნა. აქტივების მოსალოდნელი გასვლის შედეგად მისაღებ შემოსულობებს საწარმო განსაზღვრულ დროს შესაბამისი წესით აღიარებს.

13.34. თუ მოსალოდნელია, რომ ანარიცხების წარმომშობი მოვალეობის შესასრულებლად საჭირო დანახარჯებს ნაწილობრივ ან მთლიანად ანაზღაურებს სხვა მხარე, ანაზღაურება მხოლოდ მაშინ უნდა აღიარდეს, როდესაც, ფაქტობრივად, ეჭვგარეშეა ანაზღაურების მიღება იმ შემთხვევაში, თუ საწარმო შეასრულებს მოვალეობას. ანაზღაურება უნდა განიხილებოდეს ცალკე აქტივად. აღიარებული ანაზღაურების თანხა არ უნდა იყოს ანარიცხების ოდენობაზე მეტი.

13.35. მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში ანარიცხთან დაკავშირებული ხარჯი შესაძლოა აღირიცხოს ანაზღაურების აღიარებული თანხის გამოკლებით.

13.36. უმეტეს შემთხვევაში საწარმო პასუხისმგებელია შესასრულებელი მოვალეობის მთლიან თანხაზე. ზოგჯერ კი საწარმო უფლებამოსილია ანარიცხების დანახარჯები მთლიანად ან ნაწილობრივ გადააკისროს სხვა მხარეს. სხვა მხარემ შესაძლოა საწარმოს გადახდილი თანხა აუნაზღაუროს ან პირდაპირ გადაიხადოს იგი. მაგრამ, თუ საწარმოს მოუწევს მთლიანი თანხის დაფარვა მესამე მხარის მიერ, ამა თუ იმ მიზეზით მოვალეობის შეუსრულებლობის გამო, ასეთ სიტუაციაში მოხდება მოვალეობით გათვალისწინებული მთლიანი თანხის ანარიცხების აღიარება, ხოლო მოსალოდნელი ანაზღაურება აღიარდება ცალკე აქტივად მაშინ, როდესაც, ფაქტობრივად, ეჭვგარეშეა ანაზღაურების მიღება იმ შემთხვევაში, თუ საწარმო შეასრულებს არსებულ მოვალეობას.

13.37. ზოგიერთ შემთხვევაში საწარმო ვალდებული არ არის მოცემული დანახარჯები დაფაროს მესამე მხ-

რის მიერ მათი გადაუხდელობის დროს. ასეთ შემთხვევაში საწარმოს არა აქვს აღნიშნული ხარჯების დაფარვის ვალდებულება და ისინი არ აისახება ანარიცხებში.

13.38. ბალანსის შედგენის თარიღით ანარიცხები უნდა გადაისინჯოს და შესწორდეს მიმდინარე საუკეთესო შეფასების გათვალისწინების მიზნით. თუ მოსალოდნელია, რომ ვალდებულების დასაფარად საჭირო არ იქნება ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული სარგებლის გასვლა, უნდა მოხდეს ანარიცხების უკუგატარება.

13.39. ანარიცხი გამოყენებულ უნდა იქნეს მხოლოდ იმ დანახარჯებისათვის, რომელთათვისაც თავდაპირველად იქნა აღიარებული ანარიცხი.

13.40. დანახარჯები დაიფარება მხოლოდ ამ მიზნისათვის თავდაპირველად შექმნილი ანარიცხების ხარჯზე. თუ დანახარჯები დაიფარება იმ ანარიცხებით, რომელიც თავდაპირველად სხვა მიზნით იყო აღიარებული, ვერ განვასხვავებთ ორი სხვადასხვა მოვლენის ზემოქმედების შედეგებს.

13.41. ანარიცხი არ უნდა აღიარდეს მომავალი საოპერაციო ზარალისათვის.

13.42. თუ საწარმოს დადებული აქვს დამამძიმებელი ხელშეკრულება, ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, მიმდინარე მოვალეობა უნდა აღიარდეს და შეფასდეს როგორც ანარიცხი.

13.43. შესაძლოა ხელშეკრულების შეწყვეტამ არ გამოიწვიოს მეორე მხარისადმი კომპენსაციის გადახდა და, შესაბამისად, არ იარსებებს მოვალეობა. მაგრამ შესაძლებელია, ხელშეკრულებებით განსაზღვრულ მხარეთა უფლებებისა და მოვალეობების შესაბამისად, გარკვეული მოვლენების შედეგად ხელშეკრულება დამძიმდეს. მაშინ იარსებებს ვალდებულება, რომელიც უნდა აღიარდეს. წინამდებარე თავი არ ვრცელდება ისეთ დაუმთავრებელ კონტრაქტებზე, რომლებიც არ არის დამამძიმებელი.

13.44. ამ თავის მიზნებისათვის დამამძიმებელი კონტრაქტი, რომლის მიხედვით მოვალეობების შესასრულებლად გარდაუვალი დანახარჯი აღემატება კონტრაქტით გათვალისწინებულ მოსალოდნელ ეკონომიკურ სარგებელს. ხელშეკრულების მიხედვით გარდაუვალი დანახარჯი არის ხელშეკრულებიდან გასვლის უმცირესი ნეტო დანახარჯი, რომელიც არის უმცირესი თანხა ხელშეკრულების შესრულებისათვის საჭირო დანახარჯებსა და შეუსრულებლობისათვის ნებისმიერ კომპენსაციასა და ჯარიმებს შორის.

13.45. საწარმომ ანარიცხების თითოეული კლასისათვის განმარტებით შენიშვნებში უნდა ასახოს:

- ა) საბალანსო ღირებულება მოცემული პერიოდის დასაწყისისა და დასასრულისათვის;
 - ბ) მოცემულ პერიოდში დამატებით შექმნილი ანარიცხები, მათ შორის არსებული ანარიცხების ზრდა;
 - გ) მოცემული პერიოდის განმავლობაში გამოყენებული თანხები (ანუ მოცემული პერიოდის განმავლობაში დარიცხული და ანარიცხებიდან გამოქვითული თანხები); და
 - დ) მიმდინარე პერიოდში გამოუყენებელი უკუქცეული თანხები.
- შესადარის ინფორმაცია არ მოითხოვება.

13.46. ანარიცხების თითოეული კლასისათვის საწარმომ განმარტებით შენიშვნებში უნდა გახსნას შემდეგი ინფორმაცია:

- ა) მოვალეობის არსის მოკლე აღწერა და შედეგად ეკონომიკური სარგებლის გასვლის მიახლოებითი დრო;
- ბ) მითითება ეკონომიკური სარგებლის გადინების მოცულობასა და პერიოდულობასთან დაკავშირებულ განუსაზღვრელობათა შესახებ;
- გ) ნებისმიერი მოსალოდნელი ანაზღაურების თანხა იმ აქტივის თანხის ოდენობის მითითებით, რომელიც აღიარდა მოსალოდნელი ანაზღაურებისათვის.

13.47. გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ვალდებულების დასაფარად ეკონომიკური სარგებლის გასვლა შორეულ მომავალშია მოსალოდნელი, ბალანსის შედგენის თარიღისათვის არსებული პირობითი ვალდებულების თითოეული კლასისათვის საწარმომ განმარტებით შენიშვნებში უნდა ასახოს პირობითი ვალდებულების არსის მოკლე აღწერა, ხოლო სადაც მიზანშეწონილია:

- ა) მისი ფინანსური ეფექტი;
- ბ) ეკონომიკური სარგებლის გასვლის მოცულობასა და ვადასთან დაკავშირებული განუსაზღვრელობები; და
- გ) ნებისმიერი ანაზღაურების შესაძლებლობა.

13.48. თუ ანარიცხებისა და პირობითი ვალდებულების წარმოქმნას განაპირობებს ერთი და იგივე მოვლენები, საწარმო განმარტებით შენიშვნებში მოთხოვნილ ინფორმაციას იმდაგვარად ასახავს, რომ წარმოჩინდეს ანარიცხსა და პირობით ვალდებულებას შორის კავშირი.

13.49. როდესაც მოსალოდნელია ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლა, საწარმომ განმარტებით შენიშვნებში უნდა ასახოს ბალანსის შედგენის თარიღისათვის არსებული პირობითი აქტივის მოკლე აღწერა, ხოლო თუ პრაქტიკულად შესაძლებელია – მათი შეფასებული ფინანსური ეფექტიც.

13.50. მნიშვნელოვანია, რომ განმარტებით შენიშვნებში პირობითი აქტივების შესახებ მოცემულ ინფორმაციაში თავიდან იქნეს აცილებული მცდარი მინიშნებები შემოსავლის წარმოქმნის ალბათობის შესახებ.

13.51. თუ მოთხოვნილი ინფორმაცია პრაქტიკულად შეუძლებელია გაიხსნას ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში, ეს ფაქტი უნდა გამოვლავდეს.

13.52. როდესაც საწარმოს დავა აქვს სხვა მხარეებთან ანარიცხის, პირობითი ვალდებულების ან პირობითი აქტივის თაობაზე და მოსალოდნელია, რომ ინფორმაციის განმარტებით შენიშვნებში ასახვა მნიშვნელოვნად დააზარალებს საწარმოს, საჭირო არ არის ინფორმაციის გახსნა. მაგრამ საწარმომ უნდა ასახოს დავის ზოგადი შინაარსი ამ ფაქტთან ერთად, იმ მიზეზის მითითებით, რომლის გამოც ინფორმაცია არ გაიხსნა განმარტებით შენიშვნებში.

13.53. საწარმოს მიერ ანარიცხების, პირობითი ვალდებულებებისა და პირობითი აქტივების მიმართ სტან-

დარტის სამოქმედოდ შემოღების შედეგი უნდა აისახოს როგორც იმ პერიოდის გაუნაწილებელი მოგების საწყისი ნაშთის კორექტირება, როდესაც სამოქმედოდ იქნა შემოღებული წინამდებარე სტანდარტი.

თავი 14. არამატერიალური აქტივები

14.1. ეს თავი გამოყენებულ უნდა იქნეს არამატერიალური აქტივების აღრიცხვისათვის.

14.2. წინამდებარე თავი ეხება აგრეთვე რეკლამაზე, სწავლებაზე, გაშვებაზე, სამეცნიერო-კვლევით და საცდელ-საკონსტრუქტურო სამუშაოებზე გაწეულ დანახარჯებს.

14.3. საწარმომ შეიძლება რესურსები დახარჯოს ან ვალდებულია იკისროს პროგრამული უზრუნველყოფის, პატენტების, საავტორო უფლებების, ფილმების, კლიენტების ჩამონათვალის, იპოთეკის მომსახურების უფლებების, იმპორტზე კვოტების, ფრანშიზის, კლიენტებთან ან მიმწოდებლებთან ურთიერთობების, კლიენტების ლოიალობის, ბაზრის წილისა და სამარკეტინგო უფლებებისათვის. მაგრამ შეიძლება ყველა მათგანმა არ დააკმაყოფილოს არამატერიალური აქტივის განმარტება, ანუ იდენტიფიცირებადობის, რესურსების კონტროლისა და მომავალი ეკონომიკური სარგებლის არსებობის მოთხოვნები. ამიტომ, თუ ამ თავის მოქმედების სფეროში არსებული მუხლი არ აკმაყოფილებს არამატერიალური აქტივის განმარტებას, მაშინ მის შესყიდვაზე ან საწარმოს შიგნით წარმოქმნაზე გაწეული დანახარჯი ხარჯად უნდა აღიარდეს მისი გაწევისთანავე.

14.4. არამატერიალური აქტივი, გუდვილისაგან მისი გამოიჯვნის მიზნით, იდენტიფიცირებადი უნდა იყოს. საწარმოთა გაერთიანებისას წარმოქმნილი გუდვილი წარმოადგენს მყიდველის მიერ მომავალი ეკონომიკური სარგებლის მისაღებად წინასწარ შესრულებულ გადახდას.

14.5. არამატერიალური აქტივის გუდვილისაგან ნათლად გამიჯვნა შესაძლებელია, თუ აქტივი გამოცალკევებადი. აქტივი გამოცალკევებადი, თუ საწარმოს შეუძლია იჯარით გასცეს, გაყიდოს, გაცვალოს ან გაანაწილოს აქტივზე მიკუთვნებადი მომავალი ეკონომიკური სარგებელი, იმავე ამონაგების გამოსამუშავებლად გამოყენებულ სხვა აქტივებზე მიკუთვნებადი, მომავალი ეკონომიკური სარგებლის გასხვისების გარეშე. თუმცა გამოცალკევებადობა არ არის იდენტიფიცირებადობის აუცილებელი პირობა.

14.6. სხვა აქტივის მსგავსად, არამატერიალური აქტივისათვის მნიშვნელოვანი პირობაა საწარმოს მიერ მისი გაკონტროლება. აქტივს აკონტროლებს საწარმო, თუ მას გააჩნია ამ რესურსიდან მომავალი ეკონომიკური სარგებლის მიღების უფლება, ამასთან, მას შეუძლია შეზღუდოს ამ სარგებლის სხვების მიერ მიღება. საწარმოს არამატერიალური აქტივების მომავალი ეკონომიკური სარგებლის კონტროლის უნარი, ჩვეულებრივ, გამომდინარეობს იურიდიული უფლებებიდან, რისი დაცვაც შეიძლება სასამართლოს საშუალებით. იურიდიული უფლებების უქონლობისას უფრო რთულია კონტროლის განხორციელება. თუმცა უფლების სასამართლოს საშუალებით დაცვა არ არის კონტროლის აუცილებელი პირობა, რადგან საწარმომ მომავალი ეკონომიკური სარგებელი შეიძლება სხვა გზით გააკონტროლოს.

14.7. ბაზრისა და ტექნიკურმა ცოდნამ შესაძლოა წარმოქმნას მომავალი ეკონომიკური სარგებელი. საწარმო აკონტროლებს ამ სარგებელს, თუ, მაგალითად, ცოდნა დაცულია იურიდიული უფლებებით, ისეთი, როგორცაა: საავტორო უფლებები, სავაჭრო ხელშეკრულების შეზღუდვით (თუ ეს ნებადართულია), ან მომუშავეთა მიერ კონფიდენციალობის დაცვის იურიდიული მოვალეობით.

14.8. საწარმოს შესაძლოა გააჩნდეს კლიენტების პორტფელი ან ბაზრის წილი და ვარაუდობდეს, რომ მის მიერ კლიენტებთან ურთიერთობების ჩამოყალიბებისათვის და მათი ლოიალობისათვის გაწეული ძალისხმევების გამო, კლიენტები გააგრძელებენ საწარმოსთან ვაჭრობას. მიუხედავად ამისა, არასაკმარისი კონტროლის გამო, კლიენტების პორტფელი, ბაზრის წილი, კლიენტებთან ურთიერთობები, კლიენტების ლოიალობა და ა.შ. არ აკმაყოფილებს არამატერიალური აქტივების განმარტებას.

14.9. არამატერიალური აქტივის აღიარება უნდა მოხდეს მხოლოდ მაშინ, როდესაც:

- ა) მოსალოდნელია აქტივზე მიკუთვნებადი მომავალი ეკონომიკური სარგებლის საწარმოში შემოსვლა; და
- ბ) შესაძლებელია აქტივის ღირებულების საიმედოდ შეფასება.

14.10. მომავალი ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლის აღბათობა საწარმომ უნდა შეაფასოს გონივრული და დასაბუთებადი დაშვებებით, რომლებშიც გათვალისწინებულია იმ ეკონომიკური ვითარების მენეჯმენტის მიერ გაკეთებული საუკეთესო შეფასება, რომელიც იარსებებს აქტივის სასარგებლო მოხმარების ვადის განმავლობაში.

14.11. საწარმოში აქტივის საწყისი აღიარების დროს არსებული მტკიცებულების საფუძველზე (გარე მტკიცებულებისათვის უფრო მეტი მნიშვნელობის მინიჭებით) განიხილავენ, თუ რამდენად მოსალოდნელია აქტივის გამოყენებაზე მიკუთვნებადი მომავალი ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლა.

14.12. არამატერიალური აქტივის საწყისი შეფასება უნდა მოხდეს თვითღირებულებით.

14.13. ცალკე შესყიდული არამატერიალური აქტივის ღირებულება, ჩვეულებრივ, შეიძლება საიმედოდ შეფასდეს, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც შესყიდვა ხდება ფულადი სახსრების ან სხვა ფულადი აქტივების საშუალებით.

14.14. არამატერიალური აქტივის თვითღირებულება მოიცავს მისი შესყიდვის ფასს, ნებისმიერი იმპორტის მოსაკრებლისა და შესყიდვის არადაბრუნებადი გადასახადების ჩათვლით და აქტივის გამოსაყენებლად მომზადებაზე გაწეულ პირდაპირ დანახარჯებს. პირდაპირი დანახარჯები მოიცავს, მაგალითად, იურიდიული მომსახურებისათვის გადახდილ გასამრჯელოს. თვითღირებულების მისაღებად სავაჭრო დათმობა უნდა იქნეს გამოკლებული.

14.15. თუ არამატერიალური აქტივისათვის გადახდა გადავადებულია ნორმალური საკრედიტო პირობებით

გათვალისწინებულზე უფრო ხანგრძლივი დროით, მისი თვითღირებულება ფულად სახსრებში გამოხატული ფასის ეკვივალენტურია; ამ თანხას და მთლიან გადახდებს შორის სხვაობა უნდა აღიარდეს როგორც კრედიტის პერიოდის საპროცენტო დანახარჯი.

14.16. არამატერიალური აქტივი შეიძლება შექმნილ იქნეს განსხვავებული არამატერიალური აქტივის ან სხვა აქტივის გაცვლით ან ნაწილობრივი გაცვლით. ასეთი მუხლის თვითღირებულების შეფასება ხდება მიღებული აქტივის რეალური ღირებულებით, რაც ნებისმიერი გადარიცხული ფულადი სახსრების ან ფულადი სახსრების ეკვივალენტის თანხით კორექტირებული, გაცემული აქტივის რეალური ღირებულების ეკვივალენტურია.

14.17. არამატერიალური აქტივი შეიძლება შექმნილი იყოს იმავე ტიპის აქტივზე გაცვლით, რომელსაც აქვს იგივე გამოყენება ბიზნესში და იგივე რეალური ღირებულება. არამატერიალური აქტივი შესაძლოა აგრეთვე გაიყიდოს მსგავს აქტივში წილის სანაცვლოდ. ორივე შემთხვევაში, რადგან შემოსულობის პროცესი დასრულებული არ არის, არ აღიარდება გარიგების მოგება ან ზარალი. სანაცვლოდ, ახალი აქტივის თვითღირებულება არის გაცემული აქტივის საბალანსო ღირებულება. თუმცა მიღებული აქტივის რეალურმა ღირებულებამ შესაძლოა გაცემული აქტივის გაუფასურების ზარალის არსებობა დაასაბუთოს. ასეთ შემთხვევაში ხდება გაცემული აქტივის გაუფასურების ზარალის აღიარება და მისი საბალანსო თანხა, გაუფასურების შემდეგ, მიეკუთვნება ახალ აქტივს.

14.18. საწარმოში წარმოქმნილი გუდვილი არ უნდა აღიარდეს აქტივად.

14.19. საწარმოში წარმოქმნილი გუდვილის აქტივად აღიარება არ ხდება, რადგან ის არ არის საწარმოს მიერ კონტროლირებული იდენტიფიცირებადი რესურსი, რომლის თვითღირებულების საიმედოდ შეფასება შესაძლებელია.

14.20. განსხვავება საწარმოს საბაზრო ღირებულებასა და მისი იდენტიფიცირებადი წმინდა აქტივების საბალანსო ღირებულებას შორის, ნებისმიერ დროს, შესაძლოა გამოწვეული იყოს მთელი რიგი ფაქტორების მოქმედებით, რომლებიც გავლენას ახდენს საწარმოს ღირებულებაზე. თუმცა არ შეიძლება ჩავთვალოთ, რომ ასეთი განსხვავებები წარმოადგენს საწარმოს მიერ კონტროლირებული არამატერიალური აქტივების თვითღირებულებას.

14.21. ზოგჯერ ძნელია იმის შეფასება, აკმაყოფილებს თუ არა საწარმოში წარმოქმნილი არამატერიალური აქტივი აღიარების კრიტერიუმებს. იმისათვის, რომ შეფასდეს, აკმაყოფილებს თუ არა საწარმოში წარმოქმნილი არამატერიალური აქტივი აღიარების კრიტერიუმებს, საწარმო ახდენს აქტივის წარმოქმნის პროცესის კლასიფიკაციას:

- ა) სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების ფაზად; და
- ბ) საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების ფაზად.

14.22. თუ საწარმოს არ შეუძლია გამიჯნოს არამატერიალური აქტივის წარმოსაქმნელად განხორციელებული შიდა პროექტის სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების ფაზა საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების ფაზისაგან, საწარმო განიხილავს დანახარჯებს ამ პროექტზე, თითქოს ისინი გაწეული იყო მხოლოდ სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების ფაზაში.

14.23. სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების შედეგად (ან შიდა პროექტის სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების ფაზის შემდეგ) წარმოქმნილი არც ერთი არამატერიალური აქტივის აღიარება არ უნდა მოხდეს. სამეცნიერო-კვლევით სამუშაოებზე (ან სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების ფაზაში) გაწეული დანახარჯები ხარჯის სახით უნდა აღიარდეს მათი გაწევისთანავე.

14.24. სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების მაგალითებია:

- ა) ახალი ცოდნის მიღებისათვის წარმართული საქმიანობა;
- ბ) სამეცნიერო აღმოჩენების ან სხვა ცოდნის გამოყენების საშუალების ძიება, შეფასება და საბოლოო შერჩევა;
- გ) მასალების, მოწყობილობების, საქონლის, პროცესების, სისტემის ან მომსახურების ალტერნატივების ძიება; და
- დ) ახალი ან გაუმჯობესებული მასალების, მოწყობილობების, საქონლის, პროცესების, სისტემის ან მომსახურების შესაძლებელი ალტერნატივების ფორმულირება, დიზაინი, შეფასება და საბოლოო შერჩევა.

14.25. არამატერიალური აქტივი, რომელიც წარმოიქმნება საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების შედეგად (ან შიდა პროექტის საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების ფაზის შემდეგ), უნდა აღიარდეს მხოლოდ მაშინ, როდესაც საწარმოს შეუძლია აჩვენოს:

- ა) რომ ტექნიკურად შესაძლებელია არამატერიალური აქტივის დასრულება ისე, რომ მისი გამოყენება ან გაყიდვა გახდეს შესაძლებელი;
- ბ) მისი განზრახვა, დაასრულოს და გამოიყენოს ან გაყიდოს არამატერიალური აქტივი;
- გ) არამატერიალური აქტივის გამოყენების ან გაყიდვის უნარი;
- დ) თუ როგორ წარმოქმნის არამატერიალური აქტივი მომავალ ეკონომიკურ სარგებელს. ამასთან, საწარმომ უნდა აჩვენოს არამატერიალური აქტივის გამოყენების შედეგების ან თვით არამატერიალური აქტივის ბაზრის არსებობა, ან თუ მისი საწარმოს შიგნით გამოყენებაა განზრახული – არამატერიალური აქტივის სარგებლიანობა;
- ე) საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების დასრულებისა და არამატერიალური აქტივის გამოყენების ან გაყიდვისათვის საჭირო ადეკვატური ტექნიკური, ფინანსური და სხვა რესურსების არსებობა; და
- ვ) საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების მიმდინარეობისას გაწეული, არამატერიალურ აქტივზე მიკუთვნებადი, დანახარჯების საიმედოდ შეფასების უნარი.

14.26. საწარმოს, ზოგჯერ პროექტის საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების ფაზაში შეუძლია განსაზღვროს არამატერიალური აქტივი და აჩვენოს, რომ აქტივმა მოსალოდნელია წარმოქმნას მომავალი ეკონომიკური სარგებელი. ეს იმიტომ ხდება, რომ საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების ფაზა უფრო დაწინაურებულია სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების ფაზასთან შედარებით.

14.27. საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების მაგალითებია:

ა) პროტოტიპებისა და მოდელების დიზაინი, კონსტრუქცია და ტესტირება მათი წარმოებისა და გამოყენების დაწყებამდე;

ბ) ინსტრუმენტების, შაბლონების, ფორმებისა და შტამპების ახალი ტექნოლოგიის გამოყენებით პროექტირება;

გ) პროექტირება, კონსტრუქცია და მართვა საცდელი მოწყობილობისა, რომელიც არ არის საკმარისად მასშტაბური, ეკონომიკურად გამართლებული კომერციული წარმოებისათვის;

დ) ახალი ან გაუმჯობესებული მასალების, მოწყობილობების, საქონლის, პროცესების, სისტემის ან მომსახურების შერჩეული ალტერნატივის პროექტირება, კონსტრუქცია და ტესტირება.

14.28. არამატერიალური აქტივის წარმოქმნის დასასრულებლად, გამოსაყენებლად და სარგებლის მისაღებად საჭირო რესურსების არსებობა შეიძლება დემონსტრირებულ იქნეს, მაგალითად, ბიზნესგეგმით, რომელშიც მოცემულია საჭირო ტექნიკური, ფინანსური და სხვა რესურსების რაოდენობა და საწარმოს მიერ ამ რესურსების მიღების შესაძლებლობა.

14.29. საწარმოში წარმოქმნილი სასაქონლო ნიშანი, ჟურნალ-გაზეთების სახელწოდება, პუბლიკაციების და სახელებები, კლიენტების ჩამონათვალი/სია და არსებითად მსგავსი მუხლები არ უნდა აღიარდეს არამატერიალური აქტივების სახით.

14.30. საწარმოს შიგნით წარმოქმნილი სასაქონლო ნიშნის, ჟურნალ-გაზეთების სახელწოდების, პუბლიკაციების დასახელებების, კლიენტების ჩამონათვალისა და არსებითად მსგავსი მუხლების აღიარება არ ხდება იმის გამო, რომ შეუძლებელია მათზე გაწეული დანახარჯების გამორჩევა ბიზნესის განვითარების მთლიანი ხარჯებისაგან.

14.31. საწარმოში წარმოქმნილი არამატერიალური აქტივის თვითღირებულება მოიცავს ყველა დანახარჯს, რომლებიც გონივრულ და დასაბუთებულ საფუძველზე შეიძლება პირდაპირ იქნეს მიკუთვნებული ან განაწილებული აქტივის წარმოქმნაზე, წარმოებასა და მიზნობრივი გამოყენებისათვის მომზადებაზე. თვითღირებულება, თუ ეს მიზანშეწონილია, მოიცავს:

ა) არამატერიალური აქტივის წარმოქმნისათვის გამოყენებულ ან მოხმარებულ მასალებსა და მომსახურებაზე გაწეულ დანახარჯებს;

ბ) აქტივის წარმოქმნაში უშუალოდ დაკავებული პერსონალის ხელფასებს, გასამრჯელოებს და მათ დასაქმებასთან დაკავშირებულ სხვა დანახარჯებს;

გ) ნებისმიერ დანახარჯს, რომელიც პირდაპირ მიკუთვნება აქტივის წარმოქმნაზე, მაგალითად, მოსაკრებელი იურიდიული უფლებების რეგისტრაციაზე და აქტივის წარმოქმნისათვის გამოყენებული ლიცენზიების ან პატენტების ამორტიზაცია; და

დ) ზედნადები დანახარჯები, რომლებიც აუცილებელია აქტივის წარმოქმნისათვის და დასაბუთებულ და თანმიმდევრულ საფუძველზე შეიძლება იქნეს მიკუთვნებული ან განაწილებული აღნიშნულ აქტივზე (მაგალითად, ძირითადი საშუალებების ცვეთის, სადაზღვევო პრემიისა და საიჯარო ქირის განაწილება). ზედნადები დანახარჯების განაწილება ხდება იმავე საფუძველზე, რომელიც გამოყენებულია სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებზე ზედნადები დანახარჯების გასანაწილებლად.

14.32. საწარმოს შიგნით წარმოქმნილი არამატერიალური აქტივის თვითღირებულების კომპონენტებს არ წარმოადგენს გაყიდვის, ადმინისტრაციული და სხვა საერთო ზედნადები დანახარჯები, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც შესაძლებელია ამ დანახარჯების აქტივის გამოყენებისათვის მომზადებაზე პირდაპირ მიკუთვნება.

14.33. არამატერიალურ მუხლზე გაწეული დანახარჯი, რომელიც არ წარმოადგენს არამატერიალური აქტივის თვითღირებულების ნაწილს, ხარჯის სახით უნდა აღიარდეს დანახარჯების გაწევისთანავე.

14.34. არამატერიალურ მუხლზე გაწეული დანახარჯი, რომელიც საწარმოს მიერ წინა წლიურ ან შუალედურ ფინანსურ ანგარიშგებაში თავდაპირველად აღიარდა როგორც ხარჯი, შემდგომში არ უნდა აღიარდეს როგორც არამატერიალური აქტივის თვითღირებულების ნაწილი.

14.35. შეძენის ან წარმოქმნის დასრულების შემდეგ, არამატერიალურ აქტივებზე გაწეული დანახარჯები ხარჯის სახით მაშინ უნდა აღიარდეს, როდესაც დანახარჯი იქნება გაწეული, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც:

ა) მოსალოდნელია, ამ დანახარჯის შედეგად აქტივმა წარმოქმნას თავდაპირველი შეფასებით დადგენილ სტანდარტულ ნორმაზე მეტი მომავალი ეკონომიკური სარგებელი; და

ბ) შესაძლებელია აღნიშნული დანახარჯის საიმედოდ შეფასება და აქტივზე მიკუთვნება.

თუ ეს პირობები დაკმაყოფილდება, შემდგომი დანახარჯები უნდა დაემატოს არამატერიალური აქტივის თვითღირებულებას.

14.36. არამატერიალური აქტივების ხასიათიდან გამომდინარე, ხშირად შეუძლებელია განისაზღვროს, ამ აქტივზე შემდგომი დანახარჯი მათგან შემოსულ ეკონომიკურ სარგებელს ზრდის, თუ მისი არსებული დონის შენარჩუნებას უწყობს ხელს. ამიტომ მხოლოდ იშვიათად ხდება არამატერიალური აქტივის საწყისი აღიარების შემდეგ გაწეული დანახარჯების არამატერიალური აქტივის თვითღირებულებაში ჩართვა.

14.37. საწყისი აღიარების შემდეგ არამატერიალური აქტივი უნდა აისახოს მისი თვითღირებულების თანხით, რომელიც შემცირებულია ნებისმიერი აკუმულირებული ამორტიზაციის თანხით.

14.38. არამატერიალური აქტივის ამორტიზებადი თანხა სისტემურად უნდა განაწილდეს საუკეთესო შეფასებით დადგენილ სასარგებლო მომსახურების ვადაზე. არსებობს გაბათილებადი დაშვება, რომ არამატერიალური აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა, მისი გამოყენების დაწყების თარიღიდან, არ აღემატება 20 წელს. ამორტიზაციის დარიცხვა უნდა დაიწყოს არამატერიალური აქტივის გამოყენების დაწყებიდან.

14.39. საზოგადოდ, არამატერიალური აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადის შეფასებები ნაკლებად საიმედო ხდება, როდესაც იზრდება სასარგებლო მომსახურების ვადის ხანგრძლივობა. წინამდებარე თავში გაკეთებულია დაშვება, რომ ნაკლებ სავარაუდოა არამატერიალური აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა 20 წელს აღემატებოდეს.

14.40. არამატერიალური აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა შესაძლოა ძალიან ხანგრძლივი იყოს, მაგრამ ის ყოველთვის შეზღუდულია. განუსაზღვრელობის გამო გამართლებულია არამატერიალური აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადის წინდახედულად შეფასება, მაგრამ არარეალურად ხანმოკლე ვადის შერჩევაც გაუმართლებელია.

14.41. თუ არამატერიალური აქტივის მომავალი ეკონომიკური სარგებლის კონტროლი მიღწეულია იურიდიული უფლებებით, რომელიც მინიჭებულია შეზღუდული დროის პერიოდით, მაშინ არამატერიალური აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა არ უნდა აღემატებოდეს იურიდიული უფლების გამოყენების ვადას, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც:

ა) იურიდიული უფლებები განახლებადია; და

ბ) განახლება, ფაქტობრივად, უეჭველია.

14.42. შესაძლებელია არამატერიალური აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადაზე გავლენას ახდენდეს როგორც ეკონომიკური, ასევე იურიდიული ფაქტორები: ეკონომიკური ფაქტორები განსაზღვრავს პერიოდს, რომლის განმავლობაში მოხდება მომავალი ეკონომიკური სარგებლის მიღება; იურიდიულმა ფაქტორებმა შესაძლოა შეზღუდოს პერიოდი, რომლის განმავლობაში საწარმო აკონტროლებს ამ სარგებელს. სასარგებლო მომსახურების ვადა არის ამ ფაქტორებით განსაზღვრული პერიოდებიდან უფრო ხანმოკლე.

14.43. არამატერიალური აქტივისათვის გამოყენებული ამორტიზაციის მეთოდი უნდა შეესაბამებოდეს საწარმოს მიერ აქტივიდან ეკონომიკური სარგებლის მიღების ხასიათს. თუ აქტივისაგან ეკონომიკური სარგებლის მიღების ვადაში საიმედოდ განაწილება შეუძლებელია, მაშინ გამოყენებულ უნდა იქნეს ამორტიზაციის წრფივი მეთოდით დარიცხვა. ამორტიზაციის თანხა უნდა აღიარდეს ხარჯად, თუ ამ სტანდარტის სხვა თავით ნებადართული არ არის ან არ მოითხოვება მისი სხვა აქტივის საბალანსო ღირებულებაში ჩართვა.

14.44. აქტივის ამორტიზებადი თანხის აქტივის სასარგებლო მოხმარების ვადის განმავლობაში სისტემურ საფუძველზე გასანაწილებლად შეიძლება ამორტიზაციის სხვადასხვა მეთოდის გამოყენება. ამ მეთოდებში შედის, ეგრეთწოდებული, წრფივი მეთოდი, შემცირებადი ნაშთის მეთოდი და წარმოების ერთეულთა ჯამის მეთოდი. შერჩეული მეთოდი უნდა შეესაბამებოდეს საწარმოს მიერ აქტივიდან ეკონომიკური სარგებლის მიღებას და გამოყენებულ უნდა იქნეს თანმიმდევრულად – პერიოდიდან პერიოდად, თუ აქტივიდან მოსალოდნელი ეკონომიკური სარგებლის მიღების ხასიათი არ იცვლება.

14.45. ამორტიზაციის აღიარება, ჩვეულებრივ, ხდება ხარჯის სახით. თუმცა ზოგჯერ აქტივში განივთებული ეკონომიკური სარგებელი შთანთქმულია საწარმოს მიერ სხვა აქტივების წარმოებაში. ასეთ შემთხვევებში, საამორტიზაციო თანხა შეადგენს სხვა აქტივების თვითღირებულების ნაწილს და ჩართულია მის საბალანსო ღირებულებაში. მაგალითად, საწარმოო პროცესში გამოყენებული არამატერიალური აქტივების ამორტიზაცია ჩართულია მარაგის საბალანსო ღირებულებაში.

14.46. არამატერიალური აქტივის სალიკვიდაციო ღირებულება მიჩნეულ უნდა იქნეს ნულის ტოლად, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც:

ა) მესამე მხარეს აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადის ბოლოს აღებული აქვს მისი შესყიდვის ვალდებულება; ან

ბ) არსებობს აქტიური ბაზარი აქტივისათვის, სადაც:

(I) სალიკვიდაციო ღირებულების განსაზღვრა შესაძლებელია ამ ბაზრიდან აღებული ინფორმაციის საფუძველზე; და

(II) მოსალოდნელია, ეს ბაზარი იარსებებს აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადის ბოლოს.

14.47. აქტივის ამორტიზებადი თანხა განისაზღვრება მისი სალიკვიდაციო ღირებულების გამოკლების შემდეგ. ნულისაგან განსხვავებული სალიკვიდაციო ღირებულება ნიშნავს, რომ საწარმო ვარაუდობს აქტივის გასვლას, მისი ეკონომიკური მოხმარების ვადის დასრულებამდე.

14.48. სალიკვიდაციო ღირებულება ფასდება აქტივის შესყიდვის დღეს იმ ანალოგიური აქტივების გავრცელებული ფასების გამოყენებით, რომლებმაც მიაღწიეს მათი სასარგებლო მომსახურების ვადის ბოლოს და მათი გამოყენება ხდებოდა ისეთ ანალოგიურ პირობებში, რომელშიც აქტივი იქნება გამოყენებული. სალიკვიდაციო ღირებულება შემდგომში არ იზრდება, ფასის ან ღირებულების ცვლილების გამო.

14.49. საწარმომ ყოველი წლის ბოლოს უნდა გადასინჯოს ამორტიზაციის პერიოდი და ამორტიზაციის მეთოდი. თუ აქტივის მოსალოდნელი სასარგებლო მომსახურების ვადა მნიშვნელოვნად განსხვავდება მისი წინა შეფასებისაგან, მაშინ ამორტიზაციის პერიოდი შესაბამისად უნდა შეიცვალოს. თუ აქტივის მოსალოდნელი ეკონომიკური სარგებლის ხასიათი მნიშვნელოვნად შეიცვალა, მაშინ ამორტიზაციის მეთოდი უნდა შეიცვალოს

აღნიშნული ცვლილების ასახვის მიზნით. ასეთი ცვლილებები უნდა აისახოს როგორც ცვლილებები სააღრიცხვო შეფასებებში, ამორტიზაციის თანხის კორექტირებით მიმდინარე და მომავალი პერიოდისათვის.

14.50. არამატერიალური აქტივის გამოყენების პერიოდში შეიძლება აღმოჩნდეს, რომ მისი სასარგებლო მომსახურების ვადა შესაფერისი არ არის. მაგალითად, თუ აქტივის გამოყენების პროცესში გაწეული დანახარჯი გააუმჯობესებს აქტივის მდგომარეობას, მისი თავდაპირველად შეფასებულ სტანდარტულ ნორმასთან შედარებით, შეიძლება გახანგრძლივდეს აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადა. ასეთ შემთხვევაში საჭიროა ამორტიზაციის პერიოდის შეცვლა.

14.51. დროთა განმავლობაში შეიძლება შეიცვალოს არამატერიალური აქტივიდან მოსალოდნელი მომავალი ეკონომიკური სარგებლის საწარმოში შემოსვლის ხასიათი. მაგალითად, შეიძლება აშკარა იყოს, რომ ამორტიზაციის შემცირებადი ნაშთის მეთოდი უფრო მისაღებია, ვიდრე წრფივი მეთოდი. სხვა მაგალითია, როცა ლიცენზიით წარმოდგენილი უფლებების გამოყენება გადავადებულია ბიზნესგეგმის სხვა კომპონენტების ამოქმედებამდე. ასეთ შემთხვევაში, აქტივიდან შემოსული ეკონომიკური სარგებელი შესაძლოა მიღებულ არ იქნეს უფრო გვიან პერიოდამდე.

14.52. არამატერიალური აქტივის აღიარება უნდა შეწყდეს (ამოღებულ უნდა იქნეს ბალანსიდან) მისი გასვლისას ან, როდესაც არავითარი მომავალი ეკონომიკური სარგებელი მოსალოდნელი არ არის აქტივის გამოყენებისა და შემდგომი გასვლის შედეგად.

14.53. არამატერიალური აქტივის მოძველებიდან ან გასვლიდან წარმოქმნილი შემოსულობა ან ზარალი უნდა განისაზღვროს როგორც სხვაობა აქტივის გასვლიდან წმინდა შემოსავლებსა და აქტივის საბალანსო ღირებულებას შორის. მოგება ან ხარჯი მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში უნდა აღიარდეს მოგების ან ხარჯის სახით.

14.54. არამატერიალური აქტივი, რომელიც გამოსულია აქტიური მოხმარებიდან და ინახება გასვლისათვის, აისახება მისი საბალანსო თანხით იმ თარიღიდან, როდესაც აქტივი გამოვიდა აქტიური მოხმარებიდან.

14.55. ყოველი კლასის არამატერიალური აქტივისათვის საწარმოს ფინანსურ ანგარიშგებებში უნდა გაიხსნას შემდეგი ინფორმაცია:

- ა) აქტივების სასარგებლო მომსახურების ვადები ან გამოყენებული ამორტიზაციის განაკვეთები;
- ბ) გამოყენებული ამორტიზაციის მეთოდები;
- გ) მთლიანი საბალანსო ღირებულება და აკუმულირებული ამორტიზაცია პერიოდის დასაწყისში და ბოლოს;
- დ) მოგებისა და ზარალის ანგარიშგების ის მუხლ(ებ)ი, რომელშიც ჩართულია არამატერიალური აქტივების ამორტიზაცია;
- ე) საბალანსო ღირებულების შეთანხმება პერიოდის ბოლოს და დასაწყისში, რომელიც აჩვენებს:
 - (I) გაფართოებას შიდა საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების შედეგად და საწარმოთა გაერთიანების შედეგად ცალ-ცალკე;
 - (II) მოძველებასა და გასვლას;
 - (III) პერიოდის განმავლობაში აღიარებულ ამორტიზაციას.

შესადარისი ინფორმაცია არ მოითხოვება.
განმარტებითი ინფორმაცია საწარმოში წარმოდგენილ უნდა იქნეს გამიჯნულად, შიგნით წარმოქმნილი არამატერიალური აქტივებისა და სხვა არამატერიალური აქტივების მიხედვით.

14.56. არამატერიალური აქტივების კლასი არის საწარმოს ოპერაციების მსგავსი ხასიათისა და გამოყენების აქტივების ჯგუფი. მაგალითად, ცალკეული კლასი შეიძლება იყოს:

- ა) სასაქონლო ნიშანი;
- ბ) ჟურნალ-გაზეთების სახელწოდება და პუბლიკაციების სათაურები;
- გ) კომპიუტერული პროგრამული უზრუნველყოფა;
- დ) ლიცენზიები და ფრანშიზი;
- ე) საავტორო უფლებები, პატენტები და სხვა უფლებები სამრეწველო საკუთრებაზე, მომსახურები-სა და ექსპლუატაციის უფლებები;
- ვ) რეცეპტები, ფორმულები, მოდელები, დიზაინი და პროტოტიპები;
- ზ) არამატერიალური აქტივები, რომლებზეც მიმდინარეობს საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოები.

ზემოთ აღნიშნული კლასები შეიძლება დანაწევრდეს ან გაერთიანდეს, თუ ამით მიღწეული იქნება ფინანსური ანგარიშგებების მომხმარებლისათვის უფრო შესაფერისი ინფორმაციის მიწოდება.

14.57. თუ ცვლილების შედეგად მოსალოდნელია მნიშვნელოვანი ეფექტი მიმდინარე ან შემდგომ პერიოდებში, საწარმომ განმარტებით შენიშვნებში, გამომწვევი მიზეზების მითითებით, უნდა გაამჟღავნოს ცვლილება:

- ა) ამორტიზაციის პერიოდის;
- ბ) ამორტიზაციის მეთოდის; და
- გ) სალიკვიდაციო ღირებულებების.

14.58. ფინანსურ ანგარიშგებებში უნდა გამჟღავნდეს აგრეთვე:

- ა) მიზეზები, რის გამოც უარყოფილია დაშვება, რომ არამატერიალური აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადამ არ შეიძლება 20 წელიწადს გადააჭარბოს და ის ფაქტორ(ებ)ი, რომელიც მნიშვნელოვან როლს თამაშობს მოცემული არამატერიალური აქტივის სასარგებლო მომსახურების ვადის განსაზღვრაში.;
- ბ) საწარმოს ფინანსური ანგარიშგებებისათვის მნიშვნელოვანი ნებისმიერი ინდივიდუალური არამატერია-

ლური აქტივის აღწერა საბალანსო ღირებულებისა და დარჩენილი ამორტიზაციის პერიოდის მითითებით;

გ) არამატერიალური აქტივები და მათი საბალანსო ღირებულება, რომელთა კონტროლის უფლება შეზღუდულია და იმ არამატერიალური აქტივების საბალანსო ღირებულება, რომლებიც ვალდებულების უზრუნველყოფისათვის არის გამოყენებული; და

დ) არამატერიალური აქტივების შესყიდვის საკონტრაქტო ვალდებულებების ოდენობა.

თავი 15. სოფლის მეურნეობა

15.1. წინამდებარე თავი გამოყენებულ უნდა იქნეს სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებული შემდეგი მუხლების მიმართ:

ა) ბიოლოგიური აქტივები;

ბ) სოფლის მეურნეობის პროდუქცია მისი მიღების მომენტის ჩათვლით; და

გ) სახელმწიფო გრანტები.

15.2. ეს თავი არ გამოიყენება სოფლის მეურნეობასთან დაკავშირებული ნიადაგის ან სხვა ძირითადი საშუალებებისა და არამატერიალური აქტივების მიმართ.

15.3. მოცემული თავი გამოიყენება საწარმოს ბიოლოგიური აქტივებიდან მიღებული პროდუქციის მიმართ, მხოლოდ მისი მიღების მომენტის ჩათვლით. შემდგომ გამოიყენება თავი „სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები“ ან სხვა შესაბამისი თავი. წინამდებარე თავი არ ეხება სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის გადამამუშავებას მისი მოსავლად აღების შემდეგ; მაგალითად, ყურძნის გადამამუშავება ღვინოდ ღვინის მწარმოებლის მიერ. მიუხედავად იმისა, რომ ამგვარი გადამამუშავება სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ლოგიკური და ბუნებრივი გაგრძელებაა და შესაძლოა მიმდინარე მოვლენებს ჰქონდეს მსგავსება ბიოლოგიური აქტივების ტრანსფორმაციასთან, წინამდებარე თავში განსაზღვრულია, რომ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა არ მოიცავს ამგვარ გადამამუშავებას.

15.4. სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა გულისხმობს სხვადასხვა საქმიანობას, მაგალითად, პირუტყვის მოშენება, ტყის გაშენება, ერთწლიანი ან მრავალწლიანი კულტურის მოშენება, ხეხილის ბაღებისა და პლანტაციების დამუშავება, ყვავილების მოშენება, აკვაკულტურა (მათ შორის, თევზის მოშენება). ამ საქმიანობას გარკვეული საერთო მახასიათებლები გააჩნია:

ა) ცვლილების უნარი. პირუტყვს და მცენარეებს აქვთ ბიოლოგიური ტრანსფორმაციის უნარი;

ბ) ცვლილების მართვა. საწარმოს ხელმძღვანელობა ხელს უწყობს ბიოლოგიურ ტრანსფორმაციას იმ პირობების გაუმჯობესების ან მინიმუმ სტაბილიზაციის მეშვეობით, რომელიც აუცილებელია პროცესის მოხდენისათვის (მაგალითად, კვების, ტენიანობის, ტემპერატურის, ნაყოფიერების ან სინათლის). ამგვარი მართვა სოფლის მეურნეობის საქმიანობას განასხვავებს სხვა საქმიანობისაგან. მაგალითად, უმართვადი წყაროებიდან (როგორცაა ოკეანეში თევზჭერა და ტყის გაჩეხვა) ნაყოფის მიღება არ არის სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა; და

გ) ცვლილების შეფასება. ამ დროს ხდება ბიოლოგიური ტრანსფორმაციით გამოწვეული ხარისხობრივი (მაგალითად, გენეტიკური თვისების, სიხშირის, სიმწიფის, ცხიმინიანობის, პროტეინის შემცველობისა და ბოჭკოს სიმყარის) ან რაოდენობრივი ცვლილების (მაგალითად, შთამომავლობა, წონა, კუბური მეტრები, ბოჭკოს სიგრძე ან დიამეტრი, ასევე ყვავილთა რაოდენობა), როგორც რუტინული მმართველობითი ფუნქციის შეფასება და მონიტორინგი.

15.5. ბიოლოგიური ტრანსფორმაციის შედეგებია:

ა) აქტივის სახის შეცვლა I) ზრდის (ცხოველის ან მცენარის რაოდენობის ან ხარისხის ზრდა); II) დაკნინების (ცხოველის ან მცენარის რაოდენობის შემცირება ან გაფუჭება-გაუარესება); ან III) გამრავლება/რეპროდუქციის (ცხოველის ან მცენარის ნამეტი) შედეგად; ან

ბ) სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოება, მაგალითად: ჩაის ფოთოლი, მატყლი, რძე და სხვ.

15.6. საწარმომ ბიოლოგიური აქტივი ან სოფლის მეურნეობის პროდუქცია უნდა აღიაროს მხოლოდ მაშინ, როდესაც:

ა) საწარმო ამ აქტივს აკონტროლებს წარსული მოვლენების შედეგად;

ბ) მოსალოდნელია ამ მუხლით გამოწვეული მომავალი ეკონომიკური სარგებლის საწარმოში შემოსვლა ან საწარმოდან გასვლა; და

გ) შესაძლებელია აქტივის რეალური ღირებულების ან თვითღირებულების საიმედოდ შეფასება.

15.7. სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობასთან მიმართებაში კონტროლი შესაძლოა დასაბუთებული იყოს, მაგალითად, მსხვილი რქოსანი პირუტყვის იურიდიული მფლობელობით და საქონლის შეძენის, დაბადების ან ძუძუდან მოცილებისას დადავლით ან სხვაგვარად მარკირებით. მომავალი სარგებელი, როგორც წესი, ფასდება მნიშვნელოვანი ფიზიკური მახასიათებლების მიხედვით.

15.8. ბიოლოგიური აქტივი თავდაპირველი აღიარებისას და ბალანსის შედგენის ყოველი თარიღისათვის უნდა შეფასდეს გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულებით, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც შეუძლებელია რეალური ღირებულების საიმედოდ შეფასება.

15.9. ბიოლოგიური აქტივებიდან მიღებული სოფლის მეურნეობის პროდუქცია უნდა შეფასდეს ნაყოფის მიღების მომენტისათვის არსებული, გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულებით. ამგვარი შეფასება არის ღირებულება იმ თარიღისათვის, რომლის შემდეგაც გამოიყენება სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობებისათვის დადგენილი ბუღალტრული აღრიცხვის წესები.

15.10. გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯები მოიცავს ბროკერებისა და დილერებისათვის გადასახ-

დელ საკომისიოებს, მარეგულირებელი უწყებებისა და სასაქონლო ბირჟების მოსაკრებლებს, ასევე გადაცემის მოსაკრებლებს და საბაჟო გადასახადს. გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯები არ შეიცავს ტრანსპორტირებისა და აქტივის ბაზრამდე მისატანად გაწეულ სხვა ხარჯებს.

15.11. ბიოლოგიური აქტივების ან სოფლის მეურნეობის პროდუქციის რეალური ღირებულების განსაზღვრა შესაძლოა გაადვილდეს ბიოლოგიური აქტივების ან სოფლის მეურნეობის პროდუქციის დაჯგუფებით, მნიშვნელოვანი მახასიათებლების მიხედვით, მაგალითად, ასაკის, ხარისხის ან სხვათა მიხედვით. საწარმო არჩევს იმ მახასიათებლებს, რომელიც შეესაბამება ბაზარზე ფასის განსაზღვრისათვის გამოყენებულ მახასიათებლებს.

15.12. თავიანთი ბიოლოგიური აქტივების ან სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გაყიდვის ხელშეკრულებებს საწარმოები ხშირად დებენ მომავალი თარიღისათვის. ხელშეკრულებით შეთანხმებული ფასები ყოველთვის არ არის გამოსადეგი რეალური ღირებულების განსაზღვრისათვის, რადგან რეალური ღირებულება ასახავს მიმდინარე ბაზარს, სადაც დაინტერესებული მყიდველი და გამყიდველი დებს გარიგებას. შედეგად, ხელშეკრულების არსებობის გამო, ბიოლოგიური აქტივის ან სოფლის მეურნეობის პროდუქციის რეალური ღირებულება არ კორექტირდება. ზოგიერთ შემთხვევაში, ბიოლოგიური აქტივის ან სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გაყიდვის ხელშეკრულება შესაძლოა დამამძიმებელი იყოს. ასეთი ხელშეკრულების მიმართ გამოიყენება თავი _ „ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები და პირობითი აქტივები”.

15.13. თუ არსებობს აქტიური ბაზარი ბიოლოგიური აქტივის ან სოფლის მეურნეობის პროდუქციისათვის, მათი კოტირებული საბაზრო ფასი არის აქტივის რეალური ღირებულების განსაზღვრის სათანადო საფუძველი. თუ საწარმოს ხელი მიუწვდება სხვადასხვა აქტიურ ბაზარზე, საწარმო მიმართავს ყველაზე შესაბამის ბაზარს. მაგალითად, თუ საწარმოს ხელი მიუწვდება ორ აქტიურ ბაზარზე, იგი გამოიყენებს იმ ბაზარზე არსებულ ფასს, რომლის გამოყენებასაც აპირებს.

15.14. აქტიური ბაზრის არარსებობის შემთხვევაში, რეალური ღირებულების განსაზღვრისათვის, თუ ხელმისაწვდომია, საწარმო იყენებს ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან ერთს ან რამდენიმეს:

- ა) უახლესი საბაზრო გარიგების ფასი, თუ ეკონომიკური მდგომარეობა მნიშვნელოვნად არ შეიცვალა გარიგების დადების თარიღიდან ბალანსის შედგენის თარიღამდე;
- ბ) ანალოგიური აქტივების საბაზრო ფასები სხვაობების ამსახავი კორექტირებით;
- გ) სექტორის სტატისტიკური ბაზა, როგორცაა ხეხილის ბაღის ღირებულება თითოეული საექსპორტო შესაძლებლობის, ტონის ან ერთი ჰექტარის მიხედვით, ასევე პირუტყვის ღირებულება კილოგრამი ხორცის მიხედვით.

15.15. წინა პუნქტში ჩამოთვლილი საინფორმაციო წყაროები ბიოლოგიური აქტივის ან სოფლის მეურნეობის პროდუქციის შესახებ, ზოგიერთ შემთხვევაში, შესაძლოა სხვადასხვა დასკვნას გვთავაზობდეს. საწარმო იხილავს ამ სხვაობების მიზეზებს, რათა მიიღოს რეალური ღირებულების წინასწარი შეფასების ყველაზე საიმედო თანხა, წინასწარი შეფასებების შედარებით მცირე დიაპაზონის პირობებში.

15.16. ზოგჯერ, შესაძლოა ბიოლოგიური აქტივის მოცემული მდგომარეობისათვის არ არსებობდეს საბაზრო ფასები. ასეთ შემთხვევაში, რეალური ღირებულების განსაზღვრისას, საწარმო იყენებს აქტივიდან მოსალოდნელი ნეტო ფულადი სახსრების დისკონტირებულ ღირებულებას, რომელიც დისკონტირებულია ბაზრით განსაზღვრული, დაბეგვრამდელი თანადროული განაკვეთის მიხედვით.

15.17. მოსალოდნელი ნეტო ფულადი ნაკადების დისკონტირებული ღირებულების გამოთვლის მიზანია, განისაზღვროს ბიოლოგიური აქტივის რეალური ღირებულება მისი მოცემულ ადგილსამყოფელისა და მდგომარეობის გათვალისწინებით. ამას საწარმო ითვალისწინებს შესაბამისი დისკონტის განაკვეთის გამოყენებისა და მოსალოდნელი ნეტო ფულადი ნაკადების შეფასების დროს. ბიოლოგიური აქტივის არსებული მდგომარეობა გამორიცხავს ნებისმიერ ზრდას, დამატებითი ბიოლოგიური ტრანსფორმაციისა და საწარმოს მომავალი ისეთი საქმიანობის შედეგად, რომელიც დაკავშირებულია ბიოლოგიური ტრანსფორმაციის, ნაყოფის მიღების ან გაყიდვების გაზრდასთან.

15.18. საწარმო აქტივების დასაფინანსებლად, გადასახადების გადასახდელად ან ბიოლოგიური აქტივის აღსადგენად არ ამატებს ნაყოფის მიღების შემდეგ დახარჯულ ფულად სახსრებს (მაგალითად, ხეების დარგვა ტყის პლანტაციაში ხე-ტყის ჭრის შემდეგ).

15.19. კარგად ინფორმირებული, მსურველი მყიდველი და გამყიდველი გარიგების ფასის შეთანხმებაში განიხილავენ ფულად ნაკადებში შესაძლო ცვლილებებს. მიჩნეულია, რომ რეალური ღირებულება ასახავს ამგვარი ცვლილების შესაძლებლობას. შესაბამისად, ფულად სახსრებში მოსალოდნელ ცვლილებებს საწარმო ითვალისწინებს მოსალოდნელ ფულად ნაკადებში ან დისკონტის განაკვეთში, ან ორივეში, გარკვეული კომბინაციით. დისკონტის ნორმის განსაზღვრისას საწარმო იყენებს იმ დაშვებებს, რომელიც შეესაბამება მოსალოდნელი ფულადი სახსრების შეფასებისას გამოყენებულ დაშვებებს, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ზოგიერთი დაშვების ორჯერ გათვალისწინება ან გამოტოვება.

15.20. თვითღირებულება შესაძლოა ზოგჯერ უახლოვდებოდეს რეალურ ღირებულებას, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც:

- ა) თავდაპირველი ხარჯის გაწევიდან (მაგალითად, უშუალოდ ბალანსის შედგენის თარიღის წინ დარგული ხეხილის ნერგები) მცირეოდენ ბიოლოგიურ ტრანსფორმაციას ჰქონდა ადგილი; ან
- ბ) მოსალოდნელია, რომ ბიოლოგიური ტრანსფორმაციის გავლენა ფასზე არ იქნება მნიშვნელოვანი (მაგალითად, საწყისი ზრდა ფიჭვის პლანტაციაში 30 წლიან საწარმოო ციკლის შემთხვევაში).

15.21. ხშირად ბიოლოგიური აქტივები ფიზიკურად მიმაგრებულია მიწაზე (მაგალითად, ხეები ტყის პლან-

ტაციაში). იმ ბიოლოგიური აქტივებისათვის, რომლებიც მიმაგრებულია მიწაზე, შესაძლოა არ არსებობდეს ცალკე ბაზარი, მაგრამ შესაძლოა არსებობდეს აქტიური ბაზარი კომბინირებული აქტივებისათვის, როგორც ბიოლოგიური აქტივების, დაუმუშავებელი მიწის და გაუმჯობესებული მიწის ერთი პაკეტისათვის. საწარმომ შესაძლოა გამოიყენოს ინფორმაცია კომბინირებული აქტივების შესახებ, რათა განსაზღვროს ბიოლოგიური აქტივების რეალური ღირებულება. მაგალითად, ბიოლოგიური აქტივების რეალური ღირებულების მისაღებად, დაუმუშავებელი მიწის ან გაუმჯობესებული მიწის რეალური ღირებულება შესაძლოა გამოაკლდეს კომბინირებული აქტივების რეალურ ღირებულებას.

15.22. ბიოლოგიური აქტივის, გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულებით თავდაპირველი აღიარებისა და ასევე გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულების ცვლილების შედეგად მიღებული შემოსულობა ან ზარალი ჩართულ უნდა იქნეს იმ პერიოდის წმინდა მოგებაში ან ზარალში, როდესაც ისინი წარმოიშვა.

15.23. ზარალი შესაძლოა წარმოიშვას ბიოლოგიური აქტივის თავდაპირველი აღიარებისას, რადგან რეალური ღირებულების განსაზღვრისას არ გაითვალისწინება გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯები. შემოსულობა შესაძლოა წარმოიშვას ბიოლოგიური აქტივის თავდაპირველი აღიარებისას, მაგალითად, როდესაც ხბო იზადება.

15.24. სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულებით თავდაპირველად აღიარების შედეგად მიღებული შემოსულობა ან ზარალი ჩართულ უნდა იქნეს იმ პერიოდის წმინდა მოგებაში ან ზარალში, როდესაც ისინი წარმოიშვა.

15.25. შემოსულობა ან ზარალი შესაძლოა წარმოიშვას ნაყოფის მიღების შედეგად, სოფლის მეურნეობის პროდუქციის თავდაპირველი აღიარებისას.

15.26. არსებობს ვარაუდი, რომ შესაძლებელია ბიოლოგიური აქტივის რეალური ღირებულების საიმედოდ შეფასება. თუმცა ეს დაშვება შესაძლოა გაბათილდეს მხოლოდ იმ ბიოლოგიური აქტივის თავდაპირველი აღიარებისას, რომლისთვისაც არ არსებობს ბაზრით განსაზღვრული ფასი ან ღირებულება და რეალური ღირებულების ალტერნატიული შეფასებები აბსოლუტურად არ არის საიმედო. ასეთ შემთხვევაში, ამგვარი ბიოლოგიური აქტივი უნდა შეფასდეს თვითღირებულებით, დაგროვილი ცვეთის გამოკლებით. როდესაც ამგვარი ბიოლოგიური აქტივის რეალური ღირებულების შეფასება საიმედოდ გახდება, საწარმომ იგი უნდა შეაფასოს რეალური ღირებულებით, გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯების გამოკლებით.

15.27. თვითღირებულებისა და აკუმულირებული ცვეთის განსაზღვრისას გამოიყენება თავი _ „ძირითადი საშუალებები“.

15.28. წინამდებარე თავი ასახავს იმ მოსაზრებას, რომლის მიხედვითაც ყოველთვის შესაძლებელია სოფლის მეურნეობის პროდუქციის რეალური ღირებულების საიმედოდ შეფასება, მისი ნაყოფად მიღების მომენტისათვის.

15.29. უპირობო სახელმწიფო გრანტი, რომელიც დაკავშირებულია გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულებით შეფასებულ ბიოლოგიურ აქტივთან, შემოსავლად უნდა აღიარდეს მხოლოდ მაშინ, როდესაც სახელმწიფო გრანტი მიღებადი ხდება.

15.30. თუ სახელმწიფო გრანტი, რომელიც დაკავშირებულია გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულებით შეფასებულ ბიოლოგიურ აქტივთან, შეიცავს პირობას, მათ შორის ისეთს, რომ საწარმომ არ განახორციელოს გარკვეული სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა, შემოსავლად უნდა აღიარდეს მხოლოდ მაშინ, როდესაც საწარმო დააკმაყოფილებს გრანტის პირობებს.

15.31. სახელმწიფო გრანტების ვადები და პირობები ცვალებადია. მაგალითად, სახელმწიფო გრანტით შესაძლოა საწარმოს მოეთხოვებოდეს სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის წარმოება გარკვეულ ტერიტორიაზე, ხუთი წლის განმავლობაში და ამ პირობის შეუსრულებლობისას სახელმწიფო გრანტის დაბრუნება. ამ შემთხვევაში, სახელმწიფო გრანტი შემოსავლად არ აღიარდება, სანამ ხუთი წელი არ გავა. თუმცა, თუ სახელმწიფო გრანტის პირობით ნებადართულია სახელმწიფო გრანტის შენარჩუნება იმ დროის მიხედვით, რომელშიც სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობა ხორციელდებოდა, საწარმო სახელმწიფო გრანტს შემოსავლად აღიარებს გასული ვადის პროპორციულად.

15.32. თუ სახელმწიფო გრანტი დაკავშირებულია ბიოლოგიურ აქტივთან, რომელიც შეფასებულია თვითღირებულებით, აკუმულირებული ცვეთის გამოქვითვით, მის მიმართ გამოიყენება თავი _ „სახელმწიფო გრანტების ბუღალტრული აღრიცხვა და სახელმწიფო დახმარების განმარტებითი შენიშვნები“.

15.33. წინამდებარე თავით დადგენილია განსხვავებული მოთხოვნა, თუ სახელმწიფო გრანტი დაკავშირებულია ბიოლოგიურ აქტივთან, რომელიც შეფასებულია გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულებით, ან თუ სახელმწიფო გრანტით საწარმოს მოეთხოვება მონაწილეობა არ მიიღოს გარკვეულ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში. თავი _ „სახელმწიფო გრანტების ბუღალტრული აღრიცხვა და სახელმწიფო დახმარების განმარტებითი შენიშვნები“ გამოიყენება მხოლოდ ისეთი სახელმწიფო გრანტების მიმართ, რომლებიც დაკავშირებულია ბიოლოგიურ აქტივთან, რომელიც შეფასებულია თვითღირებულებით, აკუმულირებული ცვეთის გამოქვითვით.

15.34. საწარმომ ბიოლოგიური აქტივის საბალანსო ღირებულება უნდა ასახოს უშუალოდ ბალანსში.

15.35. საწარმომ უნდა გაამყლავნოს მიმდინარე პერიოდში ბიოლოგიური აქტივებისა და სოფლის მეურნეობის პროდუქციის თავდაპირველი აღიარებიდან და ბიოლოგიური აქტივის გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული, რეალური ღირებულების ცვლილების შედეგად წარმოშობილი აგრეგირებული

შემოსულობა ან ზარალი.

15.36. საწარმომ უნდა წარმოადგინოს ბიოლოგიური აქტივის თითოეული ჯგუფის აღწერილობა.

15.37. ბიოლოგიური აქტივის ჯგუფის აღწერილობა შეიძლება წარმოადგენილ იქნეს ტექსტური ან ციფრობრივი სახით.

15.38. რეკომენდებულია, რომ საწარმომ ბიოლოგიური აქტივების თითოეული ჯგუფის ციფრობრივ აღწერილობაში გამიჯნულად წარმოადგინოს მოხმარებისათვის განკუთვნილი და სანაშენე ბიოლოგიური აქტივები ან ზრდადასრულებული და ზრდადაუსრულებელი ბიოლოგიური აქტივები. მაგალითად, საწარმომ შესაძლოა ასახოს მოხმარებისათვის განკუთვნილი და სანაშენე ბიოლოგიური აქტივების საბალანსო ღირებულება ჯგუფების მიხედვით. ამგვარი გამიჯვნა ისეთ ინფორმაციას იძლევა, რომელიც შესაძლოა სასარგებლო იყოს მომავალი ფულადი ნაკადების გარკვეული დროის შერჩევის შეფასებისას. საწარმომ უნდა განმარტოს ნებისმიერი გამიჯვნის საფუძველი.

15.39. მოხმარებისათვის განკუთვნილი ბიოლოგიური აქტივები ისეთი აქტივებია, რომლებიც ნაყოფად უნდა იქნეს მიღებული, როგორც სოფლის მეურნეობის პროდუქცია და/ან გაიყიდოს როგორც ბიოლოგიური აქტივი. მოხმარებისათვის განკუთვნილი ბიოლოგიური აქტივის მაგალითებია: გასაყიდად განკუთვნილი მსხვილი რქოსანი პირუტყვი, რომლიდანაც აწარმოებენ ხორცს, თევზრეწვის მეურნეობა, მარცვლეული კულტურები, როგორცაა სიმინდი და ხორბალი, ასევე ხის მასალის მისაღებად განკუთვნილი ხეები. სანაშენე ბიოლოგიურ აქტივებს განეკუთვნება ყველა ბიოლოგიური აქტივი, გარდა მოხმარებისათვის განკუთვნილი ბიოლოგიური აქტივებისა, მაგალითად: მეწველი ცოცხალი პირუტყვი, ვაზი, ხეხილი, ასევე ხეები, რომლებიდანაც მიიღება შეშა, ხოლო ხეები რჩება. სანაშენე ბიოლოგიური აქტივები წარმოადგენს არა სოფლის მეურნეობის პროდუქციას, არამედ თვითმენაყოფე აქტივებს.

15.40. ბიოლოგიური აქტივები შესაძლოა კლასიფიცირდეს ზრდადასრულებულ და ზრდადაუსრულებელ ბიოლოგიურ აქტივებად. ზრდადასრულებული ბიოლოგიური აქტივი ისეთი აქტივია, რომელსაც აქვს ნაყოფისათვის დამახასიათებელი ნიშნები (მოხმარებისათვის განკუთვნილ ბიოლოგიურ აქტივებთან მიმართებით), ან შეუძლია რეგულარულად მოგვცეს მოსავალი (სანაშენე ბიოლოგიურ აქტივებთან მიმართებით).

15.41. საწარმომ უნდა გახსნას მეთოდები და მნიშვნელოვანი დაშვებები, რომლებიც გამოიყენა ნაყოფის მიღების მომენტისათვის, სოფლის მეურნეობის თითოეული პროდუქციისა და ბიოლოგიური აქტივების თითოეული ჯგუფის რეალური ღირებულების შესაფასებლად.

15.42. საწარმომ უნდა გახსნას ინფორმაცია:

ა) იმ ბიოლოგიური აქტივების შესახებ, რომელთა საკუთრების უფლება შეზღუდულია;

ბ) ვალდებულებების უზრუნველსაყოფად დაგირავებული ბიოლოგიური აქტივების საბალანსო ღირებულების შესახებ; და

გ) ბიოლოგიური აქტივების შექმნის ან განვითარების პოტენციური ვალდებულებების ოდენობის შესახებ.

15.43. საწარმომ უნდა წარმოადგინოს მიმდინარე პერიოდის განმავლობაში (დასაწყისსა და ბოლოს) ბიოლოგიური აქტივების საბალანსო ღირებულებაში მომხდარი ცვლილებების შეჯერება. არ მოითხოვება შესაძარისი ინფორმაციის წარდგენა. შეჯერება უნდა მოიცავდეს:

ა) გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულების ცვლილებით მიღებულ შემოსულობას ან ზარალს;

ბ) შესყიდვის შედეგად მიღებულ ზრდას;

გ) გაყიდვის შედეგად გამოწვეულ შემცირებას;

დ) ნაყოფის მიღების შედეგად მიღებულ შემცირებას;

დ) საწარმოთა გაერთიანებების შედეგად მიღებულ ზრდას;

ვ) სხვა ცვლილებებს.

15.44. გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულება შესაძლოა შეიცვალოს როგორც ფიზიკური ცვლილების, ასევე საბაზრო ფასის ცვლილებების შედეგად. ფიზიკური და ფასში მომხდარი ცვლილებების ცალკე ასახვა სასარგებლოა მიმდინარე პერიოდში საწარმოს საქმიანობის შედეგებისა და სამომავლო პერსპექტივების შესაფასებლად, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც წარმოების ციკლი ერთ წელს აღემატება. ასეთ შემთხვევაში, სასურველია საწარმომ ჯგუფების მიხედვით ან სხვაგვარად ასახოს გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებულ რეალურ ღირებულებაში მომხდარი ცვლილება, რომელიც ჩართულია ფიზიკური ცვლილებებისა და ფასის ცვლილების შედეგად მიღებულ ნეტო მოგებაში ან ზარალში.

15.45. ბიოლოგიური ტრანსფორმაციის შედეგად ვიღებთ სხვადასხვა სახის ფიზიკურ ცვლილებას – ზრდა, დაკნინება, პროდუქციის წარმოება და გამრავლება – თითოეულ მათგანს შესაძლოა თვალყური ვადევნოთ და შევაფასოთ. ფიზიკური ცვლილებების თითოეული ტიპი პირდაპირ უკავშირდება მომავალ ეკონომიკურ სარგებელს. ნაყოფის მიღების შედეგად ბიოლოგიური აქტივის რეალურ ღირებულებაში მომხდარი ცვლილება ასევე განეკუთვნება ფიზიკურ ცვლილებას.

15.46. თუ საწარმო ბიოლოგიურ აქტივებს აფასებს თვითღირებულებით, დაგროვილი ცვეთის გამოკლებით პერიოდის ბოლოს, საწარმომ ამგვარი ბიოლოგიური აქტივების შესახებ უნდა გახსნას შემდეგი ინფორმაცია:

ა) ბიოლოგიური აქტივების აღწერა;

ბ) განმარტება იმის შესახებ, რატომ არ არის შესაძლებელი რეალური ღირებულების საიმედოდ შეფასება;

გ) გამოყენებული ცვეთის მეთოდი;

დ) სასარგებლო მომსახურების ვადა ან გამოყენებული ცვეთის ნორმები; და

ე) საერთო გადასატანი თანხა და აკუმულირებული ცვეთა პერიოდის დასაწყისსა და ბოლოს.

15.47. თუ მიმდინარე პერიოდში საწარმო ბიოლოგიურ აქტივებს თვითღირებულებით აფასებს, დაგროვილი ცვეთის გამოკლებით, საწარმომ უნდა ასახოს ამგვარი ბიოლოგიური აქტივების გასვლის შედეგად მიღებული ნებისმიერი შემოსულობა ან ზარალი.

15.48. თუ ბიოლოგიური აქტივების შეფასება ადრე ხდებოდა თვითღირებულებით, აკუმულირებული ცვეთის გამოკლებით და მიმდინარე პერიოდში რეალური ღირებულება ხდება საიმედოდ შეფასებადი, საწარმომ ამ ბიოლოგიური აქტივებისათვის უნდა გახსნას შემდეგი ინფორმაცია:

ა) ბიოლოგიური აქტივების აღწერა;

ბ) განმარტება, რატომ გახდა რეალური ღირებულება საიმედოდ შეფასებადი; და

გ) ცვლილების შედეგები.

15.49. წინამდებარე თავში მოცემულ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებით, საწარმომ უნდა გახსნას შემდეგი ინფორმაცია:

ა) ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული სახელმწიფო გრანტების ხასიათი და სიდიდე;

ბ) სახელმწიფო გრანტებთან დაკავშირებული შეუსრულებელი პირობები და სხვა გაუთვალისწინებელი მოვლენები; და

გ) სახელმწიფო გრანტების ოდენობის მოსალოდნელი მნიშვნელოვანი შემცირება.

თავი 16. ინვესტიციები

16.1. წინამდებარე თავი გამოიყენება ინვესტიციების აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში წარდგენისათვის.

16.2. ეს თავი არ გამოიყენება:

ა) საპროცენტო შემოსავლის, დივიდენდების, როიალტებისა და საიჯარო ქირის აღიარებისას (თავები 8 და 9);

ბ) გუდვილის, პატენტების, სავაჭრო ნიშნებისა და მსგავსი აქტივების ასახვისათვის (თავი 14);

გ) ფინანსური იჯარის შემთხვევაში (როგორც ეს განსაზღვრულია მე-8 თავში).

16.3. საწარმო ახორციელებს ინვესტიციებს სხვადასხვა მიზნით. ზოგიერთი საწარმო ინვესტიციებს ფლობს დამატებითი ფულადი სახსრების წყაროს სახით, ხოლო ზოგიერთი – კომერციული ინვესტიციების სახით, კომერციული ურთიერთობის გაძლიერების ან კომერციული უპირატესობის მოსაპოვებლად. ზოგიერთი ინვესტიცია წარმოდგენილია სერტიფიკატების ან სხვა ამგვარი დოკუმენტის სახით, სხვები – მათ გარეშე. ზოგიერთი შინაარსით შეიძლება იყოს ვალი, რომელიც განხვავდება მოკლე ან გრძელვადიანი სავაჭრო ვალეებისაგან და გულისხმობს ინვესტორისადმი გადასახდელ ფულად თანხას, რომელსაც, როგორც წესი, პროცენტი ერიცხება და პირიქით, ინვესტიცია შეიძლება არსებობდეს საწარმოს საქმიანობის შედეგებში, როგორცაა წილი საკუთარ კაპიტალში. ინვესტიციების უმრავლესობა წარმოადგენს ფინანსურ უფლებებს, თუმცა ზოგიერთ მათგანს მატერიალური სახე აქვს. მაგალითად, საიმედო ინვესტიციები მიწასა და შენობა-ნაგებობებში და პირდაპირი ინვესტიციები ოქროში, ალმასებსა და სხვა ლიკვიდურ საქონელში.

16.4. ზოგიერთი სახის ინვესტიციისათვის არსებობს აქტიური ბაზარი, რომელიც მათი საბაზრო ფასის დადგენის საშუალებას იძლევა. ასეთი ინვესტიციებისათვის საბაზრო ღირებულება რეალური ღირებულების მაჩვენებელია. სხვა ინვესტიციებისათვის, რომლებისთვისაც არ არსებობს აქტიური ბაზარი, რეალური ღირებულების დასადგენად გამოიყენება სხვა მეთოდები.

16.5. საწარმო, რომელიც თავის ფინანსურ ანგარიშგებაში ცალ-ცალკე ასახავს მიმდინარე და გრძელვადიან აქტივებს, მიმდინარე ინვესტიციებს წარმოადგენს მიმდინარე აქტივების სახით და გრძელვადიან ინვესტიციებს – გრძელვადიანი აქტივების სახით.

16.6. ის საწარმო, რომელიც თავის ბალანსში ცალ-ცალკე არ ასახავს მიმდინარე და გრძელვადიან აქტივებს, ვალდებულია ეს გააკეთოს ინვესტიციების შეფასებისა და მათი საბალანსო ღირებულების შეფასების მიზნით, 16.12 და 16.14 პუნქტების შესაბამისად.

16.7. საწარმოთა უმრავლესობა ბალანსში ცალ-ცალკე ასახავს მიმდინარე აქტივებსა და გრძელვადიან აქტივებს, თავი 1-ის, „ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა“ მიხედვით. მიმდინარე ინვესტიციები მიეკუთვნება მიმდინარე აქტივებს. ის ფაქტი, რომ ლიკვიდური ინვესტიცია შენარჩუნებულ იქნა მნიშვნელოვანი პერიოდის განმავლობაში, ხელს არ უშლის იმას, რომ იგი ჩაითვალოს მიმდინარე აქტივად.

16.8. ინვესტიციები, რომლებიც კლასიფიცირდება მიმდინარე აქტივებად, საწყისი თვითღირებულებით აღიარების შემდეგ, ფინანსურ ანგარიშგებაში უნდა აისახოს საბაზრო ღირებულებასა და ინვესტიციის თვითღირებულებას შორის უმცირესი თანხით. ამასთან, საბალანსო ღირებულება უნდა განისაზღვროს ინდივიდუალური ინვესტიციის საფუძველზე.

16.9. ფინანსურ ანგარიშგებაში ინვესტიციების მიმართ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ზოგადი წესი, რომელიც გულისხმობს ასახვას თვითღირებულებასა და ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებას შორის უმცირესი თანხით. რადგან მიმდინარე ინვესტიციების უმრავლესობა ლიკვიდურია, მისი საბალანსო ღირებულება იქნება ინვესტიციის თვითღირებულებასა და საბაზრო ღირებულებას შორის უმცირესი თანხა.

16.10. ინვესტიციების თვითღირებულება მოიცავს შეძენასთან დაკავშირებულ ისეთ დანახარჯებს, როგორცაა: ბროკერის ანაზღაურება, ბაჟი, საკომისიო გადასახადები, მოსაკრებლები და საბანკო მომსახურების დანახარჯები.

16.11. თუ ინვესტიცია შეძენილია სხვა აქტივზე გაცვლის ან ნაწილობრივი გაცვლის შედეგად, ინვესტიციის შეძენის თვითღირებულება განისაზღვრება გაცემული აქტივის საბალანსო ღირებულების მიხედვით.

16.12. ინვესტიციიდან მისაღები დარიცხული საპროცენტო შემოსავლები, დივიდენდები, ჩვეულებრივ, განიხილება შემოსავლების სახით, რომელიც მიიღება ინვესტიციიდან უკუგების სახით. თუმცა, ზოგიერთ შემთხვევაში, ასეთ შემოსულობებს დანახარჯების ანაზღაურების ფორმა უფრო აქვს, ვიდრე შემოსავლის ნაწილისა. მაგალითად, როდესაც გადაუხდელი დარიცხული პროცენტი წარმოიშვა პროცენტის ინვესტიციის შეძენამდე და ამგვარად ჩართულია ინვესტიციისათვის გადახდილ ფასში, მომავალში მიღებული პროცენტის თანხა განაწილება ინვესტიციის შეძენამდე და შეძენის შემდგომ პერიოდებზე. ინვესტიციის შეძენის წინა საანგარიშგებო პერიოდის შესაბამისი წილი გამოკლებული იქნება ინვესტიციის თვითღირებულებიდან. თუ სააქციო კაპიტალიდან დივიდენდების გაცემა გამოცხადებულია ინვესტიციის შეძენამდე მიღებული მოგებიდან, დივიდენდების მიმართ გამოიყენება ანალოგიური მიდგომა. თუ ძნელია დივიდენდების ასეთნაირად განაწილება რაიმე პირობითი, სუბიექტური მეთოდის გარეშე, ინვესტიციის თვითღირებულება, როგორც წესი, შემცირებული იქნება მისაღები დივიდენდების თანხით მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა დივიდენდები ნამდვილად წარმოადგენს ინვესტიციების ღირებულების ნაწილის ამოღებას.

16.13. ინვესტიციების შეძენის თვითღირებულებასა და სასესხო ფასიან ქალაქებში დაბანდებული ინვესტიციის გამოსყიდვის ღირებულებას შორის სხვაობა (შეძენაზე დისკონტის ან ფასანამატის თანხა) ჩამოიწერება ინვესტორის მიერ შეძენის თარიღიდან მისი ვალდებულების დაფარვის მთელი პერიოდის მანძილზე, ისე, რომ ინვესტიციაზე ამონაგები მუდმივი იყოს. ჩამოწერილი დისკონტის ან ფასანამატის თანხა შემოსავლებს დაერიცხება პროცენტის მსგავსად და დაემატება ან გამოაკლდება ფასიანი ქალაქის საბალანსო ღირებულებას. წარმოშობილი საბალანსო ღირებულება შემდგომში გაითვალისწინება როგორც ფასიანი ქალაქების თვითღირებულება.

16.14. ინვესტიციები, რომლებიც კლასიფიცირდება გრძელვადიან აქტივებად, ბალანსში უნდა აღიარდეს თვითღირებულებით.

16.15. საწარმო, საწყისი ღირებულებით აღიარების შემდეგ, მიმდინარე ინვესტიციების ბალანსში ასახვის მიზნით, მუდმივად უნდა იყენებდეს საბალანსო ღირებულების ზრდის ან შემცირების სააღრიცხვო პოლიტიკას. ამასთან, ინვესტიციების საბალანსო ღირებულების ზრდისა და შემცირების თანხები უნდა აისახოს შემოსავლის ან ხარჯის სახით.

16.16. ინვესტიციის გაყიდვისას წარმოშობილი სხვაობა მიღებულ წმინდა ამონაგებსა და ინვესტიციის საბალანსო ღირებულებას შორის უნდა აისახოს შემოსავლის ან ხარჯის სახით.

16.17. მიმდინარე ინვესტიციებად რეკლასიფიცირებული გრძელვადიანი ინვესტიციების გადატანა უნდა მოხდეს საბალანსო ღირებულებით.

16.18. მიმდინარე ინვესტიციებიდან გრძელვადიან ინვესტიციებზე რეკლასიფიცირებული ინვესტიციების გადატანა უნდა მოხდეს თვითღირებულებასა და საბაზრო ღირებულებას შორის უმცირესი თანხით.

16.19. შემოსავლებში უნდა ჩაირთოს:

- I) საპროცენტო შემოსავალი, დივიდენდები;
- II) მიმდინარე ინვესტიციების გაყიდვიდან მიღებული მოგება და ზარალი;
- III) საბაზრო ღირებულების შემცირება და ასეთი შემცირების ანუღირება იმ მიმდინარე ინვესტიციების მიხედვით, რომელიც ასახულია თვითღირებულებასა და საბაზრო ღირებულებას შორის უმცირესი თანხით.

16.20. ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში უნდა გამჟღავნდეს:

- ა) შემდეგი სააღრიცხვო პოლიტიკა:
 - I) ინვესტიციების საბალანსო ღირებულების განსაზღვრა;
 - II) ინვესტიციების საბაზრო ღირებულების ცვლილებების ასახვის მეთოდი.
- ბ) შემოსავალში ჩართული მნიშვნელოვანი თანხები:
 - I) საპროცენტო შემოსავალი, დივიდენდები;
 - II) მიმდინარე ინვესტიციების გაყიდვიდან მიღებული მოგება და ზარალი;
 - III) ცვლილებები ამგვარი ინვესტიციების ღირებულებაში.

დანართი 1

ფინანსური ანგარიშგების სტრუქტურა

წინამდებარე დანართი განკუთვნილია მხოლოდ თვალსაჩინოებისათვის და არ წარმოადგენს სტანდარტის ნაწილს. დანართის მიზანია გვიჩვენოს სტანდარტის გამოყენება და ხელი შეუწყოს მისი მნიშვნელობის უკეთ გაგებას.

დანართში განხილული მაგალითები გვიჩვენებს, რა ფორმით უნდა იქნეს წარდგენილი ფინანსურ ანგარიშგებაში ბალანსის, მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებისა და საკუთარ კაპიტალში მომხდარი ცვლილებების მოთხოვნები. ძირითადი მუხლებისათვის გამოყენებული წარდგენისა და აღწერის ნორმირებული თანამიმდევრობა, აუცილებლობის შემთხვევაში, შესაძლოა შეიცვალოს, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს თითოეული საწარმოსათვის დამახასიათებელი თავისებურებების სამართლიანი წარდგენა.

თვალსაჩინოებისათვის წარმოდგენილია მოგებისა და ზარალის ანგარიშგების ორი მაგალითი, სადაც ნაჩვენებია შემოსავლებისა და ხარჯების კლასიფიკაციის ორი ალტერნატივა, ეკონომიკური შინაარსისა და ფუნქციე-

ბის მიხედვით. აგრეთვე ილუსტრირებულია საკუთარ კაპიტალში ცვლილებების ასახვის ორი ალტერნატიული მიდგომა.

**სააქციო საზოგადოება „ალფა“
ბალანსი 20X2 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით**

	(ათასი ლარი)			
	20X2	20X2	20X1	20X1
აქტივები				
გრძელვადიანი აქტივები				
ძირითადი საშუალებები	X		X	
არამატერიალური აქტივები	X		X	
სხვა ფინანსური აქტივები	<u>X</u>		<u>X</u>	
		X		X
მიმდინარე აქტივები				
სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები	X		X	
სავაჭრო და სხვა მოთხოვნები	X		X	
ავანსები	X		X	
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	<u>X</u>		<u>X</u>	
		X		X
სულ აქტივები		<u>X</u>		<u>X</u>
საკუთარი კაპიტალი და ვალდებულებები				
კაპიტალი და რეზერვები				
მიმოქცევაში არსებული სააქციო კაპიტალი	X		X	
რეზერვები	X		X	
აკუმულირებული მოგება (ზარალი)	<u>X</u>		<u>X</u>	
		X		X
ვალდებულებები				
გრძელვადიანი ვალდებულებები				
პროცენტიანი სესხები	X		X	
გადავადებული გადასახადი	X		X	
ანარიცხები	<u>X</u>		<u>X</u>	
		X		X
მოკლევადიანი ვალდებულებები				
სავაჭრო და სხვა ვალდებულებები	X		X	
მოკლევადიანი სესხები	X		X	
საგარანტიო ანარიცხები	<u>X</u>		<u>X</u>	
		X		X
სულ საკუთარი კაპიტალი და ვალდებულებები		<u>X</u>		<u>X</u>

სააქციო საზოგადოება „ალფა“
მოგებისა და ზარალის წლიური ანგარიშგება, რომელიც სრულდება
20X2 წლის 31 დეკემბერს
(ხარჯების კლასიფიკაციის ილუსტრირება, ფუნქციების მიხედვით)

	(ათასი ლარი)	
	20X2	20X1
ამონაგები	X	X
რეალიზებული პროდუქციის თვითღირებულება		(X) (X)
საერთო მოგება	X	X
სხვა საოპერაციო შემოსავლები	X	X
კომერციული ხარჯები	(X)	(X)
ადმინისტრაციული ხარჯები	(X)	(X)
სხვა საოპერაციო ხარჯები	(X)	(X)
საოპერაციო მოგება	X	X
ფინანსური ხარჯები	(X)	(X)
მოგება დაბეგვრამდე	X	X
მოგების გადასახადი	(X)	(X)
წმინდა მოგება ან ზარალი ჩვეულებრივი საქმიანობიდან	X	X
განსაკუთრებული მუხლები	<u>X</u>	<u>X</u>
საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგება	<u>X</u>	<u>X</u>

სააქციო საზოგადოება „ალფა“
მოგებისა და ზარალის წლიური ანგარიშგება, რომელიც სრულდება
20X2 წლის 31 დეკემბერს
(ხარჯების კლასიფიკაციის ილუსტრირება, მათი ეკონომიკური შინაარსის მიხედვით)

	(ათასი ლარი)		
	20X2	20X1	
ამონაგები		X	X
სხვა საოპერაციო შემოსავლები	X	X	
ცვლილებები მზა პროდუქციის მარაგსა და დაუმთავრებელ წარმოებაში	(X)	(X)	
საწარმოს მიერ შესრულებული და კაპიტალიზებული სამუშაო	X	X	
მოხმარებული ნედლეული და მასალები	(X)	(X)	
პერსონალის შენახვის ხარჯები	(X)	(X)	
ცვეთისა და ამორტიზაციის ხარჯები	(X)	(X)	
სხვა საოპერაციო ხარჯები	(X)	(X)	
საოპერაციო მოგება	X	X	
ფინანსური ხარჯები	(X)	(X)	
მოგება დაბეგვრამდე	X	X	
მოგების გადასახადი	(X)	(X)	
წმინდა მოგება ან ზარალი ჩვეულებრივი საქმიანობიდან	X	X	
განსაკუთრებული მუხლები	<u>X</u>	<u>X</u>	
საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგება	<u>X</u>	<u>X</u>	

სააქციო საზოგადოება „ალფა“
საკუთარ კაპიტალში ცვლილებების წლიური ანგარიშგება,
რომელიც სრულდება 20X2 წლის 31 დეკემბერს

	სააქციო	საემისიო	გადაფასების	დაგროვილი	კაპიტალი	შემოსავალი	რეზერვი	მოგება	სულ
20X0 წლის 31 დეკემბრის ნაშთი	X	X	X	X	X				
ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში					(X)	(X)			
ხელახალი ნაშთი ცვლილებების									

შემდეგ	X	X	X	X	X
მოცემული პერიოდის წმინდა მოგება				X	X
დივიდენდები				(X)	(X)
სააქციო კაპიტალის გამოშვება	X	X		X	
20X1 წლის 31 დეკემბრის ნაშთი საანგარიშგებო პერიოდის წმინდა მოგება	X	X	X	X	X
დივიდენდები				(X)	(X)
	X	X			X
სააქციო კაპიტალის გამოშვება	X	X			
20X2 წლის 31 დეკემბრის ნაშთი	X	X	X	X	X

დანართი 2

ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება

1. ქვემოთ მოტანილ მაგალითებში ნაჩვენებია მხოლოდ მიმდინარე პერიოდის თანხები. გასული პერიოდის შესაბამისი თანხები წარმოდგენილ უნდა იქნეს თავის _ „ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა“ შესაბამისად.
2. მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებისა და საბალანსო ინფორმაცია მოტანილია ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგების შედგენის საილუსტრაციოდ, პირდაპირი და არაპირდაპირი მეთოდების გამოყენებით. ამიტომ მოგებისა და ზარალის ანგარიშგება და ბალანსი წარმოდგენილი არ არის ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტის წარდგენისა და განმარტებითი შენიშვნების მოთხოვნების შესაბამისად.
3. ბალანსის და მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებასთან ერთად, ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგების მოსამზადებლად საჭიროა საანგარიშგებო წლის შემდეგი დამატებითი ინფორმაცია:
 ქვემოთ ჩამოთვლილი ცვეთის ხარჯები მიკუთვნებულია სხვა საოპერაციო ხარჯებზე
 _ მანქანა-დანადგარები 25,000 ლარი
 _ სატრანსპორტო საშუალებები 2,000 ლარი
 სრულად ამორტიზებული ჩარხები, რომელთა პირვანდელი ღირებულება შეადგენდა 15,000 ლარს, საანგარიშგებო პერიოდში გაიყიდა 5,000 ლარად. მოგება ჩართულია საოპერაციო ხარჯებში.
 გადახდილია დივიდენდი 25,000 ლარი.

მოგებისა და ზარალის ანგარიშგება პერიოდისათვის, რომელიც მთავრდება 20X3 წლის 31 დეკემბერს

ამონაგები	850,000
რეალიზებული პროდუქციის თვითღირებულება	(637,500)
საერთო მოგება	212,500
ადმინისტრაციული ხარჯები	(28,100)
სხვა საოპერაციო ხარჯები	(73,600)
მოგება საოპერაციო საქმიანობიდან	110,800
ფინანსური ხარჯი	(15,800)
მოგება დაბეგვრამდე	95,000
მოგების გადასახადის ხარჯი	(44,000)
წმინდა მოგება	51,000

ბალანსი 20X3 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით

	20X3	20X2
აქტივები		
გრძელვადიანი აქტივები		
ძირითადი საშუალებები		
მიწა	230,000	220,000
მანქანა-დანადგარები	35,000	20,000
სატრანსპორტო საშუალებები	6,000	4,000
დირექტორებზე გაცემული გრძელვადიანი სესხი	64,000	60,000
	335,000	304,000

მოკლევადიანი აქტივები

სასაქონლო-მატერიალური მარაგი	82,000	42,000
დებიტორული დავალიანება	63,000	43,000
წინასწარ გადახდილი ხარჯები	21,000	16,000
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	166,000	107,000
სულ აქტივები	<u>501,000</u>	<u>411,000</u>

კაპიტალი და ვალდებულებები
აქციონერთა საკუთარი კაპიტალი

სააქციო კაპიტალი	100,000	120,000
გაუნაწილებელი მოგება	<u>147,000</u>	<u>121,000</u>
	<u>247,000</u>	<u>241,000</u>

გრძელვადიანი ვალდებულებები
გრძელვადიანი სესხები

	99,000	125,000
--	--------	---------

მოკლევადიანი ვალდებულებები
კრედიტორული დავალიანებები

მომწოდებლებისადმი	72,000	35,000
ბანკის ოვერდრაფტი	43,000	-
გადასახდელი გადასახადები	<u>40,000</u>	<u>10,000</u>
	155,000	45,000

სულ კაპიტალი და ვალდებულებები	<u>501,000</u>	<u>411,000</u>
--------------------------------------	-----------------------	-----------------------

ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება პირდაპირი მეთოდით

20X3

ფულადი სახსრების ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან	
კლიენტებისაგან მიღებული ფულადი სახსრები (გ. 5)	830,000
მომწოდებლებსა და თანამშრომლებზე გაცემული ფულადი სახსრები (გ. 6)	<u>(725,200)</u>
საოპერაციო საქმიანობიდან შემოსული თანხები	104,800
გადახდილი პროცენტები	(15,800)
გადახდილი მოგების გადასახადი (გ. 4)	(14,000)
გადახდილი დივიდენდები	<u>(25,000)</u>
ფულადი სახსრების ნაკადები განსაკუთრებულ მუხლამდე	<u>50,000</u>
წმინდა ფულადი სახსრები საოპერაციო საქმიანობიდან	50,000
ფულადი სახსრების ნაკადები საინვესტიციო საქმიანობიდან	
ძირითადი საშუალებების შეძენა (გ.1,2,3)	(54,000)
მანქანა-დანადგარების რეალიზაციით მიღებული სარგებელი დირექტორებზე გაცემული სესხები	5,000
	<u>(4,000)</u>
საინვესტიციო საქმიანობისათვის გამოყენებული წმინდა ფულადი სახსრები	(53,000)
ფულადი სახსრების ნაკადები საფინანსო საქმიანობიდან	
გრძელვადიანი სესხების შემცირება (125,000_99,000)	(26,000)
საკუთარი აქციის გამოსყიდვა	(20,000)
საფინანსო საქმიანობისათვის გამოყენებული წმინდა ფულადი სახსრები	<u>(46,000)</u>
ფულადი სახსრებისა და მათი ეკვივალენტების წმინდა შემცირება	(49,000)
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები საანგარიშ-გებო პერიოდის დასაწყისისათვის	<u>6,000</u>
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსათვის (ოვერდრაფტი)	<u>(43,000)</u>

განგარიშებები

გ. 1. მიწა		
ნაშთი წლის დასაწყისისათვის	220,000	
შეძენა (დამაბალანსებელი სიდიდე)		<u>10,000</u>
ნაშთი წლის ბოლოს	230,000	
გ. 2. მანქანა-დანადგარები		
ნაშთი წლის დასაწყისისათვის	20,000	
ცვეთა	(25,000)	
შეძენა (დამაბალანსებელი სიდიდე)		<u>40,000</u>
ნაშთი წლის ბოლოს	<u>35,000</u>	
გ. 3. სატრანსპორტო საშუალებები		
ნაშთი წლის დასაწყისისათვის	4,000	
ცვეთა	(2,000)	
შეძენა (დამაბალანსებელი სიდიდე)		<u>4,000</u>
ნაშთი წლის ბოლოს	<u>6,000</u>	
გ. 4. გადასახადები		
გადასახდელი თანხა წლის დასაწყისისათვის	10,000	
დარიცხული გადასახადი	44,000	
გადახდილი თანხა (დამაბალანსებელი სიდიდე)		<u>(14,000)</u>
ნაშთი წლის ბოლოს	<u>40,000</u>	
გ. 5. კლიენტებისაგან მიღებული ნაღდი ფული		
ამონაგები	850,000	
სავაჭრო დებიტორული დავალიანების ზრდა (63_43)		<u>(20,000)</u>
ნაშთი წლის ბოლოს	<u>830,000</u>	
გ. 6. მომწოდებლებსა და მომუშავეებზე გადახდილი ფული		
გაყიდვების თვითღირებულება	637,500	
ადმინისტრაციული ხარჯები	28,100	
სხვა საოპერაციო ხარჯები	73,600	
არაფულადი მუხლების კორექტირება:		
· ცვეთა	(27,000)	
· მოგება მოწყობილობის გაყიდვიდან	5,000	
სასაქონლო-მატერიალური მარაგის ზრდა (82_42)	40,000	
კრედიტორული დავალიანების ზრდა (72_35)	(37,000)	
წინასწარ გადახდილი ხარჯების ზრდა (21_16)	<u>5,000</u>	
	725,200	

ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება არაპირდაპირი მეთოდით

	20X2	
ფულადი სახსრების ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან		
წმინდა მოგება დაბეგვრამდე და განსაკუთრებულ მუხლამდე	95,000	
შესწორებები შემდეგი მუხლებისათვის:		
ცვეთა	27,000	
საპროცენტო ხარჯები		15,800
მანქანა-დანადგარის გაყიდვა	<u>(5,000)</u>	
მოგება საოპერაციო საქმიანობიდან საბრუნავ კაპიტალში ცვლილებამდე	132,800	
მყიდველთა დებიტორული დავალიანებებისა და სხვა დებიტორული დავალიანებების ზრდა	(25,000)	
სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობათა ზრდა	(40,000)	
მომწოდებელთა კრედიტორული დავალიანების ზრდა	<u>37,000</u>	
საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული ფულადი სახსრები	104,800	
გადახდილი პროცენტები	(15,800)	
გადახდილი მოგების გადასახადი	(14,000)	
გადახდილი დივიდენდები	<u>(25,000)</u>	
ფულადი სახსრების ნაკადები განსაკუთრებულ მუხლამდე	<u>50,000</u>	

წმინდა ფულადი სახსრები საოპერაციო საქმიანობიდან	50,000
ფულადი სახსრების ნაკადები საინვესტიციო საქმიანობიდან	(54,000)
პირითადი საშუალებების შეძენა (გ.1,2,3)	5,000
მანქანა-დანადგარების რეალიზაციით მიღებული სარგებელი	(4,000)
დირექტორებზე გაცემული სესხები	
საინვესტიციო საქმიანობისათვის გამოყენებული წმინდა ფულადი სახსრები	(53,000)
ფულადი სახსრების ნაკადები საფინანსო საქმიანობიდან	(26,000)
გრძელვადიანი სესხების შემცირება (125_99)	(20,000)
საკუთარი აქციის გამოსყიდვა	
საფინანსო საქმიანობისათვის გამოყენებული წმინდა ფულადი სახსრები	(46,000)
ფულადი სახსრებისა და მათი ეკვივალენტების წმინდა შემცირება	(49,000)
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	
საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისისათვის	6,000
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსათვის (ოვერდრაფტი)	(43,000)

ალტერნატიული წარდგენა

(არაპირდაპირი მეთოდი)

როგორც ალტერნატივა, ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგების არაპირდაპირი მეთოდის დროს, საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული მოგება, საბრუნავ კაპიტალში მომხდარ ცვლილებამდე, შეიძლება წარდგენილ იქნეს შემდეგნაირად:

ამონაგები საინვესტიციო შემოსავლის გამოკლებით	850,000
საოპერაციო ხარჯები ცვეთის გამოკლებით 1	(717,200)
საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული მოგება	
საბრუნავ კაპიტალში ცვლილებამდე	132,800

1. 717,200 = 637,500 რეალიზებული პროდუქციის თვითღირებულება
+28,100 ადმინისტრაციული ხარჯები
+73,600 სხვა საპროცენტო ხარჯები
+5,000 მანქანა-დანადგარის გაყიდვიდან მიღებული მოგება
_27,000 დარიცხული ცვეთა

დანართი 3

შეცდომები

ამონაწერები მოგების, ზარალისა და გაუნაწილებელი მოგების ანგარიშებიდან გვიჩვენებს ქვემოთ აღწერილი ოპერაციების ფინანსურ ანგარიშგებაზე ზემოქმედების შედეგებს. ამონაწერები არ შეესაბამება ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტის ასახვისა და წარდგენის ყველა მოთხოვნას.

20X2 წლის განმავლობაში კომპანია „ბეტამ“ აღმოაჩინა, რომ გარკვეული პროდუქცია, რომელიც გაიყიდა 20X1 წლის მანძილზე, არასწორად იყო ჩართული სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებში 20X1 წლის 31 დეკემბრისათვის 1,500 ლარის ოდენობით.

„ბეტას“ 20X2 წლის ბუღალტრული ჩანაწერები ასახავდა ამონაგებს _ 38.000 ლარს; რეალიზებული პროდუქციის თვითღირებულებას _ 34.500 ლარს (საწყისი მარაგის შეცდომის _ 1.500-ის ჩათვლით) და მოგებიდან გადასახადს _ 700 ლარს.

20X1 წელს „ბეტამ“ წარადგინა შემდეგი ანგარიში:

ამონაგები	36,000
რეალიზებული საქონლის თვითღირებულება	(30,000)
ჩვეულებრივი სამეურნეო საქმიანობიდან მიღებული მოგება მოგებიდან	
გადასახადების გადახდამდე	6,000
მოგებიდან გადასახადები	(1,200)
წმინდა მოგება	4,800

20X1 წლის საწყისი გაუნაწილებელი მოგება შეადგენდა 2.000 ლარს, ხოლო საბოლოო გაუნაწილებელი მოგება _ 6.800 ლარს.

„ბეტას“ მოგებიდან გადასახადი 20X2 და 20X1 წწ. 20%-ს შეადგენდა.

**კომპანია „ბეტა“
მოგებისა და ზარალის ანგარიშგება**

	20X2წ.	20X1წ.
	(გადაანგარიშებული)	
ამონაგები	38.000	36.000
რეალიზებული საქონლის თვითღირებულება	<u>(33.000)</u>	<u>(31.500)</u>
ჩვეულებრივი სამეურნეო საქმიანობიდან მიღებული მოგება, მოგებიდან გადასახადების გადახდამდე	5.000	4.500
მოგებიდან გადასახადები	<u>(1000)</u>	<u>(900)</u>
წმინდა მოგება	<u>4.000</u>	3.600

**კომპანია „ბეტა“
გაუნაწილებელი მოგების ანგარიშგება**

	20X2წ.	20X1წ.
	(გადაანგარიშებული)	
გაუნაწილებელი მოგება გადაანგარიშებამდე	6.800	2.000
არსებითი შეცდომების გასწორება (მოგების გადასახადის _ 300 ლარის გამოკლებით) (შენიშვნა 1)	<u>(1.200)</u>	-
საწყისი გაუნაწილებელი მოგება შესწორებული სახით	5.600	2.000
წმინდა მოგება	4.000	3.600
საბოლოო გაუნაწილებელი მოგება	9.600	5.600

ამონაწერი ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნებიდან

1. 1.500 ლარის პროდუქცია, რომელიც გაიყიდა 20X1 წელს, შეცდომით იყო ასახული 20X1 წლის 31 დეკემბრის სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობის ნაშთში. ამ შეცდომის შესასწორებლად გადაანგარიშებულ იქნა 20X1 წლის ფინანსური ანგარიშგება.

დანართი 4

ამონაგები

წინამდებარე დანართი მხოლოდ თვალსაჩინოებისათვის არის განკუთვნილი და არ წარმოადგენს სტანდარტის ნაწილს. დანართის მიზანია გვიჩვენოს, თუ როგორ გამოიყენება სტანდარტი, დანიშნულებისამებრ, სხვადასხვა კომერციულ სიტუაციაში. მაგალითებში ყურადღება გამახვილებულია ოპერაციის ცალკეულ ასპექტებზე და არ ითვალისწინებს მასთან დაკავშირებულ ყველა ფაქტორს, რომელმაც შესაძლოა გავლენა მოახდინოს ამონაგების აღიარებაზე. მაგალითებში, ჩვეულებრივ, იგულისხმება, რომ მოსალოდნელია საწარმოში მომავალი ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლა და შესაძლებელია ამონაგების თანხისა და გაწეული ან მომავალში გასაწევი დანახარჯების საიმედოდ შეფასება. მაგალითები არ სცილდება სტანდარტის ფარგლებს ან არ ცვლის სტანდარტებს.

საქონლის რეალიზაცია

1. გარიგება საქონლის შემდგომი მიწოდების შესახებ, როდესაც საქონლის მიწოდების გადავადება ხდება მყიდველის მოთხოვნით, მაგრამ მყიდველი იღებს საკუთრების უფლებას და ანგარიშის განაღდებას ვალდებულებას.

ამონაგების აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც მყიდველი მიიღებს საკუთრების უფლებას, იმ პირობით, რომ:

- ა) შესაძლებელი იქნება საქონლის მიწოდების განხორციელება;
- ბ) სახეზე არსებობს ის საქონელი, რომელიც იდენტიფიცირებულია და მზად არის მყიდველისათვის გასაგზავნად იმ მომენტისათვის, როდესაც ხდება რეალიზაციის აღიარება;
- გ) მყიდველი სპეციალური შეთანხმების შესაბამისად ადასტურებს საქონლის მიწოდების გადავადებას; და
- დ) გამოიყენება გადახდის ჩვეულებრივი პირობები.

ამონაგების აღიარება არ ხდება, თუ არსებობს მხოლოდ საქონლის შექმნის ან წარმოების სურვილი, მისი დროულად მიწოდების მიზნით.

2. გაგზავნილი საქონელი ექვემდებარება გარკვეულ პირობებს:

- ა) დამონტაჟება და ტექნიკური შემოწმება;

ამონაგების აღიარება ჩვეულებრივ მაშინ ხდება, როდესაც მყიდველი მიიღებს მიწოდებულ საქონელს და მისი დამონტაჟება და ტექნიკური შემოწმება დამთავრდება. მიუხედავად ამისა, ამონაგების აღიარება მყიდველის მიერ შესაძლოა განხორციელდეს მიწოდებული საქონლის მიღებისთანავე იმ შემთხვევაში, როდესაც:

- I) დამონტაჟების პროცესი მარტივია. მაგალითად, ქარხანაში შემოწმებული ტელემიმღები საჭიროებს მხო-

ლოდ გახსნას და დენის წყაროსთან და ანტენასთან მიერთებას; ან

II) ტექნიკური შემოწმება ხორციელდება მხოლოდ საბოლოო სახელშეკრულებო ფასების დადგენის მიზნით. მაგალითად, რკინის მადნის, შაქრის ან პარკოსანი სოიის გაგზავნა.

ბ) შეთანხმება, როდესაც მყიდველს აქვს საქონლის დაბრუნების შეზღუდული უფლებები;

თუ საქონლის დაბრუნების შესაძლებლობები განუსაზღვრელია, ამონაგების აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც მყიდველი ოფიციალურად მიიღებს გაგზავნილ საქონელს ან საქონელი მიტანილია ადგილზე და უარის თქმის ვადა ამოწურულია.

გ) კონსიგნაცია, როდესაც საქონლის მიმღები (მყიდველი) თავის თავზე იღებს ვალდებულებას, რათა საქონელი გაყიდოს ტვირთის მიმწოდებლის სახელით;

საქონლის გამგზავნი ამონაგებს აღიარებს მაშინ, როდესაც საქონლის მიმღები მას მესამე პირზე გაყიდის.

დ) ფულადი სახსრები საქონლის მიწოდებისთანავე.

ამონაგების აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც საქონლის მიწოდება განხორციელდება და გამყიდველი ან მისი აგენტი მიიღებს ფულად სახსრებს.

3. გადავადებული რეალიზაცია, რომლის დროსაც საქონლის მიწოდება განხორციელდება მხოლოდ მაშინ, როდესაც მყიდველი საბოლოოდ გაასწორებს ანგარიშს, ნაწილ-ნაწილ გადახდის პირობებში.

ამგვარი რეალიზაციიდან ამონაგების აღიარება ხდება მას შემდეგ, როდესაც საქონელი ადგილზე იქნება მიტანილი. მიუხედავად ამისა, თუ აშკარაა, რომ საქონლის უდიდესი ნაწილის რეალიზაცია განხორციელდა, ამონაგების აღიარება შესაძლებელია მაშინ, როდესაც მნიშვნელოვანი თანხები უკვე მიღებული იქნება იმ პირობით, რომ საწყობში არსებული საქონელი განსაზღვრულია და მზად არის მყიდველისათვის გასაგზავნად.

4. ისეთი შეკვეთა, როდესაც გადახდა (ან ნაწილობრივი გადახდა) ხორციელდება ავანსად იმ საქონლის მოწოდებისათვის, რომელიც მოცემულ მომენტში არ არსებობს სასაქონლო-მატერიალური მარაგის სახით. მაგალითად, როდესაც საქონლის წარმოება ისევ გრძელდება, ან მისი მიწოდება მომხმარებლისათვის უშუალოდ მესამე პირის მიერ უნდა განხორციელდეს.

ამონაგების აღიარება მოხდება მაშინ, როდესაც საქონელი მიტანილი იქნება მყიდველთან.

5. საქონლის რეალიზაციასა და უკან შესყიდვაზე (სვოპის ოპერაციების გარდა) ისეთი შეთანხმება, როდესაც გამყიდველი იმავდროულად თანახმაა მოგვიანებით უკან შეისყიდოს საქონელი, ან გამყიდველს აქვს მოთხოვნის ოფციონი საქონლის უკან შესყიდვაზე ან მყიდველს აქვს გამყიდველისაგან საქონლის მიღების ოფციონი.

აუცილებელია შეთანხმების პირობების გაანალიზება იმის დასადგენად, არსებითად გადასცა თუ არა გამყიდველმა მყიდველს ფლობის რისკი და სარგებელი და, აქედან გამომდინარე, ხდება ამონაგების აღიარება. როდესაც გამყიდველი იტოვებს ფლობის რისკსა და სარგებელს, მიუხედავად იმისა, რომ საკუთრების იურიდიული უფლება გადაცემულია, ოპერაცია წარმოადგენს ფინანსურ შეთანხმებას და არ წარმოშობს ამონაგებს.

6. საქონლის რეალიზაცია შუამავალ მხარეზე, მაგალითად: დისტრიბუტორებზე, დილერებზე ან სხვა პირებზე, რომლებიც ახორციელებენ საქონლის გადაყიდვას.

ჩვეულებრივ, ამგვარი რეალიზაციიდან ამონაგების აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც მოხდება საქონლის ფლობის რისკებისა და სარგებლის გადაცემა. მიუხედავად ამისა, თუ მყიდველი არსებითად მოქმედებს როგორც აგენტი, რეალიზაცია ითვლება კონსიგნაციურ რეალიზაციად.

7. ხელმოწერა პერიოდულ გამოცემებსა და სხვა მსგავს პროდუქციაზე

როდესაც არსებულ საქონელს დროის ყოველ მონაკვეთში ერთნაირი ღირებულება აქვს, ამონაგების აღიარება ხდება წრფივი მეთოდის საფუძველზე იმ პერიოდის განმავლობაში, როდესაც ხორციელდება საქონლის გაგზავნა. თუ საქონლის ღირებულება სხვადასხვანაირია სხვადასხვა საანგარიშგებო პერიოდში, ამონაგების აღიარება უნდა მოხდეს გაგზავნილი საქონლის სარეალიზაციო ღირებულების თანაფარდობის საფუძველზე, ყველა ხელმოწერილი საქონლის მთლიანი შეფასებული სარეალიზაციო ღირებულების მიმართ.

8. რეალიზაცია ნაკადებით, როდესაც ანაზღაურების მიღება ხორციელდება ნაწილ-ნაწილ

სარეალიზაციო ფასთან დაკავშირებული ამონაგები, პროცენტის გამოკლებით, უნდა აღიარდეს რეალიზაციის თარიღით. სარეალიზაციო ფასი წარმოადგენს ანაზღაურების დისკონტირებულ ღირებულებას, რომელიც განისაზღვრება ნაწილ-ნაწილ მისაღები თანხების დისკონტირების გზით, დროებითი საპროცენტო განაკვეთის საფუძველზე.

თვითონ პროცენტი აღიარებული იქნება ამონაგების სახით, რადგან მისი გამომუშავება ხდება იმ დროის პროპორციულად, რომელიც გაითვალისწინება დროებითი საპროცენტო განაკვეთისათვის.

9. უძრავი ქონების რეალიზაცია

ჩვეულებრივ, ამონაგების აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც საკუთრების იურიდიული უფლება გადაეცემა მყიდველს. მიუხედავად ამისა, წილობრივი პროცენტი ქონებაში მყიდველს შესაძლოა ეკუთვნოდეს იურიდიული უფლების გადაცემამდეც და, ამდენად, ფლობის რისკი და სარგებელი უკვე გადაცემულია ამ სტადიაზე. ასეთ შემთხვევაში, თუ გამყიდველისათვის აუცილებელი არაა ხელშეკრულების შესასრულებლად განახორციელოს შემდგომი მნიშვნელოვანი ქმედებები, მიზანშეწონილი იქნება ამონაგების აღიარება. სხვა შემთხვევაში, თუ გამყიდველს აღებული აქვს ვალდებულება, რომ ნებისმიერი მნიშვნელოვანი ქმედება უნდა შესრულდეს წილობრივი და/ან იურიდიული უფლების გადაცემის შემდეგ, ამონაგების აღიარება მოხდება ამ ქმედებების შესრულების შემდეგ. მაგალითად, შენობა ან სხვა რომელიმე ნაგებობა, რომლის მშენებლობაც არ დამთავრებულია.

ზოგჯერ, შესაძლოა უძრავი ქონება გაიყიდოს, მაგრამ გრძელდებოდეს გამყიდველის გარკვეული უფლებები,

მაგალითად, როდესაც არ ხდება ფლობის რისკისა დასარგებლის გადაცემა. ამის მაგალითია გაყიდვისა და უკუშესყიდვის ისეთი შეთანხმებები, რომელიც გულისხმობს მოთხოვნისა და მიღების ოფციონებს და შეთანხმება, რომლითაც გამყიდველი იძლევა ქონების დროებითი სარგებლობის გარანტიას, ან მყიდველს გარკვეული პერიოდის განმავლობაში აძლევს ინვესტიციებიდან უკუგების გარანტიას. ასეთ შემთხვევაში, გამყიდველის გაგრძელებადი მონაწილეობის ხასიათი და ზომა განისაზღვრება იმის მიხედვით, თუ როგორ ხდება ოპერაციის გათვალისწინება. ეს ოპერაცია შესაძლოა გათვალისწინებული იყოს როგორც რეალიზაცია ან დაფინანსება, იჯარა ან რომელიმე სხვა შეთანხმება მოგების განაწილების შესახებ. თუ ეს ოპერაცია აისახება როგორც რეალიზაცია, გამყიდველის გაგრძელებადი მონაწილეობის არსებობის გამო შესაძლოა ამონაგების აღიარება გადაიდოს.

გამყიდველმა ასევე უნდა გაითვალისწინოს გადახდის საშუალებები და მყიდველის ანაზღაურების ვალდებულებების შესრულების საფუძვლები. მაგალითად, როდესაც მიღებულია ერთობლივი ანაზღაურების თანხა, მათ შორის მყიდველის საწყისი ან შემდგომი ანაზღაურების თანხები, საკმარისი არ არის იმის დასადასტურებლად, რომ მყიდველი შეასრულებს თავის ვალდებულებებს, ამონაგების აღიარება უნდა მოხდეს მხოლოდ მიღებული ფულადი სახსრების ფარგლებში.

მომსახურების გაწევა

10. დამონტაჟების საფასური

დამონტაჟების საფასურის აღიარება ამონაგების სახით ხდება დამონტაჟების დამთავრების სტადიის მითითებით, თუ იგი დაკავშირებული არ არის ისეთი პროდუქციის რეალიზაციასთან, როდესაც ამონაგების აღიარება ხდება საქონლის რეალიზაციის შემდეგ.

11. ისეთი მომსახურების ანაზღაურება, რომელიც ჩაირთვება პროდუქციის ფასში

თუ პროდუქციის სარეალიზაციო ფასში შედის შემდგომი მომსახურების დადგენილი თანხა (მაგალითად, რეალიზაციის შემდგომი ტექნიკური უზრუნველყოფა და პროდუქციის ხარისხის ამაღლება პროგრამული უზრუნველყოფის გაყიდვისას), ხდება ამ თანხის გადატანა და იმ საანგარიშგებო პერიოდის ამონაგების სახით აღიარება, როდესაც შესრულდება მომსახურება. გადატანილი თანხა ის თანხაა, რომელიც ხელშეკრულების პირობების თანახმად დაფარავს მომსახურების მოსალოდნელ დანახარჯებს, ამ მომსახურებიდან გარკვეული მოგების მიღებასთან ერთად.

12. სარეკლამო საკომისიო გადასახდელი

საინფორმაციო საშუალებების საკომისიო გადასახდელის აღიარება ხდება მანამ, სანამ საზოგადოება გაეცნობა შესაბამის რეკლამას ან სარეკლამო ფილმს. საწარმო-სარეკლამო საკომისიო გადასახდელის აღიარება ამონაგების სახით ხდება პროექტის დამთავრების სტადიის მითითებით.

13. სადაზღვევო კომპანიების საკომისიო გადასახდელები

სადაზღვევო კომპანიების მიღებული ან მისაღები ისეთი საკომისიო გადასახდელები, რომლებიც არ მოითხოვს სადაზღვევო კომპანიისაგან შემდგომი მომსახურების გაწევას, კომპანიის მიერ ამონაგების სახით აღიარებული იქნება შესაბამისი სადაზღვევო პოლისის ძალაში შესვლის თარიღით ან მისი განახლების თარიღით. მიუხედავად ამისა, როდესაც მოსალოდნელია, რომ სადაზღვევო კომპანიისაგან მოთხოვნილი იქნება შემდგომი მომსახურების გაწევა სადაზღვევო პოლისის ვადის განმავლობაში, საკომისიო გადასახდელი ან მისი ნაწილი გადაიტანება და აღიარებული იქნება იმ პერიოდის ამონაგების სახით, რომლის განმავლობაშიც მოქმედებს პოლისი.

14. ფინანსური მომსახურების საკომისიო გადასახდელები

ფინანსური მომსახურების საკომისიო გადასახდელების ამონაგების სახით აღიარება დამოკიდებულია გადასახდელის დანიშნულებაზე და მასთან დაკავშირებული ნებისმიერი ფინანსური ინსტრუმენტის აღრიცხვის მეთოდზე. ფინანსური მომსახურების საკომისიო გადასახდელის აღწერა შესაძლოა ვერ ასახავდეს გაწეული მომსახურების ხასიათსა და შინაარსს. ამიტომ აუცილებელია ერთმანეთისაგან გაიმიჯნოს: ის გადასახდელი, რომელიც ფინანსური ინსტრუმენტისაგან შემოსავლის განუყოფელი ნაწილია; გადასახდელი, რომელიც მიიღება გაწეული მომსახურების შედეგად და გადასახდელი, რომელიც მიიღება მნიშვნელოვანი ქმედებების შესრულების შედეგად.

ა) საკომისიო გადასახდელი, რომელიც ფინანსური ინსტრუმენტიდან შემოსავლის განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს.

ასეთი საკომისიო გადასახდელი, ჩვეულებრივ, განიხილება როგორც რეალური შემოსავლის კორექტირება. მიუხედავად ამისა, თუ ფინანსური ინსტრუმენტის შეფასება ხდება მისი თავდაპირველი აღიარების შემდგომი რეალური ღირებულებით, გადასახდელის აღიარება ამონაგების სახით მაშინ ხდება, როდესაც ფინანსური ინსტრუმენტი თავდაპირველად აღიარდება.

ი) საწარმოს მიერ მიღებული საკომისიო გადასახდელი, რომელიც წარმოიშობა ისეთი ფინანსური ინსტრუმენტის შექმნით ან შეძენით, რომელსაც საწარმო ფლობს ინვესტიციების სახით.

ამგვარი საკომისიო გადასახდელი შეიძლება ჩაირთოს ისეთი საქმიანობის ანაზღაურებაში (კომპენსაციაში), როგორცაა: მსესხებლის ფინანსური მდგომარეობის შეფასება, გარანტიების შეფასება და რეგისტრაცია, უზრუნველყოფა და ფასიანი ქაღალდების სხვა სახის შეთანხმებები, ინსტრუმენტის პირობების განხილვა, დოკუმენტების მომზადება და გაფორმება. ასეთი ტიპის საკომისიო გადასახდელები წარმოადგენს იმ გაგრძელებადი მონაწილეობის წარმოქმნის განუყოფელ ნაწილს, რომლის შედეგადაც წარმოიშობა ფინანსური ინსტრუმენტი და შესაბამისი პირდაპირი დანახარჯები. ეს გადასახდელები გადატანილ და აღიარებულ უნდა იქნეს როგორც

რეალური ამონაგების კორექტირება.

II) ვალდებულებების საკომისიო, რომელსაც საწარმო იღებს სესხის ორგანიზებასა და შესყიდვასთან დაკავშირებით

თუ მოსალოდნელია, რომ საწარმო დადებს სპეციფიკურ სასესხო ხელშეკრულებას, მიღებული საკომისიო განიხილება ფინანსური ინსტრუმენტის შექმნის გაგრძელებადი მონაწილეობის კომპენსაციის სახით; ეს გადასახდელი გადავადებულ და აღიარებულ უნდა იქნეს როგორც რეალური შემოსავლის კორექტირება. თუ ვალდებულების ვადა ამოიწურება და საწარმო სესხს არ გასცემს, საკომისიო გადასახდელის აღიარება ამონაგების სახით ხდება ხელშეკრულების ვადის გასვლის თარიღით.

ბ) საზღაური, რომელიც წარმოიქმნება გაწეული მომსახურების შედეგად.

I) საზღაური სესხის მომსახურებასთან დაკავშირებით.

საწარმოს მიერ მისაღები საზღაური, რომელიც დარიცხულია სესხის მომსახურებისათვის, ამონაგების სახით უნდა აღიარდეს მომსახურების გაწევის მომენტისათვის. თუ საწარმო ყიდის სესხს, მაგრამ ამ სესხის მთლიანი მომსახურებისათვის იღებს ჩვეულებრივზე უფრო დაბალ საზღაურს, საწარმომ უნდა გადაავადოს სესხის სარეალიზაციო ფასის ნაწილი მომავალ პერიოდში და ამონაგების სახით აღიაროს მომსახურების გაწევისთანავე;

II) სესხის ორგანიზების ან შესყიდვის საკომისიო გადასახდელის ვალდებულება.

თუ მცირეა იმის ალბათობა, რომ სპეციფიკური სასესხო შეთანხმება მიღწეული იქნება, საკომისიო გადასახდელის ამონაგების სახით აღიარება ხდება საკონტრაქტო ვალდებულების ვადის განმავლობაში, დროის პროპორციულობის მეთოდით.

გ) საკომისიო, რომელიც დაკავშირებულია ისეთ მნიშვნელოვან ქმედებებთან, რომელიც ყველაზე მნიშვნელოვანია სხვა დანარჩენ ქმედებებთან შედარებით.

საკომისიო გადასახდელის ამონაგების სახით აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც ეს მნიშვნელოვანი ქმედება განხორციელდება ისე, როგორც ნაჩვენებია შემდეგ მაგალითებში:

I) საკომისიო გადასახდელეები კლიენტისათვის აქციების განაწილებისას;

საკომისიო გადასახდელეების აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც აქციები განაწილებულია;

II) მსესხებელსა და ინვესტორს შორის სესხის განთავსების შეთანხმების საკომისიო გადასახდელი;

საკომისიო გადასახდელის ამონაგების სახით აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც სესხი შეთანხმებულია.

15. სააბონემენტო საზღაური

ამონაგები მხატვრული, თეატრალური წარმოდგენიდან, წვეულებიდან და სხვა განსაკუთრებული შემთხვევებიდან აღიარებული იქნება მაშინ, როდესაც ხდება ამგვარი მოვლენები. როდესაც აბონემენტი იყიდება რამდენიმე მოვლენისათვის, საზღაური ნაწილდება თითოეულ მოვლენაზე ისეთი მეთოდით, რომელიც ასახავს თითოეული მოვლენის დროს გაწეული მომსახურების მოცულობას.

16. სწავლის საფასური

საფასურის ამონაგებად აღიარება ხდება სწავლების პერიოდის განმავლობაში.

17. პირველადი შენატანი და საწევრო გადასახდელეები

პირველადი შენატანი დამოკიდებულია გაწეული მომსახურების ხასიათზე. თუ შენატანი მხოლოდ წევრობის უფლებას იძლევა და ყველა სხვა სახის მომსახურების თუ პროდუქციის ანაზღაურება ცალკე ხდება, ან თუ ეს არის ცალკე წლიური ხელმოწერა, გადასახდელის აღიარება ამონაგების სახით ხდება მაშინ, როდესაც არ არსებობს რაიმე მნიშვნელოვანი განუსაზღვრელობა მათ მიღებასთან დაკავშირებით. თუ გადასახდელი იძლევა იმის უფლებას, რომ წევრები უზრუნველყოფილ იქნენ სხვადასხვა სახის მომსახურებით ან პუბლიკაციებით წევრობის პერიოდში, ან საქონლით მომსახურებით არაწევრებთან შედარებით უფრო დაბალი ფასებით, მაშინ მისი აღიარება ამონაგების სახით ხდება ისეთი მეთოდით, რომელიც ასახავს გაწეული შეღავათების პერიოდულობას, შინაარსსა და ღირებულებას.

18. ფრანშიზის საფასური

ფრანშიზის საფასურმა შესაძლოა დაფაროს მომსახურების, მოწყობილობისა და სხვა მატერიალური აქტივებისა და ნოუჰაუს თავდაპირველი და შემდგომი მიწოდება. შესაბამისად, ფრანშიზის საფასურის აღიარება ამონაგების სახით ხდება ისეთი მეთოდით, რომელიც ასახავს საფასურის დარიცხვის მიზანს. ქვემოთ ნაჩვენებია ფრანშიზის საზღაურის აღიარების მეთოდები:

ა) მოწყობილობისა და სხვა მატერიალური აქტივების მიწოდება;

გაყიდული აქტივების რეალურ ღირებულებაზე დაფუძნებული თანხა ამონაგების სახით აღიარებული იქნება მაშინ, როდესაც ყველა საქონელი მიწოდებული იქნება, ან გადაცემულია საკუთრების უფლება.

ბ) თავდაპირველი და შემდგომი მომსახურების გაწევა;

საფასური გაგრძელებადი მომსახურებისათვის, თავდაპირველი გადასახდელის ნაწილი იქნება ის თუ ცალკე გადახდილი, ამონაგების სახით უნდა აღიარდეს მაშინ, როდესაც მომსახურება განხორციელდება. თუ ცალკე გამოყოფილი გადასახდელი ვერ ფარავს გაგრძელებადი მომსახურების ღირებულებას, შესაბამის მოგებასთან ერთად, მაშინ თავდაპირველი გადასახდელის ნაწილი, რომელიც საკმარისია გაგრძელებადი მომსახურების ხარჯების დასაფარად და ამ მომსახურებიდან შესაბამისი მოგების მისაღებად, გადაიტანება მომავალ პერიოდში და ამონაგებად იქნება აღიარებული მომსახურების განხორციელების შემდეგ.

შეთანხმება ფრანშიზის შესახებ შესაძლოა ითვალისწინებდეს ისეთ პირობებს, რომ ფრანშიზის მიმწოდებელი საწარმო მოწყობილობას, სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობებს ან სხვა მატერიალურ აქტივებს მიაწოდებს უფრო დაბალ ფასში, ვიდრე სხვას, ან ამგვარი რეალიზაციიდან ვერ უზრუნველყოფს შესაფერის მოგებას.

ასეთ შემთხვევაში, თავდაპირველი გადასახდელის ის ნაწილი, რომელიც საკმარისია ფასში გათვალისწინებული დანახარჯების დასაფარავად და ამგვარი რეალიზაციიდან შესაბამისი მოგების მისაღებად, გადატანილ უნდა იქნეს მომავალ პერიოდში და ამონაგების სახით აღიარდეს იმ პერიოდის განმავლობაში, როდესაც მოსალოდნელია საქონლის გაყიდვა ფრანშიზით. თავდაპირველი საფასურის ნაშთი ამონაგების სახით უნდა აღიარდეს მაშინ, როდესაც დასრულდება ყველა თავდაპირველი მომსახურება და ფრანშიზის მიმწოდებლისაგან სხვა ძირითადი ვალდებულებებიც (როგორცაა: დახმარება ადგილსამყოფელის შესარჩევად, პერსონალის სწავლებაში, დაფინანსებასა და რეკლამაში) შესრულდება.

თავდაპირველი მომსახურება და სხვა ვალდებულებები ფრანშიზის შეთანხმებების ფარგლებში შესაძლოა დამოკიდებული იყოს სხვადასხვა სავაჭრო საწარმოზე. ასეთ შემთხვევაში, თავდაპირველი მომსახურების საფასურის აღიარება ამონაგების სახით ხდება იმ სავაჭრო საწარმოთა რიცხვის პროპორციულად, რომელთათვისაც თავდაპირველი მომსახურების გაწევა, ძირითადად, დასრულდა.

თუ თავდაპირველი საფასურის ამოღება ხდება ხანგრძლივი პერიოდის მანძილზე და არსებობს გარკვეული განუსაზღვრელობა მათი სრულად ამოღების შესაძლებლობებში, ამონაგების აღიარება ხდება ისევე ნაწილ-ნაწილ, როგორც ფულის მიღება.

გ) საზღაური ფრანშიზის გაგრძელებაზე;

საზღაური, რომელიც დაირიცხება ფრანშიზის ან სხვა სახელშეკრულებო მომსახურების გაგრძელების შესახებ, ხელშეკრულებით უზრუნველყოფილი უფლების გამოყენებისათვის, ამონაგების სახით მაშინ უნდა აღიარდეს, როდესაც განხორციელდება მომსახურება და გამოყენებული იქნება ეს უფლებები.

დ) სააგენტო ოპერაციები;

ფრანშიზის გამცემსა და ფრანშიზის მიმღებს შორის შეიძლება ადგილი ჰქონდეს ისეთ ოპერაციებს, როდესაც ფრანშიზის გამცემი არსებითად საქმიანობას ეწევა ფრანშიზის მიმღების აგენტის სახით. მაგალითად, ფრანშიზის გამცემმა საწარმომ ფრანშიზის მიმღებისათვის შესაძლოა შეუკვეთოს დამხმარე მასალები და ორგანიზაცია გაუკეთოს მის მიწოდებას ყოველგვარი სარგებლის გარეშე. ასეთი ოპერაციები არ წარმოშობს ამონაგებს.

19. სამომხმარებლო პროგრამული უზრუნველყოფის დამუშავების საზღაური

სამომხმარებლო პროგრამული უზრუნველყოფის დამუშავების საზღაური ამონაგებად უნდა აღიარდეს ამ სამუშაოთა დამთავრების სტადიის მითითებით, მიწოდების შემდგომი მომსახურების დასრულების პერიოდის ჩათვლით.

როიალტები

20. სალიცენზიო გადასახდელი და როიალტები

სალიცენზიო გადასახდელი და როიალტები, რომელთა გადახდა ხდება საწარმოს აქტივების გამოყენებისათვის (როგორცაა: სავაჭრო ნიშნები, პატენტები, პროგრამული უზრუნველყოფა, მუსიკოსების საავტორო უფლებები, მუსიკალური ჩანაწერები და მხატვრული ფილმები), ჩვეულებრივ, აღიარებული უნდა იყოს შესაბამისი შეთანხმების შინაარსის მიხედვით. პრაქტიკული თვალსაზრისით, ამის განხორციელება შესაძლებელია წრფივი მეთოდის გამოყენებით შეთანხმების ვადის განმავლობაში. მაგალითად, როდესაც ლიცენზია გულისხმობს რომელიმე კონკრეტული ტექნოლოგიის საკუთრების უფლებას, დროის გარკვეულ პერიოდში.

ფიქსირებულ გადასახდელზე და არაკომპენსირებად გარანტიებზე უფლებების გადაცემას შეუქცევადი ხელშეკრულების დროს, რომელიც ლიცენზიის მიმღებს უფლებას აძლევს თავისუფლად გამოიყენოს ეს უფლებები და ლიცენზიის გამცემს არ რჩება არავითარი შესასრულებელი ვალდებულებები, არსებითად რეალიზაციას ნიშნავს. მაგალითად, სალიცენზიო შეთანხმება პროგრამული უზრუნველყოფის გამოყენების შესახებ, როდესაც ლიცენზიის გამცემს მიწოდების შემდეგ არავითარი ვალდებულება არა აქვს. მეორე მაგალითი, ბაზარზე მხატვრული ფილმის ჩვენების უფლებების გადაცემა, სადაც ლიცენზიის გამცემს არა აქვს დისტრიბუტორის კონტროლის უფლება და შემდგომში ბილეთების გაყიდვიდან არ მოელის შემოსავლების მიღებას. ასეთ შემთხვევებში, ამონაგების აღიარება ხდება გაყიდვისთანავე.

ზოგჯერ, სალიცენზიო გადასახდელის ან როიალტის მიღება ან არმიღება დამოკიდებულია მომავალი პერიოდის მოვლენებზე. ასეთ შემთხვევაში, ამონაგების აღიარება ხდება მხოლოდ მაშინ, როდესაც შესაძლებელია სალიცენზიო გადასახდელის ან როიალტის მიღება, რაც, ჩვეულებრივ, განხორციელდება მას შემდეგ, როდესაც ამ მოვლენას ექნება ადგილი.

ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები და პირობითი აქტივები

ნაწილი „ა“

ცხრილები _ ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები, პირობითი აქტივები და ანაზღაურება

წინამდებარე დანართის მიზანია სტანდარტის მე-13 თავში _ „ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები და პირობითი აქტივები“ _ გათვალისწინებული მოთხოვნების შეჯამება. იგი არ წარმოადგენს სტანდარტის ნაწილს და წაკითხულ და აღქმულ უნდა იქნეს სტანდარტის სრულ ტექსტთან ერთად.

ანარიცხები და პირობითი ვალდებულებები

როდესაც წარსული ეკონომიკური მოვლენების შედეგად შესაძლოა მომავალში ადგილი ჰქონდეს ეკონომიკურ სარგებელში განივებული რესურსების გასვლას: ა) მიმდინარე მოვალეობის; ან ბ) შესაძლო მოვალეობა დაფარვის მიზნით, რომელთა არსებობა დასტურდება ერთი ან მეტი განუსაზღვრელი მოვლენის მომავალში მოხდენით ან არმოხდენით, რომელიც მთლიანად არ ექვემდებარება საწარმოს კონტროლს.		
არსებობს მიმდინარე მოვალეობა, რომლის დასაფარად მოსალოდნელია რესურსების გასვლა.	არსებობს შესაძლო მოვალეობა ან მიმდინარე მოვალეობა, რომლის დასაფარად შესაძლოა მოხდეს, მაგრამ უფრო შესაძლოა არ მოხდეს რესურსების გასვლა.	არსებობს შესაძლო მოვალეობა ან მიმდინარე მოვალეობა, როდესაც რესურსების გასვლა შორეულ მომავალშია მოსალოდნელი.
ხდება ანარიცხის აღიარება. მოითხოვება ანარიცხების შესახებ ინფორმაციის გახსნა.	არ ხდება ანარიცხის აღიარება. მოითხოვება პირობითი ვალდებულების შესახებ ინფორმაციის გახსნა.	არ ხდება ანარიცხის აღიარება. არ მოითხოვება ინფორმაციის გახსნა.

პირობითი ვალდებულება წარმოიქმნება აგრეთვე იშვიათ შემთხვევებში, როდესაც არსებობს ვალდებულება, რომელიც ვერ აღიარდება, რადგან შეუძლებელია მისი საიმედოდ შეფასება. მოითხოვება პირობითი ვალდებულების შესახებ ინფორმაციის გახსნა.

პირობითი აქტივები

როდესაც წარსული ეკონომიკური მოვლენების შედეგად შესაძლოა წარმოიქმნას აქტივი, რომლის არსებობას დაადასტურებს მხოლოდ ერთი ან მეტი ისეთი განუსაზღვრელი მოვლენის მომავალში მოხდენა ან არმოხდენა, რომელიც მთლიანად არ ექვემდებარება საწარმოს კონტროლს.		
ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლა, ფაქტობრივად, ეჭვს არ იწვევს.	ეკონომიკური სარგებლის შემოსვლა მოსალოდნელია, მაგრამ არ არის ნამდვილად განსაზღვრული.	შემოსვლა არ არის მოსალოდნელი.
აქტივი არ არის პირობითი აქტივი.	არ ხდება აქტივის აღიარება. მოითხოვება ინფორმაციის გახსნა.	არ ხდება აქტივის აღიარება. არ მოითხოვება ინფორმაციის გახსნა.

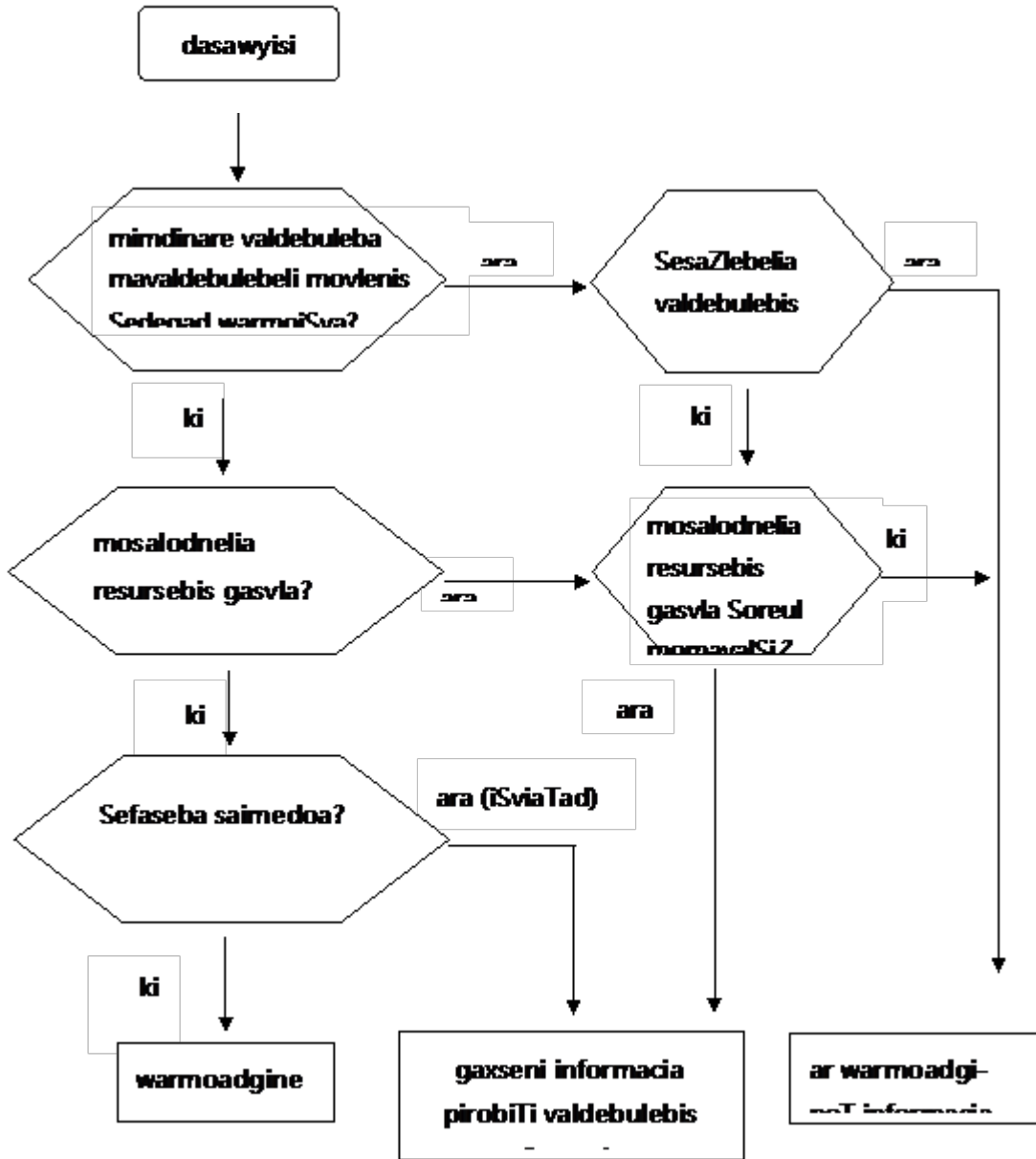
ანაზღაურება

მოსალოდნელია, რომ ანარიცხების დასაფარავ დანახარჯებს მთლიანად ან ნაწილობრივ ანაზღაურებს სხვა მხარე.		
საწარმოს არა აქვს მოვალეობა დანახარჯების იმ ნაწილზე, რომელიც სხვა მხარის მიერ უნდა ანაზღაურდეს.	მოვალეობა იმ თანხისათვის, რომლის ანაზღაურება მოსალოდნელია, ეკისრება საწარმოს და, ფაქტობრივად, ეჭვგარეშეა, რომ საწარმო მიიღებს ანაზღაურებას, თუ ანარიცხს დაფარავს.	მოვალეობა იმ თანხისათვის, რომლის ანაზღაურება მოსალოდნელია, ეკისრება საწარმოს და, ფაქტობრივად, არ არის განსაზღვრული, რომ საწარმო მიიღებს ანაზღაურებას, თუ ანარიცხს დაფარავს.
საწარმო ერთეულს არა აქვს ვალდებულება იმ თანხაზე, რომელიც უნდა ანაზღაურდეს. არ მოითხოვება ინფორმაციის გახსნა.	ანაზღაურება აღიარებულია ცალკე აქტივად ბალანსში და შესაძლოა გამოიქვითოს ხარჯებიდან მოგებისა და ზარალის ანგარიშგებაში. მოსალოდნელ ანაზღაურებასთან დაკავშირებით აღიარებული თანხა არ აღემატება ვალდებულებას. ანაზღაურება აისახება განმარტებით შენიშვნებში იმ თანხასთან ერთად, რომელიც აღიარდა ანაზღაურებასთან დაკავშირებით.	მოსალოდნელი ანაზღაურება აქტივად არ არის აღიარებული. მოსალოდნელი ანაზღაურება აისახება განმარტებით შენიშვნებში.

გადაწყვეტილების მიღების ხე

გადაწყვეტილების მიღების ხე წარმოადგენს ანარიცხებსა და პირობით ვალდებულებებთან დაკავშირებული, სტანდარტით განსაზღვრული მოთხოვნების შეჯამებას. იგი არ წარმოადგენს სტანდარტის ნაწილს და წაკითხულ და აღქმულ უნდა იქნეს სტანდარტის სრულ ტექსტთან ერთად.

შენიშვნა: იშვიათ შემთხვევაში ნათელი არ არის, არსებობს თუ არა მიმდინარე მოვალეობა. ასეთ შემთხვევაში ითვლება, რომ წარსული მოვლენა წარმოქმნის მიმდინარე მოვალეობას, თუ ყველა არსებული დასაბუთების გათვალისწინებით, უფრო მოსალოდნელია მიმდინარე მოვალეობის არსებობა, ვიდრე არარსებობა ბალანსის შედგენის თარიღისათვის.

მაგალითები: აღიარება

წინამდებარე დანართი განკუთვნილია სტანდარტის პრაქტიკული გამოყენების თვალსაჩინოებისათვის, რათა უფრო ნათელი გახდეს მისი მნიშვნელობა. იგი არ წარმოადგენს სტანდარტის ნაწილს.

მაგალითში განხილული ყველა საწარმოს საანგარიშგებო პერიოდი მთავრდება 31 დეკემბერს. გაკეთებულია დაშვება, რომ შესაძლებელია ნებისმიერი მოსალოდნელი რესურსების გასვლის საიმედოდ შეფასება. ზოგიერთ მაგალითში აღწერილი გარემოებების შედეგად შესაძლოა მივიღოთ აქტივების გაუფასურება – ეს ასპექტი განხილული არ არის ქვემოთ მოცემულ მაგალითებში.

სიტყვები „საუკეთესო შეფასება“ ეხება მიმდინარე ღირებულების თანხას, როდესაც ფულის დროითი ღირებულება არსებითია.

1-ლი მაგალითი: გარანტიები

პროდუქციის შესყიდვის დროს მწარმოებელი მყიდველებს გარანტიას აძლევს. რეალიზაციის ხელშეკრულების თანახმად, მწარმოებელი ვალდებულია გამოასწოროს ის საწარმოო წუნი – შეაკეთოს ან გამოცვალოს პროდუქცია, რომელიც აღმოჩენილი იქნება გაყიდვიდან სამი წლის განმავლობაში. წარსული გამოცდილების შედეგად მოსალოდნელია (ანუ უფრო მოსალოდნელია, ვიდრე არა) პრეტენზიები გარანტიებზე.

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად წარმოქმნილი მიმდინარე მოვალეობა – მავალდებულებელი მოვლენა არის პროდუქციის გაყიდვა გარანტიით, რაც წარმოქმნის იურიდიულ მოვალეობას.

ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა მოვალეობის შესასრულებლად – მოსალოდნელია ყველა გარანტიისათვის.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება ხდება წუნის გამოსწორების ხარჯების საუკეთესო შეფასების ოდენობით იმ პროდუქციაზე, რომელიც ბალანსის შედგენის თარიღამდე გაიყიდა.

მე-2ა მაგალითი: დაბინძურებული ნიადაგი – კანონმდებლობის მიღება, ფაქტობრივად, ექვს არ იწვევს

ნავთობის ინდუსტრიაში მომუშავე საწარმო აბინძურებს გარემოს. დღემდე მოქმედი კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს დაბინძურებული გარემოს გაწმენდას. მაგრამ 20X1 წლის 31 დეკემბერს, ფაქტობრივად, ექვგარეშეა, რომ მიღებული იქნება კანონი დაბინძურებული ნიადაგის გაწმენდის შესახებ, წლის დასრულების შემდეგ მოკლე პერიოდში.

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად მიღებული მიმდინარე მოვალეობა – მავალდებულებელი მოვლენა არის ნიადაგის დაბინძურება, დაბინძურებული გარემოს გაწმენდის შესახებ კანონმდებლობის ნამდვილად შემოღების გამო.

ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა მოვალეობის შესასრულებლად – მოსალოდნელია.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება მოხდება დაბინძურებული გარემოს გაწმენდის ხარჯების საუკეთესო შეფასების ოდენობით.

მე-2ბ მაგალითი: დაბინძურებული მიწა და კონსტრუქციული მოვალეობა

ნავთობის ინდუსტრიაში მომუშავე საწარმო აბინძურებს გარემოს. ქვეყანაში არ არსებობს გარემოსდაცვითი საკანონმდებლო ბაზა. მიუხედავად ამისა, საწარმოს აქვს ფართოდ გამოქვეყნებული გარემოსდაცვითი პოლიტიკა, რომელიც ითვალისწინებს საწარმოს მიერ ყველა სახის დაბინძურების გაწმენდას. საწარმო ასრულებს ხოლმე ფართოდ რეკლამირებულ პოლიტიკას.

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად მიღებული მიმდინარე ვალდებულება – მავალდებულებელი მოვლენა არის ნიადაგის დაბინძურება, რომელიც წარმოშობს კონსტრუქციულ ვალდებულებას, რადგან საწარმოს ქვეყამ წარმოშვა დაბინძურების გაწმენდის სამართლიანი მოლოდინი იმ პირებში, რომლებზეც გავლენას ახდენს დაბინძურება.

ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლის ვალდებულების დასაფარად – მოსალოდნელია.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება მოხდება დაბინძურებული გარემოს გაწმენდის ხარჯების საუკეთესო შეფასების ოდენობით.

მე-3 მაგალითი: გადახდილი თანხის დაბრუნების პოლიტიკა

საცალო ვაჭრობის მაღაზიის პოლიტიკა ითვალისწინებს უკმაყოფილო მომხმარებელთათვის შესყიდულ საქონელში გადახდილი თანხის დაბრუნებას, მიუხედავად იმისა, რომ მას არა აქვს თანხის დაბრუნების იურიდიული მოვალეობა. მაღაზიის ეს პოლიტიკა ფართოდ არის ცნობილი.

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად მიღებული მიმდინარე მოვალეობა – მავალდებულებელი მოვლენას წარმოადგენს პროდუქციის გაყიდვა, რომელიც წარმოქმნის კონსტრუქციულ მოვალეობას, რადგან მაღაზიის ქმედებებმა მომხმარებლებში წარმოქმნა მათ მიერ გადახდილი თანხის ანაზღაურების სამართლიანი მოლოდინი.

ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა ვალდებულების დასაფარად – მოსალოდნელია, რომ გაყიდული საქონლის ნაწილს დააბრუნებენ გადახდილი თანხის დაბრუნების მოთხოვნით.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება ხდება გადახდილი თანხის უკან დაბრუნების ხარჯების საუკეთესო შეფასების ოდენობით.

მე-4ა მაგალითი: განყოფილების დახურვა – განუხორციელებელი ბალანსის შედგენის თარიღამდე

20X1 წლის 12 დეკემბერს საწარმოს მმართველთა საბჭომ გადაწყვიტა განყოფილების გაუქმება. ბალანსის შედგენის თარიღამდე (20X1 წლის 31 დეკემბრამდე) აღნიშნული გადაწყვეტილება არ გააცნეს მათ, ვისზეც გავლენას ახდენდა აღნიშნული გადაწყვეტილება და არაფერი გაკეთებულა მიღებული გადაწყვეტილების განსახორციელებლად.

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად მიღებული მიმდინარე ვალდებულება – ადგილი არ ჰქონდა მავალდებულებელ მოვლენას. ამდენად, არ არსებობს მოვალეობა.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება არ ხდება.

მე-4ბ მაგალითი: განყოფილების დახურვა – მიღებული გადაწყვეტილების შეტყობინება/განხორციელება ბალანსის შედგენის თარიღამდე

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება არ ხდება.

20X1 წლის 12 დეკემბერს საწარმოს მმართველთა საბჭომ გადაწყვეტილება მიიღო კონკრეტული პროდუქციის მწარმოებელი ერთ-ერთი განყოფილების გაუქმების შესახებ. 20X1 წლის 20 დეკემბერს საბჭოში შეთანხმებულ იქნა განყოფილების გაუქმების დეტალური გეგმა. მომხმარებლებს დაეგზავნათ წერილები, რომლებშიც აღნიშნული იყო მათ მიერ მიწოდების ალტერნატიული წყაროს მოძიების აუცილებლობა. შეტყობინება მიიღეს ასევე განყოფილების თანამშრომლებმა, მათი სამუშაო ადგილების გაუქმების შესახებ.

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად მიღებული მიმდინარე მოვალეობა – მავალდებულებელ მოვლენას წარმოადგენს მიღებული გადაწყვეტილების შეტყობინება მომხმარებლებისა და მომუშავეებისათვის, რაც წარმოქმნის კონსტრუქციულ მოვალეობას შეტყობინების თარიღიდან, რადგან იგი იწვევს განყოფილების დახურვის სამართლიან მოლოდინს.

ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა ვალდებულების დასაფარად – მოსალოდნელია.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება ხდება 20X1 წლის 31 დეკემბერს განყოფილების დახურვის ხარჯების საუკეთესოდ შეფასების ოდენობით.

მე-5 მაგალითი: გამონაბოლქვის გამწმენდი ფილტრების დამონტაჟების იურიდიული მოვალეობა

ახალი კანონმდებლობის შესაბამისად, საწარმოს მოეთხოვება გამონაბოლქვის გამწმენდი ფილტრების დამონტაჟება 20X1 წლის 30 ივნისისათვის. საწარმოს არ დაუმონტაჟებია ფილტრები.

ა) ბალანსის შედგენის თარიღისათვის, 20X0 წლის 31 დეკემბერს.

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად მიღებული მიმდინარე მოვალეობა – არ არსებობს მოვალეობა, არ მომხდარა გამონაბოლქვის გამწმენდი ფილტრების დამონტაჟების ხარჯების ან კანონით გათვალისწინებული ჯარიმების მავალდებულებელი მოვლენა.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება არ ხდება გამონაბოლქვის გამწმენდი ფილტრების დამონტაჟების ხარჯებისათვის.

ბ) ბალანსის შედგენის თარიღისათვის, 20X1 წლის 31 დეკემბერს.

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად მიღებული მიმდინარე მოვალეობა – კვლავ არ არსებობს გამონაბოლქვის გამწმენდი ფილტრების დამონტაჟების მოვალეობა, რადგან არ მომხდარა მავალდებულებელი მოვლენა (გამონაბოლქვის გამწმენდი ფილტრების დამონტაჟება). თუმცა, შესაძლოა წარმოიქმნას კანონმდებლობით გათვალისწინებული ჯარიმების ან საურავების გადახდის ვალდებულება, რადგან ადგილი ჰქონდა მავალდებულებელ მოვლენას (საწარმოს მიერ კანონით გათვალისწინებული მოთხოვნების შეუსრულებლობა).

ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა, ვალდებულების დაფარვის მიზნით – კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნების შეუსრულებლობის გამო, ჯარიმების ან საურავების წარმოქმნის ალბათობა დამოკიდებულია კანონის ცალკეულ დებულებასა და კანონდამცველი რეჟიმის სიმკაცრეზე.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება არ ხდება გამონაბოლქვის გამწმენდი ფილტრების დამონტაჟების ხარჯებისათვის. თუმცა, ანარიცხის აღიარება ხდება იმ ჯარიმებისა და საურავების საუკეთესო შეფასებისათვის, რომელთა დაკისრება უფრო მოსალოდნელია, ვიდრე არდაკისრება.

მე-6 მაგალითი: თანამშრომელთა გადამზადება მოგების დაბეგვრის სისტემის ცვლილებების გამო

მოგების დაბეგვრის სისტემაში მთავრობას შეაქვს მთელი რიგი ცვლილებები. აღნიშნული ცვლილებების შედეგად, საფინანსო მომსახურების სექტორში მოღვაწე კომპანიას მოუწევს ადმინისტრაციული და სავაჭრო პერსონალის დიდი ნაწილის გადამზადება, რათა უზრუნველყონ ფინანსური მომსახურების მარეგულირებელ კანონმდებლობასთან შესაბამისობა. ბალანსის შედგენის თარიღისათვის თანამშრომლების გადამზადება არ მომხდარა.

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად წარმოქმნილი მიმდინარე მოვალეობა – არ არსებობს მოვალეობა, რადგან არ მომხდარა მავალდებულებელი მოვლენა (გადამზადება).

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება არ ხდება.

მე-7 მაგალითი: წამგებიანი ხელშეკრულება

საწარმო, რომელიც ამუშავებს საოპერაციო იჯარით აღებულ ქარხანას, მომგებიანად ფუნქციონირებს. 20X1 წლის დეკემბერში საწარმოს თავისი საქმიანობა გადააქვს ახალ ქარხანაში. ძველ ქარხანასთან დადებული საიჯარო ხელშეკრულება გრძელდება მომდევნო ოთხი წლის განმავლობაში. დაუშვებელია ხელშეკრულების გაუქმება და მისი ქვეიჯარით გადაცემა სხვა მომხმარებლისათვის.

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად წარმოქმნილი მიმდინარე მოვალეობა – მავალდებულებელ მოვლენას წარმოადგენს იჯარის ხელშეკრულებაზე ხელმოწერა, რაც წარმოქმნის იურიდიულ მოვალეობას.

ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა ვალდებულების დასაფარად – როდესაც საიჯარო ხელშეკრულება ხდება წამგებიანი, მოსალოდნელია ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება ხდება იმ საიჯარო გადასახდელების საუკეთესო შეფასების ოდენობით, რომელთა გადახდა გარდაუვალია.

მე-8 მაგალითი: ერთადერთი გარანტია

20X0 წლის განმავლობაში, A საწარმო B საწარმოს, რომელსაც ამ დროს კარგი ფინანსური მდგომარეობა აქვს, გარანტიას აძლევს ცალკეულ სესხებზე. 20X1 წლის განმავლობაში, B საწარმოს ფინანსური მდგომარეობა უარესდება და 20X1 წლის 30 ივნისს თავს გაკოტრებულად აცხადებს.

ა) 20X0 წლის 31 დეკემბერი

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად წარმოქმნილი მიმდინარე მოვალეობა – მავალდებულებელ მოვლენას წარმოადგენს გარანტიის მიცემა, რაც წარმოქმნის იურიდიულ მოვალეობას.

ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა ვალდებულების დასაფარად – 20X0 წლის 31 დეკემბრისათვის მოსალოდნელი არ არის სარგებლის გასვლა.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება არ ხდება. განმარტებით შენიშვნებში გარანტია აისახება როგორც პირობითი ვალდებულება, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ეკონომიკური სარგებლის გასვლა შორეულ მომავალშია მოსალოდნელი.

ბ) 20X1 წლის 31 დეკემბერი

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად წარმოქმნილი მიმდინარე ვალდებულება – მავალდებულებელ მოვლენას წარმოადგენს გარანტიის მიცემა, რაც წარმოქმნის იურიდიულ მოვალეობას.

ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა ვალდებულების დასაფარად – 20X1 წლის 31 დეკემბრისათვის მოსალოდნელია, რომ ვალდებულების დასაფარად საჭირო იქნება ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება ხდება ვალდებულების დასაფარად საჭირო თანხის საუკეთესო შეფასების ოდენობით.

შენიშვნა: წინამდებარე მაგალითი ეხება მხოლოდ ერთადერთ გარანტიას. თუ საწარმოს გააჩნია მსგავსი გარანტიების პორტფელი, იგი მას ერთიანად აფასებს, რათა განსაზღვროს, მოსალოდნელია თუ არა ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა.

მე-9 მაგალითი: სასამართლო საქმე

ქორწილის შემდეგ, რომელიც 20X0 წელს გაიმართა, გარდაიცვალა ათი ადამიანი, რაც შესაძლოა გამოიწვია საწარმოს მიერ გაყიდული საკვები პროდუქტებით მოწამვლამ. საწარმოს წინააღმდეგ საქმე აღიძრა ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნით, მაგრამ საწარმო უარყოფს ვალდებულებას. საწარმოს ფინანსური ანგარიშგების დამტკიცებამდე, რომელიც მოიცავს 20X0 წლის 31 დეკემბრამდე პერიოდს, საწარმოს ადვოკატების მოსაზრებით საწარმოს არ დაეკისრება ვალდებულება. მაგრამ, როცა საწარმო მოამზადებს ფინანსურ ანგარიშგებას იმ საანგარიშგებო პერიოდისათვის, რომელიც მთავრდება 20X0 წლის 31 დეკემბერს, ადვოკატების მოსაზრებით, რომელიც ეყრდნობა საქმის მიმდინარეობას, მოსალოდნელია საწარმოს დაეკისროს ვალდებულება.

ა) 20X0 წლის 31 დეკემბერი

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად წარმოქმნილი მიმდინარე მოვალეობა – იმ დასაბუთების მიხედვით, რომელიც არსებობდა ფინანსური ანგარიშგების დამტკიცებისას, წარსული მოვლენების შედეგად არ წარმოქმნილა მოვალეობა.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება არ ხდება. აღნიშნული საკითხი აისახება პირობით ვალდებულებად, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც საწარმოდან ნებისმიერი გასვლა მიჩნეული არ არის შორეულ მოსალოდნელ მოვლენად.

ბ) 20X1 წლის 31 დეკემბერი

წარსული მავალდებულებელი მოვლენის შედეგად წარმოქმნილი მიმდინარე მოვალეობა – არსებული დასაბუთების მიხედვით მიმდინარე მოვალეობა არსებობს.

ეკონომიკურ სარგებელში განივთებული რესურსების გასვლა ვალდებულების დასაფარად – მოსალოდნელია.

დასკვნა – ანარიცხის აღიარება ხდება ვალდებულების დასაფარად საჭირო თანხის საუკეთესო შეფასების ოდენობით.

მაგალითი: განმარტებითი შენიშვნები

წინამდებარე დანართი მხოლოდ თვალსაჩინოებისათვის არის განკუთვნილი და არ წარმოადგენს სტანდარტის ნაწილს. დანართის დანიშნულებაა სტანდარტის გამოყენების ილუსტრირება, მისი მნიშვნელობის უკეთ აღქმის მიზნით.

სტანდარტით მოთხოვნილი ინფორმაციის გახსნის ორი მაგალითი მოცემულია ქვემოთ:

1-ლი მაგალითი . გარანტი ე ბი
მწარ მო ე ბე ლი შე ძე ნის დროს მყიდ ვე ლებს , რომ ლებ მაც შე ი ძი ნეს წარ მო ე ბის სა მი ხა ზი , გარანტი ას ამ ლევს . გა რან ტი ის პი რო ბე ბის მი ხედ ვით , მწარ მო ე ბე ლი ვალ დე ბუ ლია შე ა კე თოს და შეც ვა ლოს ის ნა წი ლე ბი , რომ ლე ბიც არა და მაკ მა ყო ფი ლებ ლად იმუშა ვე ბენ გა ყიდ ვის თა რი ღი დან ორი წლის გან მავ ლო ბა ში . ბა ლან სის შედ გე ნის თა რი ღი სათ ვის ანა რიც ხე ბი აღი არ და 60,000 ლარის ოდე ნო ბით . ანა რიც ხე ბის დის კონ ტი რე ბა არ მომ ხდა რა , რად გან დის კონ ტი რე ბის გავლენა უმ ნიშ ვნე ლოა . გან მარ ტე ბით შენიშვნებში შემ დე გი ინ ფორ მა ცია უნ და გაიხსნას :
იმ პრო დუქ ცი ის მო სა ლოდ ნე ლი სა გა რან ტიო პრე ტენ ზი ე ბი სათ ვის , რო მე ლიც გა ი ყი და ბო ლო სა მი ფი ნან სუ რი წლის გან მავ ლო ბა ში , ანა რიც ხე ბი აღი არ და 60,000 ლარის ოდე ნო ბით . მოსალოდნე ლია , რომ და ნა ხარ ჯე ბის უმე ტე სო ბა გა წე უ ლი იქ ნე ბა მომ დევ ნო ფი ნან სურ წელს , ხო ლო და ნარ ჩე ნი _ ბა ლან სის შედ გე ნის თა რი ღი დან ორი წლის გან მავ ლო ბა ში

მე-2 მა გა ლი თი . გა თა ვი სუფ ლე ბა ინფორმაციის გახსნისაგან
სა წარ მოს და ვა აქვს ერთ - ერთ კონ კუ რენ ტთან , რომ ლის მტკი ცე ბით სა წარ მომ და არ ღვია საპატენ ტო უფ ლე ბე ბი და ით ხოვს ზა რა ლის ანაზ ღა უ რე ბას 10 ათა სი ლა რის ოდე ნო ბით . საწარ მო აღი ა რებს ანა რიცხს აღ ნიშ ნუ ლი ვალ დე ბუ ლე ბის სა უ კე თე სოდ შე ფა სე ბის ოდე ნო ბით , მაგ რამ გან მარ ტე ბით შენიშვნებში არ ასა ხავს სტან დარ ტით მოთ ხოვ ნილ ინ ფორ მა ცია ას . განმარტე ბით შენიშვნებში გამ ჟღავ ნდე ბა შემ დე გი ინ ფორ მა ცია :
ერთ - ერთ კონ კუ რენტ სა წარ მოს თან და ვის გა მო , კომ პა ნი ის წი ნა აღ მდეგ მიმ დი ნა რე ობს სასამარ თლო პრო ცე სი . ოპო ნენ ტი ამ ტკი ცებს , რომ სა წარ მომ და არ ღვია სა პა ტენ ტო უფ ლე ბე ბი და ით ხოვს ზა რა ლის ანაზ ღა უ რე ბას 10 ათა სი ლა რის ოდე ნო ბით . სტან დარ ტის მე -13 თა ვით – „ანა რიც ხე ბი , პი რო ბი თი ვალ დე ბუ ლე ბე ბი და პი რო ბი თი აქ ტი ვე ბი ” – მოთ ხოვ ნი ლი ინ ფორ მა ცია არ აი სა ხე ბა იმ მო ტი ვით , რომ ამას შე საძ ლოა მნიშ ვნე ლო ვა ნი უარ ყო ფი თი გავ ლე ნა ჰქონ დეს სა სა მარ თლო პრო ცე სის შე დეგ ზე . სა წარ მოს დი რექ ტო რე ბი ფიქ რო ბენ , რომ სა წარ მო შემ ლებს პრე ტენ ზი ის უარ ყო ფას .

სოფლის მეურნეობა

წინამდებარე დანართი განკუთვნილია მხოლოდ თვალსაჩინოებისათვის და არ წარმოადგენს სტანდარტის მე-15 თავის ნაწილს.

პირველ მაგალითში მოცემულია, თუ როგორ უნდა იქნეს პრაქტიკულად შესრულებული წინამდებარე სტანდარტის მე-15 თავის განმარტებითი მოთხოვნები რძის მწარმოებელი მეურნეობისათვის. წინამდებარე სტანდარტით მოწონებულია საწარმოს ბიოლოგიური აქტივების გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებულ რეალურ ღირებულებაში მომხდარი ცვლილებების დაყოფა ფიზიკური ცვლილებებისა და ფასებში მომხდარი ცვლილებების მიხედვით. მე-2 მაგალითში ილუსტრირებულია, თუ როგორ უნდა გაიმიჯნოს ფიზიკური ცვლილებები და ცვლილებები ფასში.

პირველ მაგალითში მოცემული ფინანსური ანგარიშგება არ შეესაბამება ბუღალტრული აღრიცხვის სტან-

დარტის სხვა თავებში გათვალისწინებულ განმარტებით და წარდგენის მოთხოვნებს. წარდგენისა და განმარტების სხვა მიდგომები შესაძლოა ასევე მართებული იყოს.

**1-ლი მაგალითი: რძის მწარმოებელი შპს XYZ
ბალანსი**

	შენიშვნები	31 დეკემბერი 20X1	31 დეკემბერი 20X0
რძის მწარმოებელი შპს XYZ ბალანსი აქტივები			
გრძელვადიანი აქტივები			
მერძეული ნახირი – ზრდადაუსრულებელი ¹		52,060	47,730
მერძეული ნახირი – ზრდადასრულებული ¹		372,990	411,840
ქვეჯამი – ბიოლოგიური აქტივები ძირითადი საშუალებები	3	425,050 1,462,650	459,570 1,409,800
გრძელვადიანი აქტივების ჯამი		<u>1,887,700</u>	<u>1,869,370</u>
მიმდინარე აქტივები			
სასაქონლო-მატერიალური ფასეულობები		82,950	70,650
სავაჭრო და სხვა დებიტორული მოთხოვნები		88,000	65,000
ნაღდი ფული		10,000	10,000
მიმდინარე აქტივების ჯამი		<u>180,950</u>	<u>145,650</u>
სულ აქტივები		<u>2,068,650</u>	<u>2,015,020</u>
საკუთარი კაპიტალი და ვალდებულებები			
საკუთარი კაპიტალი			
ბრუნ ვა ში გაშ ვე ბუ ლი კა პი ტა ლი		1,000,000	1,000,000
აკუმულირებული მოგება		<u>902,828</u>	<u>865,000</u>
საკუთარი კაპიტალის ჯამი		<u>1,902,828</u>	<u>1,865,000</u>
მოკლევადიანი ვალდებულებები			
სავაჭრო და სხვა კრედიტორული დავალიანება		165,822	150,020
სულ მოკლევადიანი ვალდებულებები		<u>165,822</u>	<u>150,020</u>
სულ საკუთარი კაპიტალი და ვალდებულებები		<u>2,068,650</u>	<u>2,015,020</u>

მო გე ბისა და ზა რა ლის ანგარიშგება²

რძის მწარ მო ე ბე ლი შპს XYZ მო გე ბისა და ზა რა ლის ან გა რიშ გე ბა	შე ნიშ ვნე ბი	20X1წ. 31 დე - კემ ბერს დას რუ ლებული წე ლი 518,240
წარ მო ე ბუ ლი რძის რე ა ლური დი რე ბუ ლე ბა		

მერ ძე უ ლი ნა ხი რის გა ყიდ ვი სათ ვის სა ჭი რო
შე ფა სე ბუ ლი

ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულება 3
ბის

9,930

ცვლილებით გამოწვეული შემოსულობა

558,170

გამოყენებული სასაქონლო-მატერიალური
ფასეული ღირებულება

(137,523)

ადმინისტრაციული ხარჯები

(127,283)

ცვეთის ხარჯები

(15,250)

სხვა საოპერაციო ხარჯები

(197,092)

(477,148)

საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული მო
გება

81,022

მოგების გადასახადის ხარჯი

(43,194)

მიმდინარე პერიოდის წმინდა მოგება

37,828

ფულადი ნაკადების მოძრაობის ანგარიშგება³

რძის მწარმოებელი შპს XYZ ფულადი ნაკადების მოძრაობის ანგარიშგება	შენიშვნები	20X1წ. 31 დეკემბერს დასრულებული წელი
საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული ფულადი სახსრები		
რძის გაყიდვის შედეგად მიღებული თანხები		498,027
ცოცხალი პირუტყვის გაყიდვის შედეგად მიღებული თანხები		97,913
მომწოდებლები და თანამშრომლები სათვას გადახდილი		(460,831)
თანხები		
ცოცხალი პირუტყვის შესაძენად გადახდილი თანხები	-	<u>(23,815)</u>
	-	111,294
გადახდილი მოგების გადასახადი		(43,194)
ნეტო ფულადი ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან		68,100
ფულადი სახსრების ნაკადები საინვესტიციო საქმიანობიდან		
ძირითადი საშუალებების შეძენა		(68,100)
საინვესტიციო საქმიანობიდან მიღებული შემოსავალი		(68,100)
ფულადი სახსრები		
ფულადი სახსრების ნეტო ზრდა		0
ფულადი სახსრების საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისი სათვას		10,000
ფულადი სახსრების საანგარიშგებო პერიოდის ბოლო სათვას		10,000

შენიშვნები

1. ოპერაციები და ძირითადი საქმიანობა

რძის მწარმოებელი შპს XYZ („საწარმო“) დაკავებულია რძის წარმოებით და სხვადასხვა მომხმარებლისათვის მისი მიწოდებით. 20X1 წლის 31 დეკემბერს საწარმოს ჰყავდა 419 მეწველი ძროხა (ზრდადასრულებული აქტივები) და 137 ხბო, რომლიდანაც მომავალში მიიღებდნენ რძეს (ზრდადასრულებული აქტივები). საწარმომ აწარმოვა 157,584 კგ რძე, რომლის რეალური ღირებულება, გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯების გამოკლებით (რომელიც განისაზღვრება რძის მიღების დროს) 20X1 წლის 31 დეკემბერს დამთავრებულ წელს შეადგენდა 518,240 ფულად ერთეულს.

2. საადრიცხო პოლიტიკა

ცოცხალი პირუტყვი და რძე

ცოცხალი პირუტყვის შეფასება ხდება რეალური ღირებულებით, გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯების გამოკლებით. ცოცხალი პირუტყვის რეალური ღირებულება განისაზღვრება ანალოგიური ჯიშის, ასაკისა და გენეტიკური თვისებების მიხედვით. რძის თავდაპირველი შეფასება ხდება რეალური ღირებულებით, გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯების გამოკლებით. რძის რეალური ღირებულება განისაზღვრება ადგილობრივი ზონის საბაზრო ფასებით.

3. ბიოლოგიური აქტივები

მერ ძე უ ლი ნა ხი რის სა ბა ლან სო დი რე ბუ ლე ბის შე ჯე რე ბა	20X1
სა ბა ლან სო დი რე ბუ ლე ბა 20X1 წლის 1 იან ვრი სათ ვის	459,570
შეს ყიდ ვის შე დე გად გა მოწ ვე უ ლი ზრდა	26,250
გა ყიდ ვი სათ ვის სა ჭი რო შე ფა სე ბუ ლი ხარ ჯე ბით შემ ცი რე ბუ ლი რე ა ლუ რი	15,350
დი რე ბუ ლე ბის ცვლი ლე ბა, რო მე ლიც გა მოწ ვე უ ლია აქ ტი ვის ფი ზი კუ რი	
ცვლილებებით ⁴	
გა ყიდ ვი სათ ვის სა ჭი რო შე ფა სე ბუ ლი ხარ ჯე ბით შემ ცი რე ბუ ლი რე ა ლუ რი	24,580
დი რე ბუ ლე ბის ცვლი ლე ბა, რო მე ლიც გა მოწ ვე უ ლია ფა სე ბის ცვლი ლე ბით ⁵	
გა ყიდ ვით გა მოწ ვე უ ლი შემ ცი რე ბა	(100,700)
სა ბა ლან სო დი რე ბუ ლე ბა 20X1 წლის 31 დე კემ ბი სათ ვის	<u>425,050</u>

4. ფინანსური რისკის მართვის სტრატეგიები

საწარმო განიცდის ფინანსურ რისკებს რძის ფასების ცვლილებასთან დაკავშირებით. საწარმო არ მოელოს რძის ფასების შემცირებას განჭვრეტად მომავალში და, შესაბამისად, არ დებს წარმოებულ ან სხვაგვარ ხელშეკრულებას რძის ფასების შემცირების შედეგად წარმოშობილი რისკის მართვისათვის. საწარმო რეგულარულად გადასინჯავს რძის ფასებთან დაკავშირებულ მიდგომას, რისკის ფინანსური მართვის საჭიროების შესახებ.

მე-2 მაგალითი: ფიზიკური ცვლილებები და ცვლილებები ფასებში

შემდეგ მაგალითში ნაჩვენებია, თუ როგორ უნდა გამოცალკევდეს ფიზიკური და ფასებით გამოწვეული ცვლილებები. წინამდებარე სტანდარტის მე-15 თავით წახალისებულია, თუმცა არ მოითხოვება, გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულების მატების დაყოფა, აქტივის ფიზიკური ცვლილებებითა და ფასების ზრდით გამოწვეულ ნაწილებად.

20X1 წლის 1 იანვრისათვის საწარმოს ჰყავდა 10-სულიანი ჯოგი, რომელთა ასაკი 2 წელს შეადგენდა. 20X1 წლის 1 ივლისში 108 ფულად ერთეულად შეძენილ იქნა 2.5 წლის პირუტყვი, ხოლო 20X1 წლის 1 ივლისს საწარმომ მიიღო ერთი სული ნამატი. მოცემულ პერიოდში ადგილი არ ჰქონია პირუტყვის გაყიდვას ან სხვა სახით გასვლას. თითოეული აქტივის რეალური ღირებულება, გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯების გამოკლებით, იყო შემდეგი:

2 წლის პირუტყვი 20X1 წლის 1 იანვრისათვის 100

ნამატი 20X1 წლის 1 ივლისს	70
2.5 წლის პირუტყვი, შეძენილი 20X1 წელს	108
ნამატი 20X1 წლის 31 დეკემბერს	72
0.5 წლის პირუტყვი 20X1 წლის 31 დეკემბერს	80
2 წლის პირუტყვი 20X1 წლის 31 დეკემბერს	105
2.5 წლის პირუტყვი 20X1 წლის 31 დეკემბერს	111
3 წლის პირუტყვი 20X1 წლის 31 დეკემბერს	120

რეალური ღირებულება, გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯების გამოკლებით, 20X1 წლის 1 იანვრისათვის (10X100) 1,000

შეძენა 20X1 წლის 1 ივლისს (1X108) 108

გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულების ზრდა ფასის ცვლილებით:

10X(105-100)	50
1X(111-108)	3
1X(72-70)	<u>2</u> <u>55</u>

შეფასებული ხარჯებით შემცირებული რეალური ღირებულების ზრდა ფიზიკური ცვლილებით:

10X(120-105)	150
1X(120-111)	9
1X(80-72)	8
1X70	<u>70</u> <u>237</u>

ჯოგის რეალური ღირებულება გაყიდვისათვის საჭირო შეფასებული ხარჯების გამოკლებით, 20X1 წლის 31 დეკემბერს

11X120	1, 320
1X80	<u>80</u> <u>1, 400</u>

1 ობიექტი აქვს მნიშვნელოვანი ღირებულება, რომელიც შეიძლება განისაზღვროს მისი ბაზარზე გაყიდვისას. ამ შემთხვევაში, ობიექტი შეიძლება შეფასდეს მისი ბაზარზე გაყიდვისას არსებული ხარჯების გამოკლებით. ობიექტი შეიძლება შეფასდეს მისი ბაზარზე გაყიდვისას არსებული ხარჯების გამოკლებით.

2 რეალური ღირებულება არის მისი ბაზარზე გაყიდვისას არსებული ხარჯების გამოკლებით. ამ შემთხვევაში, ობიექტი შეიძლება შეფასდეს მისი ბაზარზე გაყიდვისას არსებული ხარჯების გამოკლებით. ობიექტი შეიძლება შეფასდეს მისი ბაზარზე გაყიდვისას არსებული ხარჯების გამოკლებით.

3 რეალური ღირებულება არის მისი ბაზარზე გაყიდვისას არსებული ხარჯების გამოკლებით. ამ შემთხვევაში, ობიექტი შეიძლება შეფასდეს მისი ბაზარზე გაყიდვისას არსებული ხარჯების გამოკლებით.

4 რეალური ღირებულება არის მისი ბაზარზე გაყიდვისას არსებული ხარჯების გამოკლებით. ამ შემთხვევაში, ობიექტი შეიძლება შეფასდეს მისი ბაზარზე გაყიდვისას არსებული ხარჯების გამოკლებით.

